مکمل او مدلل

د شرک او بدعت مسئلي

مؤلف

مولانا محمد رفعت (قاسمی)

پښتو ژباړه:

عبدالله گل (ریان)

خپرونکی مکتبه رشیدیه

سرکی روډ کوټه، فون: ۲۶۶۲۲۶۳

Maktaba Tul Ishaat

تمام فنون کے کتب ہمارے ویب سائٹ اور پلے سٹور سے فری ڈاون لوڈ کریں۔ ہم روزانہ کی بنیاد پر اس میں مزید نئے کتب شامل کر رہے ہیں نئے شامل شدہ کتب لیے روزانہ ہمارے پلے سٹور اور ویب سائٹ کو باقاعدگی سے چیک کیا کریں۔

اپنی کتاب کو ہمارے ویب سائٹ پر شائع کرنے کے لیے رابطہ کریں

تفاسیر	خطبات	منطق
احادیث	سیرت	معانی
فقہ	تاریخ	تصوف
سوانح حیات	صرف	تقابل ادیان
درس نظامی	نحو	تجوید
لغت	فلسفہ	نعت
فتاوی	حکمت	تراجم
اصلاحی	بلاغت	تبلیغ ودعوت
آڈیو دروس	مناظرے	تمام فنون

Contact Us: maktaba.tul.ishaatofficial.com

دقرآن اوحديث په رڼاکي

بشپړ اومدلّل

دشرک اوبدعت مسئلي

ددیوبند د درنو مفتیانوله تصدیق سره

مؤلف

مولانا محمدرفعت قاسمي ددیوبند ددارالعلوم مدرس

دکتاب پېژندنه :

دکتاب نوم: **دشرك اوبدعت مسئلې**

مؤلف : مولناقاري رفعت (قاسمی)

پښتوژباړه: عبدالله گل (ريان)

دکمپوزاوترجمې چاري: دنورالقرآن اداری دترجمې اوکمپوزخانگه

کمپوزر: طالب العلم عبدالغفور (مظلوم يار)

تصحيح اوډيزاين: ابوخالد مولوی عبدالاحد (مجروح)

خپرونکی : رشيديه کتابخانه سرکی روډ کوټه

چاپ ځای : لاهور

چاپ کال : ۲۰۰۷ داگست مياشت

چاپ شمير: ۱۵۰۰ټوکه

چاپونکی : محمدساجد دموبائل شميره / ۰۳۳۳۷۸۲۵۴۸۴

معارف اومسائل

دشرک تعریف اودهغه څوصورتونه:---------- ۷
په علم کي شریک ګرزول:---------- ۷
مرادغوښتل ،رزق يااولادترى غوښتل ---------- ۸
دتوحيد معنى اوتعريف---------- ۸
شرک څه شی دی ؟---------- ۹
دشرک ډولونه :---------- ۱۱
غیرعادي اموراوشرک:---------- ۱۵
دکافراومشرک ترمنځ څه توپيردی؟---------- ۱۷
یارسول الله ﷺ ويل څنګه دی ---------- ۲۰
دیارسول الله ويلوتفصيل:---------- ۲۱
یاشیخ عبدالقادرشيئاً لله ويل---------- ۲۲
دیاغوث الاعظم المدد نعري وهل---------- ۲۴
ديوه بزرګ په نوم ويښتان پريښودل---------- ۲۵
علی مشکل کشاويل---------- ۲۶
اولیاء حاجت پوره کوونکي پيژندل---------- ۲۷
بزرګان مختارکل بلل)---------- ۳۰
آنحضرت ﷺ حاضراوناظرګڼل ---------- ۳۱
آيارسول الله ﷺ بشرنه دی ؟---------- ۳۲
دسلام ويلوپه مهال درسول الله ﷺ دراتللوعقيده درلودل---------- ۳۴
په خبروکي کفري الفاظ ويل---------- ۳۵
له خپلي مسلماني څخه انکارکول ---------- ۳۷

که کوم خفیه پولیس ځان غیر مسلم جوړ کړي ---------- ۳۷
آیا نشه کوونکی کافر دی ---------- ۳۸
علماؤ ته د ښکنځا کوونکي حکم ---------- ۳۹
رسول الله ﷺ ته ښکنځا کول ---------- ۳۹
په روژه مسخري کول ---------- ۴۰
د الله ﷻ په هکله ګستاخي کول ---------- ۴۱
په لمانځه مسخره (ټوکه) کول ---------- ۴۲
له دیني ضروریاتو سره لوبې او مسخري کول ---------- ۴۲
له صحابه ؤ رضی الله تعالی عنهم سره مسخري کول ---------- ۴۳
مسلمان که د غیر مسلم مذهبي مشر په وړاندي ټیټیږي او سلام ---------- ۴۳
د رکوع په څیر ټیټیدل او تعظیم یا شکریه کول ---------- ۴۴
د کفر د کلمي د ویونکي د ذبیحي حکم ---------- ۴۵
د بزرګانو پښي ښکلول ---------- ۴۵
د قبر ښکلول ---------- ۴۶
د مزار په اړه د عقیدي حکم ---------- ۴۶
مزار ته تلل او هلته عقیقه کول ---------- ۴۸
د باران نه کیدلو له امله د مرستي (چندي) وزه حلالول ---------- ۴۸
آیا په هر شي کي د الله ﷻ حلول دی؟ ---------- ۴۹
د ځان ساتلو لپاره د کفر اقرار ---------- ۴۹
د کفر له کلماتو سره د نکاح حکم ---------- ۵۰
آیا د حدیث شریف منکرین مسلمان دي؟ ---------- ۵۰
آیا د استاد توهین کفر دی؟ ---------- ۵۱
په ګناهو نو باندي ویاړ (فخر) کول ---------- ۵۱

بتانو ته سجده كول ---------- ۵۲
دغير مسلم كف او چف كول ---------- ۵۲
په مشركانه منتر علاج كول ---------- ۵۳
درود تاج ويل ځنګه دي ---------- ۵۳
وسيله او دعا ---------- ۵۵
دوسيلې دولونه او دهغوئ حكم ---------- ۵۶
دنبي ياولي په طفيل دعا كول ---------- ۵۷
درسول الله ﷺ په وسيله دعا كول ---------- ۵۷
۳ علم الاعداد معلومول ---------- ۵۷
پر علم الاعداد باندي يقين كول ---------- ۵۸
دراتلونكي دمعلومولو لپاره لاس كتل ---------- ۵۹
په ستوري اعتقاد درلودل كفر دي ---------- ۶۰
دجنتري وړاندوينه ---------- ۶۱
زماني ته بدويل ---------- ۶۲
كونګ (بُوْم) منحوس (سپيره) ګڼل ---------- ۶۲
ځاروئ (حيوانات) منحوس ګڼل ---------- ۶۳
دګوتو ټكان ايستل منحوس بلل ---------- ۶۴
دزيان رسيدلو په وخت كي ځوك منحوس ګڼل ---------- ۶۴
آيا په پرده كي نغښتي ماشوم نيكمرغه دی؟ ---------- ۶۴
كوم ځای منحوس ګڼل ---------- ۶۴
دنظر كيدلو حقيقت ---------- ۶۵
دبد نظر لپاره مرچ سوزول ---------- ۶۶
بد نظر او عصري ساينس ---------- ۶۶

دپیراسائیکالوجسټ تحقیق ---------------------------- ۲۷
دوباء سیمه پرینبودل ---------------------------- ۲۸
له مجذوم ناروغ سره دتعلق لرلو حکم ---------------- ۷۰
پر انساني ژوندباندي دمعدني ډبرو اغیز ------------- ۷۱
دفیروزي دډبري اصل ---------------------------- ۷۱
دډبروپه اغیزعقیده درلودل ------------------------ ۷۲
دګوتي ډبره (غمی) اونوی ساینس ------------------- ۷۲
دګوتي په ګوته کول ----------------------------- ۷۲
آیاپه تقدیر کي تبدیلي ممکن ده ؟ ------------------ ۷۴
دعقیدي خرابي --------------------------------- ۷۵
دځان په بدل کي وزه حلالول ----------------------- ۷۲
له بیماري څخه دشفا په هیله دخاروي حلالول ----------- ۷۷
بانبوته غوښه اچول ------------------------------ ۷۸
دناروغ لپاره ځاروي آزادپرینبودل -------------------- ۷۹
دصدقي لپاره ځانګړې شي مقررکول ------------------ ۸۰
دشیخ احمددخوب په اړه عقیده ---------------------- ۸۰
په استخاره کي غلطي ----------------------------- ۸۲
داستخاري حقیقت ------------------------------- ۸۲
پر قرآن کریم فال کتل ---------------------------- ۸۵
دعملیاتوپه کتابونوفال کتل ------------------------- ۸۲
دتعویذګنډلو شرعی حیثیت ------------------------- ۸۸
دطاعون ددفع لپاره (لی خمسة اطفی بها..) ویل یاتعویذ کول ------ ۸۸
په تعویذمعاوضه اخیستل -------------------------- ۸۹

آیت الکرسي ویل او زنګ وهل ---------- ۹۰
بدفالي او اسلام ---------- ۹۱
د سترګو تورول ---------- ۹۲
د بدفالي هیڅ حقیقت نشته ---------- ۹۲
د بدفالي په اړه مسئلي ---------- ۹۳
له قادیانیانو سره د اړیکو درلودلو حکم ---------- ۹۲
نذر څه شی دی؟ ---------- ۹۷
د نذر شرطونه ---------- ۹۸
ترکاروړاندي د نذر اداء کول ---------- ۹۹
د نذر تعریف ---------- ۱۰۰
په صدقه او نذر کي توپیر ---------- ۱۰۰
په خیرات، صدقه او نذر کي فرق (توپیر) ---------- ۱۰۰
د صدقي تعریف او ډولونه ---------- ۱۰۱
د غلط نذر حکم ---------- ۱۰۱
د نذر مسئلي ---------- ۱۰۲
د نذر مصرف (ورکړي ځای، مصرف ځای) څه شی دی؟ ---------- ۱۰۳
د صدقي مصرف ---------- ۱۰۵
صدقه د بي وزلو پر ځای سپیو ته اچول ---------- ۱۰۵
د ولی په نوم د وزي د حلالولو نذر منل ---------- ۱۰۲
د نذر د روژي په بدل کي فدیه ورکول ---------- ۱۰۲
پر ته له الله ﷻ د بل چا لپاره نذر منل ---------- ۱۰۲
پر مندراو قبر ا یښود ل شوي شیان اخیستل ---------- ۱۰۸
د بتانو په نوم د خیرات خوړل ---------- ۱۰۸

پر مزارونو چې تيل تويېږي هغه له څه کوي ۱۰۸
پر قبرباندي وزه نذر کول ۱۰۹
د چاپه نوم ذبح کول ۱۱۰
په صدقه کي د رنگ قيد ۱۱۰
د نذر د چرگ حکم ۱۱۱
د غيرالله په نوم د څاروي د پرېښود لو حکم ۱۱۱
په ځانگړي ډول توره وزه ذبح کول ۱۱۱
د سيند په نوم ذبح کول ۱۱۲
د غيرالله په نوم د نذر حکم ۱۱۲
څاروي د مړه يا ژوندي شخص په نوم کول ۱۱۴
د نذر پوره کول واجب دي ۱۱۴
که د صدقي امانت ورک شول ۱۱۵
رسمونه څه شی دي؟ ۱۱۵
په واده کي سامان ورکول ۱۱۶
د نکاح په وخت کي کلمه ويل ۱۱۷
د کوښه کښېنولو او نوکريځو لګولو د رواج حکم ۱۱۷
سندورا و نوکريځي وهل ۱۱۸
د روژي د ماتولو د رواج حکم ۱۲۰
د بسم الله ويلو تقريب کول ۱۲۰
اختر دي مبارک شه ويل ۱۲۱
اختر مبارکي غوښتل ۱۲۲
د جاموا غوستلو رواج ۱۲۲
د ځای ناستي رسم ۱۲۲

د حجاج کرامو بلنه او د هدیې ورکړه ---------------- ۱۲۳
د متبرکو شیانو زیارت کول ---------------- ۱۲۴

دعقیقې درسم بیان

عقیقه به څنګه کیږي ؟ ---------------- ۱۲۵
د سنت کولو رواج ---------------- ۱۲۶
دختني لپاره بلنه ---------------- ۱۲۷
د قرآن کریم شهید کول ---------------- ۱۲۸
آیا تر دوډۍ خوړلو وروسته په دعا کې لاس پورته کول سنت دي ---------------- ۱۲۹
د حائضې د لاس څه شي خوړل ---------------- ۱۲۹
د ګنج العرش او قدح دعا ویل ---------------- ۱۳۰
په محمودیه فتاوی کې راځي: ---------------- ۱۳۱
د خواجګانو ختم په ډلیزه توګه په دوام سره ویل ---------------- ۱۳۱
د سوا ءلک دختم ثبوت ---------------- ۱۳۳
د مصیبت په وخت کې د یسین شریف د سورة ختم ---------------- ۱۳۴
په نیند کې د صدقې په نیت روپۍ اچول ---------------- ۱۳۵
د تعمیر پر بنسټ کې وینه تویول ---------------- ۱۳۵
پر نوي و دانۍ یا دکان خوشحالي کول ---------------- ۱۳۵
د چیچک لپاره تدبیر کول ---------------- ۱۳۶
د پوجا (نذر او عبادت) لپاره چنده ورکول ---------------- ۱۳۶
غیر مسلم خلکو ته د هغوئ د خوشحالي د ورځو مبارکي ویل ---------------- ۱۳۷
د غیر مسلم د پسرلي په خوشحالي کې ګډون کول ---------------- ۱۳۷
د لمر تندر او حامله میرمن ---------------- ۱۳۷

دبسم الله پر ځای ۷۸۶ لیکل ---------- ۱۳۸
دویر(غم) مراسم او میلمستیاوي ---------- ۱۳۹
پر مزارونو باندي عرس او قوالي ---------- ۱۴۲
پرقبرونو باندي سجده کول ---------- ۱۴۵
پر قبرونو طواف کول ---------- ۱۴۷
پرقبرونو څراغ بلول ---------- ۱۴۸
پر قبرونو ګلان اچول ---------- ۱۴۹
پر قبرونو څادر غوړول ---------- ۱۵۱
پر قبراذان کول بدعت دی ---------- ۱۵۲
مزارته روپئ ورکول څنګه دي؟ ---------- ۱۵۲
مړي ته نعري وهل ---------- ۱۵۳
دقبر دزیارت کولو لپاره سفرکول ---------- ۱۵۲
دمړی دښښتن له لوري دمیلمستیا رواج ---------- ۱۵۷
دمړي داهل کورته خواړه استول (لیږل) ---------- ۱۵۹
دمړي داهل تعزیت ---------- ۱۲۰
تعزیتي جلسه ---------- ۱۲۱
دثواب بخښلو غلطه طریقه ---------- ۱۲۱
دثواب دایصال لپاره ولي میلمستیا کیږي ---------- ۱۲۳
په صدقه کی روپئ دڅه لپاره ---------- ۱۲۴
دثواب لپاره نقده غوره ده ---------- ۱۲۵
پر خوړو باندي فاتحه لوستل ---------- ۱۲۷
دسورة فاتحه لوستلو حقیقت ---------- ۱۲۸
دفاتحي شریفي مسنونه طریقه کومه ده؟ ---------- ۱۲۹

دبدعت تعريف ---------------------------------- ۱۷۱
دبدعت ډولونه -------------------------------------- ۱۷۲
په لغت کې د سنت معنی طريقه هغه که سمه وي او که ناوړه. --- ۱۷۲
بدعت لومړي (اول وار) څنګه رامنځته (پيدا) شو؟--------- ۱۷۳
بدعت دليونتوب په څيردی --------------------------- ۱۷۶
دبدعتي توبه نه په برخه کيږي ------------------------- ۱۷۷
بدعت څه ته ويل کيږي؟------------------------------ ۱۷۸
بدعتي متوازي حکومت جوړوي ------------------------ ۱۸۲
په کوم فعل کي چې د سنت او بدعت ترمنځ ترددوي ---------- ۱۸۵
سنت څه شي ته ويل کيږی؟--------------------------- ۱۸۶
فرائض، واجبات، مسنونات او مستحبات څه ته ويل کيږی.---- ۱۸۶
فرض دوه ډوله دي: ----------------------------------- ۱۸۷
درجب د مياشتي ددوويشتمي ورځي دنذر حقيقت څه دی ؟ --- ۱۸۹
په مبارکوشپو کي په مسجد کي غونډه------------------- ۱۹۰
په مبارکوشپو کي دبيداري لپاره سره غونډيدل ------------ ۱۹۲
دربيع الاول دوولسم شپه رڼاکول ------------------------ ۱۹۴

دربيع الاول رواجونه

آيا د رسول الله ﷺ د محبت غوښتنه داده؟------------------ ۱۹۵
د ميلاد النبی ﷺ جشن ته سياسي رنګ ورکول --------------- ۱۹۶
د اهل سنت والجماعت علماء او دربيع الاول منکرات-------- ۱۹۷
د ميلاد النبی دجشن رواج------------------------------- ۱۹۸
عيد ميلاد النبی د شرعي دلائلو په رڼاکي ------------------ ۱۹۹

دبدعت پېژندل------------------------------------ ۲۰۰
دسنت او بدعت ترمنځ شرعي پرېکړه---------------------- ۲۰۰
دایجادشویو شیانو لومړۍ ډول--------------------------- ۲۰۱
دایجادشویو شیانو دوهم ډول---------------------------- ۲۰۲
داخترد خوشحالي شرعي حکم --------------------------- ۲۰۳
درسول الله ﷺ دپیدا ایښت ورځ دیني خوشحالي ده ------------- ۲۰۳
په شریعت کي دوه اخترونه دي دریم اختر نشته--------------- ۲۰۴
دمولود شرعي حکم څه دی؟ ---------------------------- ۲۰۵
په محرم ،ربیع الاول او نورو کي دوعظ حکم ------------------ ۲۰۷
دمحرم میاشت دغم میاشت بلل -------------------------- ۲۰۸
دتعزئي نه کولو دلیل----------------------------------- ۲۰۹
دغیرذی روح شیانو تعزیه جوړول -------------------------- ۲۰۹
آیا دمحرم دلسمي روژه دشهادت له امله ده؟ ----------------- ۲۱۰
دمحرم په لسمه دشهادت مجلس جوړول---------------------- ۲۱۱
دمحرم درسمونو (رواجونو) حکم ------------------------- ۲۱۲
تعزیه جوړول او په مسجد کي ایښودل---------------------- ۲۱۴
دیو ولسمي لمانځل څه حکم لري؟------------------------- ۲۱۵
دیوولسمي دخوړو خوړلو حکم---------------------------- ۲۱۵
دشوال دمیاشتي دشپږو روژو سمه طریقه-------------------- ۲۱۶
دبرات په شپه حلوا پخول------------------------------- ۲۱۶
خانګړي شپي روښانه کول------------------------------- ۲۱۸
دصفري دمیاشتي په وروستئ چهارشنبه شریني ویشل----- ۲۱۸
دذیقعدي میاشت منحوسه (سپیره بلل څنګه دی------------ ۲۱۹

دډیرباران یاوباء په مهال داذان کول ---------------------- ۲۲۰
درسول الله ﷺ د نوم په اوریدلو ګوتي ښکلول ---------------- ۲۲۱
درسول الله ﷺ د مبارک وینتهٔ زیارت کول ---------------- ۲۲۲
په ډلیزه توګه درود شریف ویل ---------------------- ۲۲۲
د جمعي ترلمانځه وروسته په ډلیزه توګه صلوة اوسلام -------- ۲۲۳
په کوم عبادت کي چې اجتماع ثابته نه ده په هغه کي داجتماع مخنیوی شوی دی ---------------------- ۲۲۴
دیوه اشکال جواب ---------------------- ۲۲۷
دوهمه دعاء ---------------------- ۲۲۸
تل ترلمانځه وروسته په زوره کلمه ویل ---------------- ۲۳۰
ترلمانځه وروسته مصافحه ---------------------- ۲۳۱
دمړي په کورکي دقرآن کریم لپاره راغونډیدل -------------- ۲۳۲
له جنازي سره په لوړږغ کلمه ویل ---------------------- ۲۳۳

اللهم اختم لنابالخیر والسعادة والبشارة والایمان

ابوخالد

دسرخبری

نحمده ونصلی علی رسوله الکریم

دزړه له اخلاصه دعاکوم چې لوی خدای ﷺ دی **درفعت قاسمی** صاحب اودده په ډول دنورو علماؤ عمر ډیر اوږد کړي ترڅو دمحمدي دین پردی سپیڅلی لاره نورچراغونه هم ولګوی له ډیره وخته داسی خبری په زړه کی راسره وی چې قانع کونکی جواب به می نشوموندلای له علماؤ مجلسیانوملګروبه می تل پوښتنه کوله چې په دی اړه به تاسو کوم مستند حدیث نه وی لیدلی مثلاً زموږ په ټولنه کی مشهوره ده چې لنګوټه که خرابه شوه نوسنت داده چې په ولاړی وترله شی اوله ځینو کسانو می لاداهم اوریدلي چې که په مسجد کی وی بیابه ئې په ناستې تړی خوقانع کونکی جواب می پیدانه کړ څوورځې مخکې می یود ملګری یوه رساله راته راوړه لمړی می فهرس وکوت داعنوان می ترسترګوشوچې لنګوټه په ولاړی پرتوګ په ناسته سنت دی په (۵۴) مخ کی لیکلی دی چې داسنت دی اوډیرې فائدې لري خودفائدوذکرئې نه وو شوی وروسته ئې اووه قولونه نوررانقل کړی وو چې په هغوکی هم دیوه مستندحدیث ذکرنشته یواځې داویل شو ی چې که په ناسته لنګوټه وتړی نوپه داسی مرض به اخته شي چې دوایی نه وی داسرارالعارفین پراول جلد(۳۴۸)مخ ئې حواله ورکړی چې هغه ماپخواهم کتلی ووخوداتسکین می ځکه نه ووشوی چې د حدیث په نامه عربی عبارة ووخوسند اوراوی نه وو اونه زماپه نورکتابونوکی ترسترګوشوی ووبل داچې له دغوالفاظوبغیر دنبی کریم ﷺ فعل یامستندقول یادصحابي یاتابعي یاتبع تابعي قول نه دی لیدل شوی سره له دی چې صحابه کرام ډیرحریصان هم ووچې دنبي کریم ﷺ هرقول اوحرکت رانقل کړي ،اوبل دسنت نوعیت نه ووعمعلوم چې کوم سنت دی ، اوبل ددې حدیث رنګ له نوروحدیثونو هم چپه ووځکه دلته دسنت پرترک باند ی وعید راغلی اونوراحادیث دارنګه نه وي بلکه دکولوفائدې ئې ذکرشوي وي لکه دمسواک په اړه حدیث ،د اوداسه، دوړی اونوروپه اړه چې راغلی دی بل داچې داحدیث

يقيني له صحاح ستة څخه نه ده څکه هلته نه ده موندل شوی او داسنت له مؤکداتو څخه يقيني نه ده نو که بالفرض حديث هم شي او داعمل سنت شي نو بيا د نبی کريم ﷺ د رحيم ذات لخوا چي ډير ځايونه ئي پر امت ژړلي هم دی دزوائد وسنتو پر نه کولو لي دومره سخت وعيد (ناعلاجه مرض) بيان شوی دی اوبل داچي داخبره داسی نه ده که چاانکار وکړ داوعيد به ورته وي بلکه داسي ليکلي ده که چاونه کړ په دنياکي به په داسی مرض اخته شي او طبعاً ددنيا سزايو ه نمونه قدروي او داخيرت سزانوره هم سخته وي نو تاسو دسنت هدی او سنت زوائد حکم وگوری چي څه دی ؟ سنت طبعاً داسی نه وی اوبل داخبره هم شته چي صحيح احاديث په شپږو صحاحوکي حصر نه دی او صحاح په صحيحوکی حصر دی نو کوم حديث چي په صحاحوکی نه وی دهغه حديث به ختماً سند او طريقه د اسنادوی که دانه وي نو بيا د صحاحو امتياز ! و اعتماد څه شو ؟ اوبل داچي دحديث اثبات خو دفقهاؤ په قول باندی نه کيږي که څه هم ډير جليل القدر فقهاء وي څکه داحاديثو په علم کي سند ،اجازه او ډيرشروط نورهم دی او کوم فقيه چي د حديث نقل کوي يا حکم کوی حتماً به په قرآن ،حديث ،اجماع ،قياس کي مأخذ ورته وي او بياچي کوم څوک له هغه څخه داحکم نقل کوي نو حتماً به ورته دفقهاؤ طبقي معلومی وی کتابونه خو ډيردی په بنوبنو علماؤ کي هم داسی کتابونه شته چي فتوی ورڅخه اخيستل نه دی جائز مولنا عبدالحی لکهنوی رحمة الله عليه په عمدة الرعايه کي ليکي چي له کمياب کتابونو څخه حکم اخيستل روانه دی لکه نهر ،عينی ،دکنز شرح ،درمختار دتنوير الابصار شرح له دی وجې چي دمؤلف حال ئي ښه معلوم نه وی لکه دملامسکين او قهستانی او دارنګه دزاهدی تصنيفات چي دايو هم داعتماد ورنه دی او دارنګه دابو المکارم قاضی شهاب الدين دولت ابادی ،نجم الدين مختار بن محمود بن محمد بن زاهدي معتزلی الاعتقاده حنفی الفروع تصنيفات لکه قنيه وحاوی ،مجتبی ،شرح مختصر القدوری ،زاد الائمة

، سراج وهاج ،خلاصه کیدانی اوداسې نوردیرکتابونه دي چې دفتوی اودحکم لپاره داعتمادوړ نه دي .

اوداخبره مې هم لیدلې وه چې قاعده کلیه داده که دسنت اوبدعت تعارض سره راشي سنت پرېښودل لازم دي ځکه که سنت پرېښودل شي دومره بدګڼل نه دي لکه دبدعت کول بناغلي لیکوال ددې سنت ثبوت دیوه صوفي په قصه هم کوي چې په یوه کلي غلا شوې وه یوه صوفي سهار خلګوته وویل چې داتاوان زه ورکوم ځکه چې ماماښام پرتوګ په ولاړې و ، غوستې نو ځکه غلا وشوه نودلته خویوه خبره داده چې په اخیرت کې هم د«ولاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى) «سورة انعم ۱۶۴ اية » حکم دی نو که په دنیاکې دصوفي صاحب عمل دوام پیداکړي نو حکومت باید سهار دکلې ګناهګاروليتوي اومحکمې ته ئې کش کړي ترڅوسزا اوتاوان دواړه ورکړي اوغله ازادپرېږدي ځکه ګناه صوفي صاحب کړې نوبه په دې ډول له دین څخه شهر ناپرسان جوړشي .

خو په لنډډول نن مې الحمد الله پوره اطمنان وشو چې داخبره سنت نه بلکه بدعت اوله ځانه جوړه شوې خبره ده چې د مولانارفعت قاسمي صاحب په دغه کتاب کې مې ولیدل چې حواله ئې دمولاناتهانوی صاحب پراغلاط العوام باندې ورکړې ده هغه توري دادي :« مسئله :- ځیني خلک لیدل کیږي چې دلنګوټي دتړلولپاره کښیني ځیني ناست وي ولاړشي . دا اصل نه لري .

مسئله :- ځیني عوام دافکرکوي چې که نوي جوړه پاجامه واغوستل شي دهغوی حساب کیږي خوکه درجب له میاشتي بیادرمضان تروروستئ جمعي واغوستل شي حساب نه لري دا ټول غلط دي . «اغلاط العوام مخ ۱۴۹»

په دې خبره ځکه زماباورټینګ شویو داچې ذکرشوی شکونه راته ډیروویل دقاسمي صاحب خبره مې ولیده او پردې کتاب بلکه دده پرټولوکتابونوباندې ددیوبند دغټوعلماؤ لکه مفتي سعید احمدصاحب ،مفتي محمدظفیرالدین صاحب ،کفیل الرحمن نشاط صاحب اونوروتصدیقونه شوي دي اوهره مسئله ئې له حوالې اوڅېړنې سره یوځای رانقل کړې ده .

وريسى مى بل عنوان وكوت هغه داچي د«يارسول الله نداياناره» رواده مسئله پرخپل ځاى خوښاغلى ليكوال وهابيانوته دومره په خښم شوى چې د«يارسول الله» ندائي مطلقاً ثابته كړى په دې ډول لكه بريلويان چې ئې ثابتوى يعنى دحاضراوناظر په طريقه هم رواده په دى ځاى كې دومره ډيردلائل وائي چې خپله لاره هم ترى وركه شوى ددي پرځاى چې دى خپله داهل السنت والجماعت عقيده روښانه كړي دبريلويانوعقيده تائيدوى تاسو وګورى داهل السنت والجماعة عقيده داده چې يارسول الله نداياناره مطلقاً رواده كه دحاضراوناظرپه ډول وى هم ؟اودده په ويناپروهابيانو ئي داتورلګولى چې هغه له دى څخه هم منكردى چې دنبى كريم ﷺ روضې ته مخامخ هم يارسول الله ويل سم نه دى خوپه دى اړه درفعت قاسمى صاحب هغه زرين اوروښانه تحقيق رانقل كوم چې په دې اړه ئې په دې كتاب كې كړى نوربه ئې تاسو دمحمدموسى صاحب له فتوى سره پرتله كړئ :

پوښتنه :- - الصلوة والسلام عليک يارسول الله ويل څنګه دى ؟

ځواب :- - كه تاسو دژوند په ټولو ګوښو كي درسول الله ﷺ دسنت دتعميل رښاخپروئ اوله سنتوسره موپه لوړه كچه اړيكي وي. ټول اعمال موپر سنت برابروي چې په پايله كي موله رسول الله ﷺ سره مينه زياته شوي وي مينه زياته شي دعشق ځاى ته ورسيږي. له دي ځايه ترمدينې منوري ټولي پردي ليري شوي وي اوتاسودلته ولاړياست اودرسول الله ﷺ سپيڅلي روضه وينې نوبى تكليفه واياست الصلوة والسلام عليک يارسول الله.

دچاپه منع كولومه منعه كيږئ. خوكه پردي لري شوي نه وي اوله دي ځايه موروضه په سترګونه راتله نومعلومه ده چې په مينه كي كمښت ده نوله دي ځايه وربانديي اللهم صل على محمدوعلى آل محمد(تراخيره) واياست.

تكليف وكړئ، سفروكړئ مدينې ته ولاړشي له روضې مباركي سره ودريږي اوپه ډير آدب اواحترام سره وواياست الصلوة والسلام عليک يارسول الله له ليري څخه همداسي نعري وهل بسي ادبي ده.

دادبزګرانوطريقه ده په قرآن کريم کي درسول الله ﷺ په هکله راځي:(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ)الآية.. خپل ږغ درسول الله ﷺ ترږغ مه لوړوئ. دځينو خلکو ږغ قدرتاً لوړوي، په خبرو کي ئي ږغ لوړيږي. همداسي آيت نازل شو چي خپل ږغ درسول الله ﷺ ترږغ مه لوړوئ (وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ)، درسول الله ﷺ په وړاندي په داسي زورسره خبري مه کوئ لکه ترخپل منځ چي ئي کوئ، هسي نه چي ستاسو اعمال ضائع شي اوتاسو ورباندي ونه پوهيږئ. کوم کسان چي درسول الله ﷺ په حضورکي په ټيټ ږغ خبري کوي دهغوئ زړونه امتحان کړی شوي دي دهغوئ په زړونو کي تقوی موجوده ده. ددي آيت ترنزول وروسته ځينوصحابه وو داسي خبري کولي چي د بيابيا پوښتلو ضرورت به وو، هغوئ ويريدل چي درسول الله ﷺ په حضورکي په لوړږغ به لوبه مو اعمال ضائع شي.

(إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِن وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ) کوم خلک چي ليري ولاړوي اودرته نعري وهي هغوئ قرآن کريم بي علمه بللی دی.(أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ) له دي ځايه ياله بل ځايه نعري وهل يارسول الله! داسي نعري وهونکي قرآن ناپوهان بللي دي. نوله ليري نعري وهل، ږغ کول، داوُول الصلوة والسلام ويل لکه دنبوونځئ ماشومان چي تراني وائي يوتن يو لفظ وائي بيائي ټول يوځای وائي. داغلطه لاره ده. نه له قرآن څخه ثابته ده اونه له حديث شريف څخه، نه صحابه کرامو داسي کړي دي اونه مجتهدو اامامانو. که درود وايا ست په يوه ګوښه کي کښينئ په پوره توجه سره، په خاطرجمعي سره چي څومره غواړئ هغومره وواياست. څوک منع نه کوي. که موڅوک منع کوي دهغه خبره خوحق نه ده مه منع کيږئ خودومره خبره ده چي دخطاب په صيغه سره صلوة په زوره ويل، په ګډه سره ويل داغلطه طريقه ده اوداسي فکرکول چي رسول الله ﷺ په خپله دلته تشريف راوړی

دالاډيره غلطه ده. اللهم صلی علی سيدنا محمد مناسب دي او د رسول الله ﷺ د محبت په جوش کي راتلل عقائد مه خرابوئ د عقائدو سم ساتل ضروري دي. په جوش او مينه کي راتللو خوصحابه وو داسي څه کړي نه دي چې د رسول الله ﷺ له شان سره منافي وي يا به عقائدو ته کومه خطره وه. د عقيدي ساتل خوراضروري دي. د جوش او ميني نتيجه خو په يهودانو داشوه چې يهودانو عزير ﷺ ته د خداى ﷻ زوى وباله او نصاراو عيسى ﷺ د خداى ﷻ زوى وباله بت پرستان چې خومره بتان لمانځي هغه ټول د جوش او محبت نتائج دي. له همدي امله په اسلام کي د ميني او جوش حدود قائم او ثابت دي او په هغو حدودو کي مقيد دي. له همدي کبله د عقائدو تصحيح خوراضروري ده. د خلاصون مدار عقيده ده. د ايمان مدار د عقيدي په سموالي دي. که عقيده غلطه شي ايمان خرابيږي نجات به نه وي.

(د ديوبند دارالعلوم د مفتی محمود احسن صاحب ملفوظات دانور حواله اکتوبر ۲۰۰۲)

اوبل ځاى:

مسئله:- په لمانځه کي اَيُّهَا النَّبِی ويل شرعاً ثابت دي نو داويل جائز دي او داعقيده لرل دي چې ملائيکي ورته درود او سلام رسوي.

(فتاوی محموديه ټوک۵ مخ۱۷۲ - بخاری ټوک۳ مخ۳۲ او مظاهر حق)

يارسول الله ﷺ ويل څنګه دي؟

مسئله:- په يارسول الله ويلو کي ډيرتفصيل راغلى دى، ځيني طريقي جائز او ځيني ناجائز (ناروا) دي. بيشکه رسول الله ﷺ حيات دى. که ئي له قبر سره درود او سلام وويل شي په خپله ئي اوري او که ليري وويل شي فرشتي ئي ورته رسوي او د ويونکي نوم ورته وائي او رسول الله ﷺ ورته ځواب وائي (داپه حديث شريف کي ثابت دي) داسي که ليري وي او که نژدې يارسول الله ويل صحيح دي خو داعقيده لرل چې له ليري څخه ئي دالله ﷻ په خير رسول الله ﷺ په خپله اوري صحيح نه ده. همداسي په

التحیات کي (السلام علیک ایها النبی) ویل کوم د شک ځای نه دی.
د تلاوت په وخت کي که (یا ایها المزمل) د عبادت په توګه ویل کیږي کوم حرج پکښي نشته. خو دا دهغه د حاضر او ناظر بللو لپاره دلیل ګرزول ناپوهي ده. که حاضر او ناظر ونه بلل شي او یوازي د میني د جوش په وخت کي یا رسول الله وویل شي جواز لري. کله کله دډیري میني یا زیات غم له امله د حاضر او ناظر له عقیدي پرته غائب ته د (نداء) لفظ ویل کیږي دا هم جواز لري. کله بیا په تخیل کي په شاعرانه او عاشقانه ډول خطاب کیږي په دي کي هم کوم ستونزه نشته (شاعران دیوالونو ته هم خطاب کوي) دا یوه محاوره ده د حاضر او ناظر عقیده پکښي نشته. البته له صلوة او سلام څخه حاضر او ناظر بلل او د حاجت غوښتلو په ډول په ناسته ولاړه کي یا رسول الله ! یا رسول الله ! یا علي ! یا غوث ! او نور.... ویل بیشکه ناجائز او منع دی.
لنډه دا چي پرته له الله ﷻ څخه بل چا ته که هغه نبي وي یا ولي د حاضر او ناظر او حاجت پوره کولو عقیده درلودل یوه باطله او غلطه عقیده ده. حاضر او ناظر یوازي د الله ﷻ ذات دی.
مقصد دا دی چي یا رسول الله ! یا غوث ! او نور په دي عقیده ویل چي د الله ﷻ په څیر دا حضرات هم هر ځای حاضر او ناظر دي یا زمونږ نعري اوري او حاجت مو پوره کوي دا ناجائزدی. که په خپله دا سي عقیده ونه لري او د نورو د عقیدي هم دا سي اندیښنه پیدا کیدله بیا هم ناجائزدی چي د هغوئ په وړاندي همدا سي الفاظ وویل شي.
(فتاوی رحیمیه توک ۲ مخ ۲۴۸ په حواله: مشکوة شریف توک ۱ مخ ۴۱ او فتاوی محمودیه توک ۱۵ مخ ۹)
اوبل ځای:
د یا رسول الله ! ویلو تفصیل:
په قرآن کریم کي په ډیرو آیاتونو مبارکو کي په قطعي او واضح ډول دا امور ثابت دي: یو دا چي الله ﷻ هغه یوازینۍ هستي ده چي هر وخت هر ځای موجود دی. نه یوازي دا چي زمونږ غږ اوري بلکه زمونږ د زړه غوښتنه

هم اوري اوذهن اوزړه په هركيفيت موخبردی. بله داخبره چې ټول انبياء اواولياء بندګان اوبشر(انسانان) دي. په هغوئ كې كوم مافوق البشرطاقت اوصلاحيت نشته. له هغوئ څخه چې كوم معجزات اوكرامات څرګنديږي ،هغه هغه وخت وي ،كله چې ئي الله ﷻ مناسب وبولي اواراده ئي وكړي. دربيمه خبره داده چې له بلي هستي سره داسي صلاحيت فرضول چې هغه دالله ﷻ څانګړتياده ،داشرک دہ. الله ﷻ يوازي په ذات كې واحدنه دی بلكه په صفتونوكي هم واحددی. هرځاى هرڅه اودريدل اوفيصله كول دادري خبري قطعي دي. نورولي څوک دهغه خلاف عقيده لرلاى نه شي. هراستدلال ردكيږي خوقرآن څوک ردولاى نه شي. بنه پوه شئ چې پرته له الله ﷻ څخه بل څوک حاضراوناظرنشته اويارسول الله ايه دي عقيده ويل چې رسول الله ئي پرته له ملائيكو اوري. دادشرک يوخوراناوړه ډول دی. الله ﷻ مودي وساتي *(محمدرفعت قاسمي)*

اوتاسو وګورئ محمدموسى صاحب يارسول الله مطلقاً ثابتوی چې دادناپوهوبريلويانو عقيده هغه بريلويان چې دحاضراوناضرعقيده لری اوبل ځاى دانباغلى ددی نداثبوت په دي ډول هم كوي چې له روضې مباركې سره دانداياسلام ثابت د ی اوپه دی نه دی خبرچې په دغه خبره كې اتفاق دی اختلاف نشته .خودايوه مقدمه ده دومره ګنجايش نشته چې دده پرتولوخبرورڼا واچوم خپله نوره خبره به پوره كړم ددې رسالې (المسائل التسهيلة فی مسائل الغريبة) فهرس په پای كی ووخوكله چې مې دسرورقه راواړله په مقدمه كې ئي دا دردونكې جمله استعمال كړې وه چې دابن تيميه رحمة الله عليه په اړه ئي دكفرالفاظ استعمال كړی وو استغفرالله هغه كه هرډول ووخوزموږ له شان سره دامناسبه نه ده څكه داما م صاحب مذهب داده چې كه په سړي كې نه نوي احتماله دكفروويوداسلام هغه يوبه ئي دغورلپاره غوره كوي اوس نوراشه ابن تيميه رحمة الله عليه چې څومره عالم هغه تاريخ به تاسو كتلى وی اوله اهل السنت والجماعت سره ئي يوازي په (۱۷) مسئلوكې

اختلاف درلودی خوهم زمونږ اکابرود کفرفتوی نه ده وربان‌دی کړی اوهغه نعوذ بالله کافرنه وو دازمونږ مذهب څومره متفه فیصله ده چې کوم څوک پرمسلمان باندی دکافر فتوی وکړي نودمفتی حکم څه دی ؟ ابن تیمیه دشیخ الاسلام لقب لري دیرتصانیف لری دیروغتومفسرینواوستاد تیرشوی دی اوهغه دحنبلی مذهب پابندووکه زمونږ له اکابروڅخه چاڅه ویلي وی هم هغه دهغه کاردی خوزه داوایم چې انشأ الله دقیامت په ورځ به له مااومحمدموسی صاحب څخه داوپوښتنه ونه شي چې ولې مودابن تیمیه په اړه څه نه دی ویلی اوبل دوهابیانواوابن تیمیه کوم ترا ونښته چې وهابیان ابن تیمیه دځان امام یارلاربشودوګڼي اوبله خبره داده چې په دی مسائلوکی یوه هم دابن تیمیه مدعی نشته که داکتاب دده په ردکی جوړشوی وای هم به سری له مقدمې څخه پوه شی وای چې دده دعقائدوپربطلان باندی راروان بحثونه کیږي نوپه مقدمه کي دابن تیمیه رحمة الله علیه دښکنځلوڅه ضرورت وو په مقدمه کی پرابن تیمیه پیل اوکتاب پرپرتاګه ختم شوی دی . وروسته می دارساله نوره پرله واړوله چې په دیره بې ادبي سره لیکله شوی وه دکاتب له غلطیوبغیر په ټوله رساله کی دنبی کریم ﷺ نوم مبارک په علیه السلام اوصحابه کرامونومان سپک سپک اخستل شوی وو په دې ډول (علیه السلام ،جابر ،غزالی ،ابن حجر ،قاضی ثناء الله ،حافظ برهان الدین ،عمر ،ابن عمر لیث ،طاؤس ،شمس شامی اوداسی نورټول

اوبل ځای بیالیکی غوث الاعظم دستګیرشیخ عبدالقادرجیلانی رحمة الله عیله ددې رسالې په (٧٩) مخکې راغلی (عربی عبارة) کان رسول الله ﷺ)

اودده ترجمه (علیه السلام به دوه رکعته الخ) دنبی کریم ﷺ اوصحابه کرامو ،تابعینو ،تبع تابعینو ، امامانو ،مجتهدینو ، فقهاؤ علماؤ نومونه ئي نیم نیم سپک سپک اخستي اوخپل نوم ئي (ابوعبدالله محمدموسی غفرالله لهما) اخیستی تاسو وګوری دتألیف اصول قیوداوشروط داب اواداب څه دی ؟؟؟

بله خبره خولاداهم ده چې په مقدمه کي ئي دایوب انصاری ﷺ حدیث نقل کړی

مسائلوکې نیت صفاکړې څکه دین دهیچاشخصی نه ده ټول مسلمانان په خپله اندازه مسئول دی څکه دین دټول بشریت دین دی.
ښاغلی لیکوال په پای کې لیکلی که تاسو کمښت یازیادت زماپه رساله کې پیداکړ نوماته خبرراکړې نوزه دوروی اوبشری تقاضاله مخې خبرورکوم چې پردی ټولوبرسیره خطې غلطی خوترحساب تیرې دی آن داچې ایاتونه هم غلط لیکل شوي دی اودکتاب په پای کې دی مدعی دکاغذانوټولول دی اودلیل دی دکاغذانوپرسوزولوویلی دی باید چې اصلاح ئې کړي نورزه له محمدموسی صاحب څخه بخښنه غواړم اودعاکوم چې لوی خدای ﷻ موږ ټولو مسلمانانوته بخښنه وکړی اودنبی کریم ﷺ سپینه لاره دی رانصیب کړی ترڅودلوی خدای ﷻ درضالاتق وگرزوامین یارب العلمین
والسلام

(دنورالقرآن اداری خادم ابوخالد مولوی عبدالاحد (مجروح)
۲۰۰۷ / دجولایي میاشت
. دهجرت مینه - پښتون اباد کوټه

چي تاسو هغه وخت وژاړئ چي دين نااهلوته په لاس ورشي ، نودازمباعث شو چي داتصنيف مي وكړ محترمه ته خوپرنااهلووژاړه خوپرتابه څوک وژاړي داتاسو وګورئ چي نااهل څوک دي؟؟ اوپرچاوژاړو ؟كه محمدموسى صاحب لږ فكر وكړي چي كه چيرماپه دي رساله كي داسي شي ليكلي ووچي هغه په اصل كي حديث نوو نوزه به په كوم وعيد كي راشم (من كذب على متعمداً فليتبوأ مقعده من النار) بل څاى ليكي چي زماعمرتراوسه (٢٢) كاله دي داپخپله پرڅان يوه شاهدي ده چي ماحديث نه دي ويلي سند ،دحديث نوعيت ، حديث ،راوي ،فتوى ،مفتى به ،متفق عليه ،دحديثواجازه اودارنګه نورداپوهم نه پيژنم ،كتابونه ډيردي عربى عبارة دي رانقل كوم ئي ، زه دامنم چي (والله يختص برحمته من يشاء) لكن كه رساله وګورم بيابه پرده باندي رحمت څرنګه ومنم ؟ هر سړي پوهيږي درسالي له نامه څخه ئي دمسائلو سهولت معلوميږي لكن په كتاب كي ئي له اهل السنت والجماعت څخه صفابريلويان جوړكړ ي چي دحاضراوناظر دعقيدي خاوندان دی مسائل ئي په غريبه تعبير كړي لكن مسائل ټول مشهوره دي

زه دعاكوم چي محمدموسي صاحب ته دي خداى ﷻ ډيرعلم وركړي چي ښه مسائل وڅيړي انصاف وكړي تحقيق وكړي مسلمانانوته په صفاډول ددين لارى روښانه كړي اوپه اينده كي نورښه تصنيفات وكړي اوپه دي خبره بايدنه دي اونه بل څوک خپه شي څكه اختلاف دامت دخداى ﷻ رحمت د ي زماداڅوكرښي پرتعصب نه د ي بنا څكه زه پخپله دومره توان نه لرم چي دچاخبره رد ياتائيدكړم خوكله چي ماددي كتاب ، شرک اوبدعت مسائل ، تصحيح كوله مخته دامسئلي راغلي نودده ترخبره مي دقاسمي صاحب خبره خوښه شود تاسو هم په دواړوخبروكي فكروكړئ زه اماده يم كه ماته په دي خبره ښه قناعت دشرعي دلائلو پربنياد راكړي زه حاضريم چي خپله خبره واخلم خداى ﷻ دي وكړي چي دي هم اماده شي اوهر مسلمان بايدپه دينې

بسم الله الرحمن الرحیم

تړون:

زه مې خپله داپلټنه (دشرک اوبدعت مسائل) دحضرت مجددالف ثاني احمد بن بن عبدالاحد سرهندي رح ،دهند سترمحدث حضرت الامام شاولي الله دهلوي رح ، حضرت مولاناشاه محمداسماعیل شهید دهلوي رح ،قطب عالم امام رباني حضرت مولانارشید احمد گنگوهي رح ،جامع الطریقت والشریعت محي السنة حضرت مولانا اشرف علي تهانوي رح ،شیخ السلام حضرت مولاناسید حسین احمد مدني رح اوحکیم الاسلام حضرت مولاناقاري محمدطیب دیوبندي رحمهم الله تعالی نومونوته په انتساب نیک مرغه کوم.

هغوئ چې خپل مخلصانه ،مجددانه اومجاهدانه ژوندي دعلم الحدیث غامولو اودبدعت اوغلطوړواجونوختمولوته وقف کړي وو.

محمدرفعت قاسمي ددیوبنددداالعلوم دمدرسې خادم

د۱۴۲۴ه‍ ق کال دمحرم الحرام ۱۰–

د۲۰۰۳کال دمارچ ۱۲نیټه

دجمعې ورځ.

دليکوال سريزه:

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على خاتم الانبياء وسيد المرسلين محمد وعلى آله واصحابه وازواجه اجمعين. اوروسته:
دالله تعالى ستر احسان دی چې دمسائلو دانتخاب چې کومه لړۍ راپيل شوي وه دهغوئ اولسم کتاب (دشرک اوبدعت مسائل) وړاندي کوم. په هغه کې:
دکفراوشرک، نذراونياز، منت، بدفالي، ماتم کول، ميلاد، تيجه، څلويښتي، عرس، صندل، قبرلمانځنه، قبربښکلول، بدرواجونه، باطل عقائد، دجاهليت رسومات اودډول ډول بدعتونوپه هکله ډيرضروري مسائل راټول شوي دي. دبدعتونواورسوماتويوه ځانګړتياداهم ده چې دهغوئ ځانګړي بڼه نړيواله نه وي. ځکه دهغوئ بنسټ په قرآن اوسنت اينبودل شوی نه وي: دهري ساحي خلک له خپل طبيعت سره سم ځيني رسمونه رامنځته کوي داسي چې ځيني وختونه نوري ساحي لاورڅخه خبري نه وي. هلته بياخلک دځينونورورواجونوپابندي کوي. له همدي امله ئي په هره سيمه کې بيل بيل صورتونه ترسترګو کيږي. په هرحال دادالله ﷻ فضل اود دارالعلوم دمحترمومفتيانو (دامت برکاتهم) دسرپرستي ثمره اونتيجه ده. ياالله! ددي حضراتوسيوری خوله عافيت سره، سره تړديره وختـه ولـري اودنورو کتابونوپه څيرداهم په عامه افکاروکي دمنلوړو ګرزوي، راته داخيرت توښه ئي کړي اودبياپـاره ددينې خدمت توفيق راته راکړي. آمين ربناتقبل منا انک انت السميع العليم

محمدرفت قاسمي-ددیوبنددارالعلوم دتدرس خادم

د۱۴۲۴هـ ق کال دمحرم الحرام ۱۰-

د۲۰۰۳ ميلادي کال دمارچ

۱۴دجمعي ورځ

دفقیه النفس حضرت مولانا مفتی سعید احمد صاحب مد ظله پالنپوري دديوبند دستر محدث تقريظ

نحمده ونصلي على رسوله الكريم .

ددارالعلوم استاد جناب مولانا رفعت قاسمي صاحب بريالى دى. الله تعالى كارته چمتو كړى دى. دهغه ځو كتابونه راخر گند شوي دي اوقدرونه ئي شوي ده. اوس نوموړي يونوى كتاب چمتو كړى دى كوم چې دده اوولسم كتاب دى. دكتاب نوم دى (دشرک اوبدعت مسائل) موضوع ئي له نوم څخه ښكاره ده. شرک دانسانانوهغه گمراهي ده چې له هغه سره دمغفرت سوال نه پيدا كيږي. اوپه حديث شريف كي هغه په اكبرالكباير بلل شوى دى. بيادشرک مختلف ډولونه دي: شرک په ذات كي، شرک په صفاتو كي اونور... آن داچې ريأ اوسمع هم دشرک په دايره كي راځي له همدي امله يوه مؤمن ته ضروري ده چې هغه دشرک په تفصيل وپوهيږي ترڅو ورڅخه ځان وساتي.

دمولاناقاسمي همدا كتاب انشاألله دهمدي دواړوموخولپاره بشپړاوكافى دى. كه ئي لوستونكي په غورسره وگوري ډيرمعلومات به تري ترلاسه كړي. زه دعاكوم چې الله ﷻ داكتاب هم دنوروپه څير دمنلووړوگرزوي. امت ته ئي داصلاح ذريعه اومصنف ته ئي داخيرت ذخيره وگرزوي آمين

دديوبند ددارالعلوم دخادم سعيد احمد عفاالله عنه پالنپوري ليكنه

د١۴٢۴ هـ ق كال دجمادى الاولى

پنځمه نيټه.

دديوبند ددارالعلوم دفتاوي دمرتب حضرت مولانامفتي محمد ظفرالدين صاحب (دامت برکاتهم) تصديق

الحمدلله وكفى وسلام على عباده الذين اصطفى

دالله تعالى لک لک ځله شکردى چې مسلمانانودين ژوندته مخه کړې وه اوله ديني احکامواومسئلوسره دزړه مينه لري اوورسره دعمل جذبه هم پيداکيږي. په قومونواوملتونوکې مسلمان امت ددين په ډگرکې ترټولووړاندې دي. هرځاى عبادت ځايونه ترسترگوکيږي په رواوناروائي نظروي. دعلماؤپه ټولۍ کې هم علمي ژوندمخ په ترقي دى ځومره چې تراحکامواومسئلواړه لري هغوئي سره بيل کړي اودکتابونوبڼه ئي ورته ورکړي ده ترڅودمسئلوپه لټه کې ستونزي نه وي. دديوبنددارالعلوم چې په اسيابلکه په ټوله نړۍ کې ممتازديني حيثيت لري اوهلته شپه اوورځ دکتاب اوسنت زده کړه کيږي. دهغه اساتذه دتعليم اوتدريس ترڅنگ دتصنيف اوتاليف ذوق هم لري ،دقوم اوهيوادلپاره په ټولوڅانگوکې دلاربنووني دنده ترسره کوي. دمولانامحمدرفعت قاسمي صاحب څوجلده کتابونه چاپ اوخپاره شوي دي اوخلکوله هغوکتابونوڅخه پوره گټه اخيستي ده. ورسره هغه په مختلفوژبوژباړل شوي دي الله تعالى دي ورته داخدمت قبول کړي دامهال دنومړي نوى کتاب (دشرک اوبدعت مسائل) زماپه وړاندې دى ماپه خورامينه هغه وکتى. زړه مي خوشحاله شوچې قاري صاحب له لس گونوکتابونوڅخه دامسائل يوځاى کړي دي کومه چې دشرک ،بدعت اوغلطورسوماتوپه هکله دي اودهري مسئلې حواله ئي هم ليکلي ده دعاده چې الله ﷻ دهغه عمراوږدکړي اوپه علمي کارونوکي ورته دزيارگاللوتوفيق ورکړي ترڅوپه هره لاره برابرروان وي.

ربنا تقبل منا انک انت السميع العليم .

دعاغوښتونکی

محمد ظفيرالدين غفرله دديوبند دارالعلوم مفتی ۱۴۲۴

کال دربيع الثانی ۱۱

دمولانامفتی کفیل الرحمن نشاط عثمانی ارشاد
(ددیوبندد دارالعلوم مفتی دحضرت مولانامفتی عزیزالرحمن
(رح)لمسی)

پـه علمـي اوکتـابي کړيـوکي جنـاب مولانامحمـدرفعت قاسـمي ددیوبنـدددارالعلوم اسـتاذدیوه منلـي مؤلـف اومـصنف پـه توګـه دپیژنـدني ارتیانـه لـري. تـردي وړانـدي دنومـوړي شـپاړس توکـه کتابونه دچاپ په ګينه ښکلي شوي دي. دخلکولاسونوته رسيدلي دي اوستايل شـوي دي. دمولانادکتابونوځرګنـده بيلګـه داده چې دمـستندوحوالواهتمام پـه نـښه شـوی دی. پـه کـوم کتـاب چې اعتمادزيـاتيږي دهغـه افاديت هم زياتيږي. لـه عاموخلکوسره سره خواصوته ئي هم داګټه رسيږي چې كه وغـواړي دكتـاب دحوالواصل مأخذته په اساني سره رجوع كـولای شي. داكتـاب (دشرک اوبدعت مـسئلي) پـه خپلـه موضـوع كـي پـوره اوجـامع دی، شـرک اوبـدعت مروجـــه فاتحـــه، مروج ميلاد، تيجه، خلويـــښتي، نـــذر اونياز، تعزيه، قبرلمانځنـه اونوردشـرک اوبـدعت پـه هـره ګوښـه داكتاب احاطه لري اودکتاب معتبري حوالي دكتـاب نوره ښكلاده. نوموړي پـه يـوه اصـطلاح سـمندرپه منګـي كـي ځـای كـړی، دشـرک اوبـدعت پــه هكلـه ئـي ډيرموادراټـول كـړي دي پرتـه لـه شـكريي ډيروخولوتويولوثبوت وړاندي كړی دی. هيلـه ده چې داكتـاب هم دنوروكتابونوپه څيرعام اوخاص خلكوته په يوه كچـه ومنـل شـي الله تعـالى دي نومـوړي تـه دنوروخوراګټوروتأليفـاتودقلم څـواک چاپيريال وركړي. آمين *كفيل الرحمن نشاط*

د۱۴۲۴ه ق كال دربيع الثانی ۱۳

بسم الله الرحمن الرحيم

(إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَاءُ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا) (دالنساء سورة ۴۸ اية)

دتفسير لنديز: بيشکه الله تعالى به دا خبره په سزاوركولوهم) نه بخښي چې ورسره څوک شريک وګرزولی شي بلکه دتل لپاره به ئي په سزاکې ولري) اوله دي څخه پرته چې نورخومره ګناهونه دي (واړه دي اوکه ستر) دچالپاره چې ورته خوښه ئي وي (پرته له کومي سزابه ئي) دغه ګناهونه بخښي (البته که دغه مشرک مسلمان شي نوبيا مشرک پاته نه شو، سزابه ئي هم دتل لپاره پاته نه شي) او (ددي شرک دنه بخښلو وجه داده چې) څوک له الله تعالى سره بل څوک شريک ګرزوي نو هغه دلوي جرم مرتکب شو (چې دلوی والي په وجه دبخښلو جوګه نه دی).

معارف اومسائل

دشرک تعريف اودهغه څوصورتونه:

(إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ) دالله تعالى دذات اوصفاتو په هکله چې کومه عقيده ده، دغه ډول عقيده دکوم مخلوق په هکله درلودل شرک دی: تفصيلات ئي دادي:

په علم کي شريک ګرزول:

يعني ديوه بزرګ، مرشداوپير په هکله دااعتقادلرل چې زموږ له ټولوحالاتو هغه هروخت خبردی، نجومي يا لــه کــاهن څخه دغيبو خبرونه معلومول يا ديوه بزرګ پر کلام فال کتل او دغه يقيني

ګڼل یاله ډیره لیري (بي واسطي) ورته غږکول او دا منل چې هغه
وربانديٍ خبرشویاد چاپه نوم روژه نیول.

مرادغوښتل ، رزق یااولادتری غوښتل

په عبادت کې شریک ګرزول: چاته سجده کول، دچاپه نوم کوم
څاوري ایله پریښودل دچاپه نوم قرباني یانذرکول، دچاپه قبریاځای
طواف کول. دالله تعالی دحکم په مقابل کې دبل چاقول یارسم غوره
ګڼل، دچاپه وړاندي درکوع په څیرټیټیدل دچاپه نوم څاوري
حلالول، ددنیا په کاروبارکي دستورواغیزمنل ،یوه ورځ یامیاشت
بده او سپیره ګڼل. (معارف القرآن دوهم ټوک مخ۴۳۰)

دتوحیدمعنی اوتعریف

مسئله: - دتوحید معنی ده، الله تعالی ﷻ په ذات اوصفاتو کې
یو، کامل اوبي مثله ګڼل. په شریعت کې له توحید څخه مقصد یوازي
دحساب داهل دعرف عددي یووالي نه بلکه عرفي وحدت مراددی
اوپه عرف کې دوحدت مفهوم دادی چې په ذات اوصفاتو کې کامل
یکتااوبي نظردی. اوڅوک که قرآن دخدای ﷻ کتاب اورسول الله ﷺ
دخدای ﷻ رسول ونه پیژني هغه نعوذبالله خدای ﷻ کاذب پیژني
ځکه الله ﷻ قرآن کریم خپل کلام اوسیدنامحمد ﷺ اونورانبیاء هغوئ
چې یادونه ئي په قرآن کریم (اواحادیثو) کې شوي ده خپل انبیاء
اورسولان ګڼي اوڅوک چې ددي څخه انکاروکړي دخدای ﷻ تکذیب
ئي کړی دی. څوک چې خدای ﷻ یوګڼي اوورسره ئي کاذب وګڼي
هیڅکله موحد نه شي کیدلای (یعني هغه کافردی) (امدادالاحکام ټوک۱ مخ۱۳۵)

مسئله :- په کوموشیانوچې ایمان درکول ضروري دی په هغوئ کې یوه خبره نه منل هم کفرده. مثلاً څوک الله ﷻ نه مني له حنفیانو څخه انکاروکړي یادوه درې خدایان ومني. یاله ملائیکو څخه انکاروکړي یادالله ﷻ په کتابونو کې دیوه څخه انکاروکړي یاکوم پیغمبر نه و مني یاله تقدیر څخه منکرشي یادقیامت ورځ نه ومني یادالله ﷻ له قطعي حکمونو څخه انکاروکړي یارسول الله ﷺ ته دراغلو خبروکومه یوه دروغ وګڼي په دې ټولوصورتونو کې کافرکیږي (تعلیم الاسلام، ټوک ۴ مخ ۱۸)

شرک څه شی دی ؟

مسئله :- شرک دې ته وائي چې له الله ﷻ سره څوک په ذات یاصفاتو کې شریک وګڼي. په ذات کې دشریک ګڼلو معنی داده چې دوه یادرې خدایان ومني لکه عیسایان ددریو خدایانو په منلو چې مشرک دي او اورلمانځونکي چې ددوو خدایانو په منلو مشرک دي یالکه بت پرستان چې دډیرو خدایانو په منلو سره مشرک دي.

مسئله :- په صفاتو کې شرک دامعنی لري چې دخدای ﷻ دصفتونو په څېرنوروته هم هغسې صفات ثابت کړي داشرک دی. څکه مخلوق ته که هغه ملائیکه، یانبي، وي یاشهید، پیریاامام وي دالله ﷻ دصفاتو په څېرنه ثابتیږي.

مسئله :- دشرک ډیرډولونه دي، څوېکښې دادي:

(۱) شرک په قدرت کې: معنی دالله ﷻ په څېربل ته دقدرت صفت ورکول یاثابتول. مثلاً داسې باوروکړي چې فلان پیغمبریاولي یاشهید زوی، لور ورکولای شي یاکوم مراداومقصد پوره کولای شي

یامرګ اوژوند دهغه په اختیارکي دي یاهغه چاته پر ګټه اوتاوان رسولو قدرت لري. داټولي خبري شرک دي.

(۲) په علم کي شرک: یعني دالله ﷻ په څیربل چاته دعلم صفت ثابتول. مثلاً څوک داسي باوروکړي چي هغه پیغمبریاداولي دالله ﷻ په څیردی دغیب علم لري یادالله ﷻ په څیرپه زړه عالم دی یازمونږ په ټولوحالاتوپوهیږي یاله لیري اونژدي شیانو خبردی داټول شرک فی العلم دی.

(۳) په لیدلو او اوریدلو کي شرک: یعنی له خدای ﷻ سره په سمع (اوریدلو) اوبصر(لیدلو) کي څوک شریک کول. مثلاً داسي باوردرلودل چي فلانی پیغمبریاپیریاولی زمونږټولي خبري له لیري اونژدي څخه اوري یازمونږټول کارونه له هرځای څخهویني. داټول شرک دی.

(۴) په حکم کي شرک: یعني دالله ﷻ په څیربل څوک حاکم ګڼل اودهغه حکم دخدای ﷻ دحکم په څیرمنل.

مثلاً پیرصاحب ورته حکم وکړي چي دمازیګر ترلمانځه وړاندي داوظیفه کوه. دی ددي حکم تعمیل دومره ضروري وګڼي چي دهغي وظیفي په ویلودمازیګرلمونځ مکروه وخت ته ورسوي یادلمانځه دقضاء کیدلوخیال ونه کړي. داهم شرک دی.

(۵) په عبادت کي شرک: یعني دالله ﷻ په څیربل څوک دعبادت مستحق وګڼي. مثلاً قبریاپیرته سجده کول چاته رکوع کول یادکوم پیغمبر، ولي یاامام په نوم روژه نیول یاچاته نذرمنل یادچاپر قبریادمرشدپر کوردکعبي په څیرطواف کول. داټول په عبادت کي شرک دی. (تعلیم الاسلام مخ ۲۴- آپ کی مسائل ټوک ۱ /مخ ۴۱)

پر دې موضوع کې د تفصیل لپاره و ګورئ: قرآن کریم پنځمه پاره د نساء سورة، بخاری شریف ټوک۲ مخ۳۳۶ کتاب الرقاق . مشکوة شریف ټوک۲ مخ۸۲۷. مظاهر حق ټوک۴ مخ ۳۳۴، مسلم شریف ټوک ۱ مخ ۱۲ ،ترمذی ټوک ۲/ مخ ۱۰۳)

مسئله: دشرک معنی دا ده، دالله ﷻ په الوهیت یا د هغه په ځانګړو صفتونو کې بل څوک شریک کول او دا جرم له توبې پرته د معافۍ قابل نه دی. (آپ کی مسائل ټوک۱ مخ۴۳)

مسئله: د شرک خبرو ته نژدې مه ورځئ، د اولاد کېدلو یا ژوندی پاته کېدلو لپاره جنتر منتر مه کوئ، فال مه اچوئ، د ولیانو لپاره فاتحه او نیاز مه کوئ، د بزرګانو په نوم نذر مه کوئ، د برات شپه محرم، عرفه، په تبارک ډوډۍ او نور چې کوم رسومات دي هغوئ مه کوئ. (بهشتي زیور ټوک۷ مخ۲۲)

دشرک ډولونه:

پوښتنه: هغه شرک چې الله تعالی ئي په هکله فرمايي (ان الله لا يغفران يشرک به...الاية) حقیقت څه دی؟ آیا په داسې شرک کې کومه داسې درجه شته چې له الله ﷻ سره پکښې شریک کول د نجات منافي نه وي؟ او ځینې بیا شریک کول د نجات منافي وي؟ مثلاً یو څوک د کوم بزرګ قبر یا تعزیه یا بل څه، په خاص نیت او عقیده سجده کوي، حاجت ترې غواړي یا ورباندې حلوا، مالیده یا خوږه ویشې نوربیا کومې ونې یا بت ته په همدې نیت سجده کوي، حاجت غواړي، حلوا یا نور څه ورباندې ویشي نو څه کیږي چې د خدای ﷻ په نزد د دې بزرګانو د مقبولیت له امله ورته سجده یا نور څه د نجات منافي نه وي یا له ونو او بتانو سره همداسې معامله د نجات منافي نه وي؟

که داسې کیدلای نه شي او دشرک هره درجه دنجات منافي وي نوڅه وجه ده چې قبرونو ته یا په تعزیه کې سجده کول، حاجت غوښتل حلوا یا نورڅه وربانديويشل دنجات منافي شرک نه بلل کیږي.
اوونو او بتانو یا نورڅه ته داسې کول دنجات منافي شرک پیژندل کیږي. حال دا چې دمکې مشرکینو هم بتان تر الله ﷻ رالاندې بلکه دقرب الی الله وسیله بلل. لکه چې ارشاد دی (مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللهِ زُلْفَى) همداسې دتعزي په نسبت دکربلا دشهیدانو خواته ځي. همداسې بتان ئي هم دانبیاؤ خواته منسوب کول. لکه کوم یو به ابراهیم او بل بیا ادریس علیهما السلام ته منسوب کاوو. نو دشرک حقیقت څه دی چې په لومړي کې پاته وي او په دوهم صورت کې نه.
ځواب:- هغه شرک کوم چې وربانديعدم نجات او خلود نار مرتب دی دهغه تعریف دادی چې دخیالي په حاشیه کې له شرح مقاصد څخه رانقل شوی دی: ان الکافر ان اظهر الایمان فهو المنافق وان طرأ کفره بعد الایمان فهو المرتد وان قال بالشریک فی الالوهیة فهو المشرک .(ص۱۲۲) اوس پــــوهیږو چې دعربو مـــشرکینو چې دبتانو عبـــادت کاوو او قبرپرست مسلمانان چې قبرونو ته سجدې کوي داسره فرق لري. دعربو مشرکانو به هغوئ په الوهیت کې شریک گڼل او په ژبه به ئي هم داسې ویل. په دې خبره دالله ﷻ داقول دلالت کوي: (وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هَٰذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ وَهَٰذَا لِشُرَكَائِنَا وقال تعالی : وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وقال تعالی: وَيَجْعَلُونَ

لهُ اَنْدَاداً) .. اوهغه خلک په دې کې تأویلونه کوي خوورسره دتوحیدله کلمي څخه هم متوحش کیږي او وائي:
لبّیْکَ لاشَرِیْکَ لکَ الاشَرِیْکاًهُوَلکَ تَمْلِکهُ وَمَامَلکَ. قبرپرست یاتعزیه پرست داسي نه دي نه هغه دتوحیدله کلمي څخه منکروي اونه ورڅخه متوحش وي. بلکه پرته له کومي استثناء الله ﷻ یوازي معبود ګڼي اوځان مسلمان بولي. هندوان خپل دیوتاګان په الوهیت کي شریک بولي. دتوحیدله کلمي څخه منکراومتوحش وي. لکه دعربودمشرکینوحال چي وړاندي معلوم شو. نوددواړوترمنځ فرق شته. دقبرپرستانواوتعزیه پرستانوشرک عملي دي اوځانونه مسلمان ګڼي خودهنودوشرک اعتقادي اوعملي دواړه دي. داهم پوهیدل په کاردي چي غیرالله ته سجده مطلقاً شرک نه ده خوبعضي صورتونه ئي دشرک امارت دي. نوردشرک حقیقت هغه دي چي پاس یادشول. ای القول بالشریک فی الالوهیة قلباً ولساناً،قال فی شرح العقائدولانزاع فی ان من المعاصی ماجعله الشارع امارة للتکذیب وعلم کونه کذلک بالادلة الشرکیة کسجودالصنم والقاء المصحف فی القاذورات والتلفظ بالفاظ الکفر (ص۱۲۸)
په قبرونویاتعزیوکي سجده کول دادشرعی تکذیب نه دي ځکه په کفاروکي دهغوئ عبادت رائج نه دي. هودکوم شي چي په کفاروکي عبادت رواج وي هغه ته سجده کوي د کفردحکم دقضاء مستلزم کیږي. (کماصرح به فی حاشیة شرح العقاید-ص مذکور)
اوکه دیانة دزړه تصدیق اوایمان ته خلل نه وي نودخدای ﷻ په نزدمؤمن دي. دعلامه ابن تیمیه رحمة الله علیه په خپل کتاب (صراط مستقیم) (۱۵۰-۱۷۵) وګوري: علامه دقبرونودتعظیم

اوسجدي په هکله سخت تهديدي بيان کړی دی خوهغه خلک وربانديکافراومشرک نه بولي هودمشرکانومشابه خوی ضروربولي .په حديث شريف کي دي: (لعن الله اقواما اتخذواقبورانبياء هم مساجد،اللهم لاتجعل قبري وثنا يعبدالخ)
فقهاؤله دي څخه قبرته دسجدي کولوحرمت استنباط کړی دی خوچاقبرته سجده کول کفربللی نه دی. (اللهم الاان يقر بانه على طريق العبادة وان صاحب القبرمعبوداي شريک في الالوهية فافهم والله تعالى اعلم.) والله اعلم ددي عباراتوتقاضادادہ چي په قبرپرستانواوتعزيه پرستانوکي چي کوم خلک اهل قبوروياپه تعزيه کي غيبي تاثيرته معتقدوي هغوئ مشرک دي اوکه يوازي دظاهري تعظيم لپاره هلته سجده يانورڅه کوي اوپه تاثيري معتقدنه وي هغوئ دعملي شرک له وجه فاسق دي،کافرنه دی شيخ رحمة الله عليه دتاثيردعقيدي اونه عقيدي ترمنځ دافرق ښودلی دی چي دځينوداسي عقيده وي چي الله ﷻ ځيني حاصل مخلوق ته کوم چي ورته مقرب دی کوم مستقل قدرت ورکړي چي ګټه اوزيان رسولای شي اودومره مستقل وي چي دحق په مشيت پوري موقوف نه وي لکه ځيني باچاهان چي خپلو نائبانوته خاص اختيارات ورکړي اوهغه دباچاپه منظوري پوري بياارنه لري داسي عقيده دتاثيراعتقادلري.(د عربودمشرکانودخپلوباطلومعبودانوپه هکله همداسي عقيده وه) دځينوداعقيده وي چي داسي قدرت کوم مخلوق په مستقل ډول نه لري خوځيني مخلوقات دقرب اوقبول داسي ذرجه لري چي دخپلومتوسلينولپاره سفارش کولای شي خوپه دي سفارش کي ورته دګټي اوزيان رسولواختيارنه وي بلکه ګټه اوزيان يوازي الله ﷻ

رسوي خو په سفارش کي هم تخلف نه کيږي او ددي سفارش د تحصيل لپاره له هغه سره مستقله يا غير مستقله دعبادت مشابه معامله کيږي داد تاثير عقيده نه ده خوله شرعي دليل خلاف داسي عقيده درلودل اعتقادي معصيت دی او دعبادت مشابه معامله کول عملي معصيت دی او ددي مشابهت له امله په شرعي اطلاق سره دامشرک بلل کيږي.

قال الشيخ اشرف على هذامانسنح لی والله اعلم .

ومن ههنالم يكفر مشايخناواكابرناعابدی القبوروالساجدين لهاوامثالهم لحملهم حالتهم على الصورة الثانية دون الاولى وقرينة دعوی هؤلاء الاسلام والتوحيدوالتبری من الشرک بخلاف مشرک العرب والهندفانهم يتوحشون من التوحيدومن نفى القدر المستقله عن الهتهم وقالوا اجعل الالهة الها واحد. والله اعلم (امداد الاحكام ټوک۱ له ۱۱۸ بيا تر ۱۲۳ مخونه)

غيرعادي اموراوشرک:

پوښتنه: - آيا الله ﷻ انبياء ،اولياء اوفرشتوته داسي اختياراو قدرت بخښلی دی چې انبياء مړی ژوندی کړي،يا فرشتي هوا جاري کړي،باران وکړي. خود توحيد په کتاب کي دي چې نبيګنه اوبدي ګټه اوزيان يوازي د الله ﷻ په اختيارکي دي بل څوک دااختيارنه لري که هغه نبي وي که ولی هيڅ ته دنفع اونقصان قدرت نشته او ورته منل ئي شرک دی؟

ځواب: - کوم امورچې په عادي اسبابو پوري اړه لري لکه داچې څوک وږی وي اوله چا څخه ډوډۍ وغواړي داشرک نه دی. نوردانبياؤ او اولياؤ پرلاس چې کوم دعادت خلاف واقعات ترسره کيږي هغه معجزات اوکرامات بلل کيږي ،هغه چې هرڅه کيږي دخدای ﷻ په قدرت سره کيږي. مثلاً داچې عيسی علیه السلام مړی ژوندی کول داد هغه په قدرت کي نه ؤبلکه دالله ﷻ په قدرت سره وو. داشرک

نه دي. دا دفرشتو حال دی چې په ډول ، ډول امورو مأموري دي. په غیرعادي کارونو کي نبي یا ولي متعرف بلل شرک دي. (آپ کی مسائل ۲/ ۴۲)

دکافراومشرک ترمنځ څه توپیردی؟

مسئله :- رسول الله ﷺ چې کوم دین راوړي دي په هغه کي که له کومي خبـري انکـار کیږي دا کفر دی او کـه دالله ﷻ پـه ذات ،صفاتو یا کارونو کي ورسره بل څوک شریک وګڼل شي دا شرک دی.

مسئله :- دکافراومشرک په نجس والي اوناولتیا(مرداري)کي کوم شک او شبه نشته،دادقرآن کریم فیصله ده خود هغوئ نجاست څرګند نه دی. معنوي دی نو دکافریا مشرک که لاس او خوله پـاک وو ،ظاهري نجاست ورباندي نه وو له هغه سره یوځای خوړل جایزدی. درسول الله ﷺ پر دسترخوان کافرانو ډوډئ خوړلي ده. (آپ کي مسائل صفحه ۳۴)

مسئله :- هرمشرک کافردی خوهرکافرمشرک نه دی ،کافرهغه هم دی چې د دین له ضروریاتو ،قطعي نص اونورڅخه انکار وکړي خو هغه مشرک نه بلل کیږي بلکه مشرک هغه بلل کیږي چې له الله ﷻ سره څوک شریک ونیسي که هغه په ذات یا صفاتو یا افعالو کي وي. الله ﷻ دهغوئ دنه بخښلو وعده کړي ده. (فتاوی محمودیه ټوک ۱ صفحه ۱۱۷)

مسئله :- په حدیث شریف کي دي،څوک چې چاته کافروایي ،له دي سره به یو دکفرپه وبال کي راځي. که هغه څوک چې کافرورته ویل شوی وي، کافروي خوسمه ده او که نه کفرویونکی به دکفروبال په غاړه اخلي، چاته کافرویل کبیره ګناه ده. (آپ کی مسائل ټوک ۸ صفحه ۳۵۵)

پوښتنه :- - الصلوة والسلام علیک یارسول الله ویل څنګه دي ؟

ځواب: - که تاسو دژوند په ټولوګوښو کي درسول الله ﷺ دسنت دتعميل رښاخپروئ اوله سنتو سره موپه لوړه کچه اړيکي وي. ټول اعمال موپر سنت برابروي چې په پايله کي موله رسول الله ﷺ سره مينه زياته شوي وي مينه زياته شي دعشق ځاى ته ورسيږي. له دي ځايه ترمديني منوري ټولي پړاو ي ليري شوي وي اوتاسو دلته ولاړيا ست اودرسول الله ﷺ سپيڅلي روضه وينئ نوبيي تکليفه وايا ست الصلوة والسلام عليک يارسول الله. دچاپه منع کولو منعه کيږئ. خوکه پردي لري شوي نه وي اوله دي ځايه موروضه په سترګونه راتله نومعلومه ده چې په مينه کي کمښت ده نوله دي ځايه ورياندي اللهم صل على محمد وعلى آل محمد (تراخيره) وايا ست.
تکليف وکړئ، سفروکړئ مديني ته ولاړشي له روضي مبارکي سره ودريږي اوپه ډير آدب اواحترام سره وواياست الصلوة والسلام عليک يارسول الله له ليري ځخه همداسي نعري وهل بي ادبي ده. دادبزګرانو طريقه ده په قرآن کريم کي درسول الله ﷺ په هکله راځي:(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ)الآية.. خپل ږغ درسول الله ﷺ ترږغ مه لوړوئ. دځينو خلکو ږغ قدرتاً لوړوي، په خبروکي ئي ږغ لوړيږي. همداسي آيت نازل شوچې خپل ږغ درسول الله ﷺ ترږغ سه لوړوئ (وَلاَ تَجْهَرُوا لَهُ بِالقَوْلِ)، درسول الله ﷺ په وړاندي په داسي زورسره خبري مه کوئ لکه ترخپل منځ چې ئي کوئ، هسي نه چې ستاسو اعمال ضائع شي اوتاسوورباندي ونه پوهيږئ. کوم کسان چې درسول الله ﷺ په حضورکي په ټيټ ږغ خبري کوي دهغوئ زړونه امتحان کړي شوي دي دهغوئ په زړونو کي تقوى

موجوده ده. ددې آیت ترنزول وروسته ځینوصحابه وو داسې خبرې کولې چې د بیابیا پوښتلوضرورت به وو، هغوئ ویریدل چې درسول الله ﷺ په حضورکې په لوړږغ ږغیدلو به مواعمال ضائع شي.
(إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِن وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ) کوم خلک چې لیرې ولاړوې او درته نعرې وهي هغوئ قرآن کریم بې علمه بللي دی.(أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ) له دې ځایه یاله بل ځایه نعرې وهل یارسول الله! داسې نعرې وهونکي قرآن ناپوهان بللي دي. نوله لیرې نعرې وهل ،ږغکول، داډول الصلوة والسلام ویل لکه دښوونځۍ ماشومان چې ترانې وائي یوتن یولفظ وائي بیائې ټول یوځای وائي. داغلطه لاره ده. نه له قرآن څخه ثابته ده اونه له حدیث شریف څخه، نه صحابه کرامو داسې کړې دي اونه مجتهدواامامانو. که درود وایاست په یوه گوښه کې کښینئ په پوره توجه سره، په خاطرجمعي سره چې څومره غواړئ هغو ره ووایاست. څوک منع نه کوي. که موڅوک منع کوي دهغه خبره خوحق نه ده مه منع کیږئ خودومره خبره ده چې دخطاب په صیغه سره صلوة په زوره ویل، په گډه سره ویل داغلطه طریقه ده اوداسې فکرکول چې رسول الله ﷺ په خپله دلته تشریف راوړی دالاډیره غلطه ده. اللهم صلی علی سیدنا محمد مناسب دی اودرسول الله ﷺ : محبت په جوش کې راتلل عقائدمه خرابوئ دعقائدو سم ساتل ضروري دی. په جوش او مینه کې راتللو خوصحابه وو داسې څه کړي نه دي چې درسول الله ﷺ له شان سره منافي وي یابه عقائدوته کومه خطره وه. دعقیدې ساتل خوراضروري دي. دجوش اومینې نتیجه خوپه یهودانو داشوه چې عزیر علیه السلام ئي دخدای ﷻ زوی وباله اونصاری وعیسی علیه السلام دخدای ﷻ زوی وباله بت پرستان چې څومرد

بتان لمانځي هغه ټول دجوش اومحبت نتائج دي. له همدي امله په اسلام کي دميني اوجوش حدود قائم اوثابت دي اوپه هغوحدودوکي مقيددي. له همدي کبله دعقائدوتصحيح خوراضروري ده. دخلاصون مدارعقيده ده. دايمان مداردعقيدي په سموالي دي. که عقيده غلطه شي ايمان خرابيږي نجات به نه وي.

(ددیوبنددارالعلوم دمفتي محمود احسن صاحب ملفوظات دانور حواله اکتوبر ۲۰۰۲)

مسئله :- څوک که درسول الله ﷺ له روضي سره نژدي درودوائي هغه ﷺ ئي اوري (ځکه په قبرکي هغه برزخي حيات لري)

که څوک ليري درودوائي هغه ملائکي ورته رسوي (په خپله ئي نه اوري داله حديث شريف څخه ثابت دی) نوله ليري که په دي نيت اوعقيده چي صلوة وسلام ورته ملائکي رسوي ووائي صحيح دی. دالکه څوک چي خط استوی اوورته دخطاب لفظ وليکي پوهيږي چي داخط په پوست(ډاک)کي ورته رسيږي. داصحيح ده. که داباورولري چي رسول الله ﷺ ئي بلاواسطي په خپله اوري اوهرځای حاضراوناظروي داعقيده دحديث شريف اوشريعت خلاف ده. هرځای له الله ﷻ پرته بل هيڅوک حاضراوناظرنشته. له داسي عقيدي لرلوڅخه توبه کول فرض دی ځکه داسي عقيده لرل شرک ده. داچي عوام په دي توپيرنه پوهيږي نودخطاب دصيغي له استعمال څخه ئي منع کول په کاردي. (فتاوی محموديه ټوک۲ مخ ۷۳)

مسئله :- دمصيبت اوارتياپروخت انبياؤياأولياؤته له ليري دمرستي لپاره ځيني کسان نعري وهي داعقيده هم داسلام خلاف ده. داسي عقيده چي درسول الله ﷺ په هکله کفرده نوله نوروسره به څرنګه صحيح وي يارسول الله ﷺ په دي عقيده ويل چي رسول الله ﷺ هرځای

حاضردی ، ناجائز دی اوکه داعقیده ولري چې ملائکي ورته داخبره رسوي بیا جوازلري. خودعوامو په عقائدوکي له دي څخه فساد پیښیږي نومنع کول ئي ضروري دی.

مسئله :- په لمانځه کي اَیُّهَاالنَّبی ویل شرعاً ثابت دی نوداویل جائزدی اوداعقیده لرل دی چې ملائیکي ورته درود او سلام رسوي.
(فتاوی محمودیه ټوک۵ مخ۲۷۶ - بخاری ټوک۳ مخ۲۲ او مظاهرحق)

یارسول الله ﷺ ویل څنګه دی

مسئله :- په یارسول الله ویلو کي ډیر تفصیل راغلی دی ،ځیني طریقي جائزاوځیني ناجائز(ناروا) دي. بیشکه رسول الله ﷺ حیات دی. که ئي له قبرسره درود او سلام وویل شي په خپله ئي اوري اوکه لیري وویل شي فرشتي ئي ورته رسوي اودویونکي نوم ورته وائي اورسول الله ﷺ ورته ځواب وائي (داپه حدیث شریف کي ثابت دی) داسي که لیري وي اوکه نژدي یارسول الله ویل صحیح دی خوداعقیده لرل چي له لیري څخه ئي دالله ﷻ په څیررسول الله ﷺ په خپله اوري صحیح نه ده. همداسي په التحیات کي (السلام علیک ایها النبی)ویل کوم دشک ځای نه دی. دتلاوت په وخت کي که (یاایها المزمل)دعبادت په توګه ویل کیږي کوم حرج پکښي نشته. خودادغه دحاضراوناظربللولپاره دلیل ګرزول ناپوهي ده. که حاضراوناظرونه بلل شي اویوازي دمیني دجوش په وخت کي یارسول الله وویل شي جوازلري. کله کله دډیري میني یازیات غم له امله دحاضراوناظرله عقیدي پرته غائب ته د(نداء) لفظ ویل کیږي داهم جوازلري. کله بیاپه تخیل کي په شاعرانه اوعاشقانه ډول خطاب کیږي په دي کي هم کومه ستونزه نشته (شاعران دیوالونوته هم خطاب کوي) دایوه

محاوره ده دحاضراوناظرعقیده پکښې نشته. البته له صلوة اوسلام څخه حاضراوناظر بلل اودحاجت غوښتلو په ډول په ناسته ولاړه کې یارسول الله ! یارسول الله ! یاعلی ! یاغوث ! اونور.... ویل بیشکه ناجائزاومنع دی. لنډه داچې پرته له الله ﷻ څخه بل چاته که هغه نبی وی یاولي دحاضراوناظراوحاجت پوره کولو عقیده درلودل یوه باطله اوغلطه عقیده ده. حاضراوناظریوازې دالله ﷻ ذات دی.

مقصد دادی چې یارسول الله !یاغوث ! اونورپه دې عقیده ویل چې دالله ﷻ په څیرداحضرات هم هرځای حاضراوناظردي یازمونږ نعرې اورې اوحاجت موپوره کوي داناجائزدی. که په خپله داسې عقیده ونه لرې اودنورودعقیدې هم داسې اندېښنه پیداکیدله بیاهم ناجائزدی چې دهغوئ په وړاندې همداسې الفاظ وویل شي.

(فتاوی رحیمیه ټوک ۲ مخ ۳۴۸ په حواله. مشکوة شریف ټوک ۱ مخ ۴۱ اوفتاوی محمودیه ټوک ۱۵ مخ ۹۰)

مسئله :- ددیوبند دعلماؤ رحمة الله علیهم عقیده داده چې درسول الله ﷺ دمزارزیارت کول افضل المستحبات بلکه واجب ته نژدې ډیرفضیلت اوذلوی اجرسبب دی. مولانارشیداحمد گنگوهی رحمة الله علیه وائي چې که مدني ته دتللواراده وي غوره داده چې درسول الله ﷺ دروضې دزیارت نیت وکړي.

(فتاوی رحیمیه ټوک ۱ مخ ۳۲ دزبدة المناسک په حواله مخ ۱۱۳)

دیارسول الله ! ویلو تفصیل :

په قرآن کریم کې په ډیروآیاتونومبارکوکې په قطعي اوواضح ډول دا امورثابت دي: یوداچې الله ﷻ هغه یوازینئ هستي ده چې هروخت هرځای موجوددی. نه یوازې داچې زمونږ غږاورې بلکه زمونږ دزړه غوښتنه هم اورې اودذهن اوزړه په هرکیفیت موخبردی. بله داخبره

چې ټول انبياء اواولياء بند ګان اوبشر(انسانان) دي. په هغوئ کې کوم مافوق البشرطاقت اوصلاحيت نشته. له هغوئ څخه چې کوم معجزات اوکرامات څرګنديږي ،هغه هغه وخت وي ،کله چې ئې الله ﷻ مناسب وبولي اواراده ئې وکړي. دربيمه خبره داده چې له بلي هستي سره داسي صلاحيت فرضول چې هغه دالله ﷻ څانګړتياده ،داشرک ده. الله ﷻ يوازي په ذات کې واحدنه دي بلکه په صفتونوکي هم واحددي. هرځاى هرڅه اوريدل اوفيصله کول دادري خبري قطعي دي. نوروليي څوک دهغه خلاف عقيده لرلاى نه شي. هراستدلال ردکيږي خوقرآن څوک ردولاى نه شي. نبه پوه شئ چې پرته له الله ﷻ څخه بل څوک حاضراوناظرنشته اويارسول الله !په دي عقيده ويل چې رسول الله ئې پرنه له ملائيکواوري. دادشرک يوخوراناوړه ډول دى. الله ﷻ مودي وساتي (محمدرفعت قاسمی)

ياشيخ عبدالقادرشيئاً لله ويل:

پوښتنه :- ياشيخ عبدالقادرشيئاً لله ليکل اودوظيفي په ډول ويل څنګه دي؟

ځواب :- په دي جمله کې له سيد عبدالقادرصاحب څخه دالله ﷻ په واسطه څه غوښتل کيږي. سوال له هغه څخه دي اوالله ﷻ وسيله بلل کيږي. داطريقه غلطه ده ،سرچپه ده اصل بايد غوښتل له خداى ﷻ څخه وي اووسيله يومقبول بنده جوړول خودلته معامله سرچپه ده اووظيفه ئې ناجائزده. (فتاوى محموديه مخ ۱۸۱ و ۱۹۸)

مسئله :- ياده شوي وظيفه ويل اوداعقيده لرل چې شيخ عبدالقادر رحمة الله عليه هرځاى حاضراوناظر،عالم الغيب اونورشرعاً په هيڅ

ډول جائزنه دی. داسې عقیده لرل حرام دي بلکه شرک دی ځکه داصفات الله ﷻ لره ځانګړي دي. داصفات بل چاته ثابتول دفقهاؤ رحمة الله علیهم په نزد کفر دی. نوهمداسې وظیفه لیکل او په مسجد کي ځوړند کول هم جوازنه لري. په مسجد کي په دیوال کي ئې کیندل هم ناجائزدي او هغه ړول اجرلري. دیاشیخ عبدالقادر! پر ځای دي یاارحم الراحمین ویل کیږي. هغه چې دقدرت په قبضه کي یې شیخ عبدالقدر رحمة الله علیه بلکه ټول عالم دی. دشریعت په خلاف عقیده لرونکی دي په غوره تدبیرسره وپوهوي اوسمي لاري ته دي برابرکړي. (فتاوی محمودیه توک۲ مخ ۱۷۵ونظام الفتاوی توک۱ مخ ۵۲)

یاعبدالقادرشیأ لله وظیفه کول شرک دی. که کله هم سچه اسلامي حکومت قائم شي داسې وظیفه کوونکی به مرتداعلان کړي دتوبې غوښتنه به تري وکړي، که ئې توبه ونه کړه نوغاړي به ئې ووهي. که غلط تعلیمات اوزده کړي چاپ نه کړای شي نوخوراناپوهه کس به هم داسې وظیفه نه کوي خودپیري اومریدي غلطوطریقواوخودساخته تصوف دساده زړیواومتدینومسلمانانوپر دماغونوتیری کړی اودهغوئ عقلونه ئې خراب کړي دي دایادولرئ چې دقیامت په ورځ کله حساب کتاب وي زمونږعقائداواعمال به دقرآن اوحدیث شریف په تله تلل کیږي هلته به نه پیرپه بنه راځي نه فقیراوشیخ عبدالقادر رحمة الله علیه به په صافوتوروکي وائي چې ای الله! په دې کي زماخطا نشته. زه په قبرکي پروت وم اوپه ژوند مي دتوصیې تعلیم ورکړی دی. دافسادشیطان پیښ کړی دی. که ناپوهه خلک دشیطان په مکرغولیدلي اوزه ئې دستګیراوحاجت روابللی یم نوپه دې کي زماڅه ګناه ده؟ ماته مغفرت وکړي اوله دوئ سره هغه معامله وکړي

چې تـه ئـي غـواړي. اوداهـم پـه يـادولرئ چـې ترشـاه صـاحب ستر، سترصاحبان که کوم داسي فعل ياقول ولري چې دقران اوحديث شريف خلاف وي، له هغه څخه به پوښتنه کيږي. دخدای ﷻ په عدالت کي تيول بند ګان مسئول دي ترانبياؤپوري به څوک لـه ويري څخه بې نيازه نه وي. (محمد رفعت قاسمی)

دياغوث الاعظم المدد نعري وهل

پوښتنه:- و امام حسين ﷺ ته (ياحسين مددکن) (ياحسين اغثني) نعري وهل، مرسته غوښتل، روژي اوياأولادغوښتل جائزدي اوکنه؟ ياغوث الاعظم دستگيراغشني باذن الله ياشيخ محي الدين مشکل کشابالخيرايادا سي ويل جائزدي؟

ځواب:- له حسين ﷺ څخه مدد غوښتل اونعري ورته وهل ياوظيفه شرعاً جائزنه دي، منع دي. وسيله گرزول جائزدي خودائي طريقه نه ده پـه داسي طريقـه سره دنوروعقيـدي هـم خرابيـږي. نوپريـښودل ئـي ضروري دي خدای ﷻ پريـښودل اولـه نوروااولادغوښـتل، دناروغۍ شفاغوښـتل، دقبرونوله اهـل څخـه روژي غوښـتل، اوپه دعـوه کـي دکاميابۍ غوښتل ناجائزدي بلکه يو مشرکانه فعل دي ځکه عبادت اودحاجت غوښتنه يوازي دالله ﷻ حق دي.

(فتاوی رحيميه ټوک ۱۰ مخ ۳۷اوټوک ۱ مخ ۱۰۷، دمشکوة شريف مخ ۴۵۳ په حواله)

مسئله:- له دي اعتقاداتو اواعمالو سره ايمان سلامت نه پاتـه کيږي داعقيده (له غوث الاعظم يانورو څخه غوښتنه) فقهاو وکفربللي دي.

(فتاوی محموديه ټوک ۱ مخ ۱۲۳)

مسئله :- خدای ﷻ پریښودل د قبر له اهل څخه اولاد غوښتل، د ناروغۍ شفا غوښتل او رزق طلب کول مشرکانه فعل دی. (فتاوی رحیمیه ټوک۳ مخ۴ فتاوی رشیدیه مخ۱۴۲ وفتاوی محمودیه ټوک۱ مخ۱۰۸)

مسئله :- په هدیره کې د ولاړې په حال قبلې ته مخ اړول، لاسونه پورته کول او دعاکول له اداب څخه دی سنت دی، بدعت نه دی، همداشان په کښېناستلو پرته له لاس پورته کولو هم دعا جائزده. خو په دعاکې دې داسې حالت نه غوره کیږي چې کتونکي ته داشبه پیدا شي چې له قبر څخه دحاجت پوره کول غواړي له همدې امله که دعاکوي، لاس پورته کوي نو د قبرلورته دې مخ نه اړوي.
(فتاوی رحیمیه ټوک ۳ مخ۱۲ د مسلم شریف په حواله)

مسئله :- مراد او حاجت یوازې له الله ﷻ غوښتل کیږي له کوم مرحوم ولي نه د مدد او مرستې لپاره رغ کول منع ده. که دا باور ولري چې که زه له هرځای څخه نعري وهم ولي (بزرګ) ئې اوري او مدد کولو ته راځي داعقیده په قطعي ډول غلطه ده او د اسلامي تعلیماتو خلاف ده او ډیره خطرناکه ده. (فتاوی محمودیه ټوک۱ مخ۱۱۱)

دیوه بزرګ په نوم ویښتان پریښودل

پوښتنه :- دلته دستور دی چې د ماشوم د سرویښتان نه خریي بلکه دبزرګانو په نوم تریوه وخته ویښتان پریږدي پنځوس شپیته کسان یوځای د بزرګ مزارته ځي او ویښتان خریي ددې شرعي حکم څه دی؟

ځواب :- داغیراسلامي طریقه ده. داهل سنت والجماعت دعقیدې او طریقې خلاف ده، بدعت ده. اسلامي طریقه دا ده چې اوومه ورځ دماشوم عقیقه وشي. ددې پرځای دکوم بزرګ په نوم ویښتان

پرېښودل اودهغه مزارته ورتلل هلته هغه خرېيل داسلامي طريقې خلاف بدبدعت اومشرکانه فعل دی. (فتاوی رحیمیه ټوک۳ مخ۱۹۲)

مسئله :- دبزرګانو په نوم وېښتان پرېښودل بيا په ټاکلي وخت دربارته ورتلل اوهغه خرېيل حرام اوشرک دی. (فتاوی محمودیه ټوک۱ مخ۲۰۹)

علی مشکل کشاويل:

پوښتنه : حاجي امدادالله مهاجرمکی رحمة الله عليه په شجره اودحضرت نانوتوی په قصيده کي يودوه ځايه داسي دی چې له بريلوی حضراتوسره ناسته نه ده پکارځکه هغه زموږ دځوانانوذهن خرابوي،دهغواشعارومطلب اوحکم څه دی؟

جواب(۱) : داصلاحاتوپه فرق سره دمفهوم فرق کيدلای شي.(*مشکل کشا*)دفارسی لفظ دی اومعنی ئې ده (دمشکلاتو،مسائلوحل کونکی) اودالقب علی ﷺ ته عمر ﷺ ورکړی دی. په عربي کي ددي ژباړه ده: (حل العويصات) په ادوکي ئي نن سبادمشکل کشامعنی په دي پيژندل شوي ده چې (دخلکو د مشکلوکارونو کوونکی) خودحاجي امدادالله په شعرکي ئي دمشکلو مسئلو دحل کوونکي هدف دی نه دامعنی.

(۲) : دنانوتوی رحمة الله عليه په قصيده کي درسول الله ﷺ له روحانيت څخه استشفاع ده (کرم احمدی) ته خطاب دی اوددنيادکارونولپاره مددغوښتل دی. بلکه په اخيرت اودنياکي په دين بانديې داستقامت ده. لکه څنګه چې مينان خپلومينوته خطاب کوي،په داسي حال کي چې هغوئ پوهيږي چې ددوئ ږغ دهغوئ ترږغونونه رسيږي اورښتيائي دهغوئ اوريدل هم مقصدنه

وي. داد مینې داظهاریوه لاره ده. همداسې دلویانوپه ویناکې چې رسول الله ﷺ ته خطاب کیږي هلته دعشق اومینې اودشفاعت دغوښتنې مقصدوي نه داچې دخپل ژوندپه کارونوکې ورڅخه مرسته غواړي. (آپ کې مسائل توک۸ مخ ۲۷۵ اواختلاف امت اورصراط مستقیم)

مسئله :- (مشکل کشا، یوازې دالله ﷻ ذات دی. دنورو(علی ؓ یانورو) مشکل کشابلل هیڅ نه دي. علی ؓ چې څوک مشکل کشابولي هغه دحل المعضلات ژباړه ده چې دهغه په شان کې راغلې دی. مفهوم ئې دانه ده لکه څنګه چې په عوامو کې مشهوره ده. بلکه معنی ئې داده چې هغه به مشکلې دعوی اومعاملې به اسانه سره فیصله کوي. اودامعنی صحیح اوسمه ده. (نظام الفتاوی توک۱ مخ۸۸)

مسئله :- دستونزودحل لپاره علی ؓ ته رغ کول(یاعلی مشکل کشاویل) اوداعقیده درلودل په همداستونزې حل کیږي داغلط دی اوکفرته ورته دی له دې څخه توبه اوورسره احتیاط لازم دی. (فتاوی محمودیه توک۱ مخ۸۸)

اولیاء حاجت پوره کوونکې پېژندل

مسئله :- ډیرعوام اولیاء الله حاجت رواومشکل کشاپیژنئې په دې نیت فاتحه وائې اوزارئ کوي چې په کارونوکې موپرمختګ وشي، مال اواولادموزیات شي، زرق موپراخ شي، داولادعمرمواوږدشي. په دې هرمسلمان پوهیږي چې داسې عقیده درلودل شرک دی. په قرآن کریم کې ډیرځایونه ددې عقیدې ابطال شوی دی. ځینې خلک یې په زورسره داتأویل کوی چې موږ قادرمطلق اوعالم الغیب یوازی الله ﷻ پیژنو خودبزرګانو توسل جائزاوثابت دی؟

ددي جواب دادی چې دتوسل معنی دانه ده چې وسائلو ته دتکوین په کارخانه ددخل کولو حق ورکړي که هغه فاعل پیرنئ داسي چې هغه ته الله ﷻ کارخانه سپارلي ده یاداسي چې فاعل خو الله ﷻ دی خوداحضرات که عرض وکړي نو الله ﷻ زمونږ کارونه ضرورپوره کوي داسي فعل یو محض شرک دی.

دعربو دمشرکانو عقائد هم داسي وو چې اصنام (بتان) اوارواح به ئي فاعل بالاصالة نه بلل بلکه داسي کارکوونکي به ئي بلل چې په آیت (ولئن سألتهم) کي ورته اشاره شوي ده:

(که ته له خلکوو پوښتي چې اسمان اوځمکه چاپیدا کړي دي ،هغوئ به ووائي الله ﷻ پیاکړي دي) ددوئ پر عقائدو همدا آیت شاهد دی.

دلته په یوه وړه خبره پوهیدل ضروري دی چې څوک له چاڅخه دڅه شی توقع لري داپوهه ورته ضرورده چې:

لومړی: آیاهغه شخص ته دده داړتیاعلم شته ؟

دوهم: آیاله هغه سره داڅه موجوددی ؟

دریيم: آیاهغه ئي دورکړي قدرت لري؟

څلورم: آیاترهغه بل ځواکمن څوک شته چې داورکړه منع کړي ؟

پنځم: له هغه سره داذرائع هم شته چې هغه څه ده ته ورسوي؟

اوس فکروکړئ. څوک چې له بزرګانوڅخه داولاد ،رزق یابل څه دورکړي هیله اوتوقع لري. له غوښتونکي دي وپوښتل شي چې دا اولیاء ستاسوله حاجت څخه څنګه خبرتیالري؟ که ووائي چې اولیاؤته دهرڅه معلومات شته دایوڅنګه شرک دی. که ووائي چې الله ﷻ هغوئ ته دهرڅه معلومات ورکوي. داکه څه هم محال نه ده خوضروري هم نه ده. پرته له شرعي دلیل څخه دکوم ممکن امردواقع

کیدلو باوردرلودل یوازي ګناه اودزړه دروغ دي. ځکه الله ﷻ په قرآن کریم کي فرمائي (په کومه خبره کي چي درته علم نه وي په هغې عمل مه کوه) بیاله اولیاؤسره زرق او اولاد څنګه راتول شوي دي. هغه نعمتونه چي له اولیاؤسره دي هغه نورڅه دي داولاد اوروپیو کوتي ورسره نشته. بیاکه په همدا قدرت دوئ ته څوک قائل شي بیاهم شرک دی اوکه ووائي چي الله ﷻ ورته همدا قدرت ورکړي دي دلته نودشرعي دلیل اړتیاده ،له هغه پرته داعقیده هم باطله اویوازي یوه افتراء اوبهتان دی. په قرآن او حدیث کي راځي چي:

(لاامْلکُ لِنَفْسِی نَفْعاً وّلاضَرّاً) له دي څخه دنوروپه هکله هم دقدرت نفی کیږي. نوڅنګه معلومیږي چي الله ﷻ هغه ذات چي احکم الحاکمین دی هیڅکله به دامنع نه کړي چي څنګه داکسان غواړي هغسي وکړي. اوکه څوک داسي وایي چي که اولیاء هرڅه غواړي هغه کولای شي داخودتول قرآن کریم تکذیب دی. نوهغه ذرائع معلومول په کاردي چي اولادڅنګه ورکړي او څنګه داورسره شته.

اوکه څوک داوائي چي دقبراهل دعاکوي اوالله ﷻ ئي معنی اوهغسي کوي. ددي جواب خودادی چي ددعالپاره خولومړی علم ضروردی اودي ته کوم دلیل نشته بیاکه اطلاع ولري آیاداهغوئ ددعاکولودلیل شته ؟که دعاهم وکړي آیادمنلودلیل ئي شته ؟لنډه داچي دتوسل طریقه دانه ده. خوهغه ډول چي عمر ﷺ دعباس ﷺ په توسل دباران غوښتنه کوله هغسي صحیح ده. کومه چي دناپوهانوعقیده ده هغه شرک دی.

داخبره يادولرئ. هغه صفات چې الله ﷻ ته ځانګړي دي اوعقلاً اونقلاً ثابت دي که همدا کمالات دبل لپاره ومنل شي اوورباندي عقيده ولري دااعتقادي شرک دی. کوم افعال چې الله ﷻ ته خاص دی هغه بل چاته منسوبول «شرک في العمل» دی.
که داقاعده مراعات شي انشاأ الله ځوک به په بلانه اخته کيږي.
(أصلاح الرسوم. اشرف علي تهانوي رحمة الله عليه)

بزرګان مختارکل بلل

مسئله:- نن سباپه ډېربست سره دمسلمانانو عقيدي هم خرابي دی، بزرګـــــان مختارکـــــل ګڼـــــل دغير مـــــسلمانانو عقيده ده اوداد مسلمانانو عقيده هم ګرزيدلي ده. ځوڼه سترظلم دی. په دي پوهيدل ضروري دی چې کوم بزرګ دبنده په صفت وپيژندل شي خوداسي معامله ورسره وشي لکه له خدای ﷻ سره چی کيږي داهم په شرک کي داخل دی. (انفاس عيسی مخ۵۵۲)

مسئله:- دبندګانو په هکله که داعقيده وي چې الله ﷻ هغوئ ته اختيارورکړي دی، چې هرڅه غواړي هغه کولای شي اوداالله ﷻ (مشيت) ته اړتيانه لري يعني داعقيده وي کوم بزرګ که کوم کارکول غواړي اوالله ﷻ نه دهغه کارمخه نيسي اونه ئي اراده کوي په داسي وخت کي که هغه بزرګ غواړي هغسي کولای شي. دايقيني کفراوستر شرک دی. (اغلاط العوام مخ۲۴)

مسئله:- که دکوم بزرګ په هکله داعقيده وي چې هغه دالله ﷻ مشيت ته خواړتيالري اودځه اجازي اړتيائي هم شته خودده دغوښتلو په وخت کي ورسره دالله ﷻ اراده هم کيږي، داکه کفراوشرک نه دی خوکذب في الاعتقاد، معصيت اوشرک اصغردی. (مآثرحکيم الامت مخ۱۷۲)

مسئله :- ځيني ناروغان يادهغوئ خپلوان په صدقه کي يوه غلطي کوي چې دکوم مرحوم بزرگ په نوم څه پخوي بيائي ويشي يائي خوري اوباورئي داوي چې هغه بزرگ خوشاله کيږي اومرسته به وکړي داسي عقيده لرل شرک دی.

مسئله :- ځيني کسان بيادمرستي پرخاي دهغوئ په دعاباورلري هغه داسي چې دهغه دعانه ردېږي داسي عقيده لرل هم دشريعت خلاف ده (اغلاط العوام مخ۲۳ اصلاح انقلاب مخ۲۴ مخ په حواله)

انحضرت ﷺ حاضراوناظرګڼل

پوښتنه :- دزيد عقيده ده چې الله ﷻ رسول الله ﷺ ته تصرف قدرت ورکړي دي چې په نړئ کي هرڅه کولای شي. اوکله چې وغواړي دالله ﷻ په حکم تشريف راوړلای شي. زيدوائي زه رسول الله ﷺ حاضراوناظرګڼم. ځيني خلک وائي چې په زيدپسي لمونځ کول جائزنه دی ددي وضاحت راته وکړئ اوداهم راته ووایاست چې زيدمسلمان دی اوکنه ؟

ځواب :- الله ﷻ خپل حبيب ته هغه مقام ورکړی دی چې دبل چانشته .الله ﷻ چې څنګه وغواړي اوچيري وغواړي رسول الله ﷺ رسولای شي اوچې څه وغواړي په هغه ئي خبروي نوپه دي اعتبارحاضراوناظردرسول الله ﷺ صفت نه دی. حاضراوناظرهغه ذات دی چې هرځای ،هروخت اودهرشي په هکله حاضراوناظروي اودايوازي دالله ﷻ صفت دی. زيدچې کوم تأويل کوي ددي تأويل په اعتباردالله ﷻ صفات نوروته ثابتوي په دي کي دعقيدي دخرابيدلوقوي انديښنه ده. په تأويل سره پر زيدباندي دکفرحکم نه

کيږي خو دا اطلاق ضلال موجب بلل کيږي. زيد ته له دي فکر څخه ګرزيدل لازم دی ترڅو را ګرزيد لی نه وي هغه دي دلمانځه امام نه جوړيږي. (فتاوی محمودیه ټوک ۱۵ مخ ۱۰۸)

مسئله :- علم غيب چې په ګلي توګه کوم ه ذره ور څخه پټه نه پاته کيږي بلکه هرڅه هروخت ورته معلوم وي داد الله ﷻ د ذات ځانګړتياده. هرچيري حاضرا وناظرا وله هرڅه څخه باخبرد الله ﷻ خاص صفت دی. کوم نبی یاولي یاملکه ورسره شریک نه دي. نوبل ځوک په دي صفت کي ګڼول اوباورکول دشرک عقیده ده.
(فتاوی محمودیه ټوک ۱۰ مخ ۲۱) (تفسیرابن کثیر سورة نساء بخاری شریف ټوک ۲ مخ ۴۵۲)

مسئله :- د چاچې داعقیده وي چې رسول الله ﷺ حاضرا وناظردی یارسول الله ﷺ علم غیب لري. دادشرک عقیده ده له دي څخه سمدستي توبه کول ضروردی. که نه په هغسي پسي لمونځ کول تحریمي مکروه دی. (نظام الفتاوی ټوک ۱ مخ ۱۹۴) (بخاری شریف ټوک ۲ مخ ۱۹۵. مشکوة ټوک ۱ مخ ۳۷۲ اوکفایت المفتی ټوک ۱ مخ ۱۲۴)

یادونه : فرشتو، نبیانو یاولیانو چې دغیب په هکله کومي خبري کړي دي هغه اطلاع علی الغیب دی. اوعالم الغیب له الله ﷻ پرته بل څوک نشته. زمونږ عقیده اوایمان دی چې د ځمکوا واسمانونو په هستوګنو کي ترټولو ډیرعزت رسول الله ﷺ ته ورکړی دی اوترټولو درسول الله ﷺ مرتبه لوړه ده خو عالم الغیب له الله ﷻ څخه پرته بل څوک نشته هماغه یوازني ذات دی. (محمدرفعت قاسمی)

ایارسول الله ﷺ بشرنه دی ؟

مسئله :- درسول الله ﷺ اونوروانبیاؤ بشروالی قطعي دی. له قرآن اوحدیث څخه ثابت دی. له دي څخه منکرله قرآني نص اوحدیث څخه

منکردی. دبدعت اهل درسول الله ﷺ له بشریت څخه منکردی حال داچې په قرآن کریم کي دهغه دبشربللو څرګندتیاپه واروارسره شوي ده. رسول الله ﷺ فرمایلي دي چې: هغه خپل ځان ته بشروایه ترڅودرسول الله ﷺ دبشري حقیقت په هکله امت ته علم وي اوعیسایانوپه څیرپه الوهیت دهغه دګډګډولوپه ګمراهي کي اخته نه شي (قل انما انابشرمثلکم) ډیرځایونه همداسي الفاظ راغلي دي. په مشکوة (ټوک۲ مخ ۲۷۹) کي راځي چې رسول الله ﷺ یوځل په لمانځه کي سهوشوئي فرمایل: زه هم بشر(انسان) یم. لکه تاسوچې خطاء کیږئ :زه هم سهوکیږم ،زه سهوکیږم تاسوئي ماته رایادوئ.

له قرآني ایاتونو ،نبوي حدیثونواودیني مشرانوله ویناوڅخه ثابته دی چې رسول الله ﷺ بیشکه بشراوانسان دی. نوڅوک چې درسول الله ﷺ په بشریت قائل دي هغه ته کافرویل ،له اسلام څخه وتلی ګڼل غلطه اوباطله خبره ده. دبغدادمفتي ،علامه په خپل تفسیرروح المعاني کي فتوی نقل کړي ده چې په هغي کي ئي هغه کسان کافرګڼلي دي چې درسول الله ﷺ له بشریت څخه انکارکوي. ځکه دهغه ﷺ بشربلل دایمان صحت اوداسلام له شرطونوڅخه دي.

(دروح المعاني تفسیرټوک ۲ مخ۱۰۱)

رسول الله ﷺ بشردی خوتردول بشریت ئي مرتبه لوړه ،افضل،اکمل،اقدس اواطهردی په هرحال لکه څنګه چې درسول الله ﷺ بشروالی منل دایمان خبردی همداسي ترهربشرئي پورته اواقدس منل هم ضروري دي. (فتاوی رحیمیه ټوک۲ مخ ۳۹۵ دبخاري ټوک۲ مخ ۲۳۲اوو۱۰۷۲ دعیني اوشرح المعاني الاثارپه حواله)

دسلام ويلوپه مهال درسول الله ﷺ دراتللوعقيده درلودل

پوښتنه :- په ځينې مسجدونوکې دجمعې ترلمانځه يانوروورو سته په ولاړه وواڼې يانبي سلام عليک ،يارسول سلام عليک يانورڅه وائي اوداعقيده ئي هم وي چې په دې عمل سره رسول الله ﷺ خوشحاله کيږي جواب راکوي اومجلس ته تشريف راوړي. که څوک پکښې ګډون نه کوي هغوئ بند ناموي آيا په مسجد کې داسې سلام ويل صحيح دي کنه ؟

ځواب :- داخورابدبدعت دی. داعقيده لرل چې رسول الله ﷺ مجلس ته راځي له شرک سره مستلزم دی. له دې څخه ځان ساتل ،دارواج اوعقيده ليرې کول اواصلاح کول دهرمسلمان ضروري دنده ده په تيره دهغوئ چې اختيارلري. داختيارپه خلکو کې دمسجدونومتوليان هم دي ،پر هغوئ ئي منع کول هم ضروري دی. ترمسجدبهرهم داحکم دی. دسلام ويلوهمداطريقه که په قيام (ولاړه) کې وي که په ناسته کې همداپورتني حکم لري. (نظام الفتاوى ترک ۱ مخ ۱۹۲)

مسئله :- حاضراوناظرداالله ﷻ سپيڅلې ذات دی. له الله ﷻ پرته بل څوک حاضراوناظرګڼل اوپه دې عقيده درلودل ،شرک دی. نوهغه کسان چې درسول الله ﷺ په هکله دحاضراوناظرګڼلوعقيده لري هغوئ په شرک اخته دي له دې عقيدې څخه ورته توبه کول خوراضروري دی. ددې عمل له ګناه سره ، سره په غلطه عقيده هم اخته دي اوکوم خلک چې له دې عقيدې څخه پرته پر دې عمل دوام کوي هغوئ هم ګنهکاران دي. (نظام الفتاوى ترک ۱ مخ ۲۹۳)

مسئله:- له الله ﷻ پرته بل څوک حاضراوناظرنشته. داسې عقیده لرل شرک دی. دادالله ﷻ ځانګړې صفت دی. درسول الله ﷺ په هکله داعقیده لرل چې که وربانديې صلوة اودرودویل کیږي تشریف راوړي یاجلوه کوي دادهغه ذات توهین اوسپکول دي. که درودورباندې ویل کیږي په صحیح حدیثونوکي راغلي دي چې ملائیکې ئې ورته رسوي اوهلته چیرې چې آرام دي ورته وړاندې کوي ئې فلانی دفلانې دزوی له لورې درودشریف ویل درته وړاندې کیږي.
(نظام الفتاوی ټوک ۱ مخ ۱۹۵- کفایت المفتی ټوک ۱ مخ ۱۵۲)

په خبروکي کفري الفاظ ویل

پوښتنه:- په ناستواوغونډوکي خبرې اترې کیږي. په دوو ماشومانوکي یو دکافرپه توګه تظاهرکوي خودهغه عقیده داسې نه وي یوازې په غونډودلچسپي پیداکوي یادزده کړې غرض لري. دکافرذرول اداء کوونکي ماشوم وائي زه له خدای ﷻ څخه منکریم ،دخدای ﷻ په وجوداقرارناپوهي ده یانورهمداسې کفري توري وائي اوجواب ورکوونکي ماشوم هم ورته دکافراومردواخطاب کوي . په داسې خبروکي کوم قباحت شته؟

ځواب:- دضرورت په وخت کې دخدای ﷻ دوجوددمنکراوداسلام دمخالف کفریه کلمې اوعقیده نقل کیدل چې ووائي فلانی داسې وائي یادفلانې عقیده داسې ده یاداسې ووائي چې داسې ویل کفردی اوداسې ویل کفرنه دی. همداسې داکراه(جبر) اوسخت حالت په وخت کې چې په زړه کې ایمان ولري یوازې په ژبه دکفردکلماتودویلواجازه ده. (دالنحل سورة)

له دي پرته په خپل اختيارپه مذاق کي يادتعليمي مقصدلپاره په بي فکري سره دکفرکلمات وائي ياهسي دفيشن لپاره دکفاراوفاسقانوجامې اغوندي خپل ځان غيرمسلم ښيې لکه په سوال کي چې ئي يادونه وشوه. که څه هم عقيده ئي داسي نه وي حرام اوناجائزاوپه ځيني صورتونوکي خودکفرويره ده. په مجموعه فتاوى (ټوک۲ مخ۲۷۰) کې راځي چې دکفرکلمات ويل که څه هم درباندي عقيده ئي نه وي بياهم کفردي. مولانارشيداحمدګنګوهی فرمائي: کفريه کلمي ويل که څه هم عقيده ئي ورباندي نه وي بياهم حرام اودخداى ﷻ دغضب موجب دى. مثلاً داسي لکه څوک تاسوته ووائي چې خره ! ياخنزيره: يابله ښکنځادرته وکړي. دهغه سړي داعقيده نه وي چې ته خريابل څه ئي داښکنځايوازي په ژبه وائي ته ووايه چې په هغي تاته قهردرځي اوکنه ؟ حتماً قهردرځي نوداسي وپوهيږئ چې دکفراوشرک دکلماتوويل دخداى ﷻ دغضب موجب ګرزي.

مطلب داده چې ياده شوي طريقه صحيح نه ده. دپريښودلوورده اواصلاح په دي پوري تړي نه ده. ددي جائزي طريقي ډيري دي.
(فتاوى رحيميه ټوک۱ مخ ۴۳ دتذکرة الرشيد په حواله)

مسئله:- که دباطلوفرقوسره دمناظري دښودلوپه غرض کوم زده کوونکي خپل ځان په باطلوفرقوکي وشميري اوداهل حق تضليل اوتکفيروکړي داهيڅکله جوازنه لري، سخته ګناه ده بلکه دايمان خطره ده. په کفراقرارکول اودکفرکلمه ويل که څه هم عقيده ئي نه وي، داستهزاءلپاره وي داهم فقهاؤدکفرموجب بللې دى.

په داسي مناظروکي دي داسي طريقه اختياروي يو دى ووائي که قاديانى داسي ووائي ستاځواب څه دى ؟

یارضاخاني داسي ووائي له تاسره ځواب څه دی ؟کفري خبري هيڅکله په خبله ويناکي مه وړاندي کوئ که څه هم دجعلي وکيل په توګه وي. دکفرکلمه په ژبه ويل دظلمت موجب ده ترهغه چې ترديدي ونه شي. (فتاوی محموديه ټوک۱۸ مخ ۱۲۴)

له خپلي مسلماني څخه انکارکول

پوښتنه :- درمضان المبارک په مياشت کي څوهوټلونه دغيرمسلمانانولپاره دورځي خلاص وي په دی هوټلونوکي له غيرمسلمانانو سره، مسلمانان هم په زيات شميرروژي خوري. که کله پر دي هوټلونوپوليس راپيښ شي نوروزه خوړونکي مسلمانان ونيسي ، هغوئ دسزاله ويري پوليسوته وائي چې مونږمسلمانان نه يو، پوليس چې داواوري ، هغوئ پريږدي ،داسي کول صحيح دی ؟

ځواب :- په دی خبره چې زه مسلمان نه يم ،سړی له دين څخه وزي نورمسلمان نه پاته کيږي داسي خلک دي بيادايمان اونکاح تجديدوکړي اودبيالپاره دی له دي بدحرکت څخه توبه وکړي. دروژي دخوړلولپاره نورعذرونه هم کيدلای شي څوک چې درواغ وائي هغه بل عذرهم ويلای شي خپل ځان غيرمسلم بلل حماقت دی. (آپ کي مسائل ټوک۱ مخ۵۱)

که کوم خفيه پوليس ځان غيرمسلم جوړکړي

پوښتنه:- (۱): که څوک دروزي دترلاسه کولولپاره خپله څهره داسي بدله کړي چې دهندو(ياغيرمسلم) يقين ورباندي راشي. مثلاً په تندي صندل ولګوي ياپه غاړه کي زنارواچوي. داخوافعال دي خوکله لادخپل هندووالي خبره کوي اود مسلمانيدلو خواهش

ځرګند کړي. په داسي حال کي دمسلمان ښځه کېدلو یادنکاح دشتون حکم څه دی ؟

(۲) ځوک که په خفیه پولیسو کي وي او دیوه تښتیدلي مجرم د موندلو په نیت خپله ځېره داسې بدله کړي چې دچاد مسلمان بللو یقین ورباندې نه راځي هغه بیخي هندو وګڼي ، خو هغه په خپله په خپل هندو یت اقرار ونه کړي په داسې حالت کې ئې داسلام اونکاح حکم څنګه دی ؟

جواب (۱) : پرته له ضرورته دکفارو مخصوص لباس استعمالول ممنوع او ناجائزدی.صندل لګول دفارو مذهبي شعاردی داسې لکه زنار په غاړه کول په داسې کار سړی کافر کیږي او خپل ځان هندو (یابل غیر مسلم) بلل کفردی او دارتداد له امله ئې نکاح فسخ ده . که وروسته همدا شخص مسلمانیږي پخوانی نکاح ورته پرته له حلالي ځخه شرعاً صحیح کیږي.

(۲) : که یوازي دکفار و ملي (قومي) لباس غوره کړي، کفر نه ده خو ګناه ده او که دکفارو مذهبي شعار غوره کړي حکم هغه دي چې وړاندې په لومړي جواب کې وویل شو. (فتاوی محمودیه ټوک ۲مخ ۱۱۴ دعالمګیری په حواله)

مسئله :- رام اورحیم یو بلل اوورباندي عقیده کول کفر ده . دچاچي همداسې عقیده وي لمونځ ورپسې نه کیږي. (نظام الفتاوی ټوک ۱ مخ ۱۰۳)

ایانشه کوونکی کافردی

مسئله :- دشرابو په نشه کې که څوک ومري (مړشي) ایمان ئې نه زائلیږي او دا فعل (شراب څښل) کفر نه بلکه کبیره ګناه ده . داسړی مسلمان دی او دجنازي لمونځ ورباندي کیږي (که څه هم په نشه کي

ومـري) خود تـوبيخ لپـاره دي مقتـدا عالم او د جـامع مـسجد امام وربانديي د جنازي لمونځ نه کوي. عام مسلمانان دي وربانديي لمونځ وکړي او پټ دي کړي خو کـه پرتـه لـه لمانځـه پـټ کـړای شـي نو ټول ګنهکاران کيږي.

مسئله:- په شوق او غلا هم ايمان نه زايليږي ،دا شخص هم مسلمان دی خو ګنهکـار دی کـه لاره وهـونکی د غلا پـه حـال کـی ووژل شـي نو د جنازي لمونځ دي وربانديي نه کوي خو که ونيول شي او بيا ووژل شي لمونځ وربانديي کيږي.

مسئله:- که مسلمان که د زنا په حال کي ووژل شي حکم ئي هغه دی کوم چې د شراب څښوونکي دی. (امداد الاحکام ټوک ۱ مخ ۱۱۷ او عيني ،الهدايه)

علماؤته دښکنځاکوونکي حکم

مسئله:- کوم خاص عـالم تـه پـه ښـکنځا کولو کفرنه پيښيږي ،کـه پـه منـاظره يـا نورو خبرو کي عامو علماؤتـه خطـاب وشي خو مراد ورځخه مخاطب وي بيـاهم د کفـر حکم وربانـدي نـه کيـږي. خوځـوک چـې علماؤته ښکنځا کوي هغه ددي ورنه دی چې مسلمانان ورسره ناسته ولاړه وکـړي. لـه هغـوئ سره د خوړلو څښلو پريښوول د مسلمانانو پر ذمه دی. داترهغه وخته چې له دي ګناه ځخه توبه ونه کړي. (امداد الاحکام ټوک ۱ مخ ۱۱۸)

رسول الله ﷺ ته ښکنځا کول

پوښتنه:- يـو کـس رسـول الله ﷺ تـه ښـکنځاوکړه د سبب د پوښتلو په جواب کي ئي وويل ما د خپلي ميرمني د اخطار او د مکئ له امله کړي وه. ددي شخص حکم څه دی؟

ځواب:- داسي شخص (مونږدي الله ﷻ ځيني وساتي) بالکل له ايمان څخه خلاص دي اوميرمن ئي هم ځينى طلاقه ده. داسي شخص ته توبه ،دايمان اونکاح تجديدضروري ده. که اسلامي حکومت وو د داسي شخص سزاقتل دی. خود اسلامي حکومت دنشتوالي له امله داسي سزانه ورکوله کيږي. خودومره پوهيدل په کاردی چې پرهغه فشارراوړل شي ترڅوتوبه وکړي دايمان اونکاح تجديدوکړي (نظام انفتاوي ټوک۱ مخ ۵۳)

په روژه مسخري کول

دالله ﷻ اطاعت يوخورامهم امردی. ډيرناپوهان روژه نيسي خوځيني بدديانته په ژبه هم داسي الفاظ وائي چې ځان ورباندي کفرته رسوي. مثلاً وائي روژه دي هغه کسان نيسي چې په کورکي ډوډۍ نه لري. ياداسي چې زمونږپه وږي پاته کيدلوالله ﷻ ته څه ګټه رسيږي. ياداسي نور...

په داسي الفاظوکي ډيراحتياط لازم دی اوپه پوره غوره سره په يوه مسئله ځان پوه کول په کاردی. خوراوړه خبره مسخره (ټوکه) اومزاق سره دکفرموجب ګرزي. که يوڅوک ټول عمرروژه ونه نيسي ،لمونځ ونه کړي ياکوم فرض اداء نه کړي ترڅوورڅخه منکرنه شي نه کافرکيږي. که کوم فرض اداء نه شي داګناه ده اوکوم اعمال چې ترسره شي دهغه ورته اجرورکول کيږي خوله دين سره خوراوړه خبره په مسخره (ټوکه) کول کفردی اوورسره ئي دټول عمراعمال ضائع کيږي. داخورادمراعات وړخبره ده چې دروژې په اړه هيڅکله داسي خبري ونه شي مسخره ورسره ونه شي. (فضائل رمضان. ۳۲ اوامداداحکام ټوک۱ مخ ۱۳۳)

مسئله :- که څوک لمونځ پرېږدي خواستهزائي ونه کړي هغه داحنافو په نزد کافر نه بلکه فاسق دی دهغه سزاداده چې داسلامي حکومت چاروا کي به ئې دومره وهي چې له بدن څخه ئې وينې وبهيږي بيا دې بندي کړې ترڅو هلته ومري اويا توبه وکړي. عام مسلمانان دې له هغه چاسره چې لمونځ نه کوي ناسته ولاړه نه کوي خوراک څښاک دې ورسره نه کوي ترڅو توبيخ او تهديد شي (امدادالاحکام ټوک ١ مخ ١١٣او ټوک ١ مخ ١٤٣)

يادونه : ددې سزاګانو اختيار له عامو وګړو سره شته ،که اسلامي حکومت وي نو دا معامله اميرالمؤمنين ته سپارل شوې ده يعنې دشرعي محکمې صلاحيت دی. خو نابالغ ماشوم يا غلام ته پلارهم سزاورکولای شي خوسزا به په لاس سره اووهل به په سوټي (ډنډه) بابل شي نه کوي. *(محمد رفعت قاسمی)*

دالله ﷻ په هکله ګستاخي کول

مسئله :- ځيني پيرپرست وائي: که څه غواړي له لوي پيرڅخه ئې وغواړئ اودالله ﷻ په هکله (داکفريه الفاظ) وائي مونږ له الله ﷻ څخه ولي وغواړو ،دهغه خوداکاردی چې له يوه ئې واخلي بل ته ئې ورکړي اوله بل څخه ئې واخلي بل ته ئې ورکړي (نعوذبالله) ددې خلکو په زړونو کې دالله ﷻ عظمت بالکل نشته. چې پر خوله ورځي هغه وائي. داپروانه لري چې په دې خبرو زمونږ ايمان ځي اوداسې خيال کوي چې داکفري الفاظ دي. (اغلاط العوام مخ ٩٢)

مسئله :- دالله ﷻ له شان سره فقط په مسخره کولو ايمان ځي څه داچې ښکنځاو شي داخوخوراستره ګناه او خطرناک عمل دی په دې کې خودايمان اونکاح دتجديد ضرورت دی. (نظام الفتاوی ټوک ١ مخ ١٢٥)

په لمانځه مسخره (ټوکه) کول

پوښتنه:- کـه څوک ووائـي چې روژه دي هغـه څوک نيـسي چې پـه کورکي اوړه نـه لـري. پـه لمانځـه کـي ناسـته پـاسـته څـوک کـوي؟کـه داسـي يابلـه دکفرکلمـه څوک ووائـي آيادداسـي شـخص ايمـان پـاتـه کيږي؟

ځـواب:- پـه ديـن کـي دمـسخري اومزاق هرډول خبره کفرده. ايمـان ورسره ساقط کيږي. داسـي شخص دي له کفري کلماتوويلو څخه توبه وباسي دشـهادت کلمـه دي ووائـي ايمـان دي تجديـد کړي اوبيـادي نکاح هم نوي کړي. کـه لـه تـوبي پرتـه اودنکـاح لـه تجديدڅخـه پرتـه خپلي ميرمني ته ورنژدي کيږي،دواړه گنهگاردي. (آپ کی مسائل ترک ۱ مخ ۵۰)

مـسئله:- ميرمن ورتـه ووائـي: زه سـتاپه قـرآن بولـي کوم. ميرمن ئـي مرتده ده ،نکاح ئي ختميږي. کـه هغـه توبـه وکـاږي ايمـان تجديد کړي بيائي ورسره نوي نکاح کيږي. (آپ کي مسائل ترک ۸ مخ ۴۷۲ نظام الفتاوی ترک ۱ مخ ۴۸)

مـسئله:- درسـول الله ﷺ دمبـارک ويـښتـه تـوهين هم کفـردی. دفقـه پـه کتـابونوکي راځـي چې کـه درسـول الله ﷺ دمبـارک ويـښتـه پـه هکلـه دتصغيرصيغه استعمال شي هم سړی ورباندي کافرکيږي.
(آپ کي مسائل ترک ۱ مخ ۵۲ کفایت المفتی ترک ۱ مخ ۳۱)

له ديني ضروریاتوسره لوبي اومسخري کول

مـسئله:- هغـه کـسـان چې حـديث نـه مني دمنکيـر حـديث پـه نـوم مشهوردی. پنځه وختـه لمونځ همداسي متواتردی لکه قرآن کريم چې متواتردی. څوک چې لـه پنځـه وختـه لمنځونو څخـه منکروي،هغـه لـه قـرآن کـريم څخـه هم منکردی،لـه رسـول الله ﷺ اولـه اسلام څخـه هم

منکر دی. ټول دیني امور چې ثبوت ئې له رسول الله ﷺ څخه په تواتر شوي وي او د رسول الله ﷺ په دین کې شامل وي هر چا ته معلوم وي هغه د دې ضروریات بلل کیږي. د اټول امور پر ته له کوم تأویل څخه منل د اسلام شرط دی. په دې یوه کې تأویل کول یا ور څخه انکار کول کفر دی. نو هغه فرقه چې یوازې په دریو لمنځونو قائل دی او پنځه لمنځونه نه مني هغوئ له اسلام څخه وتلي دي. (آپ کی مسائل توک۱ مخ۴۹)

له صحابه ؤ رضی الله تعالی عنهم سره مسخري کول

مسئله :- څوک که دیوه خاص صحابي سره مسخره وکړي هغه ترټولو بد فاسق دی. توبه ورته ضرور ده او که نه د هغه د خاتمې د بدوالي ویره ده. که د څو تنو په استثناء له نورو ټولو صحابه وو سره مسخره کوي او هغوئ بې لاري ګڼي دا شخص کافر او زندیق دی او که ووائي چې زه د فلاني صحابي روایت شوی حدیث شریف نه منم (نعوذ بالله) او پر هغه صحابي د فسق تهمت وتړي دا د نفاق څانګه او له دین څخه د انحراف علامه ده.

مسئله :- څوک چې صحابي ته کافر ووائي هغه شخص په خپله کافر او د اهل سنت والجماعت له ډلې څخه وتلی دی.

مسئله :- هیڅ ولي، غوث، قطب، امام، مجدد د ادنی صحابي مرتبې ته هم رسیدلای نه شي او د نبی خو لا ستره مرتبه ده.
(آپ کی مسائل توک۱ مخ ۴۹ و ۳۰، کفایت المفتی توک ۸ مخ۴)

مسلمان که دغیر مسلم مذهبي مشر په وړاندې ټیټیږي او سلام ورته کوي

پوښتنه :- پادري چې کوم خلک خپل کور ته بولي د هغه پښو ته سر وروټیټوي او څه پیسې ورکوي. همداسې مسلمان هم څوک ور غواړي. پښو ته ئې د سجدې په څیر ور ټیټیږي. د دې حکم څه دی؟

ځــواب :- لــه واحد اولاشــريک ذات الله ﷻ څخــه پرتــه (کــه هغــه نبي، ولي، پاچا يا هرڅوک وي) هغه تــه سجده کول او يا غيرالله تــه پــه ځمکه سرا يښودل په محمدي شريعت کي قطعي حرام دي، کبيره ګناه ده. که دعبادت په نيت وي نو دکفرموجب دي. که دتعظيم په توګه وي يابل نيت پکښي نه وي بياهم دډيروعلماؤپه نزدد کفرسبب دي.
په درمختارکي مع الشامي (ټوک۵مخ ۳۳۷) کي راځي چي څوک کوم عالم، پاچا يابل چاتــه پــه ځمکه سرږدي دادعبادت اوتعظيم پــه نيت وي کافرکيږي اوکه دسلامي په ډول وي کافرنه دي خود کبيره ګناه مرتکب دي. (درمختار) دپوښتني په يادونه کي چي که دکوم ګروه (غيرمسلم مذهبي مشر) پــه وړاندي دعبادت پــه نيت نــه وي بلکــه دتعظيم په مقصد دسجدي پــه څيرسرټيټ کړي. ددي لپاره هم توبه او استغفارضرور او دنکاح تجديد دي وکړي. (فتاوی رحيميه ټوک۲ مخ ۳۷۸)

درکوع په څيرټيټيدل اوتعظيم ياشکريه کول

مسئله :- دمسلمانانوايمان دی چي الله ﷻ ترټولو دتعظيم وړدی. الله ﷻ هغه ذات دی چي وړتيالري چي انسان ورتــه دنيازتندی (تندره) کښيږدي. له همدي امله په اسلام کي غيرالله ته سجده کول حرام دي. همدا سي فقهاؤدرکوع په شان ټيټيدل هم مکروه بللی دی چي په هغه شان سلام وشي پايي تعظيمه وکړي.
له احسان کوونکي شکريه اداء کول پــه حديث شريف کي ثابت دی چي داحسان کوونکي شکراداء کړي. بنايي چي هغــه پــه ژبــه سره وي اوغوره لفظ پکښي جزاک الله دی. خولکه څنګه چي غيرالله تــه سجده کول ناجائزده هغسي درکوع په څيرټيټيدل هم ناجائزدی.
(فتاوی رحيميه ټوک۱۰ مخ ۱۹۰ شامی ټوک۵ مخ ۲۳۸، ترمذی ټوک۲ مخ ۱۷)

مسئله:- د تعظيم لپاره د مورپښي ښکلول له قرآن او حديث څخه ثابت نه دی، دا اسلامي درناوی نه دی. بلکه د نورو طريقه ده دهغي ځان ساتل ښه دی. (فتاوی محموديه ټوک۱۵مخ۳۵۳)

مسئله:- ټيټيدل او د چاپښي ښکلول يا قبر ښکلول ښه نه دی. ځکه ټيټيدل او سلام کول صحيح نه دی نو ټيټيدل او پښي ښکلول چي له سجدي سره مشابه وي څنګه به صحيح وي. قبر ښکلول له دي امله حرام دی چي دا تقبيل ارض (د ځمکي ښکلول) دی. له دي امله هم حرام دی چي دا له سجدي سره ورته والي لري. له دي امله هم حرام دی چي په دي کي وغير الله ته تعظيم دی. دا ټول حرام دی (عزيز الفتاوی ټوک۴مخ۱۴)

مسئله:- که د عبادت په توګه علماؤ او لويانو ته سر ټيټ او ځمکه ښکل کړي نو کافر کيږي خود سلام او تحية په ډول داسي وکړي کافر خو نه دی اما د کبيره ګناه مرتکب دی. (عزيزالفتاوی ټوک۱مخ۱۷)

دکفر دکلمي دويونکي دذبيحي حکم

مسئله:- که د کوم مسلمان له خولي داسي کلمه ووزي چي کفر ور څخه لازميږي. په هغي کي تأويل وکړي او د کفر فتوی ورباندي ونه لګيږي . دداسي شخص دلاس ذبيحه (حلاله) جائزده خو دداسي الفاظو له ويلو څخه دي په کلکه منع کړای شي. (فتاوی محموديه ټوک۱۱مخ۳۵۳)

دبزرګانو پښي ښکلول

مسئله:- احتياط دادی چي دلويانو پښي ښکل نه شي. ځکه دا ښکلول او تعظيم، سجده کول، پرځمکه او د مشائخو لاسونه ښکلول په اتفاق سره کبيره ګناه ده بلکه ځيني فقهاء لا د کفر حکم پر کوي (عزيزالفتاوی ټوک۱مخ۱۵)

مسئله :- د مرشد د تعظيم سجده حرامه ده . (امدادالاحکام ټوک ۱ مخ ۱۱۴)

مسئله :- د تعظيم سجده ټول علماء کفر ګڼي. سجده خاص الله ﷻ ته ځانګړې ده. د خپل پير تصوير ته سجده کول لعنت دی او کوم خلک چې د تصوير سره دا معامله کوي هغه ملعون او مردود دی. د هغه په کفر او د شرک د فعل په ارتکاب کې کوم تردد نه معلوميږي.

(عزيزالفتاوی ټوک ۱ مخ ۱۷)

دقبر ښکلول

مسئله :- ټيټيدل او پښې يا قبر ښکلول صحيح نه دی. دا چې ټيټيدل او سلام کول صحيح نه دی نو ټيټيدل او پښې ښکلول چې له سجدې سره ورته والی لري څنګه به صحيح وي. قبر ښکلول له دې امله هم حرام دی چې هلته له سجدې سره ورته والی دی او له دې امله هم حرام دی چې پکښې د غير الله تعظيم دی. (عزيزالفتاوی ټوک ۱ مخ ۱۴)

د مزار په اړه د عقيدې حکم

پوښتنه :- د اوليـاء کرامو پـه نـوم نياز او نـذرور کول او مراد غوښـتل جوازلري او کنه ؟ او د هغوئ پر مزار ګلان يا څادر غوړول صحيح دی کنه ؟

ځواب :- اولياء کرامو ته نذر منل او د درناوي لپاره ئي په قبر څه شی غوړول حرام دي. او دا عقيده لرل چې دا مزار زمونږ مراد پوره کوي او د دنيا هرڅه د ده په تصرف کې دي دا شرک دی.

(فتاوی محموديه ټوک ۱ مخ ۱۳۲ دمراقی مخ ۲۲۸ په حواله .)

مسئله :- د سجدې يا کوم بل ځای په هکله دا ويل چې دلته شهيد بابا دی هلته د درناوي لپاره څه غوړول يو مشرکانه حرکت دی ، توبه و رڅخه لازمه ده . (فتاوی محموديه ټوک ۱ مخ ۲۳۲)

مسئله :- پر مزارونو باندې څادر غوړول منع دي. داولياؤ له ارواحو څخه استمدادا او مرسته غوښتل يعني داسي عقيده لرل چي که په مصيبت اخته کيږو او دي بزرګانو ته آوازو کړو او مرسته غبني وغواړو هغه زمونږ فرياد هر ځای اوري او زمونږ مرسته کوي، دا اسلام عقيده نه ده. يوه مشرکانه عقيده ده له دي سره ايمان سلامت پاته کيدل ګرانه خبره ده. (فتاوى محموديه ټوک ١ مخ ٢٠٧ - احسن الفتاوى ټوک ١ مخ ٣٦)

مسئله :- د مزار پر دروازه ټيټيدل، سر ايښودل او د سجدي شکل اختيارول که د تعظيم په قصدوي حرام دي او که د عبادت په قصدوي نو شرک دی. قبر يا د روازه او ديوال ښکلول هم حرام دي. (فتاوى محموديه ټوک ١٠ مخ ٢١)

مسئله :- مصنوعي قبر جوړول د کوم ولي د قبر نوم ورباندي ايښودل ،خلک ورباندي خطا کول قطعاً ناجائزدی. څراغ پکښي بلول، سجده ورته کول منع او ناجائزدی. که رښتيا هم ديوه ولي قبر وي د دي افعالو ارتکاب ور سره ناجائزدی او د عبادت په نيت ورته سجده کول شرک دی. او که د تعظيم په نيت وي حرام او شرک ته ورته عمل دی. که د الله ﷻ لپاره نذرونه کړي او خواړه ئي د مزار فقيرانو ته ورکړي ،خوړل ئي فقيرانو ته جائزدی. که د انذر د قبر د څښتن په نوم وي داحرام دی او خوړل ئي صحيح نه دي. (فتاوى محموديه ټوک ٥ مخ ٣٢٢)

مسئله :- ديرحضرات ،اولياء حاجت روا، مشکل کشا ګني. په دي نيت ورته فاتحه وائي څه شي ورته راوړي او وائي هغوئ زمونږ په کاروبار کي ترقي راولي. په مال اولاد کي زياتوالی کيږي، رزق زياتيږي ،داولاد عمر ډيريږي. داسي عقيده درلودل شرک ده. له قرآن کريم څخه ئي ابطال ښکاره دی.

مسئله :- ځينـي کسان پر قبرونوباندي څه شي ږدي داچې مقصدورڅخه داولياؤ رضامندي ده اوهغوئ حاجت رواکړي ،داعقيده درلودل شرک ده اوداپيښودل شوي شي خوړل هم ناجائزدي.

مسئله :- همداسي دعرس په مهال يابل وخت داولياؤپر مزارونوڅادرونه اچوي دامکروه اواصراف ده. دعوامو چې کومه عقيده ده هغه شرک ده. غضب لاداده چې نذرورته مني. ځيني خلک له ليري ځايه ورته راځي دماشومانوڅلويښتي هلته کوي همدانذرپوره کوي ځيني دضررد ليري کيدلوپه هيله ورته راځي ،ځيني ورته څراغونه بلوي، قبرونه جوړوي. خوپه قرآن کريم کي په ښکاره توګه له دي عمل څخه دتوبي حکم شوی دی (اغلاط العوام مخ۳۳)

مزارته تلل اوهلته عقيقه کول

پوښتنه :- دلته ميرمنيٍ وائي که مي زوی پيداشود هغه دسرويښتان به هغه خاص ځای خريبم اوقرباني به هم هلته کوم. داڅنګه دی ؟

ځواب :- دادهندوانورسم(رواج) دی چې مسلمانانوته راغلی دی. داچې دعقيدي فسادپکښي دی نوبيا اعتقادي بدعت دی. په ځيني ځايونوکي دکذب اوشرک ځای ته رسيږي. لکه دځينوچې داعقيده وي چې داماشوم راته فلاني بزرګ راکړ. نودهغه بزرګ په نوم نذرمني اونذرد پوره کولولپاره مزارته ځي اودماشوم ويښتان هلته اخلي (خريي) ،هلته قرباني کوي اونورډيرخرافات سرته رسوي. مسلمانان دي له داسي خرافاتوڅخه ځانونه وساتي. (آپ کی مسائل تبرک ۴ مخ۲۳۹)

دباران نه کيدلوله امله دمرستي (چندي) وزه حلالول

مسئله :- په داسي مهال چنده کول وزه اخستل او غوبني ئي صدقه کول واجب ګڼل غلط دي. دا مهال که هرڅه ورسره وي ،له خپل وس سره سم له هغه څه يوازي دالله ﷻ لپاره څه ورکول غوره دي دوزي حلالول چي غوبنه ئي صدقه کيږي غلطه خبرده. په نافله صدقه کي غير مسلم خلکو ته ورکړه صحيح ده (فتاوى رحيميه ټوک۳ مخ۲۰۴)

مسئله :- دا طريقه سمه نه ده چي دباران دنه کيدلو په وخت کي په کليو کي له کورونو څخه وريځي يانور څه ټولوي بيايي پخوي، ماشومان رابولي ،پرته له فرقه ئي شتمن او بي شتو خوري ،په خپله ئي هم خوري.صدقه دغريبانو حق دی او دغريبانو حاجت په مخفي طريقه پوره کول دي .(فتاوى محمودیه ټوک ۱۵ مخ ۳۲۷)

ايا په هرشي کي دالله ﷻ حلول دی ؟

مسئله :- دالله ﷻ په هکله دغير مسلمو په څير دا عقيده درلودل چي په هرشي کی ئي حلول کړي، کفر دی همداسي داعقيده درلودل چي هغه په عرش ياکوم بل ځای دی داسي لکه پاچا چي په تخت دپاسه وي، داهم کفر دی. له دي دواړو عقيدو توبه کول او ځان ساتل لازم دی. خدای ﷻ په کوم ځای کي محدود نه دی هغه له مکان څخه منزه (پاک) دی او لوړدی. په شرح عقائد مخ ۳۴ کي راځي چي البته پرعرش باندي دالله ﷻ خاص تسلط او استيلاء ده په کيفيت ئي الله ﷻ ښه پوهيږي او دعلم په لحاظ هغه پر هرشي محيط دی.
(فتوى محمودیه ټوک ۱ مخ ۳۲، دعالمګيري اومدارک په حواله)

دځان ساتلو لپاره دکفراقرار

مسئله :- که کوم مسلمان دکفارو په ګيرورشي. پرته له دي چي درواغ ووائي بله چاره نه لري او وائي چي زه مسلمان نه يم خو کله چي د امن

ځ ی ته ورسیږي له ویل شویو د رواغوځخه توبه وکړي، هغه خبره ئي همدا ډول ازي په ژبه کړي وي د اشخص ګنهکارنه دی خود اسي ویل دځانه دهلاکت په وخت کي ویل غوره دی. دعماربن یاسر ﷺ پیښه په حدیث شریف کي یاده شوي ده. (فتاوی محمودیه ټوک۱۴ مخ۹۱ دقرآن کریم په حواله)

دکفرله کلماتوسره دنکاح حکم

مسئله :- دکفرد کلموپه ویلونکاح له منځه ځي یعني په کومه خبره یافعل چې دانسان ایمان ختمیږي په هغه وجه نکاح هم له مینځه ځي. (فتاوی محمودیه ټوک ۱۴ مخ ۷۹)

مسئله :- د ایمان دتجدید لپاره دتوبې او استغفارله ویلوسره دنکاح دتجدید حکم هم شوی دی. ددووشاهدانوپه مخ کې دي له نوي مهرسره ایجاب اوقبول وکړای شي، دنکاح خطبه او اعلان فرض نه دی، سنت دی دنکاح دتجدید لپاره عدت لازم نه دی. (فتاوی حمودیه ټوک ۱۸ مخ ۱۰)

مسئله :- دشهادت کلمه دي په ژبه ووائي اوپه زړه کي دي تصدیق وکړي. په کوم شي چې دایمان ځخه خلاص شوی دی دهغه دي اقراروکړي که له اسلام ځخه وتلی اوعیسایت ئي غوره کړی وي له هغه دي بیزاري اوبرئت وکړي. (فتاوی محمودیه ټوک ۱۲ مخ۱۱۷)

مسئله :- ارتداد ستره ګناه اولوی جرم دی خوچې مردودزړه دله اخلاصه توبه وکړي په اسلام کي د اخلیږي مسلمانان دي هغه په خپلو کي شامل کړي. (کفایت المفتی ټوک۱ مخ ۴۲)

ایاد‌حدیث شریف منکرین مسلمان دي ؟

مسئله :- داهل قرآن مدعیان چې له احادیثو ځخه انکارکوي، مسخري کوي، په لمانځه پسې خنداکوي، له پنځه وخته لمانځونو ځخه

انکارکوي. داخلک له اسلام څخه خارج دي. دهغوئ دجنازي لمونځ کول دمسلمانانوپه هدیره کي ئې ښخول له هغه سره ښادي کول اونور تعلقات صحیح نه دي. (فتاوی رحیمیه ټوک۱ مخ۲)

مسئله:- څوک چې دخدای ﷻ له وجود(شته والي) څخه انکارکوي داشخص بدعقیده، ملحد اوبې دین دی. په هغه توبه، تجدیدایمان اودنکاح تجدیدلازم دی. (فتاوی رحیمیه ټوک۱ مخ ۱۳)

ایااستادتوهین کفردی؟

مسئله:- دمور اوپلار یااستادتوهین پرته له شرعي وجې ګناه ده. کفرنه ده. نه ورڅخه ایمان ځي اونه ئې نکاح ختمیږي. خوکه څوک قطعي حرام حلال وګڼي داکفردی، ایمان ورڅخه ځي اونکاح ئې ختمیږي. (محمودیه ټوک۱ مخ۲۱)

مسئله:- داسې ویل چې (الله ﷻ ډیربې انصافه دی چاته اولادورکوي اوچاته ئې نه ورکوي) داکفرده. نعوذبالله منه، استغفرالله. ویونکي ته ضروري ده چې توبه اواستغفارووائي دایمان تجدیدوکړي اونکاح هم بیاوتړي. (فتاوی محمودیه ټوک۱۲ مخ ۷۲)

په ګناهونوباندي ویاړ(فخر)کول

پوښتنه:- که څوک په ښکاره ګناهونواخته وي اوداهم وائي چې زه په خپله ګناه فخرکوم ددي شخص حکم څه دی؟

ځواب:- دشریعت په مخالفت اودالله ﷻ په نافرماني ویاړکول له شبهي پرته کفردی. نوهمداسې شخص داسلام له دائري څخه وتلی اومرتد دی. پر هغه باندي دایمان اونکاح تجدیدلازم دی. دوخت پرحاکم باندي فرض دی چې هغه ته دایمان اونکاح دتجدید تلقین

وکړي. که خدای مکړه توبه ئي ونه کړه نو دهغه د مرګ لو حکم دي ورکړي. داچې په مسخره سره د کفر کلمه څوک ووائي او په ښکاره ګناه کوونکي مرتد دا او واجب القتل دی نو په ګناه باندې دفخر کوونکي په کفر کي څه شک دی ؟ (احسن الفتاوی توک ۱ مخ ۴)

بتانو ته سجده کول

پوښتنه :- که د چامیرمن مندر ته لاړه شي، بت ته لاسونه څوړاوسجده وکړي، نذرورکړي او مرادځيني وغواړي آیاهغه مسلمانه پاتې کیدلای شي؟

ځواب :- د امیرمن بت ته د سجدي کولو له امله کافره ده. (امدادالمفتین توک ۸ مخ ۳)

مسئله :- غیرالله ته که سجده د عبادت په نیت وشي نو هغه څنګه کفراوارتداددی. خو که د معمول تعظیم په قصد وي کفر خو نه دی اماستره ګناه اوشرک ته نژدي ده. (امدادالمفتین توک ۸ مخ ۱۷)

دغیرمسلم کف او چف کول

مسئله :- له غیرمسلم څخه یوډول د اعلاج او درملنه کول دی چې هغه د معالجي دفن ماهروی لکه ډاکټر، حکیم او نورچې یوازي له فن څخه ئي ګټه اخستل کیږي. لکه کوم وکیل چې له غیرمسلم څخه په دعوی کې پیروي کوي. په دي کي کوم شرعي مشکل نشته. د علاج او معالجي بل صورت دادی چې هغه داهسي دربار مقبول وبولي او دا باورورباندي ولري چې کوم الفاظ دهغه له ژبي راوزي هغه بابرکت او مقبول دی. که هغه دم وکړي الله ﷻ به مرض ختم کړي. په دي صورت کي له غیرمسلم (کافر) څخه دم کول دامعنی لري چې

شايد هغه دالله ﷺ په دربارکي منلی دی حال داچې هغه دکفرلـه املـه ددي مستحق نه دی وپه دي سره عقائد خرابيږي (فتاوی محمودیه توک۱۴ مخ۷۳)

په مشرکانه منترعلاج کول

پوښتنه :- يوشخص منتروائي، هغه لـه غيـرالله څخه مرسته غـواړي. هيڅ دالله ﷺ نوم نه اخلي دهغه دم شرعاً جوازلري؟

ځواب :- له داسي شخص څخه دم اوكف كول جائزنه دی. هغـه ديـوي (ديوتـا) شـافي اومتـصرف ګڼـي. اودادم كـوونكی ديوتـامقرب بولي، داسي عقيده داسلام خلاف اوكفرده له هغه څخه دم اخستل دهغه دعقيدي تصديق كول اودهغه اعزازدی. شـافي مطلق، حاجت روااومتصرف يوازي دالله ﷺ پـاک ذات دی لـه هغـه څخـه بغـاوت پـه ژوندكي هم وبال اوپه مړينه هم عذاب دی. (فتاوی محمودیه توک۱۰ مخ۱۱۵)

مسئله :- په كفريه الفاظودم دعاكول په هيڅ ډول صـحيح نـه ده اوهغـه كفريه الفاظ حق اوصحيح ګڼل كفردی اووربانديي له ميرمني سره ئي نكـاح ختميـږي. كـه پـه داسـي كفريـه الفـاظودم تعويـذكوي. ترتوبـه وروسته دي دايمان اونكاح تجديدوكړي. (نظام الفتاوی توک۱ مخ۵۱)

درودتاج ويل څنګه دی

پوښتنه :- ددرودتاج ويـل څنګـه اوحكم ئـي څـه دی ؟ پـه دي درودكـي رسول الله ﷺ دافع البلاء والوبـاء والقحط والمرض والالـم بلـل شـوی دی.

ځــواب :- ددرودتـاج الفـاظ دقـرآن اوحـديث نـه دی. لـه صـحابه ،تابعينواونوررونيكـانوئي دلوسـتلواثبات نـشته ،دادرودتـاج پـه سـلګونوكلونه وروسـته ترتيـب شـوی دی. ددي درودالفـاظ لـه هغـه

درود سره چې رسول الله ﷺ صحابه وو ته ورښودلی دی (لکه دابراهیم ؑ درود یانور) برابري کولای نه شي. هغه الفاظ چې رسول الله ویلي دي او هغه الفاظ چې کوم امتي ایجاد کړي دي په برکت دځمکي او اسمان په څیر فرق لري.

لنډه دا ترممکن حده دي هغه درود وویل شي چې په حدیث کې ثابت دي. دهغه درود چې الفاظ ئي په حدیث کې ثابت نه دي، هغه دي مسنون نه ګڼل کیږي. دهمدي یادو شویو الفاظو ویل دعلماؤ له خوا جائز نه دي ګڼل شوي. ځکه دمشکلاتو حل کوونکی یوازي قدوس ذات دی. په مخلوق کې څوک دافع البلاء یا بل څه منل داهل سنت دعقیدې خلاف دي. (فتاوی رحیمیه ټوک۲ مخ ۲۹۸ د ترمذی شریف په حواله ټوک۲ مخ ۱۷ او فتاوی رشیدیه مخ ۱۲۲)

مسئله:- ددرود تاج کوم فضائل چې په ناپوهانو کې مشهور دي. هغه کوم اصل او اساس نه لري. په حدیث شریف کې ثابت نه دي. دفضائلو او دثواب اندازه معلومول درسول الله ﷺ له بیان څخه پرته محال دي. دا درود په سلګونو کلونه وروسته ایجاد شوی دی. ددې فضیلت او دثواب اندازه چا او کله ویلي ده؟

په حدیث شریف کې چې کوم د درود الفاظ ثابت دي هغه پرېښودل او غیر مسنون الفاظو ته غېږ، غټ ثوابونه قائلیدل او ورباندي عقیده درلودل او وظیفه ئي ضروري بلل بدعت دي، په دي کې دد افع البلاء الفاظو په فرق عوام نه پوهیږي نو دهغه دویلو حکم ورکول هغه په شرک کې له اخته کولو سره برابر دي. (فتاوی رحیمیه ټوک۲ مخ ۳۰۱ د مجمع البحار ټوک۲ مخ ۲۲۴ او فتاوی محمودیه ټوک۱ مخ ۲۲۲ په حواله)

خلاصه : ددرودتاج په هکله داخبره په یادولرئ: داله حدیث شریف څخه ثابت نه دی اونه ئي لوستل له صحابه وو څخه نقل شوی دی. داوروسته ایجادشوی دی. کوم الفاظ چې پکښي موجوددي دشرک بوی تري پورته کیږي نو احترازورڅخه کول خیردی. پر رسول الله ﷺ ددرود اهتمام خورمبارک اهتمام دی خوددي اهتمام مهال په مهال دی په ژبه هغه درودوایاست په صحیح حدیث شریف او سنت کی ثابت دی. دنوروله لوري تصنیف شوی درود که څه هم ډیر کشش لري خوهغه سعادت اوبرکت پکښي نشته کوم چې درسول الله ﷺ په تعلیم اودصحابه کرامو په عمل کي دي. *(محمد رفعت قاسمی)*

مسئله :- درسول الله ﷺ له نوم سره د سیدنالفظ ویل بدعت نه دی داله حدیث شریف څخه ثابت دی. (فتاوی رحیمیه توک۳ مخ ۳۰۷)

وسیله اودعا

پوښتنه :- توسل بالانبیاء والاولیاء جائزدی اوکنه ؟

ځواب :- توسل که هغه په ژوندووي که په مړه شویو، په اشخاصووي اوکه په اعمالو، په خپل عمل وي اوکه دبل په هرحال ددي حقیقت اودټولوصورتونو مرجع دالله ﷻ په رحمت ده. داسي چې دفلاني مقبول بنده چې ورباندي رحمت شوی دی په هغه توسل کیږي. داسي توسل بالرحمة جوازځه چې ارجی للقبول دی اوکومه شبه پکښي نشته اوداټول صورتونه په توسل کي شامل دي نودتوسل داصورتونه جائزدی. حقیقت یې دادي چې یا الله ! ستاپه هغه رحمت چې مونږته دي دهغه اوهغه نیک عمل توفیق راکړی، زه په هغه رحمت توسل سره دعاکوم.

د توسل د حقیقت په پوهیدلو بیا د هغه د فضیلت په هکله کوم دلیل ته ضرورت نشته. (احسن الفتاوی توک ۱ مخ ۳۳۲)

مسئله:- دوسیلې د پوره تفصیل لپاره وګوری (اختلاف امت اوصراط مستقیم).

اشخاص مخاطب کول (که هغه مړه وي یا ژوندي) او ورڅخه غوښتنه کول شرک دی خو له الله ﷻ څخه غوښتل او داویل چې: یاالله ا ستاد نیکو او مقبولو بندګانو په طفیل زما دا مراد پوره کړي. شرک نه دی. ځکه هغه شخص د شفیع په صفت یادیږي او دائي مقصود دی.
(آپ کي مسائل توک ۱ مخ ۳۱ او د عبدالحی فتاوی مخ ۳۴۹ او ۳۹۵)

دوسیلې ډولونه او دهغوئ حکم

مسئله:- خلک دوه ډوله توسل کوي: یو دا چې وائي ای فلانی پیره صاحبه! ته له الله ﷻ څخه زما مراد پوره کړه یا خپل پیریا نور مرستي ته راغواړي، له هغوئ څخه خپل مراد غواړي یا هغه د خدای ﷻ په کارونو کې داخل ګڼي. داسي چې، یالوی پیرصاحب «المدد» وائي. یادکوم مزاراهل ته وائي چې زماداکارجوړکړه یانور.... داسي توسل ناجائزبلکه شرک دی. داکه څه هم استمداددی خو عوام ئي وسیله بولي او پکښې اخته وي.

دوهم ډول توسل دادی چې وائي: یاالله ﷻ! زه دفلاني بنده په برکت او وسیله داد عاکوم چې دهغه دمقبولیت او محبت په طفیل زماد عاقبوله کړه دادوسیلې توسل جائز دی او په جواز کي ئي ډیر دلائل شته. مثلاً: په خپله رسول الله ﷺ په تیرشویو انبیاؤ توسل کړی دی. (نظم الفتاوی توک ۱ مخ ۷۰ او جمع الفوائد مخ ۳۲۴)

دنبي ياولي په طفيل دعاكول

مسئله :- هو! كه يوازي الله ﷻ ته دعاكوي له ولي يانبي څخه غوښتنه نه كوي،هغه يوازي وسيله ګرزوي. مثلاً څوک وائي ياالله ﷻ! فلاني نبي ياولي ستامقبول بنده دی. دهغه په وسيله زمادعاقبوله لره داجائزده. (نظام الفتاوی ټوک ۱ مخ ۷۲دشامي ټوک ۲ په حواله)

درسول الله ﷺ په وسيله دعاكول

پوښتنه :- يو څوک درسول الله ﷺ په طفيل له دعاكولوسره اتفاق نه لري،هغه وائي: څه چې غواړي هغه له الله ﷻ څخه غواړه پرته له وسيلي كارونه كيږي ګواكي دوسيلي په طلب كي مونږ دشرک كړه وړه كوو.

ځواب :- كه څوک پرته له وسيلي څخه دعاكوي داهم صحيح ده اوكه څوک له الله ﷻ څخه داسي غوښتنه كوي چې ياالله ﷻ! زماداحاجت درسول الله ﷺ په طفيل پوره كړه داهم صحيح ده. داشرک بلل غلط دی همداسي رسول الله ﷺ تعليم وركړی دی.
(فتاوی محموديه ټوک ۱۷ مخ ۴۹۹ اوترمذي شريف ټوک ۱ مخ ۱۹۹ اومشكوة مخ ۱۹۷)

۳ علم الاعدادمعلومول

مسئله :- ددي علوموپه هكله دځوخبروپوهيدل ضروري دي:
(۱): دراتلونكوپيښو(حادثو)په پوهيدلوچې څومره طريقي دي هغه له انبياؤپرته چې ورته وحي شوي وي،نوري قطعي اويقيني نه دي. هغه ډيرپر حساب اوتجربه بناء دي،تجربه اوحساب كله صحيح وي اوكله غلط نوپه دي علوموپقيني وراندوينه كول ممكن نه ده چې لازماً به صحيح وي بلكه كله به صحيح وي اوكله به غلط.

(۲): غیریقیني شی یقیني او قطعي بلل په عقیده او عمل کې دفساد سبب ګرزي نو ځکه ددې علوموپه پایلو سل په سلو کې یقین کول ممنوع دی، چې اکثرعوام هغه یقیني ګڼي.
(۳): دراتلونکي په هکله وړاندوینه پر دوه ډوله ده. ځیني داسي دی چې انسان دهغه تدارک کولای شي او ځیني داسي دي چې دهغوئ تدارک ممکن نه دی.
ددي علموپه ذریعه چې کومي وړاندویني کیږي په هغوئ کي پرته له تشویش څخه بله ګټه نه لري. (ځیني کسان له دي څخه په ناهلي کي پاته کیږي غلط اقدامات کوي) داعلوم دغیرمحموده علوموپه شمارکي دي.
(۴): ددي علوموخاصیت دادی کوم خلک چې پکښې اشتغال لري که هغه دتعلیم اوتعلیم لپاره وي اوکه دګټې په لحاظ وي. له الله ﷻ سره تعلق نه ساتي. همدا وجه ده چې انبیاؤ علیهم السلام په تیره رسول الله ﷺ په دي علوموکي دنه اشتغال هدایت کړی دی بلکه دهغوئ اشتغال ئې ناخوښه ګڼلی دی. دانبیاؤ ځای ناستو هم په دي علوموکي اشتغال خوښ کړی نه دی. نوداعلوم که دخپل ذات په لحاظ مباح دی ددي عوارضوله امله داحترازوړدی.
(آپ کی مسائل اور ان کا حل ۸ صفحه ۲۲۷)

پرعلم الاعدادباندي یقین کول

پوښتنه:- داچي لاس ګوري دقسمت معلوموملولپاره چې څه لیکلي وي، زه په هغه داډه یم خودعلم الاعدادونجوم ترمنځ ستر توپیردی. په دي کي داسي کیږي چې دشخص دنوم دابجد په حساب یوعدد راغوره کوي بیا دهغه په معلومولو دعلم الاعداد ماهر دهغه له

ښو اوبدو څخه خبروي. که دا يوازې علم وګڼل شي، که غلطي خبري پکښې ليکلي وي، په هغو يقين ونه شي آيا بيا هم ګناه ده؟

ځواب:- په علم نجوم او علم الاعداد کې د مقصد او پېلي په هکله کوم توپير نشته. هلته د ستورو په حرکت او د هغوئ په اوضاع (اجتماع او افتراق) د قسمت په هکله استدلال کوي او دلته د جمل په حساب اعداد را باسي او وربانډې په قسمت استدلال کوي، ګواکي په علم نجوم کې په انساني قسمت ستوری اغيزمن ګڼي او په علم الاعدادکي د نوم د عدد د نوبه تاثير عقيده او باور لري. لومړی خود اشيان حقيقي موثر ګڼل کفر دی. بيا په اټکل سره امور يقيني ګڼل غلطه خبره ده نو يقين ور باندې لرل ګناه ده. که فرضاً په دې کې د اعتقاد د خرابي فکر نه وي او نه مسلمان ته زيان پکښې وي، نه دا يقيني وګڼل شي او دا او وائي چې د دې ښود ل ګناه نه ده نو له دې شرائطو سره سره دا يو عبث فعل ګڼلو کې ئې کوم شبه نشته. که دې شيانو ته توجه کيږي د دين او د نيا ضروري امورو ته توجه بيا نه کيږي.
(آپ کې مسائل ټوک ۱ مخ ۳۷۱)

دراتلونکي دمعلومولولپاره لاس کتل

پوښتنه:- آيا د راتلونکي د معلومات لپاره د دې فن ماهر ته د لاس کتل جائز دی؟ که د دې فن د ماهر په خبر يقين ونه شي او د شوق لپاره وکتل شي بيائې حکم څه دی؟

ځواب:- جوازنه لري. د دې عقيده لاوړاندې خرابيږي عقيده صحيح کول او توبه کول ورته لازم دی. که ئې لاوړاندې عقيده خرابه نه وي او يوازې د تجربې لپاره ئې ګوري ديته هم قطعاً اجازه نشته ځکه دلته

هم دعقيدي دخرابي ويره ده اودفاسد العقيده خلکو دعقيدي دفساد تائيد ورباندي کيږي. (فتاوی محمودیه تٍوک ۱۸ مخ ۷۷)

په ستوري اعتقاددرلودل کفردی

پوښتنه :- چادخپلي لورنکاح له يوه عزيزسره وکړه ،څوورځي وروسته هغه ورته جواب راورستاووچي ماته دعلم الاعداداونجوم له حساب څخه ښکاره شوه چي دماشومانو په هکله دستوروپته نه لګيږي په شريعت کي دافعل ترکومه حده صحيح دی؟

ځواب :- په نجوم (ستورو) اعتقاد کفردی.

مسئله :- په نجومي باندي لاس دکتلو شوق ډيرغلط کاردی اويوبي مقصده کارهم دی اوګناه ئي هم ډيره ده ځوک چي دلاس کتلو په جنجنال کي راګيروي هغه تل پريشانه (خفه) وي.

مسئله :- داسلام له نظره لاس کتل اوپه هغوشيانواعتماد کول جوازنه لري.

مسئله :- دقرآن اوحديث له نظره دلاس په کتلو يقين کول صحيح نه دی

مسئله :- ځوک چي لاس ګوري بيادرڅخه خبري کوي هغه ته ورتلل ګناه ده يقين ورباندي کول کفردی. دصحيح مسلم ديوه حديث په روايت کي راځي چي رسول الله ﷺ وفرمائل: (ځوک چي کاهن،نجومي ياقيافه پيژندونکی ته ورځي اوکومه خبره ورڅخه معلومه کړي ترڅلويښتوورځوپوري ئي لمونځ نه قبليږي) په مسنداحمداوابوداؤدکي حديث شريف راځي چي رسول الله ﷺ دډيروکسانوپه هکله فرمائي چي هغوي پر محمدرسول الله رانازل

شوي دين څخه وتلي دي يو پکښي هغه څوک دی چې کاهن ته ورځي او د هغه د خبري تصديق کوي.

(آپ کي مسائل توک۱ مخ ۳۷۳ د مسلم توک۲ مخ۲۳۳ . بهشتي زيور توک۷ مخ۳۹ ،بخاري شريف توک۲ مخ۹۷ باب: لطلاق او ترمذی توک۱ مخ۳۹۱ په حواله)

مسئله :- د خپل قسمت حال معلومول يا هغه حالات چې په اخبارونو کي ليکلي چې د فلانۍ فلانۍ مياشتي له زيږيدلو کسانو سره به داسي او داسي وشي يا دا چې د فلاني تاريخ د زيږيدونکو کسان برج هغه دی دا ټول ګناه دی. ځکه د اسلام له نظره نه چا ته د چا د قسمت صحيح حال ښته او نه په برجونو او ستوروکي ذاتي اثر شته په دی خبرو يقين کول ګناه ده. داسي کسان تل پريشانه وي او توهم پرست تري جوړيږي.

مسئله :- د ستورو علم يقيني نه ده او ستوري په خپله هم مؤثرنه دي ځکه ورباندي د يقين کولو څخه ممانعت شوی دی.

(آپ کي مسائل توک۱ مخ۳۷۳ امداد الاحکام)

مسئله :- په فال او نجوم باندي اعتقاد لرل جائزنه دی يوازي په خدای ﷻ اعتقاد لرل ضروري دی دا شيان صحيح ګڼل او ورباندي باور درلودل شرک دی په صحيح ګڼلوئي د ايمان خطره ده او فال کتل هم منع دی (نظام الفتاوی توک۱ مخ۸۲)

دجنتري وړاندوينه

پوښتنه :- په جنتري کي وړاندويني ليکلي وي هغه کتل او ورباندي عقيده درلودل څنګه دی؟

ځواب :- په دي کي ځيني شيان په حساب پوري اړه لري (شرعي نه دی) لکه د ريل ګاډي وخت معلوميدل چې فلانی ګاډی به فلانی

ستيشن ته په دومره بجورسيړي ځيني شيان هنسي دعوامود مايل کولولپاره وي...خوپه شرعي لحاظ په دي اعتماد کيدلای نه شي. نه دي ددي مقصد لپاره ګوري. (فتاوی محمودیه ټوک ۱۵ مخ ۱۱۳)

زماني ته بدويل

مسئله :- دجاهليت په زمانه کي دخلکود اعمومي عادت ووچي کله به ورته کوم تکليف ورسيدی يابه په کوم آفت اومصيبت کي اخته شول زماني ته به ئي بد، ردويل (لکه نن چي هم دځيني ناپوهانوعادت دی) رسول الله ﷺ خلکوله دي کارڅخه منع کول ځکه زمانه په خپل ذات کي څه شی نه ده. دزماني بدلون تول دالله ﷻ په قدرت کي دی کوم ښه والی، بدوالی، مصيبت ياراحت چي زماني ته منسوب کوي په اصل کي هغه دخدای ﷻ له لوري دی اوهغه ذات فاعل حقيقي دی نوکه زماني ته بدويل کيږي هغه خدای ﷻ ته بدويل دی. اوداکفريه مکلمات دي ځان ساتل ورڅخه لازم دی.

کونګ (بُوم) منحوس (سپيره)ګڼل

مسئله :- ځيني کسان کونګ منحوس ګڼي دهغه په هکله وائي چي هغه پر هرځای کښيني هغه خرابيږي نوځکه هغه منحوس دی خودابالکل غلطه خبره ده. نه کونګ منحوس دی اونه دهغه په ږغ کوم ځای ورانيږي. داياد ولرئ چي هغه نعري وهي الله ﷻ يادوي آياد الله ﷻ په يادکي نحوست دی لاحول ولاقوة الابالله.

هو! داخبره شته چي کونګ يوداسي ځای کښيني چي هغه ګوښه وي نوهغه په ورانيوکي کښيني، داسي نه ده چي هغه کښيني نوځای ورانيږي هغه په وران شوي ځای کي کښيني. ځاينو نه

زمونږدګناهونوله امله په ورانوځايونوبدل شوي وي اوداوراني زمونږګناه ده نه دکونګ. نومونږګنهکاريونه داچې کونګ منحوس دی. دا باورکول چې په ځينوشيانوکي نحوست دی داغلطه ده (اغلاط العوام مخ۳۰)

مسئله :- که په کوم کورکونګ کښيني ياڅوک کونګ ووينې بياورباندې مصيبت راشي اوبياهغه دکونګ له راتلوڅخه وګڼې داهسي توهم پرستي ده.

په اسلام کي دنحوست تصورنشته خوکونګ (بوم) ورانيوته ورځي. داچې کوم څوک ياقوم دهغه مستحق وي ځايونه ئي وران شي اوکونګ هلته کښيني خودهغه نعري دمصيبت سبب نه دي بلکه دانسان بد عملي دوراني اودکونګ دراتلوسبب دی.

(آپ کي مسائل توک۱ مخ۳۵۸)

څاروئ (حيوانات) منحوس ګڼل

مسئله :- ځيني خلک آسونه اونورڅه منحوس ګڼي په دي کښ هم کوم اصل نشته يعنې داکوم شرعي شی نه دی تول واهيات دي، دخلکوخپل عيبونه په نوروکي په نظرورځي. مصيبت ورته دخپلوګناهونوله بدوالي ورته راځي خونوروته ئي منحوس وائي هغه آس داسي منحوس دی، هغه غويي اوبل څه منحوس دی ياوائي هغه څاروي هغه مهال نعري وهلي نوداکارونه وشو ياوائي دهغه نعري څخه وباء ناروغي يانورڅه راغلل (ياپشي ورته په لاره کي تيره) داتول بده عقيده اوبدشاګوم دی.

مسئله :- ځيني ميرمني وني منحوسي (بدشګون، بدشاګومي) ګڼي داهم ورانه عقيده ده. (اغلاط العوام مخ۳۱)

مسئله :- مشهوره ده که مالگه په ځمکه توي شي يا په ځمکه ګرمي او به تويې کړي د قيامت په ورځ ځمکه ورڅخه بدل اخلي. دا بې اصله خبره ده کوم شرعي حيثيت نه لري. (اغلاط العوام مخ۴۸)

دګوتوټکان ايستل منحوس بلل

مسئله :- اسلام نحوست (بدشګوني، بدفالي، بدشاګومي) ته قائل نه دی. خو په لمانځه کې دګوتوټکان ايستل مکروه دي او له لمانځه بهرهم دګوتوټکان ايستل مناسب نه دي يوعبث کار دی.
(آپ کي مسائل ټوک ۸ مخ۱۳۴)

دزيان رسيدلوپه وخت کي خوک منحوس ګڼل

مسئله :- کله چې چاته کوم زيان ورسيږي يا په کوم مقصود او موخې کې ناکام شي نو وائي (نن سهار مي د چاد کوم ګړي (نفر) وينې آيا کور ګړي دو مره بد او منحوس وي چې يو ازې په ليدلو ئي ټوله ورځ بده تيريږي؟ په اسلام کې د نحومست او بدفالي تصور نشته دا يو ازې توهم پرستي ده. (آپ کي مسائل ټوک۱ مخ ۲۷۵)

ايا په پرده کې نغښتې ماشوم نيکمرغه دی؟

پوښتنه :- ځيني ماشومان د زيږيدلو په وخت کې په يوه پرده کښې نغښتې وي، ځيني خلک داوائي چې د اپرده ښه يې چې داماشوم خورانيکمرغه دی آيا دا صحيح ده؟

ځواب :- داپرده عموماً ځنبيږي د هغې ساتل يا په هغې کې د ماشوم د نيکمرغي خبره په قرآن او حديث کې نشته. (آپ کي مسائل ټوک ۸ مخ۱۴۰)

کوم ځای منحوس ګڼل

پوښتنه :- آيا ځيني ځايونو باندې دنحوست باور درلودل صحيح ده او که څنګه؟

ځواب :- دنحوست عقيده درلودل خو جائزنه ده خو دا عقيده صحيح ده چې د دې ځای آب او هوا نبه نه ده. او ور څخه داسې ځای ته چې هوائي ښه وي تلل جوازلري. (امدادالاحکام ټوک۱ مخ۱۳۹ومظاهرحق)

دنظرکيدلو حقيقت

پوښتنه :- له مشرانو څخه اوريدل کيږي چې فلانی شخص نظرشوی دی نو بيې ګټه ورته کمه شوي ده يايې خدمت ختم شوی دی يانور څه وايي. که مهرباني وکړئ او دنظرکيدلو حقيقت راته وښياست؟

ځواب :- په صحيح البخاري کتاب الطب باب العين کې حديث شريف راځي (العين حق) يعني نظرکيدل حق دی حافظ ابن حجر رحمة الله عليه په فتح الباری ټوک ۱۰ مخ۲۰۴ کې، په دې هکله دبزارله مسند څخه دجابر ﷺ روايت رانقل کړی دی چې رسول الله ﷺ فرمايلي دي: (تر قضأ او قدر وروسته ډيرکسان له نظرکيدلو مړه کيږي.) له دې څخه ښکاري چې له نظرلګيدلو څخه کله خلک ناروغان کيږي اوپه ځينې صورتونوکې دا ناروغي انسان مرينې ته رسوي. نورزيانونه په دې قياس کيدلای شي. په حديث شريف کې دي: (څوک چې يوشی وويني په سترګوورته خوړ ولګيږي که ماشاء الله لاحول ولاقوة الابالله) ووائي هغه نه نظرکيږي. (آپ کي مسائل ټوک۱ مخ ۳۷۸)

مسئله :- دزيږيدلو په وخت کې مينـدې دخپلو ماشـومانو په غاړو يالاسونوتوري تـوتې ددې لپاره تړي چې نظرنه شي يايي په

سینه یا سردتوررنګ نښانونه وکړي دایوازي دتوهم خبره ده په شریعت کی کوم اصل نه لري (آپ کي مسائل توک۱ مخ۲۷۲)

مسئله :- که تکي لګول داعتقادخرابي نه وي، مقصدپکښي داوي چې ماشومان بدشکله کړي توري تاپي وربانديلګوي ترڅو نظرنه شي. داجوازلري. (آپ کی مسائل توک ۸مخ۱۲۵)

مسئله :- نظرکیدل حق دی له هغي څخه ځان ساتل جائز دی خوچې دځان ساتلو طريقه د شریعت مخالف نه وي. (آپ کي مسائل توک ۸ مخ۴۵۳)

دبدنظرلپاره مرچ سوزول

پوښتنه :- که په ماشوم یاځاروي بدنظرولګیږي میرمني اووه داني مرچ یاد رخت اووه توټي ماشوم یاځاروي ته تراشاري کولووروسته اورته اچوي، داطریقه جوازلري؟

ځواب :- دبدنظردليري کولولپاره په مرچ یابل شي څه ویل او اورته اچول صحیح دی خو چې دشریعت خلاف څه شی وربانديونه ویل شي مثلاً دديب یاديوتا یابل څه نوم ورباندي نه واخیستل شي یاله شیطان څخه مرسته ونه غوښتله شي. (فتاوی محمودیه توک۱۵ مخ۳۵)

بدنظراوعصري ساينس

له ام سلمی رضی الله تعالی عنها څخه روایت دی چې رسول الله ﷺ یوماشوم ولیدپه رنګ کي ئي سفعه (زیړوالی) وورسول الله ﷺ وویل چې دابه دم کړم ځکه وربانديي نظرلګیدلی دی. (بخاري اومسلم)

په حدیث شریف کی رسول الله ﷺ فرمايي: (العين حق) یعني بدنظرحق دی. (رهبرزندگی)

لـه ابو سـعيد خدري ﷺ څخـه روايـت شـوی دی چـې رسـول الله ﷺ د جنيـاتو (پيريـانو) لـه شراو د انسانانو له بدنظر څخه پناه غوښتي ده کله چې معوذتين نازل شول رسول الله ﷺ نور څه ترک کړل همدا به يي لوستل (ترمذی ،ابن ماجه)

بدنظر او د هغه کار په واقعه کی شته حق تعالی ﷻ په ځيني سترګو کي داسي اغيزا يښی دی چې که څه شي ته وګوري هغه تـه زيان رسولای شـي. د رسـول الله ﷺ ارشـاد دی کـه کـوم شـی لـه قـضاء او قدر څخـه وړاندي والی کولای هغه به نظر وای. ځينی خلک ليدل شوي دي چې يو ازي په يو ځل کتلو سره انسان ،څاوري روح والا (ژوندي) شيان تباه کوي. په دي ترڅ کي د قرآن کريم تلاوت ښه دی. آيا ساينس بدنظر تـه قائل دی؟

د پيرا سائيکالوجسټ تحقيق

د غيرمرئي (مخفي اوپټ) علوم و د تحقيق نو پيرا سائيکالوجسټ دی د دي فـن د مـاهرينو لـه تحقيـق سره سـم. د هر انسـان لـه سـترګو څخه غيرمرئي امواج (چارجونه يا برقی امواج) راوزي دا چارجونه د پوست د مسا ماتو له لاري بدن تـه ننوزي د جسم دو د انولـو يـا ورانولو سبب ګرزي که همدا موجونه يا چارجونه مثبت وي له هغوئ څخه انسان تـه ګټه رسيږي او که منفي وي نو ورته زيـان رسوي. نو د بد نظره خلکو لـه سترګو څخه همدا منفي چارجونـه راوزي او دومره ځـواک پکښي وي چې د جسم نظام وران ويجاړ ګرزوي.

چاپيوي ښکلي څهري ته وکتل او په همدي غيرمرئي شعاع ئي د هغه شخص څهره (شکل) توره کړه، دا شعاع په وينه کی تـور والی زياتوي

اود ځهري رنګ تورګرزي. لنده دا چې د رسول الله ﷺ دا ارشاد حق دی چې (العین حق) دبدنظر رد قرآن دی او دمنفی اغیزضدي معوذتین (سورة فلق او ناس) دي (سنت نبوي اوجديد ساينس مخ۲۲۷)

دوباء سیمه پرینبودل

پوښتنه(۱): چیري چې ناروغي خپره وي آیا له هغه ځای څخه تلل جائزدی.

(۲): مثلاً کوم ښارته څوک لاړ شي هلته وباء خپره شوه، هغه شخص له کار څخه فارغ شو آیا بیرته کورته راتلای شي. یا هلته د وباء ترختم پوري اوسیدل ضروري دی.

(۳): دغه ځای هستوګن بل ځای ته تللای شي؟

(۴): دآب او هوا دبدلون لپاره دوباء ځایونه پریښودل او ځنګل ته تلل څنګه دی؟

جواب(۱): که چیري وباء یا د طاعون ناروغي خپره شوي وه په دی عقیده چې په تیښته به له دي ناروغي او مرینې څخه ځوندي شي، تلل ورڅخه ناجائزدی او ګناه ده، مرینه دخدای ﷻ په حکم کې ده که ئې وخت راشي، نو نه ګرزي د جاهلیت په زمانه کې دا عقیده وه چې له کوم ناروغ سره څوک کښیني یا ورسره ډوډئ خوري هغه بیماري ورته رسیږي. رسول الله ﷺ وفرمائل: (لاعدوی) یعني پرته دخدای ﷻ له حکم څخه بیماري بل ته نه ورځي.

یو ځل رسول الله ﷺ یو دجذام ناروغ تر لاس ونیو د خپل خوراک په لوښي ئې ورسره ګډ کړ. مطلب دا چې دخدای ﷻ دحکم او الهي تقدیر څخه پرته هیڅ کیدلای نه شي. خود عقیدي د خوندي

ساتلو لپاره شریعت تعلیم ورکړی چې وبایي سیموته پرته له ضرورت څخه مه ځی او مه له هغه څخه تیښته کوئ. ځکه که هلته ورشئ نو ضعیف العقیده خلک که ناروغ شي وائي دلته په راتلو مریض شوم خو تیښته کوونکي وائي په راتلوله مرض څخه خوندي شوم کنه ورباندي اخته کیدم. تیښته کوونکي نور هم پریشانه کوي او دهغوئ دکم همتي سبب ګرزي. دهمدی حکمتونو او مصلحتونو لپاره رسول الله ﷺ هدایت کوی (چیري چې وباء خپره شوي وي هلته مه ځئ او که هلته یاست دتیښتي په نیت ورڅخه مه ځئ.)
(بخاري شریف ټوک۲ مخ۸۵۳) مسلم ټوک۲ مخ۲۹)

په شریعت کي دلیري او سیدلو عقیده یوازي دعقیدي او ایمان د ساتلو لپاره دی. په دي خاطرنه ده چې له مرض څخه خوندي شي او داحکمونه هم وجوبي نه دي په حدیث شریف کي راځي: (فراراً منه) یعني له وباء څخه دتیښتي په نیت مه ځئ. ددي تورو په تشریح کي لیکي: که پرته له تیښتي دبل غرض لپاره له هغه ځای څخه لاړشي کومه خبره نشته. خو شرط پکښي دادی چې عقیده ئي کلکه وي. په فتح الباري او درمختار مع شامي ټوک ۵ مخ ۲۷۱کي راځي چې که دچاعقیده داوه چې هرڅه دخدای ﷻ په تقدیر کي دي. دخدای ﷻ له حکم څخه پرته هیڅ کیدلای نه شي. نو هلته تلل او له هغه ځای وتل جائزدی او که ئي عقیده داسي نه وه نو دوتلو او ورتلو ورته اجازه نشته ترڅوئي عقیده خوندي وساتله شي.

(۲): هو! راتلای شي. دوباء ترختم پوري هلته هستوګنه لازمه نه ده. که له کار څخه فارغ شو نو تلل ئي تیښته نه ده. بیاهم دنیت سموالی ضروري دی.

(۳): هو ! دآب اوهوا تبديلي لپاره له ښار څخه ځنګل يا اطراف ته تلای شي خونيت به ئي داوي چې دآب اوهوا بدلون هم يو علاج دی.
غرض دا چې دوباره له سيمي څخه دفرار او تيښتي په نيت تګ نشته.
په خدای ﷻ توکل کول په صبر او همت پاته کيدل په کار دی. که ئي تقدير کي وو ورته راځي اودشهادت درجه به ورته حاصله شي. مرګ په تيښته نه ګرزي نو په تيښته کولو لي ايمان خرابوي.
ډاکټران اوحکيمان ځيني ناروغۍ متعدي ګڼي، هغوئ ته ئي جراثيم (مکروبونه) ثابت کړي دي. مونږ ته ددي دترديد ضرورت نشته.
خو دا هغوئ ته همد الازمه ده چې ومني ناروغي په خپله متعدي او مؤثره نه ده بلکه دخدای ﷻ په تقدير کي ده که ورته دخدای ﷻ حکم نه وونو ذري په څېر هم اثر نه لري.
(فتاوی رحيميه ټوک۲ مخ ۳۷۱، نووي ټوک۲ مخ۲۲۸ اوفتح الباري په حواله)

له مجذوم ناروغ سره دتعلق لرلو حکم

مسئله:- په دي هکله په دوو خبرو بايد ښه وپوهيږو. يو دا چې ځيني خلک قوی المزاج وي داسي ناروغان ويني له هغوئ سره نژدي وي او په طبيعت کي ئي کوم بدلون نه راځي خو ځيني بيا کمزوري وي هغوئ داسي ناروغان ليدلای نه شي اودهغوئ ناسته ولاړه زغملای نه شي.
دوهمه دا خبره ده چې شرعي احکام دقوي اوکمزورو دواړو لپاره دي. بلکه دکمزورو مراعات پکښي ډير شوی دی. لکه چې امام ته امر دی چې په لمانځه کي دکمزورو خيال ډير وساتئ.
په دي دوو خبرو تر پوهيدلو وروسته به اوس پوه شو چې رسول الله ﷺ په خپله له مجزوم مريض سره ډوډۍ خوړلي ده. لکه په حديث شريف

کي چې لـه جابر ﷺ څخـه روایت شوی دی وائـي چې: رسـول الله ﷺ دمجزوم لاس وينوی پر لوښي ئي ورسره کښيناوو ورته وئي ويـل: دالله ﷻ پـه نـوم سـره ئـي وخـوره پـه الله ﷻ بروسـه (بـاور) کـوه. (ترمذی توک ۲ مخ۴)

په ترمذی شريف کي داسي واقعه له عمر ﷺ څخه هم رانقل شوي ده. ګواکي رسول الله ﷺ پـه خپـل عمـل سره څنګـه کړي ده چې مجذوم دنفرت او کرکي وړنه دی. خو داچې کمزوري خلک ددي دزغم حوصله نه لري نو دهغوئ دفطري کمزوري مراعات شوی ده او هغوئ تـه ئـي دځان ساتني امر کړی دی. (آپ کي مسائل توک۸ مخ۱۲۲وامداد لفتاوی)

پر انساني ژوندباندي دمعدني ډبرو اغيز

پوښتنه:- خلک چې ګوتي پـه ګوتـه کوي پـه هغوئ کي دخپـل نـوم دستور په حساب يوډبرين غمی لکه عقيق يافيروزه يابل شی لګوي آيا په اسلام کي داجوازلري؟

ځواب:- ډبره دانسان پر ژوند اغيزنه لري، دانسان اعمال اغيزه لري.

مسئله:- پـه ډبرو (غميو) انسان مبارک کيدلای نه شي. دانسان اعمال هغـه يامبـارک اويـا ملعون ګـرزوي. ډبري مبـارک يانامبارکي ګڼل دعقيـدي فسـاددی. لـه دي څخـه توبـه کـول لازم ده. (آپ کي مسائل توک۱ مخ۳۷۲)

دفيروزي ډبري اصل

مسئله:- دډبرو په کاميابي اوناکامي کي دخل نشته. دعمر ﷺ دقاتل نوم فيروزؤ. دهغـه دنوم دعامولو لپاره سبايانو د(فيروزي ډبره) پـه متبرک حيثيت وښودله. دفيروزي دبدمرغي اونيـک مرغـي (نحس ياسعد) تشخص دسبايي افکاروزيږنده ده. (آپ کی مسائل توک۱ مخ۳۷۷)

دډبرو په اغیزعقیده درلودل

پوښتنه :- ډیرکسان په مختلفو موټو دډبرو دغمیو ګوتي په ګوته کوي یا په غاړه کې ځوړندکوي او وائي چې فلانۍ ډبره (غمی) زما په ژوند ښه یا بد اغیزلري او دهغوئ پر دې اثر عقیده هم لري په شرعي لحاظ دهغوئ پر اثرعقیده لرل او دسروزرو ګوتي په ګوته کول څنګه دي ؟

ځواب :- ډبري دانسان په ژوند اغیزمن نه دي. دانسان نیک یابدعمل دهغه دژوند په سمبالښت یاوراني اثرلري. دډبرو په اغیزباور درلودل دمشرکوقومونو عقیده ده، دمسلمانانو نه ده. دسروزروګوتي دسړي لپاره حرامه ده. (آپ کي مسائل ټوک ۱ مخ۳۷۸)

دګوتي ډبره (غمی) اونوی ساینس

انس ﷺ وائي: درسول الله ﷺ ګوتي دسپینوزرو وه او غمی پکښې حبشي وو. (ترمذی، شمائل ترمذی)

رسول الله ﷺدسپینوزروګوتي په ګوته کړي ده ،غمی ئي هم دنقري وو او دعقیق دغمي ګوتي ئي هم په ګوته کړي ده. کله به ئي په ښي او کله هم په چپي لاس وه خو ډیروخت به ئي په ښي لاس وه. غمی به ئي دورغوي لوري ته وو . (تنویرالزهار رهبرزندګی)

رسول الله ﷺدعقیق غمی استعمال کړی دی داله حدیث شریف څخه ښکاره ده خودائي ددي لپاره استعمال کړی نه ده چې هغه ستونزي ورته حل کړي بلکه دحدیث دپوهانوله وینا سره سم ئي دښکلا لپاره استعمال کړی ده. (نبوي سنت اوجدید ساینس)

دګوتي په ګوته کول

مسئله :- ځینې کسان دلاس ګوتې په ګوتو کوي او دډېرو وړي وړي توتې پکښې ږدي. ځینې خلک خوئې دشوق لپاره استعمالوي خوځینې ئې په دې نیت په ګوته کوي یائې په غاړه کوي چې هغه ګټه لري او انسان له زیان څخه ساتي. خو یادولرئ چې دهغوئ په مستقل اغیز باور درلودل حرام دی بلکه یوډول شرک دی خو که داباور ورباندې نه وي بیائې اجازه شته. که یوه ګوتې وي دسپینو زرووي. یو غمی ولري (او سرې دې غمی دورغوي خواته اومیرمنې دې ئې غمی دلاس دشا لورته کړي)

مسئله :- ځینې دپښو په ګوتو یا دلاس په ګوتو فلزي تارترې داهم یوډول شرک دی. (که کوم طبیب دعلاج لپاره ورباندې څه تړي هغه خبره بیله ده) *(محمد رفعت قاسمی)*

مسئله :- ځینې بیاد او سپنې ګوتې په ګوته کوي او هغه دروغتیا لپاره ګټور ګڼي. دانا جائزدی او په دې عقیده ئې په ګوته کول چې دا به زمونږ کار وکړي کفر دی. که کومه ناروغتیا ولري علاج کول ورباندې جائزدی. همدا سې دمس، ژیړ او او سپنې ګوتې په ګوته کول منع دی.

مسئله :- ځینې سړي یا میرمنې په لاس یا پښه کې دمسو، او سپنې یا ژیړو کړۍ اچوي او وائي دادغریب نواز له دربار څخه راغلي دی او هغه بابرکته ګڼي داهم ناپوهي ده.

مسئله :- له پاچا، قاضي او دموقوفه مال له متولي پرته بل چاته دګوتې په ګوته کول پرېښودل افضل دی.

مسئله :- دګوتې په مسئله خلک پوه نه دي. په رواجي ډول ئې په ګوته کوي. که په اتفاقي توګه ورڅخه څوک پوښتنه وکړي چې ګوتې

په گوته کول څنگه دی؟ وائي داسنت دی. حال داچې داسنت نه دی. که سنت وای تولوصحابه وو به په گوته کړي وای (رسول الله ﷺ گوتي دمهرلگولولپاره په گوته کړي وه)

لـه هغـه یادشـوي کسـانو سره کـه نورهم څوک گوتي پـه گوتـه کړي جوازلري خوغمی به ئي دورغوي لورته وي گوتي به یوه وي. دگوتي نه په گوتـه کـول افضل دی. کـه دغسل پـه وخت کي ترگوتي لاندي دوینبته په اندازه ځای وچ پاته شي غسل او اودس نـه صحیح کیږي. چې سم اودس ونه شي نولمونځ هم نه کیږي نودگوتي پرینبودل غوره دی.

مسئله :- ځیني دسرویاسپینوزرویامسو کړی داولیاوو په نوم په پوزه یاغوږکي اچوي داهم حرام اوشرک ده. دایادولرئ چې انبیـاء علیهم السلام اواولیاء دگتي اوزیان رسولوجوگه نه دی نوداوسپني ،مس اوژیړوتوتي به څنگه گټه ورسوي اودهغوئ حقیقت به څه وي. داهم په یادولرئ چې دالله ﷻ دولی کفراو شرک له شائبي څخه پاک وي اوداتعلیم تول مخلوق تـه ورکوي آیاهمدالویان به داحرکت خوښ کړي؟ نه هیڅکله نه. دایوازي دناپوهي له امله دی. فکرنـه کـوي چې دقیامت پـه ورځ بـه ددي انجام څنگه وي. (شریعت یاجهالت مخ۵۰۰ دمسلم توک ۲ مخ ۱۱۲ پـه حوالـه - مشکوة توک ۲ مخ ۳۲۲ - شمائل مخ ۸۲ فتاوی عـالمگیري توک ۴ مخ ۲۹۵ عین الهدایه توک ۴ مخ ۱۳۲)

ایاپه تقدیرکي تبدیلي ممکن ده ؟

مسئله :- دالله ﷻ پـه علم کي دهرشي لپاره یـوه نقشـه شـته هغـه چې ظهورکوي هغـه تـه تقدیروائي. پـه هغي نقشـه کي تبدیلي نـه راځي خـوځیني شـیان مطلـق وي چـې دهغـوئ اظهارورانـدي دقـضاء

اوقدر کار کوونکو ته نه وي او قدسه زړونو ته ئي هم انکشاف نه وي او داعدم ظهورئي د متعليق له وجې ده همدا خلک مبدل پيژني، تعليق ئي کله تر دعا پوري وي او کله تربل شي پوري.
(فتاوی محموديه توک ۱۵ مخ ۱۲۲)

دعقيدې خرابي

مسئله :- مشهوره ده چې کوم شخص نوی مسلمان شي، هغه به څه ورکړه کوي کنه، نه پاکيږي. دا خبره اصل نه لري.

مسئله :- مشهوره ده چې څوک ښکنځاو کړي تر څلويښتو ورځو ايمان ورڅخه ليرې وي نو که په موده کې مړشي نو بې ايمانه مړکيږي. داهسې غلطه خبره ده. هو ا د ښکنځا کولو ګناه بيل شي دی.

مسئله :- مشهوره ده چې د خوب په مهال پښې د شمال قطب ته مه کوئ ددې هم کوم اصل نشته.

مسئله :- د ځينو ناپوهانو دستور (رواج) دی چې کله د کور څخه د کرلو لپاره داني وړي په هغه ورځ داني نه پخوي داسې عقيده لرل ګناه ده داخيال او فکر دې ختم کړي.

مسئله :- د ځينو کسانو داعقيده ده چې که دورځې ډوډۍ مه خوره هسې نه چې مسافر لاره ورکه کړي داسې عقيده لويه ګناه ده.

مسئله :- ډيرې ميرمنې د چيچک او لويو دانو علاج کول بد لولي او ځينې دا بيماري د پيريانو اثر بولي خو دا خيال بالکل غلط دی.

مسئله :- ځينې ميرمنې د چيچک د ناروغي په وخت کې قطع کول او څه پخول بد بولي او وائي مرض ورسره ډيريږي. ددې کوم اصل نشته. خو که ډاکټر او طبيب په نظر احتياط و کړي نو بيله خبره ده.
(اغلاط العوام مخ ۷)

مسئله :- ځینې له داسې میرمنې سره چې ډیر اولاد ئې مري ناسته ولاړه نه کوي اوخپل ماشومان هم ورڅخه راګرزوي داډیره بده خبره ده ،داسې کول ګناه ده . په شریعت کې هیڅ اصل نه لري .(اغلاط العوام مخ۳۲)

دځان په بدل کې وزه حلالول

پوښتنه :- څاروي په دې نیت حلالول چې دروح بدل روح کیدلای شي . که دڅاروي روح ولاړه شي دانسان روح به پاته شي ،الله ﷻ به دڅاروي روح ومني اودانسان روح به نه اخلي آیادا صحیح ده ؟

ځواب :- (۱): ژوندي څاروي صدقه کول خوراغوره دی. دمریض دشفاء لپاره که خاص دخدای ﷻ لپاره حلالیږي دامباح دی. خواصل خبره داده چې دپورتنې مقصد لپاره صدقه کول شته خونه روح دروح لپاره فدیه.

(۲): داخیال بې اصله دی اباحت یوازې په دې خیال دی چې دالله ﷻ لپاره نفس قرباني کړي اوداخیال وشي لکه مالي صدقه دالله ﷻ درحمت دجلب وسیله ده اوالله ﷻ به په خپل رحمت سره مریض ته شفاء ورکړي. (کفایة المفتي توک ۵ مخ ۸۵۵)

مسئله :- ځینې کسان په صدقه دنفس بدله نفس ضروري ګڼي. وزه یابل څاروي ټوله شپه له مریض سره ساتي اوبعض دمریض لاس په څاروي وهي اوبیاهغه څاروي صدقه کوي. یائې له مریض سره نژدې حلالوي اوغوښه ئې ویشي اودائې باوروي چې مریض په څاروي باندې لاس ووهي ټولې بیمارۍ اوبلاوې ورڅخه وړي اوپه خیرات هغه ځې ګواکې دنفس بدله نفس کیږي خودا اعتقاد دشریعت خلاف ده.

مسئله:- یو عام رواج دادی چې دناروغي په وخت کی وزه حلالوي. خودنفس بدله نفس یعني فدیه یوازي په عقیقه کی شته بل ځای ئي ثبوت نه دی راغلی. که داوائي نفس دنفس بدله نه بولي خوصدقه کوي اوهغه ردبلاده یعني پریشاني لیري کوي اوداپه حدیث شریف کي یادشوی دی. خوزه وایم چې که دغسي وي نودوزي دبیې صدقه کول موولي زړه نه اخلي؟ بل له دي څخه معلومیږي چې حتماً په زړه کی غلاشته اوحلالول د مرض په لیري کیدلو کي زیات اغیزمن ګڼل اودافاسده عقیده په زړه کي ګرزي چې نفس دنفس بدل کیدلای شي. ځینې کسان دوبایابلی بیماري په وخت کي وزه یابل څاروي ذبح کوي اوعقیده ئي هم دغه وي چې داشرک دی.. بعضې کسان دفدیې په نوم څاروي ذبح کوي داهم یوازي کذب اودرواغ اوباطل دي. (اغلاط العوام مخ ۲۳)

مسئله:- دشفالپاره دخدای ﷻ په نوم نذرکول جائزدی خوبهتره داده چې پرته له نذرڅخه ئي صدقه کړي اوله الله ﷻ څخه دصحت اوروغتیاغوښتنه وکړي. (آپ کي مسائل ټوک۳ مخ ۴۲۱)

له بیماري څخه دشفا په هیله دڅاروي حلالول

پوښتنه:- که څوک ناروغ وي که دهغه له خواکوم څاروي حلال شي اوغوښه ئي بي وزله کسانوته ورکړه شي آیاداجوازلري؟ داددي لپاره چې الله ﷻ دهمدي صدقي له امله وربانديرحم وکړي اوبیائي روح په اساني سره ولاړشي؟

ځواب:- له آفتونو اوناروغیو څخه دخوندي کیدلولپاره دصدقي اوخیرات ترغیب ورکړي شوی دي. خودعوامو عقیده داوي چې څاروي حلالول ضرروري دی اونفس دنفس بدله ګڼي. په شریعت کي

ددي کوم ثبوت نشته دادعوا موخپل بدعت دی. که څوک داعقیده ونه لري خوداچې دبدعت تائید دی نو دانا جائزدی بل ډول صدقه اوخیرات دي وکړي. (په صدقه کي پټ والی مطلوب دی خودوزي په حلالولوکي داسي کيدلای نه شي اوپه نقده صدقه کی دا روخلکوګټه ډیره ده اودخاروي په بيه دا روخلکوارتياوي پوره کيږي.
(محمد رفعت قاسمی)

په شریعت کي له قرباني اوعقيقي پرته بل ځای دخاروي حلالول ثابت نه دی. داغلطه عقیده په ښودیندار؛ کسانوکي هم ليدله کيږي نوپرعلماؤلازمه ده چې ددي اصلاح ته پاملرنه وکړي اومدرسوته چې په دي ډول خاروي ورکول کيږي هغه ونه مني. که علماء تري سترګي پټي کړي اوهغه تري ومني دادګمراهي تائید دی. (احسن الفتاوی ټوک۱ مخ ۳۴۷)

بانبوته غوښه اچول

دناروغ له لوري خاروي صدقه کوي اوغوښه ئي بانبو(یاکرک، زغن، تپوس) ته اچوي ترڅوئي روح ژرولاړشي یاالله ﷻ ورته شفاء ورکړي دادناپوهانودخرافاتوڅخه ده. په شریعت کي کوم اصل نه لري. داکاردغیرمسلمانانو (هندوانو) څخه راغلی دی داخوراسخته ګناه ده. له مطلق صدقي سره آفت ځي اودنغدي په صورت صدقه خوراښه ده یعني څه پیسي یامسکین ته ورکړي اویائي دکوم خیرپه کارکي ولګوی. (احسن الفتاوی ټوک مخ ۳۲۲)

مسئله :- ځيني کسان دصدقي غوښه بانبوته اچول ضروري ګڼي داهم غلطه ده. په شریعت کی دصدقي مصرف معلوم دی بي وزله مسلمانان ئي ښه دمصرف ځای دی، بانبي ئي مصرف نه دی.
(اغلاط العوام مخ ۲۳ داصلاح انقلاب په حواله)

مسئله :- په ناپوهانو کي يورواج دادی چې بانبوته غوښه ورکوي. ديو عقيده داده چې ناروغي دصدقي غوښي ته ځي هغه به انسانان نه خوري او هغه بانبوته وراچوي. ددي کارهم کوم سند نشته داهم دشريعت خلاف ده. (بهشتي زيور توک ۲ مخ۵۲)

مسئله :- بازبانبوته غوښه اچول او هغه دځان صدقه ګڼل هم عبث خبره ده خو که کوم حيوان وږی وي څه شی ورکول ئي داجرسبب دی خوانسان پرينبودل او بازبانبوته غوښه اچول يو بي معنی حرکت دی (آپ کي مسائل توک۳ مخ ۴۳)

دناروغ لپاره خاروي ازادپرينبودل

مسئله :- يورواج داهم دی چې دناروغ سرې لپاره يوخاروي اخلي هغه په ځنګل کي آزاد پريږدي او وائي مونږ دخدای ﷻ لپاره يوژوندی شی آزاد کړ. الله ﷻ به دهغه په بدل کی زمونږدناروغ روح له مصيبت څخه آزاد کړي. داعقيده چې روح دروح بدله ده په شريعت کي کوم اصل نه لري. په بي سنده خبره عقيده اوباورلرل په خپله ګناه ده.

مسئله :- يورواج داهم دی چې څه شی دخوړلو چينبلو لپاره په لارکي ږدي دابالکل دکافرانو رواج دی. دغير مسلمانانو طريقه منع ده ،عقيده ورسره خرابيږي. دشرک او کفرويره پکښي ده. داسي کارکوونکي داسي فکرکوي چې په دي مريض ددي اوپيري اثراوفساددی که دهغه په نوم څه شی ورکړل شي ،هغه خوشحاله کيږي اودامريضي او مصيبت ورڅخه ليري کيږي ،دادشرک يوښکاره کاردی داچې درزق بي ادبي کوي اوخلکوته تکليف رسوي لابله ګناه ده.

دصدقي اوخيرات سمه لاره اختيارول په کاردی. څه شی ممکن وي محتاج ته ئي ورکړي، که هغه پوهيږي کنه خو الله ﷻ خوشحاله کيږي او دهغه په برکت هغه بلااومرض دفع کيږي نوربې ګټې کار بلکه ګناه ده. (بهشتي زيورتوک ۲ مخ ۵۳)

دصدقي لپاره ځانګړی شی مقررکول

مسئله: - ځينې کسان دصدقي لپاره يو خاص شی مقررکوي لکه ماش، دال يانوررنګي شی. هغوئ بلاتوره ګڼي اووائي له توروالي سره ځي دا ټولي عبث خبري دي اودشريعت خلاف دي. په شريعت کي مطلق صدقه دبلادافع ده. خاص شی ياخاص رنګ په شريعت کي مقررشوی نه دی. (اغلاط العوام مخ ۲۳)

دشيخ احمددخوب په اړه عقيده

پوښتنه: - يوه خپره شوي پاڼه رارسيدلي ده. داپاڼه ډيرچاپيږي اوويشل کيږي. دپاڼي په پای کي راځي چې کـه ئي څوک منـي اوتکثيرکوي ورته مالي ګټه رسيږي اوکه ئي څوک نه مني دهغه دزيان ويره ده. دهغي پاڼي متن دادی:

بسم الله الرحمن الرحيم. درسول الله ﷺ فرمان: رسول الله ﷺ په مدينه منوره کي يوه خادم ته بشارت ورکړی دی چې قيامت راتلونکی دی، دتوبې دروازه تړل کيږي، غفلت مه کوئ. له ګناهونوڅخه توبه وباسئ. ددوشنبې له ورځي څلورورځي روزه ونيسئ، لمونځ کوئ، زکوة ورکوئ که څوک له دي پاڼي څخه دري نوري وليکي څوارلس ورځي به ورته خوشحالي حاصله وي. په بمبئ کي چاله دي پاڼي څخه دري نوري ليکلي وي دوه نيم زره روپئ ورته ګټه پاته شوه

اوچادادرواغ کنلي وه دزوی لاس ئي وچ شو. که ئي څوک تقسیم نه کړي ضروربه غم ووينـي دخدای ﷻ بنده يـودوي پـاني وليکـه ضرورئي تقسيم کړه چې څومره زياتي چاپ کړي هغومره ئي فايده زياته ده.

ورونو ! داخبره په يقين سره ومنئ ،خدای ﷻ دي مونږټولوته توفيق راکړي ،آمين

يادونه :- داپارچه له ځان سره ساتل ګناه ده.

ځـواب :- حامداً دمـصلياً: دتـوبي ددروازي بند يـدل اودقيامـت دراتلوخبري پـه حـديثونوکي ډيـري راغلـي دي،څـومره چـې وخـت تيريږي هغوئ رانژدي کيږي. دي خبري تـه دچادخوب ارتيانشته. لـه ګناه څخه دتوبه کولوحکم په قرآن کي ډيرځله راغلی دی. هروخت دي انسان توبه کوي په دنيأکي مصيبتونه اودخيرات سزاټول اودنفلي روژي نيولوفضيلت هم ثابت دی ددوشنبي اوپنجشنبي دروژي پـه هکله هم روايتونه ډيردي لمونځ اوزکوة داسلام له ارکانوڅخه دي.

لنډه داچې په دي کي داسي خبره نشته چې ثبوت ئي په خوب سره شوی وي. له دوشنبي څخه دڅلورورځودروژي ثبوت نشته. دااصل نه لري يوازي په خوب دانه ثابتيږي.

ددين تبليغ اوخپرول دامت مهمه فريضه ده لـه هغـه څخـه پـه مخالفت کولوکي سخت وعيدراغلی دی. پاتـه شوه داخبره چې لـه دي پـاني دري پاني ليکل اوڅوارلس ورځي خوشحالي اوڅوک چې تقسيم نـه کړي هغـه تـه غـم رسيدل اويائي له ځان سره ساتل ګناه ده. داخبري ټولي بي اصله دی،عبث دي يودوه پاني ورڅخه ليکـل ضروري بـل

جهالت دی. داسي خطونه داډېروخت خپرېږي اودخوب ليدونکي نوم هم شيخ احمد ښئي اوډېرخرافات پکښې ليکلي وي مثلاً ليکلي وو: (سږکال دومره مسلمانان مړي اوله هغوئ څخه يو يادوه تنه به جنت ته لاړشي اونوربه دوزخ ته ځي) مشرانو تحقيق کړی دی نه په مدينه منوره کي دشيخ احمد په نوم کوم خادم شته اونه هلته دداسي خوب يادونه چاوريدلي ده. په حقيقت کي داداسلام ددښمنانو يوچل دی په همدي سره پر اسلام بدګماني پيدا کوي چې له دومره مسلمانانو څخه يوازي يو يادوه تنه جنت ته ځي اونوردوزخ ته ځي له دي څخه اسلام ته څه ګټه ده ؟

په تذکرة الخليل فتاوی دارالعلوم کي داسي ليکلي دي: مونږهميشه همداسي پاڼه پري (شکولی) ده. دخدای ﷻ په فضل مونه کوم غم ليدلي دی نه زمونږاونه زمونږداولادلاس وچ شوی دی. فقط والله اعلم. (فتاوی محموديه ټوک ۵ مخ ۳۵۰)

په استخاره کي غلطي

مسئله :- ځيني خلک استخاره داسي پيژني چې په هغې کی تيره يارا تلونکي واقعه ورته معلومه شي. خو په شريعت کي استخاره ددي مقصدلپاره نه ده نقل شوی. هغه ديوه کارپه کولو اونه کولوکي دترددفع کوي نه داچې پيښې معلومي کړي آن داستخاري په نتيجه يقين درلودل هم ناجائزدی.

داستخاري حقيقت

مسئله :- خلک داستخاري په حقيقت نه پوهيږي. استخاره يوه دعاده مقصدورڅخه اعانت علی الخيرده يعني داستخاري په واسطه

انسان له الله ﷻ غوښتنه کوي چې هغه وکړه چې خیروي اوپه کوم کارکي چې مي خیرنه وي هغه مه راباندي کوي نوپه استخاره کولو ضروره ده چې کوم کارته ئي دزړه میلان وي هغه دي وکړي اوپه هغه کي خپل خیرمقدروګڼي بلکه دي اختیارلري چې دنوروصلحتونوپه مراعات هغه کارته ترجیح ورکړي اوونې کړي اوبیاپکښې خیروبولي خوپه لومړي صورت الهام شرعي حجت ګڼل کیږي اوداصحیح نه ده نوالزام ورباندي هم صحیح نه دی که څوک داسي پوهیږي خپله غلطي دي اصلاح کړي ځکه دااعتقاد غلط دی.

مسئله :- تنبیه(۱): لکه څنګه چې تیره پیښه نه معلومیږي همداسي راتلونکي پیښه هم نه معلومیږي. داستخاري اثریوازي دومره دی چې په کوم کارکي ترددوی نوداچې کول ئي غوره دی اوکه نه کول ئي غوره دی. دامسنون عمل (استخاره) دوه اثره لري: ۱- زړه مجتمع اواطمنان پیداکوي

۲- ددي مصلحت اسباب پیداکیږي بله کومه اغیزه نه لري اوخوب لیدل هم پکښې ضروري نه دی. (اصلاح انقلاب اول)

تنبیه(۲): له ځینودیني مشرانوچې ځینې استخاري داسي رانقل شوي دي چې ورته په صراحت یااشاره ورته په خوب کي څرګندشوی دی ،هغه استخاره نه ده هغه دخوب لیدلوعمل دی دا اثرهم دي عمل لازمي نه دی. خوب کتل لیدل کیږي اوکله نه لیدل کیږي. که خوب ولیدل شي هغه هم تعبیرته اړتیالري. که په راحت سره وي بیاهم تعبیرئي ظني اواټکلي دی یقیني نه ده په هغه کي ډیري شبهې ډیري

وي. دا استخاره بلل مجازدی که ورته دانوم مقبول وکنه دعوامو غلطي ده.

مسئله :- په استخاره کې دوه رکعته لمونځ اوداستخاري دعاضروردی نوربیده کیدل یاخوب لیدل ضروري نه دی دادعوامو تصنیف دی. خودا ممکن ده چې کله داستخاري اثرپه خوب کې ښکاره شي خودا هیڅکله شرط نه ده. (الفصل والوصل مخ ۴۰)

مسئله :- ځیني کسان دهرنوی کارلپاره په هرحال کې استخاره کوي داصحیح نه ده. خبره داده چې استخاره دهرچالپاره نه ده. استخاره هغه چاته ګټور ده چې خالي الذهنه وي اوکه په دماغ کې ئې خیالونه غونډ شوی وي او هغه لوري ته ئې زړه مائل شوی وي هغه سړي وائي ماته له استخاري معلومه شوه داسي نه ده هغه په خوب کې له مخیله څخه داخیالات راغلي دي. (الافاضات مخ ۴۳۵)

مسئله :- دا طریقه داستخاري نه ده چې اراده هم وکړي بیاهسي دنوم لپاره استخاره وکړي. استخاره ترارادي وړاندي کول په کاردی ترڅویوه لورته زړه سکون ومومي بیاهغه لورته اراداه وکړي. په دی کې خلک غلطي کوي. صحیح طریقه داده چې ترارادي وړاندي استخاره وشي بیاچې په استخاره زړه هرلوري ته ترجیح ولري هغه کاروشي.

مسئله :- داستخاري لپاره دشپي وخت ضرورنه دی دایوازي یورسم دی. داستخاري ترلمانځه ورسته نه خوب ضروردی اونه دشپي قید. هروخت مثلاً ماښپین دوه رکعته لمونځ وکړي اومسنونه دعاووائي اوزړه ته متوجه شي کښینیـ.

تنبیه: په ورځ کې څو ځله استخاره کیدلای شي خو یو ځل کافي ده. په حدیث شریف کې یو ځل راغلي ده (خو د څو ځلي کولو ممانعت ئي هم نشته).

مسئله:- استخاره د تردد پر موقع کې کیږي. د تردد معنی داده چې د طرفینو مصالح برابروي. او که د یوه لوري ضرورت معلوم وي بیا استخاري ته ضرورت نشته.

مسئله:- که له وړاندي په رأیه کي یوه لورته میلان وي هغه دي ور که کړي چې طبیعت یوه لورته شي بیا دي استخاره کوي او عرض دي کوي چې یا الله ﷻ: هغه چې راته غوره وي هغه و کړي. او دادعا په پښتو یا بله ژبه هم صحیح دی خو د رسول الله ﷺ الفاظ غوره دي. (اغلاط العوام تهانوی مخ۱۱۲)

پر قران کریم فال کتل

پوښتنه:- که چاته دا سي شبه وي چې فال کتل بي اصله دی. په دا سي حال کي چي له ځینو لویانو څخه په قرآن کریم یا د عارفانو پر کلام فال اچول منقول دی. نو دد دي ځواب څه دی؟

ځواب:- دد ي جواب دادی چې دد ي شبه منشأ مفظي اشتراک دی. یوه د شریعت اصطلاح ده او هغه ثابته ده. بله د غلاتو (په شریعت کی ترحد اوښتونکو) اصطلاح ده هغه غیر ثابته ده. د ي ثبوت بالسنه وعن الاکابر دادی چې که چ ته څه تشویش یا فکروي نو په ناڅاپي توګه یا قصدي ډول د خوښي کوم لفظ واوري یائي وګوري دا چې د الله ﷻ له رحمت څخه امید د هر مسلمان فریضه ده نو د دي فال کتونکی هم له دی څخه دا هیله نوره غښتلي کیږي.

نوحاصل دادی چې ددي له تقوي څخه درحمت هيله ده تردی وراندی هسي اختراع اوابداع ده. يعنی له الله ﷻ څخه درحمت هيله درلودل اوبس نوري خبري هسي ترل شوي دي. (اغلاط العوام مخ۳۲)

دعملياتوپه کتابونوفال کتل

مسئله :- نيک فال ليدل کيدلای شي، خوهغه دي يقيني نه ګڼي. نجومي اوکاهن ته ورتلل اوفال کتل له هغه څخه پټې خبري معلومول کبيره ګناه ده. په حديث شريف کې دي (څوک چې نجومي ته ورځي اودهغه دخبروتصديق کوي په تحقيق چې له هغه شي څخه بيزاره دی کوم چې پر محمد ﷺ نازل شوی دی) يعني کافردی. داپه هغه صورت کی چې حلال ئي وګڼي اوياورڅخه دمطلب تشديددی.
(رحيميه ټوک ۱۰ مخ ۴۷۰) محموديه ټوک ۱۸ مخ ۲۱)

مسئله :- پر قرآن کريم فال کتل حرام اوګناه ده اودافال دالله ﷻ حکم ګڼل ناپوهي ده. ځکه دقرآن کريم مخونه سره فرق لري. يوڅوک فال ګوري يوآيت راشي اودوهم ئي ګوري بل آيت راشي چې مضمون ئي له لومړني څخه توپيرلري. داهم کيدلای شي چې څوک پر قرآن کريم فال وګوري، کوم کارورباندي وکړي پايله ئي ښه نه وي نودقرآن کريم په هکله ورته بده عقيده پيداکيږي. ددي نتيجه ترکفرپوري رسيږي. په هرحال دامت علماؤپرقرآن کريم فال کتل ناجائزاوګناه بللي ده. مفتی کفايت الله په مجموعه کفايت المفتی کي ليکلي: له يوه ماشوم څخه چاڅه زيورات وړي وودخلکوپه خيال کی يوشخص معلوميده اوپر قرآن کريم ئي فال وکتی. دهغه سړی نوم وخوت کوم چې دخلکوورباندي بدګماني وه. کله چې دامعلومه شوه هغه شخص مسجد ته لاړ قرآن کريم پاني ئي پري کړی اوورباندي بولي ئي وکړي

(نعوذبالله) او وئي ويل: قرآن کريم هم درواغ دی او مولوي هم درواغ وائي (نعوذبالله) نوسائل دي ووائي چې داشخص په اسلام کي شامل کيدلای شي ؟

ځواب:- په شريعت کی فال کتل منع دی اودمنع کيدلوئي دوي وجې دي:

اول: داچې علم غيب يوازي له الله ﷻ سره دی. ممکن نوم غلط وخيژي. که د چانوم وخيژي خدا ناخواسته هغه داسي حرکت ونه کړي لکه همدا شخص چې وکړ. له شريعت څخه خلاف ورزي همدا پايله لري چې ومو ليدله. داسي شخص چې له قرآن کريم او علماؤ سره داسي گستاخي وکړي کافر دی. خو داسي کافر نه دی چې بيا په اسلام کي داخليدلای نه شي. بيا دي توبه وکړي داخليدلای شي له بيا فال کتلو څخه دی ځان وساتي ترڅو فال کتونکی ځان او هغه څوک چې نوم ئي خيژي گناه کار نه کړي.

(کفايت المفتی توک ۹ مخ ۱۲۹. آپ کي مسائل توک ۱ مخ ۳۷۵)

مسئله:- پر قرآن کريم باندی فال کتل ناجائزدی، فال کتل او ور باندي باور کول په بل کتاب مثلاً ديوان حافظ گلستان يانورو هم ناجائزدی. پر قرآن کريم ئي کتل سخته گناه ده. ډيرخله په دی سره د قرآن کريم توهين کيږی او يا ورته بده عقيده پيدا کيږي. (کفايت المفتی توک ۹ مخ ۲۳۱)

مسئله:- د فال کتونکو داعقيده وي چې گواکی الله ﷻ په قرآن کريم کي داخبر راکړی دی او س ورڅخه خلاف کول ناممکن دی. کله چې ورته وويل شي چې داسي مه کوه. وائي صاحبه! آيا په قرآن کي غلط ليکل شوي دي ؟ (اغلاط العوام مخ ۳۱)

مسئله :- په سنت طریقه سره استخاره مسنون ده. په حدیث شریف کې ئي ترغیب راغلی دی خوفال کتل ناجائزدی. (آپ کی مسائل توک۱ مخ ۳۲۳).

دتعویذگنډلوشرعي حیثیت

مسئله :- دتعویذاثرشته دي هغه هم دالله ﷻ په حکم سره دی (دهرشي واک اوهرڅه دالله ﷻ په راک دي) چاته دزیان رسولو لپاره تعویذکښل دجادوحکم لري چي کښل ئي حرام اوکبیره ګناه ده بلکه دکفرویره ئې ده. مثال ئي داسي دی لکه څوک چې په ناولتیا(مرداري)کي ولویږي داسي کول حرام دي اوبوبدحرکت دی. که په ناولتیاکي ولویږي جامی اوبدن ئي ضرورخرابیږي اوبدبوي ئي ولاړیږي. یوشی حرام اوګناه بله خبره ده خودناولتیااثري یوفطري شی دی. تعویذکه دجائزمقصدلپاره وي ،جائزدي په دي شرط چي پکښي دګناه اوشرک څه پکښي ونه لیکل شي. دتعویذکښلولپاره دجوازدري شرطونه دي:

(۱) : دجائزمقصدلپاره به وي. دناروامقصدلپاره به نه وي.

(۲) : الفاظ به ئي دکفراوشرک نه وي اوکه پکښي داسي الفاظ ووچي معنی ئي معلومه نه وه بیاهم ناجائزدی.

(۳) : تعویذبه مؤثربالذات نه ګڼي . (آپ کي مسائل توک۱ مخ ۳۵۱)

دطاعون ددفع لپاره (لی خمسة اطفی بها ..) **ویل یاتعویذکول**

مسئله :- داتعویذناجائز اوشرک دی. (احسن الفتاوی توک۱ مخ ۴۸)

مسئله :- ځیني تعویذونه داسي دي چې دمنع کولوورديو يودطاعون تعویذمشهوردی (هغه چې ناجائزدی بلکه دشرک الفاظ پکښي هم دي.

لی خمسة اطفئ بها حر الوباء الحاطمة

المصطفی والمرتضی وابناهما والفاطمة

دادپنځومبارکوکسانوتومونه دي. که کوم تأویل پکښې ونه شي نومضمون ئي دشرک دی.

مسئله:- یوه بله خبره هم دپوهیدلوړده چې شیعه عموماً اوسني کسان هم د(نادعلی) مضمون دسپینوزروپه تعویذنقش کوي اودماشومانوپه غاړه کوي ئي خودنادعلی مضمون هم شرک دی ،هغه پرینبودل په کاردی. مضمون دادی:

نادعلیامظهرالعجائب تجده عونالک فی النوائب
کل هم وغم سینجلی بنبوتک یامحمدوبولایتک .
یاعلی !یاعلی!یاعلی!

دامعلومه نه ده چې کوم بحردی نه طویل بحردی اونه هم قصیرلنډ)لومړنۍ مصرع وړي اووروستنۍ اوږدي دي. غرض داچې داپه شوق سره په غاړه کوي خوداجائزنه دی.

(اغلاط العوام مخ ۱۱۱، الافاضات مخ ۲۲۲په حواله)

په تعویذمعاوضه اخیستل

مسئله:- قرآني آیاتونه لوستل اودم کول په حدیث شریف کې ذکرشوي دي. درسول الله ﷺ، اوصحابوودامعمول راغلی دی. تعویذهم ددي یوشکل دی نوپه جوازکي ئي شبه نشته. اوهغه دتعویذپه حیثیت پیژندل کیږي. ځیني کسان دتعویذتأثیرقطعي اویقیني ګڼي، داصحیح نه ده. بلکه تعویذهم دعلاج اودرملني دنوروتدبیرونوپه څیریوتدبیردی ،ګټورکیدل یانه کیدل ئي دالله ﷻ په مشیت پوري اړه لري. ځیني کسان تعویذیوروحاني عمل ګڼي. داخیال هم داصلاح وړدی،روحانیت بیل شی دی،تعویذاونوریوازي دنیائي تدبیراوعلاج دی. ځوک چې تعویذکاږي هغه بزرګ بلل هم

غلطه خبر ده. ځيني خلک په دعاومره باورنه لري لکه په تعويذ. داهم داصلاح کولو وړخبره ده. دعاکول عبادت دي اوتعويذ کوم عبادت نه دی اودکوم ناروامقصد لپاره تعويذ حرام دی. (آپ کې مسائل توک ۱ مخ ۳۵۲)

مسئله :- که دعايو عبادت دي اودهغي معاوضه غوښتل يوه غلطي ده. نورو ظيفه ،تعويذ چې څوک ددنيائي مقصد لپاره کوي دعبادت حيثت نه لري. دنيائي تدبيراوعلاج دي معاوضه اخيستل اوورکول ئي جائزدی نو چې ددي خلکو وظيفه اوتعويذ کارورکوي يائي ورکوي داشرعي مسئله نه ده. (آپ کې مسائل توک ۱ مخ ۳۵۳)

مسئله :- داسي ګوتي ګوتمئ چې ورباندي دالله ﷻ نوم ياقرآني آيت ليکل شوی وي، هغه په ګوته کول اوبيت الخلاء ته تلل مکروه بلل شوي دي. (عالمګيري مصري توک ۱ مخ ۵۰)

ايت الکرسی ويل اوزنګ وهل

پوښتنه :- په ځيني کورونوکی تربيده کيدلوورانديآيت الکرسی لولي اوبيازنګ وهي اوداعقيده لري چې څومره دزنګ رغ رسيږي کورله بلااوغله څخه خوندي وي. له دي سره دزنګه څه تعلق دی؟

ځواب :- داسي زنګ (شرنګوله) وهل حرام دی اوداعقيده چې له زنګ وهلوسره بلاوی ليري کيږي اودغل غدوي مخه نيوله کيږی دناپوهي توهم پرستي ده. آيت الکرسی لوستل صحيح دی اوحفاظت ذريعه ده. (آپ کي مسائل توک ۸ مخ ۱۷۲)

په الترغيب والترتيب توک ۳ مخ ۳۴۹ کي حديث شريف دی (آيت الکرسی چې چيري لوستل کيږي که هلته شيطان (شيطاني اثرات وي) ليري کيږي) ددي په اړه داخبره تجربه شوي ده چې که دشپي آيت

الکرسي ولوستله شي او بيده شي نو کورته غل غدوی او ناخاپي آفت نه راځي. خوزنګ وهل له حديث شريف څخه ثابت نه دی. که دا عقيده نه وي او د خپلو تجربو او څارونو لپاره ئي وهي هغه بيله خبره ده
(محمد رفعت قاسمي)

بدفالي او اسلام

پوښتنه :- په اسلام کي د نحوست د بدفالي ،بدشګوني ،بد شاګوم څه اهميت دی. ځيني خلک پښه پر پښه ايښودل نحوست ګڼي. ځيني بيا د ګوتو ټکان ايستل نحوست بولي. ځيني بيا وائي فلانئ ورځ منحوسه (سپيره) ده.... ددي حکم څه دی ؟

ځواب :- په اسلام کي د نحوست او بدفالي کوم تصور نشته دا يوازي توهم دی. په حديث شريف کي د بدفالي د عقيدي ترديد شوی دی. ترټولو لويه بدفالي د انسان بد عملي ،فسق او فجور دی چي نن سبا په هر کور کي په خپلو ولولو کيږي. دابد عمالي او نافرماني دالله ﷻ د قهر او لعنت سبب ګرزي له هغه څخه ځان ساتل ضروري دی،دلته هم اسلام په نحوست قائل نه دی نو کوم کار يا ورځ منحوسه ګڼل غلطه خبره ده. دګوتو ټکان ايستل ناوړه دی او که ارميږئ راشي په خوله دلاس ايښودلو حکم دی.

مسئله :- دماشو مانو په زيږيدلو خوشحالي يو فطري امر دی خونجوني يائي ميندي منحوس ګڼل او له هغوئ سره حقارت آميزه سلوک (بده رويه) کول ګناه ده.

مسئله :- په مختلفو رنګونو جامي اغوستل جائز دی او دا خيال لرل چي له فلاني رنګ سره مصيبت راځي يوازي توهم دی. له رنګونو څخه هيڅ نه کيږي. په اعمالو سره انسان دالله ﷻ په نزد مقبول يا مردود وي

مسئله :- په محرم، سفره، شعبان، شوال، ذيقعده اوذي الحجه اونورومياشتوكي واده نه كول په دي عقيده چې دامياشتي منحوسي دي اسلام دي نظرته قائل نه دی. دمحرم په مياشت کی حسين ﷺ شيهد شوی دی خوله دی ځخه دالازمه نه ده چې نکاح تړل پکښې ممنوع ده. په هره مياشت کې داسي صالحان وفات شوي دي چې ترحسين ﷺ بزرگان دي له دی ځخه دانه لازميږي چې دکال په دوولسومياشتوکي دې په يوه کي هم نکاح نه کيږي. دشهادت مياشت دغم اونحوست مياشت گڼل بالکل غلط کاردی.

دسترگوتورول

مسئله :- داونئ (هفتي) په تولوورځوکي درنجوپوري كول جوازلري كومه ځانگړي ورځ ورته نشته.

مسئله :- دمازديگراوماښام ترمنځ په خوړلوڅښلوكي كوم كراهيت نشته. داغلطه خبره ده چې دمازيگراوماښام ترمنځ كه خوراک څښاک ونه شي دروژي ثواب ليري. (آپ كي مسائل اوان كا حل توک ۱ مخ ۳۵۸)

يادونه : اب كى مسائل اوران كاحل پښتوترجمه به انشاءالله لږ وخت وروسته

د(ستاسومسائل اوردهغوى حل) په نامه دهمدې اداري لخوا ناسوته وړاندي شي

دبدفالي هيڅ حقيقت نشته

مسئله :- په خلكوكي مشهوره ده چې په ماښام كي چرگ اذان وكړي نوهغه ژرحلال كړئ ځكه دابښه نه دي دد ي هم اصل نشته. داهم مشهوره ده چې كه چرگه اذان وكړي هغه ژرحلاله كړئ ځكه وباء ورڅخه پيداكيږي داغلطه خبره ده كوم شرعي حيثيت نه لري.

مسئله:- د یرخلک دلکۍ لرونکي ستوري ښکاره کيدل منحوس ګڼل وايي: (کله چې دا ستوري څرګند (ښکاره) شي پر انسانانو مصيبت راځي اوپه هيوادکي جګړې پيل کيږي) دابالکل غلط دی يوازې نجومی خيال دی په اسلامی شريعت کي دابالکل خيالات بلل شوی دی.

مسئله:- ځيني خلک دسه شنبي ورځ منحوسه ګڼي داهم غلطه خبره ده دکومي ورځي منحوسه ګڼل جوازنه لري.

مسئله:- که مارغان په شګوکي ځان پټوي خلک دباران کيدلو ګمان کوي. دطاؤس نعري دباران دکيدلو نښه ګڼي داټول کوم اصل نه لري.

مسئله:- که سهاروختي ورته ښکنځاوشي يابل ضرر ورته ورسيږي ترماښامه همدابدالي بولي دابي اصله خبره ده.

مسئله:- که دشپي سپي وانګولي خلک وائي سهاربه دي کلي کی څوک مري داغلط خيال دی.

مسئله:- مشهوره داده چې څوک خريږي قبرورته يادیږي داغلطه ده دخريدلو سبب دانه دی.

مسئله:- که څوک په غياب کي يادیږي اوهغه راشي وائي عمربه دي ډيروي په شريعت کی هم دد ي هم ثبوت نشته.

دبدفالي په اړه مسئلي

مسئله:- په بعض عوامو کي مشهوره ده چې که دسړي ښي سترګه غورزي کوم مصيبت راځي اوددي پر عکس چپه اوډميرمني ښی سترګه غورزي کوم مصيبت راځي اوددي پر عکس بياخوشحالي راځي. داخيال له اصله غلط دی په شريعت کي اصل نه لري.

مسئله :- ډیرعوام وائي دورغوي په تخیدلو مال راځي یاپه پښوبخار(خارش) راتلل یاپیزارپه پیزارلویدل دسفرکولونښه ده. داټولي لغوخبري دي اوبدفالي دی.

مسئله :- ځیني میرمني که دکاغۍ نعري واوري وائي میلمه راځی داسي خیال کول ګناه ده.

مسئله :- ځیني خلک سهارمهال دکوم خاص ځای یادکوم حیوان مار،خنزیریانوروم اخیستل منحوس ګڼي داهم یوه لغوخبره ده.

مسئله :- که دچاله لاسه پر بل جاروولګیږي ،معیوب ئي ګڼي اوورته وائي په کوهي کي مالګه واچوه که نه دربانديږ داغونه پیداکیږي دابي اصله خبره ده. داخیال هم کوي که ئي په بدن باندی جاروولګیږي بدن وچیږي یائي مینه سپیریږي نوپه جارودي تو(تُف) کړي په دی کي کوم شرعي اصل نشته.

مسئله :- بعض عوام وائي که څوک په چمچۍ (قف ګیر) ووهل شي هغه وږی کیږي دااصل نه لري.

مسئله :- په ځینوخلکو کی مروجه ده که څوک چیري ځي څوک پسي نعري کړی اوراوئي غواړي هغه ورسره جګړه کوي چې ولي دی راوبللم زماکارنه کیږي. داپه شریعت کی کوم اصل نه لري.

مسئله :- څوک چې په کوم کارپسي ځي اوپشیوئي ترڅنګ تیره شي هغه په دی کارکي دناکامئ خیال کوي داخیال هم غلط دی.
(اغلاط العوام مخ ۲۵)

مسئله :- ډیردکانداران دسهارله خواپه قرض مال نه ورکوي وائي که سهارمهال مال په پورورکړم توله ورځ په پورراځي. داپوازي

بدفالي ده. هو ! که په کوم مصلحت ورته پورورنه کړي هغه بله خبره ده.

مسئله :- مشهوره ده که په کوم کورکي تناوکش (غنې) کورجوړکړي نودکورڅښتن پوروړی کیږي. په شریعت کي ددي اصل نشته. خوکه کوردتناوکش(عنکبوت،غني) لـه ځالواونوروشیانوپاک کـړي داغوره خبره ده پاکوالی اله ﷺ ته خوښ دی. (اغلاط العوام مخ۳۸)

مسئله :- که توره پیشوپه لارکي ورتـه تیره شي نووړاندي تلل ورتـه خطره نه لري داهم اصل نه لري. (آپ کی مسائل توک ۱ مخ ۳۷۲)

مسئله :- ځیني عوام پـه کومـه ځانګړي ورځ سفرکول ښه یابدګڼي دادکفارواونجومیانو عقیده ده په شریعت کي اصل نه لري.

مسئله :- ځینـي میرمنـي وائـي کـه نـوي نـاوي دخپـل کـوردروازه یاصندوق قفـل (قلـف) کـړي نوکـورئي بنـديږي یعنـي ورانيـږي. داخورابې اصله خبره ده. (اغلاط العوام مخ ۲۷)

مسئله :- پـه شـریعت کـی ددي هـم اصـل نـشته چـې جارومـه دروه ،یادشپي جارومه وهه،پرکټ ځادردسورپه لورمه اچوه ،ځپلی پر ځپلی بوټ پر بوټ،مه اړوه،دشپي نوکان مه پریکوه،دسه شنبي پـه ورځ نوکان یاویښتان مه پریکوه. داټولي خبري هسي وهم دی کوم شرعي اصل نه لري.

مسئله :- ترلمرلویدلووروسته سمدستي څراغ لګول ضروري نه دی ،داتوهم پرستي ده په شریعت کي اصل نه لري.

مسئله :- ماشوم غاښ چیه راوخیژي ځیني وائي چې انایاموري پـه جارووهلی دی دا اصل نه لري.

مسئله :- دعوامو غلط فهمي ده چې دلمانځه ځای (مصلی) ټولوي ترڅووربانـدي شـيطان عبـادت ونـه كـړي،داغلط دی. دمـصلي دټولورواج له دی امله ده چې ترلمانځه وروسته پرته له ضرورت څخه پروته نه وي اوخرابه نه شي . عوام داسي فكركوي چې كه دلمانځه له ځايه ليري نه شي شيطان وربانديلمونځ كوي دامهمله (بي معنی) اولايعنی خبره ده. داکوم اصل نه لري.

مسئله :- پر ځمکه دمالګي دتويولو کومه خبره نشته. خوقصداً ئي تويول بده خبره ده ځکه هغه هم دخدای ﷻ نعمت دی داغلطه خبره ده چې دمالګي تويول په آخيرت کي جزالري ياداچې پر ځمکه که تـروي اوبـه تـوي شـي ځمکـی تـه تکليـف رسـيږي داهـم غلطـه خبـره ده. (آپ کي مسائل ټوک۱ مخ۱۱)

مسئله :- دکومي ميرمني چې لومړنی ماشوم ضائع شوی وي،بدفالي کول اولـه ميرمنـي سره تبرياارډدي ترڅولـه بلاووخوندي وي داهم يوه دشرک خبره ده. منعه کول ئي لازم دی. (بهشتي زيورټوک۷ مخ۸)

له قاديانيانوسره داړيکودرلودلوحکم

پوښتنه :- کـه څوک صـحيح العقيـده وي لمـونځ کـوي اوروژه نيـسي خودنيوي اړيکي له قاديانيانوسره ساتي. ددي حکم څه دی؟

ځـواب :- کـه څـوک دلمانځـه اوروژي پابنـدوي خـواړيکي ئـي لـه قادياني ډلي سره وي. که په زړه کي هغوئ ښه ايسوي دامرتددی،له هغه سره تعلق ساتل ښه نه دی. کـه لـه قاديانانوسره هم عقيـده نـه و ي اونه هغـه ښـه ايسوي يـوازي تجـارت يانورډنيـائي معـاملات ورسره لـري نـوددي خبـري تفـصيل دادی. کـه هغـه وړانـدي مـسلمان وي بياالعياذبالله مرتدشي يائي پلارمرتدوي داچې دی دمال مالک نه

دی او عقیده ئې صحیح نه ده نو ور سره معامله صحیح نه ده.
(شامیه توک ۳ مخ ۳۱۱)
که هغه قادیاني مرتد یا د مرتد زوی نه وي بلکه له پلار او نیکه څخه پر باطله عقیده وي نو له داسي قادیاني سره په تجارت کولو د مال څښتن کیږي خو له داسي خلکو سره د تجارت معامله جائز نه ده. ځکه داور سره یوډول تعاون دی بل قباحت پکښي دا هم دی چې مسلمانان قادیانیان د مسلمانانو یوه ډله پیژني او قادیانیانو ته هم دخپلي لمني د پراخولو موقع پیدا کیږي اوله قادیانیانو سره د معاملي قطع کول ضرور دی. که څه هم داسې تعلق بد دی داسړی د ملامتي وړ دی خو نور مسلمانان دي لازماً مسلمان ګڼي. (احسن الفتاوی توک ۱ مخ ۴۲)
مسئله:- د قادیاني حکم د مرتد دی، د هغه کورته تلل غوره نه دي او نه ور سره تعلق ساتل ښه دی. (آپ کي مسائل توک ۱ مخ ۱۷)

نذر څه شی دی ؟

د ځينو مسلمانانو د ناپوهي حد نه وي. مثلاً ماشوم ئې ناروغ شي بیا نذر مني چې ای فلانی ولي الله که زما ماشوم آرام شو ستا په نوم به دومره نذر کوم. که د الله ﷻ په فضل او رحم سره هغه ماشوم جوړ شي نو هغه دربارته نذر وروړي په شرک اخته کیږي او که ئې هغه ماشوم ومري نو بیا ګرمه په الله ﷻ وراړوي. که څوک ورته ووائي ستا ماشوم آرام نه شو تا ډیر کوشش وکړ، کفر دی وکړ، د شرک کار دي وکړ بدعت دي وکړ خو زوی دي روغ نه شو. په جواب کي وائي ورورد الله ﷻ ته خوښ نه وو نو زما په تدبیرونو به څنګه آرامیده.
ګوره څومره ناپوهي ده. پوهیږي چې پرته له الله ﷻ څخه ئې څوک روغولای نه شي په سلګونو ناپوهان په دې باور دي چې انبیاء کرام

،ملائکي اونورغيرمحسوس شيان زمونږضرورت نه پوره کولای شي که ئي لمانځنه ونه کړوزمونږپه کارونوکي به فرق راشي ،تکليف به راته ورسيږي. که په ناڅاپي توګه ورته ګټه ورسيږي يادلمانځلو په کميدلوکي ورته زيان ورسيږي دهغوئ په باطل خيال ورته قوي دليل په لاس ورځي داپه حقيقت کې دوهم دقوي کاردی. نورهيڅ نشته لکه عوام چي په کوموځايونوکي ويريږي همداسي داګټه اوتاوان هم ورته دوهمي قوي په وجه پيښيږي.

غرض داچي پرته له الله ﷻ څخه دبل چاپه نوم نذرمنل جائزنه دی که نبي وي اوکه فرشته(ملائکه). *(محمد رفعت قاسمي رحمة الله عليه)*

مسئله :- له الله ﷻ پرته بل چاته که هغه نبي وي ،که ولي ،که ملائکه يابل شی نذرمنل جوازنه لري. (مظاهرحق توک۳ مخ ۲۲۳)

مسئله :- دشرک يوډول دادی چي پرته له الله ﷻ څخه له بل چاڅخه مرسته غواړي لکه مريض ته شفاء يامحتاج ته دشتمني اودهغه په نوم نذرمني اوهيله ورته لري چي په نذربه مي مرادپوره شي يادهغه په نوم وظيفه مقرره کړي. (حجة الله البالغة مخ ۲۲ واقسام شرک وفتوی رشيديه توک۱ مخ ۳۷)

دنذرشرطونه

مسئله :- شرعاً نذرمنل جائزدی خوڅوشرطونه لري:

۱- داچي نذردالله ﷻ په نوم ومنل شي. دالله له نوم څخه پرته نذرمنل جائزنه دی ،ګناه ده.

۲- نذرمنل دعبادت په کارکي صحيح دی(نذرمنل دلمانځه ،روژي ،قرباني وغيره) کوم کارچي عبادت نه وي نذرپکښي صحيح نه دی.

۳- عبادت به هم فرض یا واجب وي لکه لمونځ، روژه، حج، قرباني یانور... داسي عبادت چي جنس ئي فرض یا واجب نه وي په هغه کي نذرمنل هم صحیح نه دی. (آپ کی مسائل توک ۳ مخ ۴۱۹)

مسئله :- یو ازي په زړه کی په کومه خبره راتلل نذر نشته بلکه په ژبه اداء کولو کیږي. (آپ کی مسائل توک ۳ مخ ۴۲۵)

ترکارورانديدنذراداء کول

پوښتنه :- که څوک داسي نذرومني چي که مي داکاروشي روژي به نیسم یابه نفل لمنځونه کوم نوداشخص به دکارپه پوره کیدلونذرپوره کوي که ترهغه وړاندي ؟

ځواب :- دالله ﷻ په نوم نذرمنل جائزدی اودکارترکیدلووروسته دنذرپوره کول لازم دی، وړاندی نشته خودکارترکیدلووړاند ي هم دنذراداء کول صحیح دی. که روژه وړاندي ونیسي اوکاروروسته وشي دکارترپوره کیدلووروسته بیاروژه نشته.

(آپ کی مسائل توک ۳ مخ ۴۲۵- فتاوی رشیدیه مخ ۵۴۷)

مسئله :- که څوک داسي نذرومني چي که مي وروررا غی لس روپي به خیرات کړم اوروپئ ئي تر راتلووړاند ي خیرات کړي چي وروړئي راشي بیابه ئي خیرات کوي. (بهشتي زیورتوک ۳ مخ ۵۰)

مسئله :- نذرمنل جائزدی خورسول الله ﷺ خوښ کړی نه دی نو ځکه هم دنذرپه ځای صدقه ورکول غوره دی خوصدقه به له پاک مال څخه ورکوي. دحرام اوناپاک مال به څه صدقه وي اودالله ﷻ په دربارکی نه قبلیږي. (آپ کی مسائل توک ۳ مخ ۴۲۰)

مسئله :- له حرام مال څخه صدقه نه قبليږي بلکه لادوبال موجب ده. په حديث شريف کي راځي: الله ﷻ پاک دی او پاک شيان قبلوي. له حرام او ناجائز مال څخه صدقه کول داسي مثال لري لکه څوک چي د مرداري (ګندګي) توته د پاچا حضور ته سوغات وړي. ښکاره ده چي د پاچا ته خوښ نه دی بلکه لاناخوښه کيږي. (آپ کی مسائل توک ۳ مخ ۴۲۲)

دنذر تعريف

دنذر معنی ده چي په کوم شرط سره کوم عبادت پر ځان باندي لازم کړي. مثلاً ووائي که فلانی کار وشو نوزه به دومره رکعته نفل لمونځ کوم، دومره روژي به نيسم، دبيت الله حج به کوم، فقيرانو ته به دومره روپئ ورکوم او يا نور څه ...دي ته منت هم وائي. (آپ کی مسائل توک ۳ مخ ۴۱۹)

په صدقه او نذر کي توپير

پوښتنه :- په صدقه او نذر (منت) کي څه توپير (فرق) دی ؟

ځواب :- نذر پر ځان ديو شي لازم کولو نوم دی. مثلاً څوک داومني چي که مي هغه کار وشوزه به دومره صدقه کوم. د کار په کيدلو ور باندي هغه صدقه واجب کيږي. او که ئي څوک پرته له لازمولو د الله ﷻ په لار کي صدقه او خيرات وکړي هغي ته صدقه ويل کيږي. ګواکي نذر هم صدقه ده خو واجبه صدقه. خو عام صدقات واجب نه دي. (آپ کی مسائل توک ۳ مخ ۳۱۸)

په خيرات ، صدقه او نذر کي فرق (توپير)

مسئله :- صدقه او خيرات سره يو دي، هغه مال چي د الله ﷻ د رضا لپاره د خير په کوم کار کي صدقه کړای شي هغه صدقه او خيرات بولي او که د کوم کار په کولو کومه صدقه او عبادت ومنل شي هغه ته نذر ويل

کیږي. د نذر حکم د زکوة په څیر دی هغه به یوازي بي وزلو ته ورکول کیږي شتمن به ئي نه خوري. د نیاز معنی هم نذر دی. (آپ کی مسائل توک ۲ مخ ۴۱۸)

دصدقي تعريف او دولونه

مسئله :- کوم مال چې د الله ﷻ په لار کي غريب او مسکين خلکو ته ورکړل شي یا د خیر په کار کښي ولګیږي هغه صدقه بلله کیږي. صدقه دري ډوله ده:

۱- فرض: لکه زکوة.

۲- واجب لکه: نذر، قرباني، صدقة الفطر او نور.

۳- نفلي صدقات لکه: عام خیر او خیرات. (آپ کی مسائل توک ۳ مخ ۴۱۸)

دغلط نذر حکم

مسئله :- ځیني نذرونه په ګناه کي منل کیږي مثلاً: وائي که زما زوی ښه شو نو زه به د ساز او آواز غونډه جوړوم. دا بیهوده نذر دی پوره کول ئي جائز نه دی. (فروع الایمان مخ ۴۱)

مسئله :- ځیني خلک مکروه او بدعت نذر مني مثلاً: وائي خپل زوی د حسین ؓ فقیر جوړوي، د چاپه نوم ويښتان پريږدي، په غوږ کي لښتئ اچوي یا د چا په مزار پوښ غوړوي، د شیخ په نوم څه شی نومري کوي. خدا ئي شپه کوي، د مشکل کشا روژه نیسي او نوري غلطي خبري مشهوري دي دغوئ چې په شریعت کی هیڅ اصل نشته بلکه په کلي یا جزیي ډول ئي ممانعت شوی دی. (اغلاط العوام مخ ۱۴۱)

مسئله :- نه پر مزار د سلامي کولو نذر شته او نه د هغه پوره کول. که څوک په مزار باندي د علامي کولو نذر ومني دا منل صحیح نه دی او نه ئي پوره کول سم دی. (آپ کی مسائل توک ۳ ۲۱۳)

مسئله :- دخاتون جنت (دجنت میرمن) کیسه درواغ ده نه په هغه نوم نذرصحیح ده اونه ئې پوره کول. (آپ کی مسائل توک ۴۱۳)
مسئله :- ځینې میرمنې داسې نذرمني چې که مې دامرادپوره شومسجد ته ځم اوسلام به ورته کوم اویابه دمسجد طاقچه له څه ډکوم. که ئې مرادپوره شي خپل نذرپوره کوي. داغلط ده. دمسجد سلام دادی چې څه نفلونه وشي اوپه زړه کې شکروواني اوداکار په کورکي هم ممکن دی اوطاقچئ ډکول دادی چې څومره توفیق ولري هغومره اړوخلکو ته څه ورکړي اوداکارپه کورکي هم کیدلای شي. (اغلاط العوام مخ ۱۴۰)

دنذرمسئلې

مسئله :- په کوم یوه کار داسې عبادت منل چې هغه یوځل فرض یاواجب شوی وي اوبیاهغه کارپوره شي. نودنذرپوره کول واجب دی. که منل شوی نذرپوره نه شي ستره ګناه ده. خوکه کوم واهیات نذرومنل شوچې په شریعت کي اعتبارنه لري نودهغه پوره کول واجب نه دی.
مسئله :- که څوک ووائي: ای الله! که زماهغه کاروشي زه به پنځه ورځې روژې نیسم. کله چې هغه کاروشي پنځه ورځې به روژه نیسي اوکه سرته ونه رسید نوبیادې روژه نه نیسي.
مسئله :- که یوازې داسې وویل شي چې پنځه ورځې روژې به نیسم بیافرق نه کوي چې هغه یوځای نیسي اوکه ئې دوه، دوه یایوه یوه بیلې نیسي خوپنځه به پوره کوي.

که دنذرمنلو په وخت کې داووائي یاپه زړه کې دانیت وکړي چې پنځه ورځې به متصل روژې نیسم بیاکه دنیولو پر وخت یوه ورځ هم پاته شي بیرته به ئي له سره پوره کوي.

مسئله :- که څوک یورکعت لمونځ کول نذرومني دوه رکعته لمونځ به پوره کوي. که درې ومني څلوربه کوي اوکه پنځه ومني، شپږ به پوره کوي همداسي دډیروحکم دی. (چې جفت به پوره کوي)

مسئله :- که څوک داسي نذرومني چې که مې فلانی کاروشونو پر فلاني مزاربه پوښ غوړوم، دانذرنه کیږي اوپوره کول ئي ضرورنه دی . یاووائي دلوی پیرصاحب دیوولسمی نذرومني دانذرصحیح نه دی اوپوره کول ئي واجب نه دی.

مسئله :- دمولی مشکل کشاروژه نذرکول یانورنذرونه ټول واهیات اوخرافات دی اودمشکل کشاروژه منل شرک دی. غرض داچې دحرام اوناجائزکارلپاره نذرمنل صحیح نه دی اونه ئي پوره کول لازم دی.

مسئله :- پرته له الله ﷻ نوروته نذرمنل مثلاکه څوک ووائي: ای لوی پیره ! که زمافلانی کاروشونو تاته به زه داسي وکړم مثلاً پر قبربه دی پوښ وغوړوم. داسي غوښتنه حرامه اوشرک ده بلکه دهمدا انذرخوړل حرام دی. (بهشتي زیورتوک ۳ مخ ۵۰)

دنذرمصرف (ورکړې ځای، مصرف ځای) څه شی دی؟

پوښتنه :- زماخورنذرمنلی ووچې که الله ﷻ زماکاروکړي دالله ﷻ په نوم به وزه ذبح کوم. کاروشواوس نذرپوره کوي آیاددي وزي غوښه به خپلوان اوکورنئ خوري کنه ؟

ځواب :- دنذرشی یوازي بي وزله غریب خلک خوړلای شي، خپلوان دوستان اونوروشتمنو خلکوته جائزنه ده.

مسئله :- دنذرغوښه به دالله ﷻ په لارکي ویشله کیږي په خپله یاپه خپلوانو خوړل ئي جوازنه لري.

مسئله :- که پرته له وزي (څاروي) بل شی نذرومنل شي هغه به هم دالله ﷻ په لارکي ټول ویشل کیږي. لنډه داچي دنذرحکم دادی چي هغه به په بي وزلوغریبوویشل کیږي شتمن خلک به ئي نه خوري. نذرمنونکی اودهغه اهل اوعیال ته ئي هم خوړل جوازنه لري. (آپ کی مسائل ټوک ۳ مخ ۴۲۷)

مسئله :- ځیني خلک دنذرمصرف شتمن خلک هم بولي خوداغلطه ده. دفطر، قرباني او زکوة مصرف دنذرمصرف دی)

مسئله :- دنذرمال بي وزلوته ورکول واجب دی. که ئي دوستانو، خپلوانوته ورکړي هغوئ ته ئي خوړل حرام دی اودنذرمنونکي نذرنه اداء کیږي. (اغلاط العوام مخ ۱۴۱)

مسئله :- که څوک داسي نذرومني چي که زمافلانی عزیزروغ شونوڅاروي به حلالوم او دالله ﷻ په نوم به ئي ویشم. که دانذرهرڅه وي. په خپله ئي خوړل حرام دی نه شتمن ته اونه ئي مورپلاراوزوی اولورته خوړل صحیح دی. (رشیدیه ټوک ۱ مخ ۵۴۸)

مسئله :- که دمړي لپاره نذرومنل شي داحرام دی دهغه خوړل چاته جوازنه لري. که نذردخدای ﷻ لپاره وي اوثواب ئي دمړي لپاره بخښل کیږي نوبي وزلوته ئي خوراک صحیح ده شتمن اووظیفه لرونکي علماء دي نه خوري. (فتاوی محمودیه ټوک ۱ مخ ۱۲۴)

دصدقي مصرف

پوښتنه:- چاوزه صدقه کړه، غوښه ئي شاوخوا ګاونډيانو ته ورکړه او په کورکي ئي هم استعمال کړه آيادا غوښه په کورکي هم خوړلای شي؟

ځواب:- دوزي (يابل څاروی) په حلالولو صدقه نه کيږي، په بي وزلوباندي ئي ويشل صدقه ده څومره چې په بي زلوخلکوو ويشي هغومره صدقه ده، کومه چې کورخوري هغه صدقه نه ده. خوکه نذرمنل شوی وي نوبياټول څاروي بي وزلوته ويشل واجب دی نه به ئي شتمنو ګاونډيانوته ورکوي اونه به ئي په کورکي استعمالوي.
(آپ کي مسائل ټوک ۳ مخ ۴۲۵)

صدقه دبي وزلوپرځای سپيوته اچول

پوښتنه:- موږمانبسام دالله ﷺ په نوم دوډئ ياوريځي سپي ته اچوفقيرانوته ئي نه ورکووځکه نن سباهغوئ ټګان شوي دي آياسپي ته زموږدوډئ اچول صحيح دي؟

ځواب:- کوم فرق چې دانسان اوسپي ترمنځ شته هغومره فرق ئي وربانديي په خيرات کولو کی هم شته داچې وائي نن فقيران ټګان دي، غلطه خبره ده. دالله ﷺ ډيربندګان محتاج دي خوتاسوته به ئي داړتياا ظهارکړی نه وي، هغوئ ته صدقه ورکول مناسب دی. ددينی مدرسوطالبانوته ئي ورکول اونوردفی سبيل اللهلاري ډيري دي خوتاسودصدقي مصرف يوازي سپی ګڼلی دی؟ (آپ کی مسائل ټوک ۳ مخ ۴۲۸)

دولی په نوم دوزي دحلاولونذرمنل

مسئله :- داسي نذرمنل چې (ای بزرګه ! که زما فلانی کار وشي نوستا په نوم به وزه حلالوم یابه دي پرقبرڅادروغوړوم یا نور.. داسخته ګناه ده حرام او مشرکانه فعل دی. دانذرنه کیږي. ځکه په نذرکي داضروري ده چې څه شی نذرمنل کیږي هغه به په خپل ذات کي حرام نه وی که هغه دګناه فعل وي دهغه نذرپوره کول ضروري نه دی. داشیان له جهالت څخه راپیدا شوي دي. له دی څخه توبه کول اواستغفارويل لازم دی. (فتاوی رحیمیه مخ ۲۹) وشامی ج ۳ مخ ۳۹۹)

دنذردروژي په بدل کي فدیه ورکول

پوښتنه :- چانذرمنلی ووچې که مي وروربښه شودیرش ورځي به روژه نیسم خو هغه سود اګردی روژه نیول ورته ګرانه ده آیاهغه فدیه ورکولای شي ؟

ځواب :- چې وروروئي ښه شوپرده باندي دیرش ورځي روژه نیول لازم دی، مسلسل ضرورنه دی په متفرق ډول دي ونیسي ،کفاره (فدیه) کافي نه ده. دڅه چې نذرمنل کیږی هغه به پوره کوي.
(فتاوی رحیمیه تړک ۲ مخ ۷۱)

پرته له الله ﷻ دبل چاليارہ نذرمنل

پوښتنه :- دکوم ولي اوبزرګ زیارت ته تلل،حاجت غوښتل اونذرمنل چې که می داکاروشودومره پیسي به صدقه کوم،داجوازلري؟

ځواب :- دبزرګانوزیارات کول صحیح دی خو په سنت طریقه سره. (پر قبرلاس ایښودل ، ورته ټیټیدل ،هغه ښکلول ،ورته سجده کول،دادنصاراووعادت دی) اوله اولیاؤڅخه مدداو مرسته غوښتل

حرامه ده. مرسته له الله ﷻ څخه غوښتله کیږي پرته له الله ﷻ که څه هم نبي یاولي وي مرسته غوښتل شرک دی. دانذر منل چې که مي الله ﷻ داکار وکړي نودومره پیسې به دالله ﷻ په نوم صدقه کړم داصحیح دی که داسي ووائي چې که مې دایاهغه کار وشودفلاني ولي په نوم به دومره پیسې خیرات کړم دانذرکول حرام دی. ځکه نذرعبادت دی. عبادت پرته له الله ﷻ څخه بل چاته کول صحیح نه دی. که داسي ووائي چې که الله ﷻ زماداکار وکړدومره روپئ به دالله په نوم صدقه کړم خوثواب دي خدای ﷻ فلاني ولي ته ورسوي. په دی کي کومه خبره نشته. دانذردغیرالله لپاره نه دی یوازي ثواب ئي نوروته بخښل کیږي. نذرالله ﷻ ته دی.
(فتاوی رشیدیه مخ۵۵۰ - صحیح بخاری ټوک۱ مخ۱۳۱)

مسئله:- دډیروعوامولـه لـوري داشخاصـوپه خاطرنـذرورکوي اودبزرګانوپـه مزارونوشمع، خوشبوي اوروپـئ ږدي. مقـصدیې دهمدي اشخاصوخوشحالول اودهغوئ تقرب حاصلول دی. داهرڅه دامامانوپه اتفاق حرام دی. دحراموالي په هکله ئي ثبوتونه دي:
اول: داچې مخلوق ته نذرمنل کیږي ،حال داچې نذرعبادت دی اوالله ﷻ ته ځانګړی دی.
دوهم: داچې چاته نذرمنل کیږي هغه مړشوی دی نوهغه به دڅه شي څنګه مالک شي.
دریم: داچې دمړه شوي په حق کي داعقیده کول چې هغه په عـالم کي تصرف کوي داسي عقیده لرل کفردی. (فتاوی محمودیه ټوک۱ مخ۶۵)

پر مندراوقبرايښودل شوي شيان اخيستل

مسئله:- کفارخپلو معبدونو(مندرونو) ته وزه، چرګه يا خواړه وړي، هغه ئي مجاوروړي، دهغوی اخيستل صحيح دی. ځکه دهغوئ مالک يوکافردی اوکه کوم مسلمان مجاورهغه واخلي هغه نه مالک کيږي نوله هغه څخه ئي اخيستل صحيح نه دی داپه هغه صورت کي چي اخيستونکی خبروي که نه بيامباح دی. (رشيديه مخ۴۹۰)

مسئله:- که څاروي دغيرالله په نوم پريږدي دهغي اخيستل اوغوښه ئي خوړل جوازنه لري. (فتاوی محمودیه ټوک ۱۷ مخ۲۹۸)

مسئله:- ځيني عوام وائي چي دسوګندا خيستلوپه وخت کي که دچيي لاس ګوتي بندي شي نوسوګندنه کيږي. داغلط دی.

دبتانوپه نوم دخيرات خوړل

پوښتنه:- دغيرمسلمانانوپه جشنونوکي څه شيان پخيږي اودمختلفوبتانوپه نومونوئي ويشي آياداشيان خوړل صحيح دی؟

ځواب:- دبتانوپه نوم که څه شی نذرکيږي دمسلمان لپاره دهغه خوړل جوازنه لري. (آپ کی مسائل ټوک۱ مخ۷۱)

پر مزارونوچي تيل تويږي هغه له څه کوي

مسئله:- په قبرونوځراغ لګول جائزنه دی نوهغه تيل چي ددرګاه دروښانولولپاره ورکوي پراصل مزاردي نه لګوي خوکه دمزارمتعلق خوني وي يادلاري دروښانه کولوارتياوه هلته ئي بلولای شي که کوم مسجددهغي هديري(درګاه) مربوط وي هلته هم په دي تيلوڅراغ لګولای شي. که دمسجددامام خونه ددرګاه مربوطه وي هلته دي هم لګوي اودمالک له اجازي پرته ئي بل ځای استعمالول ناجائزدی. که

دامعلومه شي چې داتیل دنذرپه توګه راوړل شوي دي نوهیڅ ځای ئي استعمال جائزنه دی. ځکه دغیرالله په نوم نذرحرام دی اودهمداسي شي استعمال هم حرام دی هغه چې داسي نذرشوي وي.
(امدادالمفتین توک۱ مخ۱۸)

مسئله :- ځینې خلک دقبرلپاره نذرکوي دابالکل حرام دی ددي نذرخوړل هم حرام دی اونوروته ئي ورکول هم حرام دی داچې خوړل ئي صحیح نه دی ورکړه ئي هم سمه نه ده. (بهشتي زیور توک۲ مخ۵۲)

مسئله :- پر قبرڅادر(پوښ) اچول هم ناجائزدی اوددي لپاره ئي نذرکول بله ګناه ده. دانذرصحیح هم نه دی نودنذردپوره کولولپاره پوښ اچول جائزنه دی. هو اکه دشکراني په توګه فقیرانوته صدقه شي بیاغوره خبره ده. (امدادالمفتین توک۱ مخ۱۹)

مسئله :- ځیني خلک پر قبرونوباندي څادرونه اوپوښونه غوړوي اوهغوئ ته نذرمني خویادولرئ چې څادرورباندي غوړول منع دی اوکه په دي عقیده څوک داسي کوی داشرک دی. (بهشتي زیور توک۲ مخ۵۲)

پر قبرباندی وزه نذرکول

پوښتنه:- عوام پر قبر باندي څاروي نذرکوي یاوائي داوزه دفلاني پیرده بیاورباندي بسم الله وائي اوحلالوي ئي. ددي څاروی غوښه خوړل حلاله ده که حرامه ؟

ځواب :- داحیوان دغیرالله دتعظیم اوتقرب لپاره ذبح کیږي. که څه هم دذبح کولوپه وخت دالله ﷻ نوم اخلي. ددي خوړل حلال نه دی.
(فتاوی دارالعلوم قدیم توک ۳ مخ۱۲)

دچاپه نوم ذبح کول

پوښتنه:- دچاپه نوم وزه یاچرګ ذبح کول څنګه دی. وائي دالله ﷻ له نوم څخه پرته دبل چاپه نوم حرام دی خوخوک بیا وائي چې دحلالولوپه وخت کي که دبل چانوم واخیستل شي حرام دی اوکه دالله ﷻ نوم دحلالولوپه وخت کي واخیستل شي بیاحرام نه دی. که خلک وائي چې دادفلاني څاروي دی نودلته هم دالله ﷻ له نوم څخه پرته دبل چانوم اخیستل کیږي. نوجواب څه دی؟

ځواب:- که کوم څاروي دبل په نوم وي اوپه هغه نیت ذبح شي که بسم الله هم ووائی حرام دی. داسي څاروي دي نه ذبح کوي. داڅاروي حرام دي. خوداسي ویل دمالک په صفت صحیح چې دفلاني څاروي خودچادتعظیم اوقربت لپاره حرام دی. که په داسي نیت وي چې ددي ثواب لپاره دالله ﷻ په خاطرفلاني ته بخښلی دی څه مشکل نشته دبل چادتعظیم په ډول ذبح حرامه ده نه داچې څوک مالک وبلل شي په دی دواړوکي فرق دی. (فتاوی محمودیه ټوک۱ مخ۱۸۸)

په صدقه کي درنګ قید

پوښتنه:- آیاپه صدقه کي توره چرګه یابل رنګ اونسل ضروري دی؟

ځواب:- څه شی چې دالله ﷻ درضالپاره فی سبیل الله ورکول کیږی صدقه بلله کیږی. نفلی صدقه دتوان په اندازه کیدلای شي. دصدقي له امله بلاوي لیري کیږی. په صدقه کي وزه یاچرګه شرط نه دی اونه دکوم رنګ اونسل قید شته. څوک چې داقیدونه لګوی هغوئ اکثربد دینه خلک دي. (آپ کی مسائل ټوک ۳ مخ ۴۲۳)

مسئله :- دالله ﷻ په لاره کې چې کوم مال خرځ شي هغه صدقه ده. که هغه اړوخلکوته روپئ ورکوي، که خواړه ورکول وي اوکه جامه ورکول وي اوکه بل شی وي. خودتوري وزي اوچرګي قيد نشته. اونه دصدقې لپاره دوزي ياچرګي حلالول شرط دی. که دهغوئ نقدقيمت چاته ورکرل شي هم هغه ثواب دی. (آپ کی مسائل تو ک ۳ مخ ۴۳۰)

مسئله :- که دکوم کاردکولولپاره دشيريني نذرومنل شي دشيريني ويشل ضروري نه دی بلکه هغومره روپئ دي کوم اړسړي ته ورکړي. (آپ کی مسائل تو ک ۳ مخ ۴۲۴)

دنذردچرګ حکم

پوښتنه :- کوم ځاروي ترنوروځاروو وګرزوي يادانسان ترسرجارکړي دهغه غوښه خوړل څنګه دی؟

ځواب :- دامشرکانه طريقه ده چې ورته دجارولونذروائي دادغيرالله لپاره نذردی، حکم ئي دمرداردی اوخوړل ئي ناجائزدی. (فتاوی محمودیه توک ۱۷ مخ ۳۹۴)

دغيرالله په نوم دځاروي دپريښودلوحکم

پوښتنه :- دغيرالله په نوم غوايا ګاومنبه خوشي پريښودله کيږي. که دهغي غوښه خوړل صحيح نه دی نودهغوئ اولادڅنګه دی؟

ځواب :- دغيرالله په نوم کوم ځاروي پريښودل حرام دی دهغه خوړل هيڅکله جائزنه دی خوکه ددغسي ځاروي اولادوشي نواولادئي مردارنه دی. (فتاوی محمودیه توک ۱۷ مخ ۳۹۱)

په ځانګړي ډول توره وزه ذبح کول

پوښتنه :- يوه شخص درمضان المبارک په ۲۷نيټه يوه توره وزه حلالوي اودکورنئ ټول وګړي ئي رابولي، لاسونه ئي رنګ کړل

اووربانديي وئي وهل بيا امام هغه ذبح کړ. دهغي سراوپښي ئي په يوه کډي کي پټي کړي اوښه ئي پخه کړه وئي خوړه او هغه وزه ئي دګلي (توررنګ – توردیب) په نوم ذبح کړه دهغي دغوښي خوړل څنګه دی؟
ځواب:- دافعل سخته ګناه ده، شرک ته نژدي دی او غوښه خوړل ئي حرامه ده هغه مردار ده ده. (فتاوی محمودیه تورک ۱۰ مخ ۸۵)

دسیندپه نوم ذبح کول

مسئله:- دخدای ﷻ له حکم څخه پرته هیڅ شی نه کېږي نه رسولای شي اونه زیان. دسیند ځمکه هم ګټه اونقص دخدای ﷻ په حکم کي دی. دسیندپه نوم ذبح کول چې ګواکي هغه به خوشاله شي اوزیان به ځمکي ته نه رسوي یا دخضر ﷺ لپاره څاروی ذبح کول او داعقیده لرل چې هغه به خوشاله شي اوزیان به ځمکي ته نه رسوي، ناجائز دی داعقیده اسلامی عقیده نه ده. له داسي عمل څخه ځان ساتل ضروري دی توبه ورڅخه واجب دی. له الله ﷻ څخه داسي دعا او غوښتنه صحیح ده چې ددي سیند اونوروزیانونو څخه موو ساتي اوله زیان رسیدلو څخه دالله ﷻ په نوم حسب الطاقت خیرات کول هم ګټوراودثواب موجب دی. (فتاوی محمودیه تورک ۵ مخ ۲۸۹)

دغیرالله په نوم دنذرحکم

پوښتنه:- دبزرګانوپر مزارونو چې نذرکیږي اوداد هغوئ دخوشحالي لپاره وي، هلته چرګان یا څاروي ذبح کوي آیا دهغوئ غوښه خوړل جائزدی اوکنه؟
ځواب:- کوم عوام چې دبزرګانو په نوم نذراونیازمني سخت ګناهګاردی دی خوړل ئي ناجائزدی. کوم چرګ یا څاروي چې

دبزرګانو په نوم حلالیږي هغه مرداردي که ئي دبزرګانو په نوم ومنې اوذبح کولو په وخت کي وزباندي بسم الله، الله اکبر ووائي بیاهم حرام دی. (که دالله ﷺ لپاره ذبح کړي اوثواب ئي چاته وبخښي بیاجائزدی)

مسئله :- هغه څاروي هم حرام دی چې دهغه په هکله دااعلان وشي یامشهوره چې هغه دغیراله لپاره ده. غیرالله که بت وي، که خبیثه روح وي یاپیري یادپیغمبراوپیرپه نوم ژوندی څاروي ونوموي دا ټول شکلونه ئي حرام دی. په حدیث شریف کي راځي: (څوک چې دغیرالله دتقرب لپاره څاروي ذبح کوي هغه ملعون دی) که دحلالولو په وخت کي دغیرالله نوم اخلي اوکه ئي نه اخلي خوداچې غیرالله ته منسوب دی همدابدي ورته پیداده چې دمردارتربدي زیاته ده. په مردارکی یوازي حالیدل دغیرالله په نوم کیږي خودلته ددي حیوان روح اوځان غیرالله ته مقررشوي دی هغه چې عین شرک دی. داچې دابدي ورته سرایت کړی دی نودالله ﷺ دنوم په اخیستلونه حلالیږي. لکه چې سپی اوخنزیردالله ﷺ دنوم په یادولونه حلالیږي همداسي داهم نه حلالیږي. (فتاوی محمودیه ټوک۱مخ ۲۶۲)

مسئله :- دغیرالله په نوم چې کوم نذرورکول کیږي که مقصدورڅخه دهغه بزرګ روح ته دثواب ایصال وي یعني دالله ﷺ لپاره چې کومه صدقه کیږي دهغي ثواب بخښل ورته مقصدوي دااصورت ئي جائزدی. اوکه یوازي دهغه بزرګ رضاحاصلول غواړي اودهغه په نوم نذرمني ګواکي هغه خوشحاله شي اوکارئي وکړي داناجائزاوشرک دی. آپ کی مسائل ټوک ۳ مخ ۴۲۰)

ځاروي دمړه یاژوندي شخص په نوم کول

پوښتنه :- که یو ځاروی دکوم مړه یاژوندي شخص په نوم کړي اوبیاذبح شي آیاخوړل ئي جائزدي؟ یاوو ائي چې که مې داکاروشي زه به دفلاني بزرګ په نوم داځاروي ذبح کوم؟

ځواب :- که ځاروي دکوم بزرګ په نوم داسي کوی چې داصدقه کوم چې ثواب ئي ورته ورسیږي خوسمه ده اوغوښه خوړل ئي جوازلري اوکه مقصد دهغه په نوم نذرکول وودا شرک ده اوخوړل ئي حرام دی خوکه نذرکوونکي له خپل کارڅخه توبه وکړي اوله داسي نذرڅخه راوګرزي بیائي خوړل جائزدی. (آپ کی مسائل توک ۳ مخ ۴۲۱)

دنذرپوره کول واجب دی

پوښتنه :- زما مورناروغه وه ماندرمنلی ووچې که مې دمورعملیات بریالي وشي سل رکعته نفل لمونځ به کوم، دهغي ترروغیدلووروسته مې څلویښت رکعته نفل وکړل نورپاته دي نوڅه وکړم؟

ځواب :- که دي دمورعملیات سم شوي وي نوسل رکعته نفل درباندي واجب دی اوخپل نذرپوره کول واجب دی نوداپاته رکعتونه هم وکړه. (آپ کی مسائل توک ۳ مخ ۳۲۷)

مسئله :- که دنذرکوونکي داهیرشول چې څومره رکعته نفل مي منلي ووپرحافظه دي زورراولي په څومره چې ئي ګمان اواټکل غالب شوهغومره دي وکړي اودانفل کول ورباندي واجب کیږي دهغوئ په ځای صدقه ورکول دانه پوره کوي. (آپ کی مسائل توک ۳ مخ ۳۲۷)

مسئله :- دکوم کارپه هکله چې نذرومنل شي که هغه پوره نه شي نونذرنه لازمیږي. که داسي وویل شي چې که داکاروشودومره روژي

به نیسم یادومره صدقه به ورکوم که هغه کاروشوهغه معلومه اندازه نذربه پوره کوي اوکه ئي وویل یوځوروزي به نیسم یایو څه صدقه به کوم بیادي اوس اندازه وټاکي. (آپ کی مسائل توک ۳ مخ ۴۲۴)

که دصدقي امانت ورک شول

پوښتنه:- ماته مي خوردوزي داخیستلولپاره څلورسوه روپئ راکړي وي ،هغه چاراڅخه غلاکړي په دی صورت کی صدقه وشوه اوکنه ؟

ځـــواب:- ســتاپر ذمــه ددغوروپــو اداء کــول لازم نــه دی. کــه ستادخورنفلي صدقه وه پــه هغــي هم څه شــی لازم نه دی اوکـه ئي نذرمنلی ووبیائي دنذرپوره کول لازم دی. (آپ کی مسائل توک ۳ مخ ۴۲۴)

رسمونه څه شی دي؟

مسئله:- کوم رسمونه چې دي پخوارا پیداشوي دی ډیرپکښي داسي دی چې هوښیار خلک لاپکښي لتاړدي. ددي رسمونواورواجونوپه هکله دخلکواټکل دادی چې ګناه ولي ده،نراوښځي سره راغونډیږي څه شی خوري چښي کوم رقص پکښي نشته رباب اوباجه پکښي نشته نوولي دشریعت خلاف ده چې ممانعت ئي وشي. همداغلط اټکل دی چې په عقل ئي پردي غوړیدلي دی اوپه دي رسمونوکي چې کومي باریکي خرابي دی هغه درک کولای نه شي. داداسي دي لکه ورو کی ماشوم چې دشیریني رنګ اوخوندګوري هغه ښه شی ګڼي اوضـررئي درک کـولای نـه شي موراوپلارچې ئي پـه زیـان پـوهیږی اوهغوئ تري منع کوي ماشومان همداخواخوږي خپل دښمنان ګڼي. په رواجونوکي چې کومي بدي دي هغه دومره باریکي اوپټي هم نه دي چې درک نه شي بلکه هرڅوک له رواجونوڅخه خواتوري اوتنګ

دي، ټول داوائي چې که همداروا جونه نه وي خورانبه ده خودرسم له امله هرڅوک پکښې ګډوي اوداهم پکښې نه وي چې ټول ئي یوځای پریږدي. پر هرمسلمان که نارینه دي که ښځینه لازم دی چې داعبث رسمونه پریږدي، همت وکړي چې داروا جونه ختم کړي اوداسي ژوند پیل کړي لکه درسول الله ﷺ په زمانه کي چې ساده روان وو. که کوم سړی یامیرمن په دي هکله زیاروباسي خوراثواب هم ورته لري.
په حدیث شریف کی راځي: (دسنت طریقوترپاته کیدلوورروستنه که ئي څوک ژوندی کړي دسلوشهیدانوثواب ورته ورکول کیږي) داچې داروا جونه ټول په تاسوپوري اړه لري که لږ کوشش هم وشي ژربه اثرو کړي انشاء الله: (بهشتي ټوک ۲مخ۷)

په واده کې سامان ورکول

پوښتنه :- دخورځي دواده په مهال یي ماماورته په خپل همت سامان ورکړداجوازلري؟

ځواب :- خورځي یاترورته په صله رحمي کي څه شی ورکول مباح بلکه غوره کاردی خولکه په هندوستان کي چې سامان ورکول رواج دی هغه محض یو هندي رسم دی، ریاده اصل مقصد چې هغه صله رحمي ده هغه یوازي ترذهن تصورپوري پاته وي. دایوازي نوم اوریاده دخلکولـه طعنی اودپوزي پري کیدلولـه ویري کیږي. که ورسره څه نه وي په قرض ئي ورته پیداکوي اوداصحیح نه دی. که داشیان نه وي اویوازي دصله رحمي په نیت ئي هم ورکوي بیائي هم عام رواج ګني. نوپه دي ډول دي نه ورکوي. ترواده ښه وړاندي یابل

وخت چې ضرورت احساس شي ورته وردي کړي هغه هم هغه څه چې ورته ضروروي اوڅوک دي ورباندي نه خبروي. (فتاوی محمودیه ټوک۱ مخ ۲۴۳)

مسئله :- په عوامو کي دامشهوره ده چې ددواړواخترونوترمنځ دي نکاح نه کيږي دابالکل غلطه خبره ده ځکه دعائشې رضی الله تعالی عنهانکاح ددواړواخترونو ترمنځ شوي ده. (اغلاط العوام مخ۱۲۲)

دنکاح په وخت کي کلمه ويل

مسئله :- دناوي له کلمي ويلوپرته هم نکاح صحيح کيږي ځکه هغه پخوالامسلمانه وي. دنکاح په وخت کي دمسلمان لپاره کلمه ويل شرعاً لازمه نه ده که ئي ووائي هم سمه ده. (فتاوی محمودیه ټوک ۱۵ مخ۱۳۱)

مسئله :- دواده کولولپاره ځيني خلک تاريخ ښيي چې دمياشتي مثلاً په ۳ - ۲۳ - ۱۳نيټوبه واده نه کيږي نورکه هرتاريخ وي سمه ده. دارواج شرعاً بي اصله دی پابندي ئي نه ده لازمه. (فتاوی محمودیه ټوک ۱۲ مخ۱۷۱)

دګوښه کښينولواونوکريځولګولودرواج حکم

مسئله :- دګوښه کښينورسم کوم شرعي اصل نه لري. ممکن چاچي داررواج پيل کړی دی مقصدئي داوي چې نجلۍ ګوښه کښيني ،لږخوري لږي خبري وکړي يادنه خبروعادت خپل کړي ترڅوخسرګنۍ ته واده شي هلته به ورته پريشاني نه وي. په هرحال داضروري ګڼل اوله شرعي محارموڅخه ګوښه کښينول عبث خبره ده که غوروشي داررواج دنجلۍ په حق کي ديوازيتوب ترقيداوژوندۍ په ګورکولوکم نه دی. تعجب داده چې درنړااوعلم په وخت کي دتوري دوري رواج لاله نجونوسره پاته دی خوهيڅوک ئي دقباحت اوبدي احساس نه کوي.

مسئله :- دنو کریځو رواج چې له دومره لوازماتو سره اداء کیږي داهم دناپوهي ددورویادګاري ده. چې په څرګنده خورامعصوم ښکاري خو په حقیقت کې دډیرو مجرماتو ټولګه ده ددي بندول ضروري دی. ماشومانو ته دنوکریځو استعمال بدنه دی خوغونډه جوړول اوخلک رابلل ځوان هلکان اونجوني یوځای کیدل بې پرواسره ګډیدل اودنوروبې حیاوو موجب دی. (آپ کی مسائل ټوک ۸ مخ۱۳۲)

سهرا(دګلانوګیډۍ-آمیل) بندول

مسئله :- په ودونو یانورومراسمو کی سهراتړي دادهندوانورسم دی چې بې علمه یابې عمله مسلمانو کورنیو هم له هغوئ سره دخلطیت له کبله خپل کړی دی پرېښودل ئې لازم دی. دهند سترو علماوو: مفتی عزیزالرحمن، مفتی کفایت الله، مولاناخلیل احمداو مولاناتهانوی رحمة الله علیهم ددي حدیث شریف (من تشبه بقوم فهومنهم) له وجې هغه منع کړی دی. (فتاوی محمودیه ټوک۱ مخ۱۵۵)

سندوراونوکریځي وهل

مسئله :- میرمنو ته په ویښتانو سندوروهل هم داحکم لري ،هغه داختلاط له وجې دهندوانورسم ورته راغلی دی. دمیرمنولپاره دنوکریځو استعمال سم دی بلکه ورته ځانګړی دی په لاس اوویښتانو دي نوکریځي وهي. سړی دي ورسره مشابهت نه کوي. په حدیث شریف کي ورباندي لعنت ویل شوی دی. (لعن الله المتشبهين من الرجال بالنساء) (مشکوة شریف فتاوی محمودیه ټوک۱ مخ۱۵۵)

مسئله :- مسلماني ميرمني چې په ويښتانو سندوروهي اوپر تندي بندتړي دادغيرمسلم ميرمنو شعاردی له هغه څخه ځان ساتل ضروري دی. هغه دي هيڅکله نه خوښوي. (فتاوی محموديه ټوک ۱۷ مخ ۲۹۴)

مسئله :- دسال گرې رسم هم دغيرمسلم قومونو طريقه ده مسلمانان دی داطريقه (دماشومانو دپيدا ايښت په نيټه کيک غوڅول دکلونو په شميرشمع لگول) غوره نه کړي که نه دايمان خطره ده.
(فتاوی رحيميه ټوک ۷مخ ۷۷،محموديه ټوک ۱۷ مخ ۳۲۰ آپ کی مسائل ټوک ۸ مخ۱۲۷)

مسئله :- په څلويښتمه ورځ ماشوم مسجدته وړل اودسجدي مراسم په ځای کول هم کوم شرعي اصل نه لري. دادپريښودلووړدی.
(فتاوی محموديه ټوک ۱۰ مخ۸۲)

مسئله :- يوڅوک خپله سالگره نه لمانځي خودنوروددوستانو په سالگره کی گډون کوي،داگډون دي هم نه کوي ځکه په عبث کارونو کی گډون هم عبث دی.

مسئله :- تحفه ورکول ښه خبره ده خودسالگرې په نوم ئي ورکړه بدعت ده. (آپ کی مسائل ټوک ۸ مخ ۱۲۷)

مسئله : سالگره لمانځل اوډول خرافات کول دشريعت خلاف خبره ده.
(فتاوی رشيديه)

مسئله :- دنوي عيسائي کال په راتلوخوشحالي کول دعيسايانورسم دی مسلمانان ئي دناپوهي له وجې لمانځي ،داجائزنه ده.
(آپ کی مسائل ټوک ۸ مخ ۱۲۹)

دروژي دماتولودرواج حکم

پوښتنه :- زمونږدلتـه دارواج دي چې ماشوم لـومړئ روژه ونيسي خواره پخوي اودهغي روژي دماتولووخت ته خپلوان راغواړي. آيا له حديث شريف څخه ثابته ده؟

ځواب :- ددي رواج په شريعت کي کوم ثبوت نشته. داثواب ګڼل په دين کي زياتوالى راوستل دى اوبدعت دى، ناجائزدى. که ئي ثواب هم نه بولي بيائي هم ترک لازم دى. ددي رسم قباحت هوښيارانو ته څرګند دى. (احسن الفتاوى ټوک۱مخ۳۷۱)

مسئله :- نوي زيږيدلي ماشوم ته داسي سوغات ورکول صحيح دى چې دمشرانود شفقت غوښتنه وي خودالازم اوواجب ګڼل اوهغه دماشوم دنيک مرغي دليل بلل ناپوهي ده. (آپ کی مسائل ټوک ۸ مخ۱۴۱)

دبسم الله ويلوتقريب کول

پوښتنه :- دلتـه دماشومانودبسم الله ويلورواج دى. داجائزدى. پـه داسي موقع دعوت منل کيدلاى شي؟

ځواب :- که کوم صالح بري ورته بسم الله وائي، بي وزلواودوستانوته څه ورکول چې د ماشوم په تعليم کي دبرکت سبب شي خوښه ده له تکلفات ،رياء اوفخرڅخه پکښي ځان ساتل لازم دى.
(فتاوی محموديه ټوک۱۷مخ۴۲۲)

مسئله :- نن سباپه څلورکلني کی دبسم الله ويلورواج هم ډيردى خوپه آيت اوحديث شريف کی ئي کوم اصل نشته. (اغلاط العوام مخ۸۱)

مسئله :- پـه رواجونـوکي يـوهم دبـسم الله ويلـورواج دى چـې پـه ډيراهتمـام اوپابنـدي سـره کيـږي. مـثلاً چـې ماشـوم څلورکالـه

ثلورمیاشتي اوثلورورځي عمرولري په همدي تاریخ ئي داتقریب کوي. دابي اصله اوعبث ده. خودوئ ئي دومره پابندی کوي چې هیڅ خلاف ئي کولای نه شي. ناپوهان خوئي لادشریعت خبره ګڼي له همدي امله ورځخه دعقیدي خرابي پیښیږي اودشریعت په احکاموکي له ځانه زیاتوالی کوي. اصل دادی چې ماشوم دخبروشی ورته طیبه کلمه وښیاست یوصالح شخص به ورته بسم الله وښیي اوددي نعمت په بدل کي دي دالله ﷻ لپاره خیراوخیرات وکړي.

مسئله:- ډیرلیدل کیږي کله چې ماشوم ما ژبه کوي کوروالاورته بابا، مور، وروړک اونورنومونه ښیي خوکه دهغوئ په ځای الله الله ﷻ ورته ووائي ښومره به ښه وي. (بهشتي زیورتوک ۲ مخ۱۷)

اختردي مبارک شه ویل

پوښتنه:- نن سباداخترپه ورځ په تیره داخترلمانځه وروسته اختردي مبارک شه ویل کیږي آیادااصل لري؟

ځواب:- په شریعت کی ددي کوم ثبوت نشته. عواودالازمي بللي دي له همدي امله مکروه ده اوکه په دي ثواب هم وبولي بیاخوګناه ده ځکه داپه شریعت کي زیاتوالی دی.

۱- فقهاوو رحمة الله علیهم داختردورځي سنت اومستحب بیان کړی دی که (اختردي مبارک شه) ویل مستحب وای. ویلي به ئي وو.

۲- که داسي ویل مستحب وای علماوو اوصالحانوبه داتعامل ساتلی وای خوداسي نه ده اودعوامورواج دی.

مطلق دبرکت دعامستحب ده اوپه خاص الفاظواالتزام کول بدعت دی که داختردعا مقصودوګرزوي اوخه ووائي. مثلاً الله ﷻ دي په

اخترکي برکت واچوي، الله ﷺ دې مبارک کړي يانورپه دې کي کومه بدي نشته. خوهروخت اوهروخت داسي ويل (اختردې مبارک شه) دادامعنی چې دغه الفاظ وی مقصودد ئ نوداپه دين کی زياتوالی دی، بدعت اومکروه ده. (احسن الفتاوی ټوک۱ مخ ۳۸۴)

مقصد دادې اختردې مبارک شه الفاظ دې سنت اومستحب نه گڼي نه دی ضروري بولي که متفرق الفاظ استعمال کړي بيابد ه خبره نه ده.

اخترمبارکی غوښتل

مسئله :- داخترپه ورځ عيدي (داخترمبارکي) غوښتل جائزنه دی. خودخوشحالي لپاره ماشومانو، ترلاس لاندي کسانويانوروته سوغات ورکول ښه ده خوهغه دي نه سنت گڼي اونه هم ضرور. (آپ کی مسائل ټوک ۸ مخ ۱۳۲)

دجامواغوستلورواج

مسئله :- ځيني خلک ليدل کيږي چې دلنگوتي دتړلولپاره کښيني ځيني ناست وي ولاړشي. دا اصل نه لري.

مسئله :- ځيني عوام دافکرکوی چې که نوي جوړه ياجامه واغوستل شي دهغوی حساب کيږي خوکه درجب لـه مياشتي بيادرمضان تررورستنئ جمعي واغوستل شي حساب نه لري داټول غلط دي. (اغلاط العوام مخ ۱۴۹)

دځای ناستي رسم

مسئله :- يورسم دادی چې شيخ (پير) ومري (دانـاپوهي ده چې) مريدان ئي راغونديږي دهغه زوی ياخادم ئي ځای ناستی تـاکي اودسندلپاره ئي دپگړئ تړلورسم کوي. که هغه اهل وي اوکه ناهل وي. دفکرخبره ده هغه خلک چې له هغي لاري سره ناآشنادي نواجازه

ئي ترکومه داعتبارورډه. په يادولرئ چې داخلک دځای ناستي سره په دې غونډه کی بيعت کوي دهغوئ وبال له دی (نااهل) ځای ناستي سره برابردی همدوئ دګمراهي اوضلالت بانيان دي. په حديث شريف کی راځي چې دقيامت له علاموڅخه داده چې خلک په ناپوهانوخپل لارښوونکي غوره کوي. (اصلاح الرسوم مخ ۱۴۰)

دحجاج کراموبلنه اودهديي ورکړه

مسئله :- داسې رواج دی چې درحمت په ځای زحمت اودنعمت په ځای بدمرغي جوړوي. داروا جونه بددي چې له رحمت څخه زحمت جوړوي اودارسمونه له اسراف څخه پرته نورڅه نه دی. ددي ټولورسمونوختمول ضروردی. ختمولوئي خلکوته خوراسهولت پيداکيږی. که درواج فکرنه وي بياهم په ناسته ولاړه کی اخلاص وي دارسمونه چې ديني حيثيت نه لري خلک له راشه درشه اوددعاله غوښتلوڅخه بې برخی کوي. په دی رسمونوکي ډيرزحمت هم وی اودشريعت خلاف هم دي. هغه خلک چې حج ته ځي هغوئ دي خپلوانواونوروخلکوته ووائي چې درواجونوپابندي دي نه کوي اوددوئ دي کوم فکرنه کوي کوم خلک چې دارسمونه ختم کړی انشاألله ورته اجراوثواب به ورکړل شي. که بيانورخلک هم دغسي وکړي انشاألله ثواب به ومومي. (فتاوی رحيميه توک ۱۰ مخ ۱۸۳ دمشکوة شريف مخ ۲۳ په حواله)

دميت(مړي) کورته داختريه ورځ خواړه استول

مسئله :- داختريه ورځ دمړي کورته خواړه استول يوغلط دستوردی. دپريښودلووړدی. دمړي کورته لومړۍ ورځ خواړه ورکول مسنون

عمل دی تر دي وروسته په تیره داختر په ورځ ئي ورکړه صحيح نه دی.
دا اسلامی طريقه نه ده پردی طريقه ده. (فتاوی رحيميه توک ۲مخ ۲۷۳)

دمتبرکو شيانو زيارت کول

مسئله :- چيري د چيني يا ويښته مبارک نسبت پيغمبر ﷺ یا نورو صالحانو ته شوی وي. د هغوئ د زيارت لپاره خلک راغونډيږي يائي له کورونو راغواړي او زيارت ئي کوي او په زيارت کوونکي ميرمني هم وي. لومړی خو هرځای د دي متبرکاتو سند نشته. که سند هم وي راغونډيدل ډيري بدئ لري. مثلاً شراوشور، بي پردي والی، کله خولادزيارت کوونکو آواز ويل اونور. هو! که يوازي د متبرکو شيانو زيارت وشي او د زيارت په وخت کي هم خلاف الشرع عمل و نه شي بيا صحيح ده.

يادونه : کوم شی چي شريعت ناجائز بللی هغه جائز بلل گناه ده. څه شی چي ئي جائز بللی خو ضروري ئي بللی نه دی هغه ضرر بلل گناه ده. يا پابندي کول يا د نوم لپاره هغه کول دا هم گناه ده.
همداسي که په شريعت کی څه شي ته ثواب ويل شوی نه وی هغه ثواب بلل گناه ده. که ئي څه شی ثواب بللی وو او ضروري ئي نه وو بللی، هغه ضروري بلل هم گناه ده. که ئي څوک ضروري نه بولي خو د عوامو له طعنی او ويري ئي پرينښودل بد بولي دا هم گناه ده.
همداسي څه شی منحوس (سپيره) بلل گناه ده. پرته له شريعت څخه خبره جوړول او هغه يقيني بلل گناه ده. پرته له خدای ﷻ څخه له بل چاغوښتنه کول. څوک د کتيي او زيان رسولو مالک بلل دا ټولي خبري گناه دي الله ﷻ دي ټول ځيني وساتي. آمين.

که داټول ونه شو دل شي او خیال ئي وساتل شي، دټولو رسمونه حال معلوم شي څوک به نه خطاء کیږي. (بهشتي زیور ټوک۲ مخ۲۲)

دعقیقې درسم بیان

عقیقه به څنګه کیږي ؟

مسئله :- دچاکه ماشوم (هلک یا انجلۍ) وزیږیدی غوره داده چې اوومه ورځ ئي نوم کښیښودل شي اوعقیقه ئي وشي. په عقیقه کولو سره ماشوم له ټولو بلاګانو خوندي اوله آفتونو څخه ساتل کیږي.

مسئله :- دعقیقې طریقه داده چې که هلک وي دوه څاروي (پسه یاوزه) اوکه انجلۍ وي یو څاروي اویادقرباني دوۍ برخې دماشوم اویوه برخه دماشومي لپاره اودسردخریل شویوویښتانوله وزن سره برابرسره زرو ویشي (یاني روپۍ) اوکه ئي زړه غواړي په سردي زعفران ووهي.

مسئله :- که عقیقه په اوومه ورځ ونه شي وروسته چې ئي هره ورځ کوي دا اوومي ورځې خیال دی وساتي داغوره ده اوطریقه ئي داده چې په کومه ورځ ماشوم زیږیدلی، عقیقه دي یوه ورځ وړاندي وشي مثلاً که دجمعې په ورځ زیږیدلی عقیقه دي په پنجشنبه وشي اوکه په پنجشنبه پیدا شوی وي نوعقیقه دي په چهارشنبه وشي. په دې طریقه اوومه ورځ برابریږي.

مسئله :- ځینې ځایونه دادستور(رواج) دی، کله چې ئي دماشوم په سرچاړه کښیښودله اوویښتان اخیستل ئي پیل کړي سمدستي وزه یابل څاروی ذبح کوی ، داهسي یومهمل رسم دی، په شریعت کي

جائزنه دي ، که ترو بینتانو اخیستلو وروسته ذبح کوي او که مخته ذبح وکړي بیا و بینتان واخلي دواړه طریقي سمي دي.

مسئله :- دکوم څاروي چې قرباني کول جوازنه لري، په هغه عقیقه هم نه کیږي ، که ئي قرباني رواوي عقیقه ئي هم روا ده.

مسئله :- دعقیقي په غوښه کي اختیارلري که ئي خامه (اومه) ویشي او که ئي پخه او خلک رابولي دواړه صحیح دي.

مسئله :- دعقیقي دغوښي خوړل پلار، مور، نیکه او انا ټولو ته صحیح دي.

مسئله :- که دچاوس (طاقت) نه وي دماشوم عقیقه دي یو څاروي وکړي او که هیڅ عقیقه ونه کړي هم پروانه لري. (بهشتي زیور توک۳ مخ ۲۳)

یادونه: دا دثواب خبري دي: له عبثیاتو څخه ځان ساتل پکښي په کار دي. کله که درواج په مصیبت کي سري راګیریږي عقیقه دي پریږدي، کله خوراد رواج په توګه څوکاله وروسته عقیقه کوي. دښه تفصیل لپاره زمامرتب کتاب داخترا و قرباني مسائل وګورئ.

دسنت کولو رواج

مسئله :- په سنت کولوکي هم دخرافاتورواجونه خلکوراپیدا کړي دي چي دعقل خلاف اولغودي. مثلاً څوک یا خط استوي خلک راغواړي، دادسنت خلاف خبره ده. یوصحابي ختنني ته بلل شوي وو هغه له ورتللو څخه انکاروکړچاځیني وجه وپوښتله. هغه وویل: درسول الله ﷺ په زمانه کي مونږختني ته نه تللي یو اونه موږدي لپاره څوک رابللي دي. له دي حدیث شریف څخه معلومیږي چې دکوم شي مشهو کول ضروري نه وي، دهغه لپاره خلک رابلل او غونډول دسنت

خلاف عمل دی. په دې کې ډېر رسمونه ګډ شوي دي چې په خوراپراخه کچه ورته اهتمام کیږي. ځینی ځایونه دهمدې رواج له امله سنت کول دومره وځنډیږي چې ماشوم لوی شي اوراغونډ خلک ئي بدن ګوري. حال دا چې له سنت کوونکي پرته نوروته ئي کتل حرام دي. داګناه په دې بلنه او ځنډ کې رامخته کیږي. اصل خو داده چې ماشوم ئی دزغم قوت ولري باید سنت شي. (بهشتي زیور ټوک ۲ مخ ۱۵)

دختني لپاره بلنه

مسئله:- دختني په وخت خلک رابلل یوبدعت دی. عثمان بن العاص ﷺ چاختنی ته بللی وو، هغه انکاروکړاووئي ویل: (درسول الله ﷺ په زمانه کې هیڅکله ختني ته څوک تللي نه دي)

اودابلنه دومره ضروري بلل چې ختنه تربلوغ پوري ورته ځنډول، یوه بله ګناه ده. (امدادالمفتین ټوک ۱ مخ ۳۱)

مسئله:- دختني دسنت کولو، لپاره کومه نیټه مقرره نه ده، تروسه (طاقته) پوري اړه لري که ئي قدرت درلودژر دي وکړي، کنه تربلوغ پوري دي وځنډوي. (رفاه المسلمین مخ ۳۱)

مسئله:- چیري چې په واده یاختني کې بدعتونه موجوددي. په دې بلنه کې دي څوک ګډون نه کوي. نه دهغه په کوراونه په بل کورکي. که ئي کورته خواړه درواستول که دفتني ویره نه وه مه ئي ځیني اخلئ خوکه ئي په نه اخیستلوکي فسادپیښیدی بیادي ځیني واخیستل شي. (فتاوی رشیدیه مخ ۱۲۳)

مسئله:- دختني یانورومراسموپه وخت کې که ئي درواج ګڼلوپه ډول څه شی مسجدته ورکول نونه دي اخلي که ئي په خپله خوښه امام

یامؤذن ته څه ورکول نواخیستل ئې پروانه لري، څه شی ورکړل شي هغه ئې حق دی . که ئې کوم شی بیا مسجد ته ورکړل هغه د مسجد حق دی. (فتاوی محمودیه ټوک ۱۵ مخ ۴۰۱)

مسئله :- دواده، ختنې یانوروخوشحالیوکې ماشوم ته بنکلي جامې اغوستل اوشرعي حدود ساتل صحیح دی خوهار د غاړکې ،امیل دې نه ورته په غاړه کوي، سهره دې نه تړي اوله نوروهندي رسمونوڅخه دې پرهیزکوي. (فتاوی محمودیه ټوک ۱۷ مخ ۴۲۳)

مسئله :- داخبره غلطه ده چې له ختنې پرته نکاح نه صحیح کیږي ،دادناپوهانوخبره ده پرته له ختنې نکاح صحیح ده . (فتاوی دارالعلوم دیوبند ټوک ۱ مخ ۱۹)

دقران کریم شهیدکول

مسئله :- داعادت هم ډیردی چې که نعوذبالله دقرآن کریم بې ادبي وکړای شي دهغه دوزن برابرغله(غنم، اوربشي، جواریانورڅه) خیرات کوي. داپه اصل نیک کاراومصلحت ته نژدې دی. دکفاري اوجرمانې په توګه صدقه ورکول دي اوپرنفس هم التزام دی چې بیااحتیاط وکړي خودوې خبرې پکښې داصلاح وړدي:

اوله خبرداچې: قرآن کریم په تله کې له غلې سره تلل دی بل داچې داکارواجب ګڼي (داشرعي اصل نه دی) خوکه محضې دمصلحت لپاره په اټکلي ډول غله دانه یابل څه ورکړل شي پروانه لري. (اغلاط العوام مخ ۷۵)

مسئله :- ځینې خلک دجمعې په ورځ اخترراتلل نامبارک ګڼي داخیال بالکل غلط دی بلکه په دې کې دوه برکتونه یوځای کیږي. (اغلاط العوام مخ ۱۸۸)

ایاترډوډئ خوړلو وروسته په دعاکی لاس پورته کول سنت دی

مسئله :- په هره سنت او مستحب دعاکی لاس پورته کول ضروري نه دی یعني ترخوړلو وروسته ددعالپاره لاس پورته کول سنت نه دی. دطواف کولو په وخت کی دعاسنت ده خولاس پکښې نه پورته کیږي. په لمانځه کی دننه هم دعاشته، دخوب په وخت کي، مسجدته دننوتلو په مهال، له مسجد څخه دراوتلو په وخت، دمجامعت په وخت، بیت الخلاء ته دتللو اوراوتلو په وخت په دعاکی لاس پورته کول سنت نه دی. (فتاوی رحیمیه ټوک۱۰ مخ ۴۵۴ - احسن الفتاوی ټوک۱ مخ ۳۲۲)

دحائضي دلاس څه شي خوړل

مسئله :- مشهوره ده څونفاسه میرمن غسل ونه کړي دهغي دلاس خواړه خوړل صحیح نه دي صحیح. داهم غلطه ده. په حیض اونفاس کی لاسونه ناولي نه وي.

مسئله :- په عوامو کي مشهوره ده چې په څلویښتي کي دي دزیږیدلو ځای ته خاوندنه ورځي داهم اصل نه لري.

مسئله :- عامی میرمني په څلویښتي که څه هم پاکي شي بیاهم ترڅلویښتوورځو پوري لمنځونه نه کوي. داخبره ددي خلاف ده. څلویښت ورځي دنفاس هغه زیاته موده ده، کمه موده ئي حد(اندازه) نه لري هروخت چې پاکي شي غسل دی وکړي اوسمدستي دی لمونځ پیل کړي.

مسئله :- همداشان که ترڅلویښتو ورځو وروسته وینه بنده نه شي خان دی پاک بولي غسل دي وکړي اولمونځ دي پیل کړي.
(اغلاط العوام مخ ۴۲)

دګنج العرش اوقدح دعاوېل

پوښتنه:- پنج سورة چې په هرمسجد کي موندل کيږي هلته پکښې دګنج العرش، قدح اونوروتوموتودعاوي دي. ددي شرعي ثبوت شته؟ ځينې علماء کرام ددي ويل منع کوي

ځکه دګنج العرش ثبوت په صحاح ستة اونوروحديثونو کي نشته.

په پنج سورة کي دګنج العرش ددعاپه اړه ليکل شوي دي چې داددعاجبرائيل ﷺ په واسطه دوحي په ډول نازه له شوي ده. ددي دعاپرفضائل بيانوي نوپه دي امورو کي راته لارښوونه وکړئ:

۱- آيادګنج العرش ددعاثبوت له صحيح حديثونوڅخه شوي دی ؟

۲- رسول الله ﷺ په خپل مبارک ژوند کي همداد عالوستي اويائي کوم صحابي ته ورښودلي ده؟

۳- که ئي ثبوت په صحيح حديثونو کي نه وي نوترڅنه چې ئي کوم خلک دثواب په نيت وائي ثواب ئي ورته رسيږي ؟ مفصل جواب راته وواياست !

ځواب:- بِاسمِهِ تَعَالٰى حَامِداً وَمُصَلِّياً وَمُسَلِّماً.

(۱، ۲، ۳): ياده شوي دعاموضوعي روايات لري. کوم معتمداومشهورمحدث ئي تصديق کړی نه دی نوداد عامستنده بلل اوفضائل ئي صحيح ګڼل غلطه خبره ده. دقرآن کريم تلاوت اوپه حديثونو کي مقبول مناجات اونورچې دعلماوومعمولات پاته شوي دي ورباندي اکتفاکول غوره دي.

دقدح ددعاپه هکله چې په پنج سورة کي کوم روايات دي. موضوعي دي نوهغه دي مستنداوصحيح نه ګڼل کيږي اودهغوئ مطابق دی

عمل هم نه کيږي. دقرآن کريم تلاوت دالله ﷻ دقرب دحاصلولوښه ذريعه ده. په حديثونوکي دقرآن کريم دتلاوت ډيرفضائل ذکرشوي دي. خلک دقرآن کريم دتلاوت، پوهيدلواوورباندې دعمل کولوهڅه نه کوي اوغيرمستند وشيانوته ناست وي. دقرآن کريم تلاوت دي په خاصه توجه اوشوق سره کيږي ورسره دي دالله ﷻ ذکراودلومړي، دريمي او څلورمي کلمې، استغفاراودرودشريف وائي.

په محموديه فتاوى کي راځي:

پوښتنه:- دنورنامه، عهدنامه، دعاءګنج العرش، درودتاج، درودلکي اصليت څه شي دی؟
دهغوئ تعريفات صحيح دي اوکه مبالغه ده؟ ثبوت ئي له رسول الله ﷺ څخه راغلی دی اوکه خلکوتأليف کړی دی. دلوستلوپه هکله ئي څه ډول مسئله ده؟

ځواب:- هغه په کوم صحيح سندثابت نه دی. کوم تعريفونه چې ورته ليکل شوي دي کوم اصل نه لري دهغوئ په بدل کي دي قرآن کريم تلاوت شي، درودشريف، کلمه شريفه او استغفاردي ووائي.
(فتاوى رحيميه ټوک ۱۰ مخ ۴۹۴)

دخواجګانوختم په ډليزه توګه په دوام سره ويل

پوښتنه:- ځيني ځايونه دخواجګانوختم په ډليزه توګه ويل کيږي. ددي حکم څه دی؟ آياتل لوستل به ئي بدعت اومکروه نه وي؟ بينواتوجروا.

ځواب:- په دې لړکې دې احقريوه پوښتنه له مفتي محمد يحيى صاحب څخه وکړه. مفتي يحيى صاحب له مفتي محمود حسن ګنګوهي څخه د هغې په اړه جواب وموند او هغه ئي وليکې. غوره ده چې هغه سوال او جواب رانقل شي. انشاءالله ستاسو د سوال جواب به وويل شي.

پوښتنه:- زمونږ د مشرانو د خواجګانو ختم معمول دی او ورسره ديسين شريف سورة هم په ډليزه توګه لولي او دعا هم په ډليزه توګه کوي، په دې هکله شرح صدر نشته تاسو راته ددې د جواز دلائل وښياست، وئي ليکئ مهرباني به مووي. د اشکال وجه ئي د عبدالله ابن مسعود ﷺ واقعه ده چې په رحيميه فتاوی (ټوک ۱ مخ ۳۰۲-۳۰۷) کې د ازالة الخفاء الاعتصام او مجالس الابرار په حواله ليکله شوې ده. ځينې حضرات و د رحيميه فتاوی ترمکالمې وروسته داخبره کوي چې په سهارنپور، دهلي او نورو ځايونو کې د خواجګانو ختم او ديسين ختم کوی آيا د اعمل د عبدالله ابن مسعود ﷺ د واقعې خلاف نه دی؟ او د االزام ماليلزم نه دی؟ په دې دواړو کې فرق څه دی؟ که دا د علاج يا د آفاتو د رفع لپاره تجويزشوی وي نو علاج او آفات خو موقت شيان دي لکه قنوت نازله چې په ځينو حالاتو کې ويله کيږي او مداومت ورباندې نه کيږي دلته دي هغسي وشي. فقط والسلام.

بينوا توجروا.

ځواب:- حامداً مصلياً ومسلماً.

دوه شيان دي يو مداومت او اصرار، د دواړو حکمونه سره بيل دي. په مندوب (مستحب) امر باندې مداومت قبيح نه دی. فقهاو و پرمندوب

امرباندي اصرارمکروه بللی دی. اصراردي ته وايي چې کوم عمل تل کوي اوکه ئې څوک ونه کړي هغه ګنهکار بولي دهغوئ تحقیراوتذلیل کوی. دامکروه ده. که پر مندوب امرمداومت وي خو اصرارنه وي نومندوب دمندوب پر حال پاته کیږي. مثلاً څوک تراودس کولووروسته تحیة الوضوء کوی خوضروري ئې نه بولي اوڅوک چې ئې نه کوی هغوئ هم ګنهکارنه بولي اوهغوئ نه ملامتوي نوپه دي کي کوم کراهت نشته. کوم اعمال چې دعلاج لپاره کوي نودهغه دسبب له وجې څخه ئې کوي ترڅوورته اړتیاوي هغه کوی. قنوت نازله خودامام شافعي رحمة الله علیه په مذهب کي دسهارپه لمانځه کي دتل لپاره ویله کیږي. خوامام ابوحنیفه رحمة الله علیه هغي ته دعامی ابتلاء په وخت کي اجازه ورکړي ده. نوسبب ئي ابتلاء عامه ده ترڅوهغه ابتلاء وي ویله کیږي اوچې داسبب ئي ختم شي بیانه ویله کیږي. دخواجګانوختم دبرکت دحصول لپاره کیږي. دادمشائخومجرب عمل دی چې ددي په برکت دعاقبلیږي. خوکله چې داسي وي چې دبرکت خواهش نه وي. نوترڅوئي دبرکت دحصول غوښتنه وي هغه وائي. داچې دبرکت غوښتنه تل وي نوورباندي مداومت کوي خو اصراردي ورباندي نه کوي. فقط.

(فتاوی رحیمیه توک ۱۵ مخ ۴۷۲)

دسواء لک دختم ثبوت

پوښتنه:- دچادمړینی یادمصیبت ددفعي لپاره کلمه طیبه یاآیة الکرسی ویل کیږی چې شمیرئي یولک پنځه ویشت زره وأري معلوم کړی دی. په دي کوم شرعي دلیل شته آیاتعدادمعلوم مول بدعت دی؟

ځواب:- دمصيبتونو ددفع کولولپاره چې ختم کوي دادعلاج لپاره دي. ددي ثبوت لـه قرآن کريم اوحديث څخه ضروري نـه ده. دومره کافي ده چې هغه دقرآن کريم اوحديث شريف خلاف نه وي نوبياپه شريعت کي ممنوع اومذموم نه دی. لکه غيرشرعي دم کول چې ممنوع دی. په ختم کي چې کومه شميره معلومه ده هغه داسي نه ده لکه دلمانځه رکعتونه يادطواف دگرزيدلوشميرچې ورتـه صراحتاً تعدادښودل ضروري دی. بلکه دادااسي دی لکه دطبيب نسخه چې وليکي: عناب پنځه داني،بادام اووه داني.. چې په تجربه ورتـه ثابت دی. ددي ثبوت لـه قرآن کريم اوحديث شريف څخه بي موردده. داچې ختم دعلاج لپاره ده نودبدعت سوال پکښي ختم دی. شميرپه تجربـه سـره تعينـول دشـريعت خـلاف خبـره نـه ده. دعـلاج لپـاره داوو ځاگانواوبه لـه اوومشکونو څخه غوښتل پـه حديث شريف کي ثابت دي. (فتاوی محمودیه ټوک۱۲مخ ۱۲۳)

دمصيبت په وخت کي ديسين شريف دسورة ختم

مسئله:- دبلااواومصيبتونودفع اودبرکت دحصول لپاره ديسين شريف ختم ددينی مشرانويومجرب عمل دی. ترڅو مصائب وي په دي عمل کول اودعلاج لپاره ختم کول کيدلای شي خوداديِ مسنونه طريقه اوشرعي حکم نه گڼي اوکه څوک په دي ختم کي گډون نه کوي په هغوئ دي بدنه وائي. (فتاوی رحیمیه ټوک۱۰مخ ۴۷۰)

مسئله:- دخواجگانودبرکت دحصول لپاره ويـل کيـدلای شي. دادمشايخو مجرب عمل دی. دهغه په برکت دعاقبليږي. (فتاوی رحیمیه ۷ مخ۴۷۲)

په سیندکې دصدقې په نیت روپۍ اچول

پوښتنه:- پر سیند دپاسه دتیریدلو پرمهال مسافران په سیند کې روپۍ اچوي آیادا عمل دصدقې په څیر د بلاوو دافع کیدلای شي؟

ځواب:- دا صدقه نه ده. بلکه دمال ضائع کول دي دادثواب کار نه دی دوبال موجب دی. (آپ کی مسائل توک ۸ مخ ۱۲۹)

دتعمیر پر بنسټ کې وینه تویول

مسئله:- دنوي ودانۍ دجوړولو په وخت کې ځینې خلک څاروي حلالوي وینه ئي په تهداب کې تویوي او غوښه ئي خیرات کوي یا سره او سپین زر په تهداب کې اچوي، داشرعي اصل نه لري.
(آپ کی مسائل توک ۸ مخ ۱۳۸)

پر نوې ودانۍ یادګان خوشحالي کول

مسئله:- دنوي ودانۍ په خوشحالي کې څه شي ویشل پروانه لري خوچې په دې ویش کې کوم تفاخراو ځان ښودنه نه وي.
(فتاوی محمودیه توک ۱۷ مخ ۳۳۴)

مسئله:- په شکرانه (خوړه) کې فقیرانو ته صدقه ورکول یا خپلوان رابلل صحیح اودبرکت باعث دی. که هغه پر کښت کرونده وي یادڅاروی حلالول یا غوښه اخیستل وي، صحیح دی.
(فتاوی محمودیه توک ۱۷ مخ ۴۰۲)

یادونه: ځینې ځایونه دحاصلاتو پر مهال مشرکین څاروي حلالوي اوعبادت کوي که داشکل وي بیاد کرونده په ځای ئي په کورکې کول یاهلته پخول او خلک رابلل ښه دي ترڅو له غیر مسلم سره مشابه نه وي. *(محمد رفعت قاسمی رحمة الله علیه)*

دچیچک لپاره تدبیرکول

پوښتنه :- دچیچک (کوي) دناروغي دخوندي توب لپاره سره زرپه غاړه کوي اود کوراهل په همدي شپوورځوکي جامي نه بدلوي یاجامي بدلوي خودناروغ کوټي ته نه ورځي یاله هغه ځخه په راتلوسمدستي دمریض خوني ته نه ورځي یاڅه شی نه پخوي اونورڅه شرعي اصل لري؟

ځواب :- که تجربه کارطبیب یاحکیم ووائي چې داسي مریض ته دغوښي بوي یاپخول یادجاموبوي مضر(ضررناک)دی نودعلاج لپاره داسي پرهیزکول پروانه لري. خودغیرمسلم خلکوپه عقیده که ووائي چې په دي سره ماتاجي (یابل څه)ناخوښه کیږي دانا جائزدی دادا سلام داهل عقیده نه ده. له خلاف الشرع امورو ځخه ځان ساتل لازم دی (فتاوی محمودیه ټوک ٦مخ ۷۷)

مسئله :- دطاعون اوچیچک له ناروغیو ځان ساتلوپه خاطرد پیچکاري په ځیرنورتدابیرنیول هم جائزدي. (فتاوی محمودیه ټوک ۱۷مخ ۳٦۰)

دپوجا(نذراوعبادت) لپاره چنده ورکول

پوښتنه :- زموږپه دفترکي دهري پنجشنبي په ورځ غیرمسلم خلک دنذرلپاره چنده ټولوي که ئي ورنه کړودښمنان کیږي اودهمدي پوجادشیریني حکم څه دی؟

ځواب :- که دروپولـه ورکـړي ځخه خلاصون نـه وي بیا دي دغوښتونکي دمالک کیدلوپه نیت ورکړي بیادی هغه له خپله لوري چې هرچیري مصرفوي، مصرف دي کړي. شیریني ئي هم که اخیستل

ضروري وي وادي خلي بيادي کوم ځاروي تـه ورکـړي. دغيرمسلم دنذراوعبادت شيريني اونورڅه دي نه خوري. (فتاوی محمودیه تورک۱۷ مخ۴۸۲)

غيرمسلم خلکوته دهغوئ دخوشحالي دورځومبارکي ويل

مسئله :- دغيرمسلم خلکودخوشحالي دورځومبارکي ويل پـه خط کی ليکل کـه کومـه شرکيه اوکفريـه جملـه پکښې استعمال نه شي بياپروانه لري و الافلا. (نظام الفتاوی تورک۱ مخ۴۸)

دغيرمسلم دپسرلي په خوشحالي کی ګډون کول

مسئله :- داچې په قبرپرستي اوتعزيه کي ئي ګډون کول جوازنه لري نوپه هولي(دپسرلي په لمانځلو کي به ئي ګډون کول څنګه جوازولري . يعنـي جوازنـه لـري. دهمـدي ورځـي پـه مناسبت اورونـه بلـول شاوخواپکـښې ګرزيدل، سـجده کـول اوڅـه شـي نـذرکول حـرام اومشرکانه فعل دی. (فتاوی رحیمیه تورک۱ مخ۱۵)

مسئله :- په قرآن کريم کي راغلي دي چې دمصيبت په وخت کی (انالله واناالیہ راجعون) ويل کيږي. اوڅوک ئي دغيرمسلم پر مړينه ووائي چې هغه دځان لپاره غم وګڼي. خوپـه حديث شريف کي راځي چې دفاجرپه مړه کيدلوداالله ﷺ بندګانوته په ځمکه کي راحت پيداکيږي (آپ کی مسائل تورک ۸ مخ ۳۰۵)

دلمرتندراوحامله ميرمن

پوښتنه :- دلتـه داخبـره مـشهوره ده چې کلـه لمرتندرونيـسي حامله ميرمن اوخاونددي دغوڅولواوريبلوکارنه کوي که نه داولاددبدن بـه ئي يوه برخه غوڅه شوي وي. ددي شرعي حيثيت څه دی؟

ځواب :- په حدیث شریف کي دي: په دغسي وخت کي دي صدقه اوخیرات کیږي دتوبه ایستلو، استغفار، لمونځ اودعاحکم شوی دی . دنوروخبروذکرنشته. نودادي شرعي نه ګڼي دایوازي توهم دی چي له غیرمسلم معاشري څخه راغلی دی. خوکه حکیم اوډاکټرد تجربي په رڼاکي څه ووائي هغه بیله خبره ده. (آپ کی مسائل توک ۸ مخ۲۲۵)

مسئله :- مشهوره ده چي دلمریاسپوږمۍ دتندر په وخت کي خوړل چښل منع دی. ددي هم کوم اصل نشته. خوهغه وخت الله ﷻ ته دتوجه وخت دی اوخوړل چښل پریښودل بله خبره ده. پاته داخبره شوه چي خلک ددنیاکاروباران ترګناه پوري هرڅه کوي خوخوړل چښل پریږدئ داشریعت بدلول اوبدعت دی. (اغلاط العوام ۱۸۹)

دبسم الله پر ځای ۷۸۶ لیکل

مسئله :- ۷۸۶دبسم الله شریفي عدددی. له مشرانوڅخه ددي لیکل رارواں دی. غالباً داارواج له دي امله شوی وي چي خطونه ولوستل شي بیابي اچوي نوبیادبسم الله بي ادبي کیږي. له دي بي ادبي څخه دځان ساتلولپاره مشرانودبسم الله پرځای ددي عددلیکل پیل کړی دی خوکه دبي ادبي اندیښنه نه وه بیادبسم الله لیکل ړاومناسب دی . (آپ کی مسائل توک ۸ مخ ۳۴۸)

مسئله :- دبسم الله په عوض د۷۸۶لیکل دبسم الله دلیکلوثواب نه لري. دادبسم الله عدددی چي ورڅخه یوازي اشاره کیږي.
(فتاوی محمودیه توک ۱۸ مخ ۳۵)

مسئله :- ځیني خلک د«السلام علیکم» پرځای مسنون سلام لیکي، که په لیک کي ځوک ولیکي: (ترمسنون سلام وروسته عرض کیږي چي...) داچي په شریعت کي داصیغه دسلام نه بلکه «السلام

علیکم، ده نود سلام مسنون دلفظ جواب ورکول واجب نه دی که څه هم لیکل ئي جائزدی.

ګټه: له دی څخه ثابتیږي کوموشرانوچې دسلام په عوض سلام مسنون لیکلی. دااحتیاط پکښي مراعات شوی دی په مخاطب باندي دسلام جواب واجب نه شي لکه دپرچلوپه وخت کي چې الحمدلله ورووائي یاد سجدی آیت په لوړږغ نه وائي ترڅوپه نوروواجب نه شي. (اغلاط العوام۱۳۱)

دویر(غم) مراسم اومیلمستیاوي

مسئله:- مړینه چې دغم اوویرمهال وي، دریمه، لسمه، څلوېښتي، شپږمیاشتي، کلني، تلنه اونوریادوي. اوپکښي ډیراهتمام کوی میلمستیاوي ورکوي که ئي خپل ځواک نه درلودپور(قرض) ورته کوي خلک هم پکښي داسي ګډون کوي لکه په ښادي کي چې ګډون کوي میرمني دښکلوجامواهتمام کوي. دا ټول شیان بدعت اوناروادي.

مسئله:- څه لوستل یابي وزلوته څه شی ورکول یادثواب درسیدلونورڅه اومړي ته دمغفرت دعاغوښتل په یقیني توګه ثابت دی. مړي ته دثواب ایصال پرته له شک څخه جائزدی خوسمه لاره اوطریقه ئي داده چې انسان څه ولري له هغه څخه صدقه ورکړي یاکوم بدني عبادت، نوافل، روژه، دقرآن کریم تلاوت، درودشریف ویل یانورڅه ولولي اوچې چاته ئي غواړي ثواب ئي وبخښي یادمړه شوي خپلوان له خپلودوستانوڅخه وغواړي چې ورته دعاوکړي اوهغوئ څه ولولي یاکوم خیرات دي وکړي. فقیه حافظ الدین ابن شهاب

کردري (المتوفی ۸۲۷ هـ) وائي: (وَيُكْرَهُ اتِّخَاذُ الضِّيَافَةِ فِي أَيَّامِ الْمُصِيبَةِ لِأَنَّهَا أَيَّامُ غَمٍّ، فَلَا يَلِيقُ فِيهَا مَا يَخْتَصُّ بِإِظْهَارِ السُّرُورِ وَإِنِ اتَّخَذَ طَعَامًا لِلْفُقَرَاءِ كَانَ حَسَنًا،

(فتاوى بزازيه على هامش الهنديه توک ۲ مخ ۳۷۹، کتاب الكراهية فصل ۹)

ژباړه: دمصیبت په ورځو کې میلمستیا کول مکروه دي. ځکه هغه دغم ورځ ده. کوم کارونه چې دخوشحالي لپاره ځانګړي وي ددې ورځوورنه دي. که بې وزلوته خواړه برابر کړي داغوره دی .دهند ستر مفتی مولانا کفایت الله لیکي:

ځواب:- مړیو ته دثواب استول مستحسن دی دمالي اوبدني عباداتو ثواب ورته رسیږي. خو هغه صورتونه چې شریعت ورته غوره کړي نه دي دهغوئ غوره کول اوبیا ثواب ګڼل او ګټوربلل بدعت دی. شرعي صورت ئي دادی چې که څوک مړي ته دثواب رسیدلو په نیت کوم بدني عبادت کوي لکه لمونځ کول، روژه نیول، قرآن کریم تلاوت کول، درود شریف ویل یانوراودهغه ثواب که چاته بخښي داسي دی ووائي: (ای الله ﷺ! ماچې دالمونځ وکړیا مې روژه ونیوله یا مې تلاوت وکړیا مې درود شریف ووایو دهغه ثواب په خپل فضل اورحمت سره فلاني مړي ته ورسوه) همداسي که دمالي عبادت ثواب ورته بخښي نو هرڅه چې په وس کې لري هغه دي دخدای ﷺ په لارکې صدقه کړي، مسجددي جوړکړي څاه دي وکاږي، سرای یامسافرخانه دي جوړه کړي، دیني مدرسه دی جوړه کړي، اوپه پورتني طریقه دی دهغوئ ثواب مړي ته وبخښي. داطریقه دثواب رسیدلو صحیح طریقه ده. دي ته کومه خاصه نیتیه یاورځ ټاکل په هغې کې دثواب زیاتوالی ګڼل او کوم شرعي دلیل هم ورته نه لري یاخاص شی مقررول

یاپر خاص لکه پر خاص قبرصدقه کول یاله جنازي سره يوځای ورل او هغه ضروري ګڼل او نور رسمونه چې پاته دي دا ټول د شريعت خلاف او بدعت دی. خو اړه له ځان سره ایښودل او فاتحه لوستل هم کوم اصل نه لري. که د خوړو صدقه کول مقصدوي هغه دی صدقه کړي، مستحق ته دی ورکړي. که ئي د تلاوت یاد رود شریف ویلو د ثواب لیږل مقصدوی هغه دي وبخښي. خود دوا رود ثواب درسیدلو شرط دانه دی چې خواړه تر ځنګه کښیږده او بیا ځه ووایه. دا شرائط نه له شریعت څخه ثابت دي او نه معقول دي..لنډه دا چې ثواب بخښل پر خپل ځای ښه کار دی خود دي اکثر مروج او اجونه ناجائز او بدعت دي. (کفایت المفتی ټوک ۴ مخ ۱۱۳)

د نوموړي دوهمه فتوی: ثواب بخښل جائز بلکه نیک کار دی. خو د هغه صحیح شرعي طريقه دا ده چې انسان که څه لري هغه صدقه کړي یا کوم بدني عبادت لکه نفلي لمونځ وکړي نفلي روژه ونیسي یا تلاوت وکړی او ثواب ئي چې چاته غواړي وبخښي. د ورځی یا کوم معلوم شی تعین نه کړي او نه دی دا ضروراولازم ګڼي. دریمه لسمه، څلویښتي د همدي مشخص کولو له امله چې مستقل رواج ګرزیدلی، بدعت دی دادریمه او رواج په توګه تر سره کول د ثواب موجب نه دی نو ثواب بخښل به ئي څنګه وي. (کفایت المفتی ټوک ۴ مخ ۱۲۲)

مقصد دا چې دریمه، لسمه، دوولسمه، څلویښتي، شپږمیاشتنی یا کلنی تلنه اسلامي مراسم نه دی د پردیو قومونو د ګاونډیتوب او تقلید نتیجه ده. (نتاوی رحیمیه ټوک ۱۰ مخ ۳۹۴-۳۹۷)

پر مزارونو باندي عرس اوقوالي

مسئله :- دقبرونو زيارت كول په يقيني ډول مسنون كار دی، له مزارونو څخه عبرت اخيستل ددعا او مغفرت غوښتلو لپاره هلته تلل جائزدي. منع نه دي خو دعرس رسم چې هركال دوفات په ورځ هغه ضروري ګڼل دي دانا جائزاو بدعت دی. درسول الله ﷺ او صحابه وو په دوركي ددي مثل نه ليدل كيږي. دادا اهل كتابو (دپرديو) رواج دی. كه دا اسلامی حكم يا ديني امروای، صحابه وو به ترهرچا وړاندي درسول الله ﷺ عرس كړی وو يا به ئي دراشده خلفا وو عرس كړی وو. په حديث شريف كي ددي ممانعت ثابت دی. درسول الله ﷺ ارشاد دی: (لاتجعلوا قبری عيدا) (زما قبر اخترمه ګرزوئ) (مشكوة شريف مخ ۷۲)

يعني لكه څنګه چې په اخترونو كی خلک سره غونډيږي هغسي په كومه نيټه زما پر قبرمه غونډيږئ. په اختركي دري شيان وي: دنيټې تعين. اجتماع او خوشحالي كول. له دی حديث شريف څخه په مزارونو باندي دراغونډيدلو تاريخ مشخص كول او خوشحالي كولو ممانعت ثابتيږي. علامه محمد طاهر پټني ددي حديث شريف په تشريح كي وائي: (لاتَجتمعُوا لِزيَارَتِه اِجتمَاعَكُم لِلعيدِ، فَاِنَّهُ يومُ لهو وسُرُور وحَالُ الزِّيَارَةِ بخِلافِه وَ كَانَ دَابُ اهل الكِتَابِ فاورثَهُمُ القسوَةُ)

يعني دحديث شريف مطلب دادی چې دقبردزيارت كولو لپاره دا اختر په څيرمه غونډيږئ څكه دا اخترورځ دلوبو او خوشحالي ورځ ده خو دزيارت كولو شان له دی څخه بيل (جلا) دی. (دزيارت كولو مقصد عبرت حاصلول، مرينه، آخرت او خپل انجام يادول دی.) پر قبرباندي دعرس جوړول دا اهل كتابو رواج دی چې له همدي وجې ئي زړونه هم سخت شوي دي. همدا وجه ده چې درسول الله ﷺ

دقبردزيارت کولو ورځ معينه اوټاکلي نه ده. دکال په جريان کی چې څومره مينه وال ورته ځي راځي زيارت کوي ثواب ورته رسيږي. داچې درسول الله ﷺ په روضه دعرس غونډه نه کيږي ددين دنورومشرانوعرس به څنګه جائزوي. له همدي امله ديني مشرانو، محدثينواوفقهاوو په ځرګندوالفاظو داروا ج عرس ناجائزبللی دی. (فتاوی رحيميه ټوک۱۰ مخ ۴۰۹)

قاضی ثناءالله پانی پتي په خپل تفسيرمظهري کي وائي: ناپوه کسان چې داولياوو له قبرونوسره څه کوي يعنې قبرونو ته سجده کوي، طواف پرې کوي، هغوئ روښانه کوي اوهر کال داخترپه څيرورباندي راغونډيږي اودعرس نوم ورکوي دا ټول امورناجائزدي. (فتاوی رحيميه ټوک۲ مخ ۳۱۹)

مسئله :- قبرونو ته دميرمنو د تللو او د اشخاصو ورتلل عرس ته له دي وجه منع شوی دي چې هلته اعتقادي اوعلمي خرابئ پکښي دي. سربيره پردي ترعرس وروسته ورشي ځکه په ميلو کي اکثرا بدعتونه اونامشروع امورترسره کيږي اوعوام له هغوئ څخه دځان ساتلوځواک نه لري اوداولياوو په دربار(مزار) دګناه ارتکاب لاسخت دی. (فتاوی رحيميه ټوک۲ مخ ۳۰۹، رشيديه مخ ۵۵۵)

مسئله :- دمشرانوپر قبرونو عرس جوړول، څادرونه غوړول، نذرونه منل اوغوښتنه کول ناجائزاوحرام دی دعرس بنياد غالباً داسي اينښودل شوی دی چې دشيخ ترمړينی وروسته دهغه مريدان کوم چې راغونډ شوي دی څه وعظ اونصيحت ئي کړی دی خووروورو دامقصدتري پاته شوی اودهغوئ ځای ناستو په منظم ډول دهغوی دهډو کودخرڅولودنده پيل کړي ده. دعرس شريف په

نوم دمشرانو پر قبرونو سلګونو بدعتونو ،محرماتو اوخرافاتو طوفان راولاړکړی دی. داچې دقبرپلورلوکارورنق موندلی دی نوځيني ځايونه دجعلي قبرونوجوړول پيل شوي دي. (آپ کي مسائل نوک۱مخ۳۱۲)

مسئله :- ځلويښتي،تلني اونوروليپاره دومره خبره کافي ده چې که دابنه اودثواب کار وای نورسو ل الله ﷺ اوصحابه وو به نه وو پريښی. ځکه هغوی پر هرنيک کارمين وو. خوهيڅاپه کوم کمزوري روايت هم له هغوئ څخه نقل کړی نه دی اوعلماؤوددي بدعت اوناجائزتوب په ښکاره الفاظوويلی دی. خودمړي اهل ته دتعزيت لپاره ورتلل ،قرآن کريم ويل ،څه خواړه يانورڅه ورکول اومړي ته ئي ثواب بخښل ثواب دی خوچې په ټاکلونيټونه وی اودنوم اوريالپاره نه وي.
(امدادالمفتين نوک۱ مخ۱۱)

مسئله :- ځيني خلک پر قبرونوباندي نذرونه کوي. داچې له دی څخه ئي مقصدداولياوو تقرب اوخوښي غوښتل دی اوهغوئ حاجت رواګڼي ځکه هم داعقيده شرک اودنذرخوړل ئي هم ناجائزدی. دالله ﷻ فرمان دی:(وماأهل به لغير الله)

مسئله :- ځيني خلک داسي تأويل کوي چې زمونږمقصدبي وزلوته ورکړه ده خوداچې بي وزله خلک پر قبرونوسره راغونديږي نوموږئي هلته وروخودايوازي حيله ده ځکه که همدابي وزله خلک هغوئ ته په لاره مخامخ ورشي هيڅ به ورنه کړي که څه هم هغوی ئي تري وغواړي. داجواب ورکوي چيري چې ئي وروهلته لارسيدلي نه يو. له دي څخه څرګنديږي چې مقصودئي قبروي بي وزله خلک ئي مقصدنه وي. هلته ئي وړي اوهلته (شيريني) خواړه اونورڅه ويشي داپه قبراېښودلوته څه وجه اوضرورت دی. (اصلاح الرسوم مخ۱۲۵)

مسئله :- ثواب بخښنل پرته له داسي پابندي چي ثابته نه وي داګټورکاري اوحديث شريف اوفقه له کتابونو څخه ثابت دي خودکومي ورځي مثلاً دپنجشنبي پابندي ثابته نه ده، بلکه بدعت ده. همداسي دنيتيي پابندي مثلاً دربيع الاول يادشعبان پنځلسمه يادمحرم لسمه نيټه يانوروپابندي ثابته نه ده. دابدعت ده. همداسي دکوم خاص شي لکه حلوا، شربت يانورخه پابندي هم ثابت نه دي. داهم بدعت دي. همداسي دکوم ځاي پابندي هم نشته نوپابندي ئي بدعت ده. (فتوى محموديه توک١ مخ٢٢٠ .. مدادالاحکام توک١ مخ٢٠٧)

پرقبرونوباندي سجده کول

مسئله :- پرقبرونوسجده کول حرام دي. ام المؤمنين عائشه رضي الله تعالى عنها وائي: رسول الله ﷺ په وروستنيوورځوکي وفرمائل: (لعن الله اليهودوالنصارى اتخذواقبورانبياءهم مساجد)

يعني په يهودواونصاراووديدا الله ﷻ لعنت وي هغوئ دخپلونبيانوقبرونه دسجدي ځاي ګرزولي وو. (بخارى شريف توک١ مخ١٧٧)

په بل حديث شريف کي دي: عن جندب ؓ قال سمعت النبى ﷺ يقول الاوان من كان قبلهم كانويتخذون قبورانبيائهم وصالحيهم مساجد،انى انهاكم عن ذلك . (رواه مسلم)

حضرت جندب ؓ وائي: ماله رسول الله ﷺ څخه واوريدل چي وئي فرمائل: واورئ: ترتاسي وړاندي خلکودخپلونبيانواووليانوله قبرونوڅخه دسجدي ځاي جوړکړي وو. زه تاسوله دي کارڅخه منع کوم. (مشکوة مخ٧٩)

يعني: له عطاء بن يسار ؓ څخه روايت دي چي رسول الله ﷺ وفرمائل : اى الله! زماقبرت مه ګرزوي چي دهغه عبادت وشي. (سجده ورته

وشـي. دالله غـضب دي وي پـر هغوخلکـو چې دخپلو انبياؤلـه قبرونو څخه ئي د سجدي ځايونه جوړکړي دي.
په يوه بل حديث شريف کی دي: (عن قيس بن سعد ...الخ) قيس بن سعد ﷺ وائي: کله چې زه هديري ته ولاړم ماهلته خلک وليدل چې خپل سردارته به ئي سجده کوله. ماپه زړه کی وويل: رسول الله ﷺ ددي زيات مستحق دی چې ورته سجده وشي. بيا چې د رسول الله ﷺ حضورته حاضرشوم. څه چې مي ليدلي ووهغه مي ورته بيان کړل اوورته مې خپل خيال مى څرګند کړچې ته ددي ډير مستحق ئي چې درته سجده وشي. رسول الله ﷺ وفرمائل:
(ارأيت لـو مررت بقبـري اکنـت تـسجد وله؟ فقلـتٌ: لا! فقـال: لاتفعلوا، لوکنت امراحدا ان يّسجد لاحد، لامرت النساء ان يسجُدْنَ لازواجهن لما جعل الله لهم عليهن من حقّ. (رواه ابوداؤد)
يعني ګوره که ته زما په قبرتيريږې هغه ته به سجده کوي ؟. ما عرض وکړنه هيڅکله نه. وئي وفرمائل: نو(په ژوند کي مي هم راتـه) سجده مـه کـوئ. کـه ماچاتـه امرکـولای چـې مخلـوق تـه سـجده وکـړئ نو ميرمنوته به مى حکم کړی وای چې خپلو خاوندانو ته سجده وکړئ، دهغوی دحق له امله چې پر هغوئ الله ﷻ دسرپوحق اينبنی دی.
(مشکوةشريف مخ ۲۸۲ باب عشرة النساء)
همداسي په يوه بل حديث شريف کي دي: يوځل يواوښ راغی. رسول الله ﷺ تـه ئـي سـجده وکـړه. صحابه وورسـول الله ﷺ تـه عـرض وکـړ: تاسوته حيوانات اووني سجده کوي نومونږ ډيرحقداريو چې درته سجده وکړو رسول الله ﷺ وفرمائل: (أعبُدُوا رَبّکم وَاکرِمُوا اَخَاکُم)

يعني دخپل رب عبادت وكړئ (هغه ته سجده وكړئ) اودخپلوورونوعرت وكړئ. عائشه رضى الله تعالى عنهاروايت كوي: اَنَّ رَسُوْلَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي نَفَرٍ مِنَ المُهَاجِرِيْنَ وَالاَنْصَارِ فَجَاءَ بَعِيْرٌ فَسَجَدَ لَهُ فَقَالَ اَصْحَابُهُ: يَا رَسُوْلَ اللهِ! تَسجدُ لَكَ البَهَائِمُ وَالشَّجَرُ فَنَحْنُ اَحَقُّ اَنْ نَسجدَ لَكَ فَقَالَ: اُعْبُدُوا رَبَّكُم اَكْرِمُوا اَخَاكُم وَلَوْ كُنْتُ اٰمُرُ اَحَدًا اَنْ يَسْجُدَ لِاَحَدٍ لَاَمَرْتُ المَرْأَةَ اَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا الخ (مشكوة شريف ص ٢٨٣، باب عشرة النساء)

په دى مباركو حديثونو كى غوروكړئ رسول الله ﷺ د قبرلمانځني په هكله څومره شدت كړى دى او په څومره شدت سره ئي ممانعت كړى دى. په كوم قبرچې سجده كيږى هغه ئي بت بللى او په سجده كوونكى باندي ئي لعنت ويلى دى او هغه ئي داسي د غضب سبب گڼلى دى. پر قبرد سجدى په هلكه قاضى ثناء الله پاني پتي په «مالابد منه» كي وائي: (د انبياوو او اولياوو پر قبرونو سجده كول، وربانذي طواف كول، څه ورڅخه غوښتل د هغه په نوم نذركول حرام دى. بلكه ځيني شيان پكښي كفرته رسيږي، رسول الله ﷺ وربانذي لعنت ويلى او له هغه ئي ممانعت كړى دى او فرمايلي ئي دي: زماله قبرڅخه بت مه جوړوئ. (يعني لكه كفارچي له بتانوسره معامله كوي هغسي زماله قبرسره مه كوئ. (فتاوى رحيميه توك ١٠ مخ ٤١٤-٤١٧)

پر قبرونو طواف كول

مسئله :- مزارونوته تلل پر قبرونو طواف او سجده كول دهغي دراوديوال ښكلول په شريعت كى حرام دى. شاه محمد اسحاق محدث دهلوى رحمة الله عليه د (شرح مناسك په حواله ليكي):

پوښتنه :- پر قبربانـدي دري ځله راګرزيـدل اوطـواف کولوانـسان کافر کيږي، مشرک يا فاسق ګرزي ؟

ځواب :- پر قبردري ځله يا کم اوزيات ګرزيدل شرعاً ناجائزاوحرام دی دحرامو پـه ارتکـاب چې څوک مصروي هغـه فاسق دی اوکـه ئـي جائزاومستحب وګڼي اوطواف وکړي دکفرموجب دی. ملاعلی قاري رحمـة الله عليـه پـه شرح مناسـک کـي رواړي دي: ولايطوف الـخ.. طـواف دي نـه کـوی يعنـی درسول الله ﷺ پرقبـردي نـه ګـرزي طـواف دکعبي شريفي لپـاره ځانګړی دی نودانبياؤاواوليـاؤپرقبرونوطواف کول حرام دی. الـخ (امدادالمسائل ترجمه ماته مسئل مخ ۷۵-۷۲ اوفتاوی رحيميه ټوک ۱۰مخ ۴۹۳)

پرقبرونوڅراغ بلول

مسئله :- پر قبرونودڅراغ بلولورسول الله ﷺ نه يوازي داچې ممانعت کړی دی بلکه پر داسي کوونکوئي لعنت ويلی دی نوداحرام دی. پـه حديث شريف کي دي: عَنِ ابنِ عَبّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنهُمَاقالَ: لعَنَ رَسُولُ اللهِ صَـلّى اللهُ عَلَيـهِ وَسَـلّم زَائِـرَاتِ القُبُـورِ وَالمُتّخِـذِينَ عَلَيهَا المَسَاجِدَ وَالسُّرُجَ. (رواه ابوداؤد الترمذي والنسائي) (مشکوة شريف ۷۱، باب المساجد ومواضع الصلوة)

ژباړه : له عبدالله ابن عباس رضي الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله ﷺ پر هغو ميرمنولعنت ويلی دی چې قبرونوتـه ځي اوپر هغوخلکوچې پر قبرونوسجده کوي اوورباندي څراغونـه بلوي. ملاعلی قـاري حنفـی ددي په شرح کي وائي: په قبردڅراغ لګولوممانعت ياله دي وجې دی چې بي ګټي دمال ضياع دی اوچاتـه ئي ګټـه نه رسيږي اوددي لپـاره چې اوردوزخ نښانه ده لـه قبرڅخـه ئي ليري کـول ښـه دي او يـائي

ممانعت له دی امله دی چې قبرونه له غیرشرعي تعظیم څخه وساتل شي، چې پر قبرله سجدی څخه ممانعت هم له دی امله دی.
(فتاوی رحیمیه ټوک ۱۰ مخ ۴۱۳)

پر قبرونوګلان اچول

په حدیث کې دومره ثابت دی چې یوځل رسول الله ﷺ پر دوو قبرونو تیریدی وئي فرمائل: دادواړه په عذاب کي دی. رسول الله ﷺ دخرمایوه لمده څانګه دوه ځایه کړه اوپر هرقبرئي یوه، یوه توته واچوله اووئي فرمائل: هیله ده ترڅوداوچیږي ددوئ په عذاب کي تخفیف (لږوالی، سپک والی) وي. (بخاری . مسلم دمشکوة مخ ۴۲ په حواله)

که په دي حدیث شریف عمل وشي اوکومه شنه څانګه پر قبرودروي لکه دپتولو په وخت کي چې کومه څانګه (شناخته) باندي ودرول شي . نوهغه له ګلانوسره ولي څانګړي شي دالمده اوشنه څانګه اسانه اومفت موندله کیږي ګلان به اخیستل کیږي که هغه روپئ مړه شوي ته دثواب په نیت خیرات شي نومړي ته به ئي ګټه زیاته وي. معلومه ده چې ګلان دمړي دمراسموپه مهال غوړول کیږي چې حراموالی ئي څرګند دی یایورسم دی چې مال ضائع کیږي اودهندوانورسم دی اومسلمانانوته دکفاراوفساقوسره ورته والی حرام دی. (مالابدمنه مخ ۱۳۱)

مسئله :- مړي ته دثواب رسیدلوپه هیله غوره صورت دادی چې څه ولوستل شي یاصدقه اوخیرات وشي ثواب ئي ورته وبخښي اودعاورته وکړي داشیان مړه شویوکسانوته ګټوردي، روح ئي ورباندی خوشحاله کیږي اوداطریقه له سنت سره برابره ده.

داوایوچې دبدعتونواستدلال په حدیث شریف باطل دی. رسول الله ﷺ پر قبرونوباندي دخرماشنې څانګي ودرولي ګلان ئي ورباندی نه

دي اچولي نو که ددي خلکو مقصد د سنت اتباع وي ورته ورډادی چې شني څانګي وربانديو اچوي نه داچې ګلان پري وغوړوی، کنه معلومه ده چې مقصدئي ابتداع ده خو نه اتباع.
بله خبره داده چې رسول الله ﷺ هم دا څانګي دګنهکارانو پر قبرونو واچولي نه دصالحانو پر قبر. اوس که مقصد اتباع د سنت وی نو دفساقو پر قبرونو دي څانګي اوګلان اچوي خو دوئ داسي نه کوي بلکه هغوئي ئي دداسي خلکو پر قبرونو اچوی چې دعذاب احتمال ئي شته خو کيدلای شي امکان ئي هم نه وي. نوښکاره ده چې مقصد اتباع نه ده بلکه مقصد ابتداع ده او دااستدلال ئي داحکامو په استنباط نه ده بلکه دتحريف له جملي څخه دی. اعاذنا الله من ذالک.
(امداد المسائل ترجمه مأته مسائل مخ ۸۴)

مسئله :- له حديث شريف څخه دبدعتونو استدلال سراسر باطل دی. ځکه رسول الله ﷺ پر قبرونو باندی دخرمادوني شني څانګي واچولي ګلان ئي نه دی اچولي که ددي خلکو مقصد اتباع وي نو دخرماو څانګي دی وربانديو اچوي. بله خبره داده چې داعمل دګنهکارانو له قبرونو سره شوی دی نه دصالحانو. داخلک ئي دفساقو او فجارو پر قبرونو نه اچوي چې دهغوئ دعذاب احتمال خو شته خو ممکن عذاب نه وي. نو ثابته ده چې ددي خلکو مقصد اتباع نه ده بلکه مقصدئي ابتداع ده.
(فتاوی رحيميه توک ۱۰ مخ ۴۱۷).

مسئله :- پر قبرونو له څراغ لګولو څخه رسول الله ﷺ نه يوازي داچې ممانعت کړی دی بلکه پر داسي کوونکوئي لعنت ويلی دی.
(فتاوی رحيميه توک ۱۰ مخ ۴۳۱ - دمشکوة توک ۱ مخ ۷۱)

مسئله :- پر قبر طواف کول، ښکلول حرام دي.
(فتاوی رحیمیه ټوک ۱۰ مخ ۴۲۱ - احسن الفتاوی ټوک ۱ مخ ۳۷۴ او اصلاح الرسوم مخ ۱۲۲)
مسئله :- تر پټولو وروسته پر قبر باندي اوبه پاشل جائز دي، ګلان اچول دسنت خلاف دي او اوره ورباندي اچول عبث خبره ده او که څراغ ورباندي ولګوي مکروه او ممنوع دي. (آپ کی مسائل ټوک ۱ مخ ۳۱۲)

پر قبرونو څادر غوړول

پوښتنه :- یو څوک وائي چې پر کعبه باندي پوښ اچولی نو پر قبرئي اچول څه خبره ده ؟
ځواب :- په حدیث شریف کي پر دیوال څادر غوړل منع شوي دي. سره له دي چې په دي کار کي په ښکاره کوم قباحت او دشرک ویره نشته. نو پر قبر پوښ اچول دشرک له وهم او غیرالله دتعظیم له امله په اوله درجه ممانعت دي. ردالمحتار ټوک ۱ مخ ۸۲۹ - امداد ټوک ۱ مخ ۲۰۱)
خو دکعبي مبارکي غلاف رسول الله ﷺ ورباندي اچولی دی، دهغي تعظیم شرک ته نه رسیږي ،له همدي امله هغه لور ته په لمانځه کي مخامخ دریدل ضروري دي خو دلمانځه پر مهال قبر ته مخ اړول مکروه دي. (احسن الفتاوی ټوک ۱ مخ ۳۷۲ - امداد الاحکام ټوک ۱ مخ ۱۸۴)
مسئله :- پر جنازه باندي دګلانو څادر بدعت دي. که څوک دهغي جنازي له لمانځه څخه انکار وکړي صحیح دي. (احسن الفتاوی ټوک ۱ مخ ۳۷۸)
مسئله :- دمړي د پټولو په مهال په قبر کي دخوشبوي لښتي (عود یا نوره) اچول ناجائز او بدعت دي. په دي کي دشرک ثبوت نشته (احسن الفتاوی ټوک ۱ مخ ۳۷۱)

پر قبراذان کول بدعت دی

پوښتنه:- ترڅولووروسته پر قبراذان کوي وائي شيطان تښتي اومړي ئي له شرارت څخه خلاصيږي ددي حکم څه دی؟

ځواب:- پر قبراذان کوم اصل نه لري له سنت سره موافق کارنه دی. بدعت دی پريښودل ئي واجب دی.

مسئله:- درسو الله ﷺ اوصحابه وو په زمانه کي په زرګونو کسان مړه شوي دي، هغوئ په خپلولاسونو ښخ کړي دي دقبرله عذاب اودشيطان له شرارت څخه هغوئ ښه خبرووخوپه کوم قبرداذان کولو ثبوت ئي نشته. آياهغوئ دخپلو مړوخيرغوښتونکي نه وو؟ داچي رسول الله ﷺ اوصحابه وو د چاپر قبراذان نه دی کړی نوچاته جوازنه لري چي پر قبراذان وکړي. علامه ابن حجر رحمة الله عليه وائي: پر قبراذان کول بدعت دی څوک چي ئي دماشوم په غوږکي په اذان کولو قياسوي چي يومندوب عمل دی اواذان علی القبرسنت بولي داغلط ده اوقياس ئي صحيح نه ده. (فتاوی رحيميه ټوک ۲ مخ ۲۰۷)

مسئله:- ترڅولووروسته په اجتماعي اوانفرادي ډول مړي ته دعاکول، مغفرت غوښتل، اودنکيرمنکرپه جواب کي ورته دثابت قدمي دعاغوښتلو ترغيب په ابو داؤد(ټوک۲ مخ ۲۰۳) کي راغلي دي (فتاوی محموديه ټوک ۱ مخ ۱۹۲- فتاوی رحيميه ټوک ۲مخ۲۰۱ - عالمګيري ټوک ۱ مخ ۱۶۶)

مزارته روپۍ ورکول څنګه دی؟

پوښتنه:- موږ ترونه په لاره تيريږي کوم مزارپه مخ ورځي خلک چاته روپۍ ورکوي چي مزارته ئي ورکړي، دامنارته روپۍ ورکول څنګه دی؟

ځــواب:- قبراو مزارتــه چــې کــومي روپــئ ورکــولي کيــږي کــه مقصد پکښې فقيرانو او مسکينانو ته صدقه وي خوجوازلري اوکه دمزارنذرانه مقصود وي نوناجائزدی اوحرام. خونن دخلکوله حال څخه څرګنديږي چې دعوامو مقصد دوهمه خبره ده نومنع کول ئې ضروردي. (آپ کی مسائل ټوک۱ مخ۲۵۱)

مړي ته نعري وهل

مسئله:- څوک چې مزارته لاړشي هغه که دعالم، ولي يا هرڅوک وي او ووائي: ای فلانيه زمالپاره دعاوکړه چې فلانی کارمي وشي يـاوائي لـه قبرڅخـه رابهرشـه (راووزه) اوداسـلام مرسـته وکـړه يانورداسي الفاظ ووائي دانعري وهل مکروه دي اوکه ئي داخرابه عقيده هم وه چې مړي دخداي ﷻ دخلقت په کارخانه کی دخيل وګڼي نو حرام ده. (امدادالاحکام ټوک۱ مخ ۲۲۳- اوعين الهدايه ټوک۱ مخ ۷۲۲)

دروح تينبته

مسئله:- دځينو خلکو دا باوردی چې څوک ځان وژنه وکړي، دهغه روح لاره ورکوي، تښتي بيانه موندله کيږي. داغلطه اوبي اصله خبره ده په شريعت کي کوم اصل نه لري. خوځان وژنه يوه ستره ګناه ده.
(اغلاط العوام مخ ۴۷)

مسئله:- ځيني عوام وائي که کومه ميرمن دحيض يااولادزيږولو پـه مهـال ومـري هغـي تـه بـه دوه ځلـه غسـل ورکـول کيـږي. داغلطـه اوبـي اصله خبره ده. (اغلاط العوام مخ ۴۳)

مسئله :- ځيني خلک وائي: کله چې مو دغيرمسلم جنازه وليدله نوداوايا ست: (فی نارجهنم خالدین فیها) په شریعت کې ددې کوم اصل نشته. (اغلاط العوام مخ ۲۱۸)

مسئله :- دجنازي دورلوپر مهال په زوره نعت ويل يا درود شريف اوکلمه ويل جائزنه دی خو که پټه خوله په زړه کې کلمه شریفه ويله کيږي پروانه لري. (اغلاط العوام مخ ۲۱۸)

مسئله :- ځيني خلک دجنازي دلمانځه دتکبيرونودويلو په مهال مخ اسمان ته ګرزوي دا بې اصله خبره ده. (غلاط العوام مخ۴۱۷)

مسئله :- دپټولو په وخت مړي ته اذان کول بدعت دی. له مشرانو رانقل شوي نه دي. (فتاوی دارالعلوم ټوک ۱مخ ۱۹)

مسئله :- مشهوره ده که کومه ميرمن دحيض په مهال ومري، هغه شيشَکه (بلا) کيږي او څوک خوري. دا خبره شرک ده. (اغلاط مخ ۲۱۲)

مسئله :- دجنازي ترلمانځه وروسته بيالاسونه او چتول دعا کول بدعت دی. دپرېښودلو دي. (امدادالاحکام ټوک۱مخ۱۹۵)

مسئله :- که دشریعت خلاف کارونه کړي دزړو میرمنو(سپين سرو)قبرونو ته تلل جائزدی. ځواني ميرمني دي نه ځي ځکه پکښي فتنه ده. (امدادالاحکام ټوک۱مخ۸۱۳)

مسئله :- مشهوره ده چې که مړي په کوريا کلي کې وي دهغه تروړلو خوړل چنبل ګناه ګڼي. دا خبره غلطه ده. اصل نه لري که څوک وږي وي دوډۍ دی وخوري ممانعت نه لري.

مسئله :- ځینی عوام دا اهتمام کوي چې مړي ته د کورله لوښو غسل ورنه کړی ،نوي لوښي راوړي له هغوئ څخه غسل ورکوي بیا دغه لوښي مسجد ته ورکي. دا بیخي غلطه ده. بې اصله ده. (اغلاط العوام مخ ۱۹۲)

مسئله :- ځیني خلک په هغه ځای کی چې مړي ته ئي غسل ورکړی وي تر دریو شپو څراغ لګوي دا خبره بې اصله ده. (اغلاط العوام مخ ۲۱۲)

مسئله :- په کفن یا قبر کي عهدنامه یا دکوم ولي شجره یا قرآني آیت یا کومه دعا ایښودل صحیح نه دي او په کفن یا سینه باندي په کافور یا سیاهي کلمه طیبه یا بل څه لیکل دا صحیح نه دی.
(اغلاط العوام مخ ۲۰۸)

یادونه: د مړي په خرابیدلو او بدبویه کیدلو د دي شیانو بې احترامي کیږی. دا پریښودل په کار دی خو هغه شیان چې په شریعت کی د ادب دادرجه نه لري که ئي په قبر کی کښیږدي پروانه لري لکه د کوم بزرګ کالي یا نور. *(محمد رفعت قاسمی)*

مسئله :- د میر منو رسم دي چې د میره د مړینی له امله جامي چیري (پري) کوي دا د غیر مسلم قوم رسم او مالي نقصان دی نه دي چیري کوي، کاږي دي او ترعدت وروسته دي بیا اغوندي ،خو که ئي په اغوستلو یا کښلو کي مزاحمت وي بیا دي پري کوي. ګوتي ګوتمی هم داسي دی. (اغلاط العوام مخ ۲۱۴ د امداد الفتاوی په حواله)

مسئله :- دنیا ته د مړه شویو خلکو د روح دراتګ خیال غلط دی. که هغه نیکان دی بیا دنیا ته راتلل نه غواړي او که بدان دي هغوئ ته دراتلو اجازه نشته.

مسئله :- ځینې جاهلان خلک وائي چې که میرمن د ماشوم زیږولو په مهال مړه شي هغه خبیثه روح گرزي. دابالکل غلطه ده بلکه په حدیث شریف کې راځي چې دا میرمن شهیده ده. (اغلاط العوام مخ ۱۹)

مسئله :- ځینې خلک داباورلري چې دبرات په شپه دمړو کسانو روح کورته راځي اوگوري چې ځوک زمونږلپاره څه پخوي کنه. داخبره په نقلي دلائلو ثابته نه ده داباورباطل دی.

مسئله :- دځینو کسانوداعقیده ده که په هم داسې شپه مړوته دثواب لپاره څه ونه بخښل شي هغه روح سوزیږي. داټولي داټولي خبري بې اصله دي په شریعت کې کوم اصل نه لري. (اغلاط العوام مخ ۱۹)

مسئله :- دعوامو عقیده ده چې دهري پنجشنبې په ماښام دمړه شویو روح خپلو کورونوته راځي په یوه گوښه کې وي اوگوري چې څوک راته دثواب کارکوي که څه دثواب شی پیداکړي خوښه ،کنه په ناهیلي سره ځي. داخیال غلط دی اوخرابه عقیده ده. په شریعت کې اصل نه لري. (اغلاط العوام مخ ۲۰)

دقبردزیارت کولولپاره سفرکول

مسئله :- دعرس کول یاورځ معلومول اوپر قبرونوفاتحه ویل اوخلک ورته راغوښتل ،په خیرالقرون کې نه دی ثابت بلکه همداسې ممنوعه بدعت گڼلي دي اوپه شدت سره ئې ممانعت کړی دی. دقبرونو دزیارت ترغیب په حدیثونو کې راغلی دی خوداقید نشته چې دخپل ښارقبرونو ته لاړ شئ او دسفر ممانعت ئې هم نشته. عائشه رضی الله تعالی عنها دخپل وروردعبد الرحمن ﷺ زیارت ته تللي ده اوهغه له مدینې منورې څخه لیرې دی. په حدیث شریف کې مسجد ته

د سفرکولو ممانعت راغلی دی چې په یوه مسجد کي تربل فضیلت مه بولئ اوورته سفرمه کوئ. یوازي دریومسجدونو (بیت الله شریفه، بیت المقدس ،نبوي مسجد) ته پر نوروفوقیت حاصل دی دهغوی دفضیلت دترلاسه کولو په غرض ورته د سفرکولو اجازه ده. (فتاوی محمودیه توک ۱ مخ ۱۵۲)

دمړي دخښتن له لوري دمیلمستیارواج

پوښتنه :- ددې میلمتیا په هکله څه حکم دی چې دمړي خپلوان ئې چمتو کوی اوخلک ورته رابولي دواده په څیرپکښې خپلوان اودوستان پکښې راغونډیږي اودارواج ضروري هم ګڼي.

ځواب :- دامروجه میلمستاناجائزه اوبدعت ده. اوځودلائل پکښې شته:

۱-: په حقیقت کي دادهندوانو(غیرمسلمو) رواج دی اوپکښې له هندوانوسره ورته والی دی.

۲-: په شریعت کی دغم په وخت کی مشروع نه دی. په فقه کي په دی هکله تصریح موجودده.

۳-: دادعوت لازمی پیژندل التزام د مالایلزم دی چې ناجائزده.

۴-: په دي دعوت کی چې څه شی مصرفیږی په هغه کي دماشومانواویتیمانوبرخه هم وي. دنابالغ مال دصدقي اوخیرات په ډول خلکوته ورکول هم جوازنه لري.

۵-: په دي دعوت کي دثواب خبره هم نه راځي بلکه ریاپکښې مطلوب وي یائې دخلکوله بدویلواوطعني ورکولوله امله کوي اوداشرک اصغردی.

الف: په صدقه کي اخفاء (په پټه ورکړه) افضله ده. نوکه دي خلکو ته داخفاء ترغيب ورکړل شي نه ئي مني.
ب :صدقه په نقدي ډول خوراغوره ده. ځکه اخفا؟ء هم پکښي اسانه ده اوپه بي وزلوکي ئي ګټه هم زياته ده چې که کوم ضرورت لري هغه به وربانديې پوره کړي اوکه اوس ورته اړتياونه لري دبياضرورت لپاره به ئي وساتي اوداګټي په دعوت کي نشته. کله لاخواړه مضرهم وي خودنقدي صدقي ورکړي ته څوک هم نه حاضريږي.
په دوهمه درجه کي دصدقي غوره صورت دادی چې دبي وزلوحال وليدل شي اودضرورت وړشي ورته صدقه شي يعنې ناروغ ته دوا ، مسافرته کرايه، دلاري خرڅ ،وږي ته خواړه، لوڅ ته جامه، جوړه يادېخني په فصل کی برستني کمبلي لنډه داچې دضرورت دپوره کولوخيال ئي وساتل شي. خودلته په هرحال خواړه خوړل کيږي نورکه ناروغ بي دوامري ،لوڅ يخ لړزوي، بي وزله ګرمي سوځوي يامسافرين له کم خرڅي څخه کړيږي.
که همدي خلکوته دميلمستياپرځای دصحيح طريقي دصدقه کولومشوره ورکړي چې بي وزلوته ګټوره ده مړي ته هم اوصدقه کوونکي ته هم غوره ده. نوپه جواب کي وائي که ميلمستياونه شي ،وروړګلوي خرابيږي اوزماپوزه پري کيږي.
ج: که دثواب خبره مقصودوي نوفقيرانواوبي وزله دي لومړي وګڼي خوحال داسي وي چې خپلوان اقتداروالااوشتمن خلک سره راغونډيږي،بي وزله يوازي دنوم لپاره راغواړي، ځيني ځايونه خولادنوم لپاره هم بي وزله خلک نه وي،په داسي دعوت کی څوک داجرئت کولای شي چې ووايي چې دادثواب لپاره ده.

(احسن الفتاوی توک۱ مخ ۳۵۲)اودردالمحتارتوک۱ مخ ۷۲۴په حواله)

دمړي داهل کورته خواړه استول (لیږل)

مسئله :- له شریعت څخه دومره ثابته ده که په کوم کورکې څوک ومړي ګاونډیانو، خپلوانو، اوعزیزانو ته ئې بنائې ترهغه چې دغم اودردزیاتوالی وي دهمدې کورداهل دخوړوانتظام وکړئ، دهغوئ تسلي وکړي، هغوئ وبولي، راوئي غواړي یابې کورته خواړه ورواستوي اودهغوئ دتسلي لپاره په خپله هم په ډوډئ خوړلو کې ورسره شریک شي. نورڅه ثابت نه دي بلکه دمړي اهل ته دخوشحالي په څیربلنه مکروه ده. په شامی کې راځي که ترپټولوروسته په اتفاقي توګه یادمړي داهل دتسلي لپاره له هغه سره په خوړلوکې ګډون وکړي داګنجائش شته. خوداچې خپلوان له لیري، لیري راځي، هلته پاته کیږي اودخوشحالي دمیلمستیاوو په څیرراغونډیږي دامکروه اوبدعت دي. (نظام الفتاوی توک۱ مخ ۱۴۷)

مسئله :- دمړه شوي ګاونډیان اوخپلوان دي یوازي دیوې ورځې لپاره دهغه کورته خواړه ورواستوي همدادیوې شپې ورځې لپاره مستحب کاردی. تریوې ورځې زیات خواړه ورته استول مکروه دی. په دې رواج کې د حرج اوتکلیف له زیاتوالي سره، سره دابدی هم شته چې عوام ئې یوشرعي حکم ګڼي اوداپه شریعت کی زیاتوب اوبدعت دی. (احسن الفتاوی توک۱ مخ ۲۰۴ دردالمحتارپه حواله)

مسئله :- دمړه شوي په کورکې ډوډئ ه خوړل کومه شرعي خبره نه ده اودمړي اهل ته هم له خوړلوممانعت شرعي حکم نه دی. دغم دزیاتوالي له امله ډوډئ نه خوړل بله خبره ده. نن سبادارواج ده چې په دې ډیراهتمام کوي چې دمړي په کورکې خواړه ونه خوري هغه ګناه

ګڼي. ددې رواج ترک کول واجب دي. څه ناڅه خوړل غوره دي په خپلوانو او ګاونډيانو لازمه ده ترڅو هغوئ خوړلو ته وهڅوي.
(احسن الفتاوی ټوک۴ مخ ۳۱۴)

مسئله :- دمړي په کور کې دخوړلو لپاره راغونډيدل په يقيني توګه ناجائزاوډيره بې غيرتي ده په دې ګناه کې بلوونکي اوبلل شوې ټول شريک دي. آن نژدې خپلوان هم که دارسم لازم ګڼي اونه ګډون پکښې بدګڼي اوداخواړه دمړي دکورنۍ له لوري وي دابياهم ناجائزعمل دی. (احسن الفتاوی ټوک۱ مخ۳۸۱ دردالمحتار په حواله)

دمړي داهل تعزيت

مسئله :- دمړي داهل تعزيت يعني تسلي کول ورته دصبرتلقين کول دهغه اومړي لپاره دعاکول مسنون اوپکښې فضيلت ده. په حديث شريف کې دي: (څوک چې دمصيبت رسيدلي شخص تعزيت وکړي. الله ﷻ ورته دومره ثواب ورکوي لکه دمصيبت څښتن ته چې ئې ورکوي) (ترمذی شريف ټوک۱ مخ۱۲۷)

مسئله :- تعزيت تردريوورځوپورې کيدلای شي وروسته مکروه دی. هوکه څوک خبرنه وويادمړي اهل ياتعزيت کوونکی حاضرنه ووبياتردريوورځووروسته هم کيدلای شي. که بله مجبوري ياليرې والي وونودخط په ذريعه تعزيت کيدلای شي. له رسول الله ﷺ څخه په خط سره تعزيت هم ثابت دی. (حصن حصين مخ۱۸)

مسئله :- دتعزيت الفاظ په حديث شريف کې معلوم دي: (الله ﷻ دی درته اجردرکړي.) دصبردې درته غوره بدله درکړي. الله ﷻ دي مړی وبخښي)

مسئله:- که دوا ړه غیرمسلم وي دا الفاظ دي وائي (الله دي درته بدل درکړي، سړي مومه کمیږه) (عالمګیري توک۱ مخ ۱۲۷)

مسئله:- تعزیت یوازي دنیوي رواج نه دی. بلکه په حدیث شریف کي ثابت اسلامي تعلیم او د اجراوثواب کار دی. (فتاوی رحیمیه توک۲ مخ۲۳۲)

مسئله:- د مړي تر ښخولو وروسته د کورنۍ له غړیو سره مصافحه (جوړ په خیر) کول د سنت موافق کار نه دی. (فتاوی رحیمیه توک۱ مخ ۳۴۲ د شامي په حواله)

تعزیتي جلسه

مسئله:- د چاپه مړینه د متعلقینو تعزیه یعني د صبر تلقین په سنت ثابت دی. که دور تللو موقع نه وه په خط هم د پخوانیو صالحانو ثبوت شته. داچې پر مړي ډیرو کسانو ته غم رسیږي او ټولو ته رسیدل ستونزمن کار دی نو اسانه لاره ئې داده چې سره راغونډ شي او د ډیریو خای دعا د قبول وړده. په داسي کښیناستلو کی کومه شرعي بدي نشته. خو ډیر ځایو نه دي جلسي یوازي د رسم بڼه خپله کړي ده. مقصد ئې داوي چې په اخبارونو کی ئې نوم راشي، شهرت ئې وشي، یاوائي که تعزیتي جلسه و نه کړو خلک به مو ملامت کړي یانورڅه.. د دي پرېښودل ضرور دی. (فتاوی محمودیه توک۲ مخ۲۷۵)

دثواب بخښلو غلطه طریقه

مسئله:- مړي ته د ثواب د بخښلو طریقه خورا اسانه ده. خو کومي طریقې چې نن لیدلي کیږي نه الله ﷻ ویلي دي، نه رسول الله ﷺ ښودلي دي، نه صحابه وو اختیار کړي دي او نه امامانو داویلي دي. داخلک وایي که مونږ دا رسم ونه کړو نو وروړلي خرابیږي. دا یوازي بدعت نه دی بلکه شرک هم دی ځکه دا د الله ﷻ په خاطر نه کیږي بلکه

له تولني څخه دومره ويريږي چې له هغې څخه ئي خداى ﷻ جوړ کړى دى. داشرک دى چې غيرالله راضي کوى په تولنه کې دارواج نه کول دپوزي پريکيدل ګڼي او تولنه دخدايي ځاى ته رسوي. داستره (لو، غټه) بيغرتي تنني کم همته مسلمانان دچاپه مړينه دڅاروي په څيرپه منډه ورځي ترڅويوه ګوله ورته پيدا شي. که په زړه کې دخداى ﷻ ويره نه وي، داخرت فکرنه وي، دحساب اوکتاب ويره نه وي، دخداى ﷻ اواسلام لحاظ نه وي لږترلږه غيرت خوشته. دچاچې کوم خپلوان ومړي په هغه خورحم په کاردى يوخوهغه ته مصيبت رسيدلى دى په درملنه ئې مصرف شوى دى خوبيغرته خلک بياورباندى راتوليږى چې که څه ورته پاته وي نوهغه ورته راوړه چې وئي خوري. که ربښتياهم دثواب خبره وي، کله مصيبت، والاسره په زړه کې ورسره جذبه وى. نودرسول الله ﷺ فرموده ولي کافي نه ده ؟
واورئ دثواب بخښلو لپاره حقيقت څه شى ؟ هرنيک کارچې انسان دځان لپاره کوى هغه دى نوروته دثواب په نيت ورکړي په دې نيت دې ثواب ورته وبخښي. مړي اوژوندي ته ثواب بخښل کيږي نفلي حج اوعمره کيږي طواف کيږى لنډه داهرعمل چې دځان لپاره کيږى يوازې نيت غواړي چې خداى ﷻ ئي ثواب فلان اوفلان ته ورسوي. ثواب ورسيږي اودايصال ثواب همداطريقه ده. داثواب تاته هم رسيږي او چې چاته ئي غواړې هغوئ ته هم پوره پوره رسيږي.
يوه غلط فهمي بله هم ده. خلک داسې پوهيږى چې ثواب يوازې مړه شويو کسانوته رسيږي. خولکه څنګه چې مړه شويوته رسيږي هغسې ژوندوته هم رسيږى. کوم عبادت چې دځان لپاره کوى په هغه کې نيت وکړي چې ثواب ئې فلاني اوفلانى ته ورسيږى ور رسيږي. (اصلاح الرسوم)

مسئله :- ځيني خلک څه خوړل صدقه کئي. که بې وزلو ته نقدي روپۍ یا غله ورکوله کيږي هغه صدقه نه کئي له همدې امله ځيني خلک د پنجشنبې په ورځ څه د خوړلو شيان مسجد ته وړل ضروري گڼي. حال دا چې د صدقې لپاره نه پنجشنبه شرط ده او نه هم مسجد ته استول. ځيني بيا خواړه و خوري خو ترڅو چې ئې دعا او فاتحه ورباندې ويلې نه وي هغه صدقه او د ثواب کار نه گڼي. دا ډېره غلطه ده. که په اخلاص سره د خداى ﷻ په لار کې څه ورکړل شي، الله ﷻ ئې قبلوي او که د هغوى د ثواب د بخښلو نيت وکړي هغه ورته رسيږي.
(آپ کی مسائل اور ان کا حل جلد ۳ صفحہ ۴۳۱)

دثواب دايصال لپاره ولي ميلمستياکيږي

رسو الله ﷺ فرمائلي دي: سَبعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللهُ فِي ظِلِّهِ يَومَ لاَ ظِلَّ إلاَّ ظِلُّهُ (الحديث)

اووه کسان داسې دي چې د قيامت په ورځ چې کوم سيوري نه وي، هغوئ ته به الله ﷻ د رحمت په سيوري کې ځاى ورکړي. خلک به د گناهونو له امله په خپلو خولو کې ډوب وي څومره چې د چا گناوې ډېرې وي، هغومره به ئې خوله زياته وي. د چا به تر ښڼو د چا تر نامه، د چا تر سينې، د چا تر خولې او ډېر خو به لا داسې وي چې تول په خولو کې ډوب وي. په هغو (اوو کسانو کې به يو هغه څوک وي چې صدقه دومره پټه ورکړي چې که ئې په ښي لاس ورکړي چې ې لاس و نه پوهيږي چې څه شي ئې ورکړل. وائي دا دې شخص به دومره ستره درجه وي چې د قيامت په ورځ به د حشر له تود وخې خوندي وي او د خداى ﷻ د رحمت په سيوري کې به ورته ځاى ورکړل شي. اوس تاسو فکر وکړئ چې د پټې صدقې دو رکړې څومره ډېر اثر دى. نو د چا په

مړينه کـه کومـه صدقه کيـږی دومره رسمونواوازوته څه ارتيـاده دامیلمستیاوی ولـي کیـږی. دمیلمستیا روپۍ دي په بي وزلوزده کوونکویادکلي په مسکینانووویشي. شریعت ئي له صدقي څخه نه راګرزوي ډیره صدقه دی وکړي خود سنت مطابق دي وکړي. خوخبره داده چي پـه ټولنـه کـي ئـي پـوزه پـري کيـږي. لـه ټـولني څخـه ئـي معبودجـوړکړي دي. آیادقیامـت پـه ورځ پـه دي جـواب ورکولوبـه خلاص شي؟ په هغي ورځ به دټولو اعمالو حساب ورکول کیږی. هلته بـه دچاپـه کارنـه راځـي. دخدای ﷻ لپاره لږفکروکړئ ددي ټـولني درضاکولولپاره خوعاقبت خراب اوتباه شو. آیاداټولنه بـه هغـه مهال پـه ښـه درشـي. پـه پټـه صدقه کي څومره ثـواب دی. آیاتاسوبه هغـه صدقه کوئ اوکه به دعوت کوئ.

په صدقه کی روپۍ دڅه لپاره

بله خبره داده چي که انسان څه فکروکړي پوهيږي چي دمیلمستیاپه ځای که نقدي روپۍ بي وزلوته ورکړل شي ګټه ئي ډیره ده. ځکه روپۍ ئـي دهرحاجـت لپـاره کيـدای شـي، دځـای جـامي ،دنـاروغي ددوا ،دسفرکرایه یابل دنیائي ضرورت هرڅه پوره کولای شي. روپۍ داسی شی دی چي هرضرورت پوره کولای شي. که نن ورتـه ضرورت نه وي دبیاضرورت لپاره په کارکیږي دخوړواړتیاهم ورباندي پوره کيـږي نوپـه صـدقه اوخیـرات کـي دنقدوروپوصـدقه خوراغـوره اوافضله ده. په هغي کی بي وزلوته ګټه زیاته ده اوثواب ئي هم زیـات دی. په نقدوروپو کی یوښه والي داهم دی چي هغـه صدقه پټه کیږی اوپه هغي هغـه زیری هم شتـه چي دالله ﷻ بـه ورتـه دخپـل رحمت پـه

سيوري کی ځای ورکړي. بلکه ئي هم هغه ده چې مسکين ته ګتوره ده او ثواب ئي هم زيات دی. خو شيطان ورته وائي چې ميلمستيا وکړه، که ئي په خوالاپه ګيډه کی دردهم ووبيابه هم خواړه خوري که ثواب ووکه نه وو. ډيرخوندخبره خو داده چې ثواب بې وزله او مسکينانو ته په صدقه کی ده خو په ميلمستيا کې مسکين نژدې هم نه ورځي تول خپلوان ورباندې راغونډيږي اونوم ورباندی دثواب صدقه ږدي خو خوري ئي بډايان داغيرت هم څوک نه کوي چې لوی لوی اميران ځانونه دمسکينانو په ځای ويني، داخه ډول غيرت دی په دريمه ،لسمه او څلويښتې يانوروخرافاتو کې اميران اوبډايان داسي ګډون کوي ګواکي بې وزله اومسکينان دي ترټولوځانونه غريب بولي داخو مره ظلم دی او درسول الله ﷺ څومره ستره مقابله ده. څومره خطاکيدل او په سترګو ننوتل دی چې دمسکين په ځای ناست وي او دهغوئ حق خوري.

دثواب لپاره نقده غوره ده

په نقده او درو پو په صدقه کې هم پټوالی راځي اوهم دبې وزلو اړتياوي پوره کيږي. دثواب لپاره دميلمستيالاره غوره کول يو قباحت دی. الله ﷻ فرمائي چې دثواب لپاره ،هرڅه ورکولای شي څومره چې موخوښه وي اوهرچيري چې موخوښه وي اوهر وخت چې غواړئ صدقه ورکړئ. په اخلاص سره هرنفلي عبادت خدای ﷻ قبلوی. خدای ﷻ هرځای موجوددی هغه هرڅه ويني، عبادتونه قبلوي سميع اوبصيردی، عليم اوخبيردی. خو شيطان دانسان لاروهي وائي دمړي دربيمه ده خيرات وکړه وروسته وړاندې ئي مه

کوه ،دمړي کره ورشه ،هلته ئي وکړه. که ئي بیل ،بیل وکړي الله ﷻ ئي نه مني په اصل کی خوئي بیل ،بیل اوپته صدقه شیطان نه ورسره مني ،شیطان ئي په ځان واکمن جوړکړی وي اودهغه طریقه دخدای ﷻ اورسول الله ﷺ دطریقي خلاف ده. داله خدای ﷻ اورسول الله ﷺ څخه بغاوت اوورسره مقابله ده. دالاره چې الله ﷻ اورسول الله ﷺ نه ده خوښه کړي داخلک ئي ولي غوره کوي. یو کمزوری بنده دخدای ﷻ اورسول الله ﷺمقابله کوي. دخدای ﷻ لپاره پر ځان رحم وکړئ. لږفکروکړئ دخدای ﷻ بندګانو ته اساني پیدا کړئ. تاسو چې هروخت غواړئ ،هروخت چې غواړئ نفلي عبادت وکړئ. په هرحال کي چې غواړئ ادائي کړئ. په بازارکی په مجلس کی ،په کورکي ،په دکان کی ،په مسجد کی ،په ناسته ولاړه ،ولاړه په هرحال کي که هرعبادت کیږی ،الله ﷻ ئي هلته قبلوي ورته ثواب ورکوي یوازي دشخص نیت ته اړتیاده. یوازي دانیت کول په کاردی چې داثواب فلاني ته بخښم ورته رسیږي. خودملایانو په جامه کي شکم پرسته کسان بیابنیي څودوئ ناست نه وي ثواب نشته ،دوئ ،ډریوراوګاردي به ئي وي ،غونډه به وي ګواکي الله ﷻ ترغه دانه قبلوي ځوهمداکسان نه وي دا ارګابارګانه وي. الله ﷻ دي راته دګیډي له دوزخ څخه امان راکړي ،دي ګیډوروخلکو دخپلو ګیډو دډکولو لپاره څنګه عوام غلطه کړي دي ،داسي ورته وائي که ملانه وی نه مړي ته ثواب رسیږی اونه هم څوک مړي ته غسل ورکولای شي. په پای کي دیوي بلي غلطي عقیدي اصلاح کول هم ضروري دی. هغه دا چې وائي کوم شی چې مسکینانو ته ورکول کیږي هم هغه مړي ته رسیږي. داغلطه خبره ده.

په دی مسئله پوهیدل هم ضروري ده چې که په کومه کورنئ کي دخیراوخیرات غلطه طریقه رواج شوي وي که چاته پکښي اصلاح اوتوبه توفیق ورکړل شوی وي، هغه ته لازمه ده چې دکورنئ تولوغړیوته وصیت وکړي چې دهغه په مړینه دي هیڅکله کله دادبدعت کارونه نه کوی صدقه اوخیرات دي په سنت طریقه برابروکړي. داوصیت ورباندي فرض دی. که وصیت ونه کړي که دده په مړینه کوم بدعت یابدرواج کیږي عذاب ئي همدی مړی ته ورکول کیږی. دادي هم معلومه وي چې ترهري یوي گناه ترعذاب دبدعت عذاب زیات دی. اوکه څومره خلک دده په ویلواووصیت اصلاح شي اوثواب به ئي دده په عمل پانه کی لیکل کیږي دبدعت په محیط کي په سنتوعمل کول دسلو شهیدانو برابرثواب ورکول کیږي.
یاالله ﷻ! مونږته درسول الله ﷺ رښتونی محبت راوبخښي، صحیح عظمت اواطاعت راته وبخښي. دسنت اتباع راته په برخه کړي. آمین
(محمد رفعت قاسمی رحمة الله علیه)

پر خوړوباندي فاتحه لوستل

پوښتنه:- دلته په خیرات کی داسي رسم دی چې خواړه دبي وزله خلکوترخنګ کښیږدي یوځل فاتحه (الحمد لله) اودري ځله سورة اخلاص (قل هو الله احد الایة) وائي ثواب ئي مړي ته بخښي. اوبیاهمدا خواړه خوري. ددي شرعي حکم څنګه دی؟

ځواب:- دثواب لپاره دفاتحي لوستلوداطریقه کوم اصل نه لری، بدعت ده. ددي په ثبوت کي چې حدیث شریف وړاندي کوي هغه موضوعي ده. (فتاوی رحیمیه تورک ۳ مخ ۱۹۴)

مسئله :- مړی تـه دهـرې نیکـۍ ثـواب رسـیږي ،مړي تـه دثـواب رسیدلوپه نیت سره هغه ته رسیږي خوداچې خواړه ږدی بیافاتحه وائي اوداویل چې پرته له دي څخه ئي ثواب نه رسیږي، داغلطه خبره ده داکوم دلیل نه لري ځان ساتل ورڅخه لازم دی. (فتاوی محمودیه ټوک ۱ مخ ۲۲۹)

مسئله :- ترمړیني وروسته ترڅلویښتو ورځودوړدئ رواج بدعت دی، همداشان یوولسمه هم بدعت دی. پرته له دی چې رسم اورواج ته وکتل شي خیراوخیرات مستحسن دي. (رشیدیه مخ ۱۲۱)

مسئله :- پر خوړوباندي فاتحه لوستل بالکل غلطه خبرده (خوکه داسي وکړل شي داخواړه حرام نه دي خوړل ئي جوازلري) خودانه لاره رسول الله ﷺ څخه ثابته ده اونه هم له صحابه وڅخه. نه له تابعینواونه هم له مجتهدینوڅخه یوازي یوبدعت اوضلالت دی.
(امدادالمفتین توک ۱ مخ ۱۰- کفایت المفتی توک ۱ مخ ۲۱۰)

دسورة فاتحه لوستلوحقیقت

مسئله :- لومړی خوپه دی پوهیدل په کاردی چې فاتحه یعني مړوته دثواب بخښلوطریقه څه ده ؟

داحقیقت په شریعت کي شته که څوک کومه نیکي کوي، کوم ثواب چې ورباندي مرتب دی هغه له خپله لوري بل ته بخښلای شي. یعني ویلای شي یاالله ﷺ ددی خیرثواب فلانـي تـه ورکړی، هغـه تـه ئي ورسوی. مثلاً : دالله ﷺ پـه لاره کی څه خواړه ،شیریني ،روپئ، جامي یانورڅـه ورکـړل شـي اودعـاوکړی چـې پـه دي سـره راتـه کـوم ثـواب پیداکیږي هغه فلاني ته ورکړي یانیمه سپاره قرآن کریم تلاوت کړي یاکوم سورة ووائي اوثواب ئي ورته وبخښي. که کوم کاراوس وکړي

يائي په خوانيکي کړي وي ددواړو ثواب بخښلای شي نوررواجونه هسي چټي دی. مثلاً:
۱- چيري خواړه ږدي خوک ورسره دريږي دقرآن کريم کوم سورة وائي اونوم په نوم ئي ټولو مړوته بخښي په دی خرابه عقيده کي ډيري بدئ شته. مثلاً دنوروجاهلانو عقيده داکيږي چې پرته له دی څخه ثواب ورته نه رسيږي. نويوورته همداسي ښه راغلاست کوي که همداسي کارونه کړي ورته خواړه نه ورکوي.
مسئله:- دلويانو اوولیانو په فاتحه کي يوه بله وراني هم شته هغه داچې خلک هغه حاجت روا او مشکل کشاګڼي. په همدي نيت ورته فاتحه وائي ورته زارئ کوي چې دا اوهغه کارئي وشي، حاجتونه ئي پوره شي، اولادئي وشي، داولاد عمرونه ئي ډيرشي.
هرمسلمان پوهيږي چې داډول عقيده لرل شرک ده. (الله ﷻ مودي وساتي) غرض داچې داټول بدعتونه اورواجونه پريښودل په کاردي. که څوک ثواب بخښل غواړي نوپه هغي لاري دي وبخښي چې شريعت ښودلي ده. ټول لغوه کارونه دي پريږدي ددي رواج دي هيڅ پابندي نه کوي چې دهرڅه توفيق لري هغه دي وکړي هغه دي مسکينانوته ورکړي اوبيادي ثواب بخشش کړي. (بهشتي زيور ټوک ۲ مخ۵۲)

دفاتحي شريفي مسنونه طريقه کومه ده؟

پوښتنه:- ۱- فاتحه چې په قبرلوستله کيږي مسنونه طريقه ئي څه ډول ده؟
۲- دفاتحي لپاره ولي قبرته ځي. که په کورکي وويله شي ثواب ئي رسيږی کنه؟

جواب۱-: له قبر سره که ورته دعاکوي مسنونه طريقه ئي داده چې کله هديري ته ورشي ووائي: اَلسَّلَامُ عَلَيكُم يا اَهلَ الدِّيَارِ مِنَ المُؤمِنِينَ وَالمُؤمِنَاتِ وَالمُسلِمِينَ وَالمُسلِمَاتِ ا انتُم لَنَا سَلَفٌ وَنَحنُ بِالاَثرِ يَغفِرُ اللهُ لَنَا وَلَکُم اَجمَعِينَ.
داټولو مړوګانوته سلام اودعاده. بيابه دتکاثر سورة يوځل اوداخلاص (قل هو الله) يوولس ځله اوکه ورته وخت وويسين شريف دي هم يووارولولي. بيادي دعاوکړي اوثواب دي فلان اوفلان اوبيادهديرې ټول اهل ته وبخښي.
۲-: که قرآن کريم په کورکي تلاوت شي اوثواب ئي وبخښل شي ،رسيږي. که يوازي دثواب بخښلواراده وي بيا هديرې ته دتللوضرورت نشته خوکه له ثواب سره ،سره له مړي سره دخوا خوږۍ مقصدهم وی بيادي ورځي هلته دي قرآن کريم تلاوت کړي له دي سره مړي ته خوشحالي زياته پيدا کيږي. (امدادالاحکام ټوک۱ مخ ۱۹۳)
مسئله :- دثواب دبخښلو لپاره چې کومه طريقه له قرآن کريم،حديث شريف اوصحابه وو رضی الله تعالی عنهم څخه ثابته ده هغه داده چې څوقرآني آيا تونه تلاوت شي. په فقيرانو ،يتيمانوکونډواونوروبې وزلانوخواړه وخوړل شي ياجامه ورکړای شي ياکوم بل دخيرکاروکړل شي بيائي ثواب رسول الله ﷺ اونور هرچاته ئي غواړي وبخښي اوله خلکوپټ داکاريوازي دخدای ﷻ لپاره وشي اونيت ئي داوي چې ای الله ﷻ! داڅه چې مي ولوستل يامي صدقه کړل اويامي دانيک کاروکړددی ثواب رسول الله ﷺ اوفلاني،فلاني ته ورسوی. نوري

چې طريقي نن رواج شوې دي، هغوئ له قرآن او حديث څخه ثابتي نه دي. (نظام الفتاوی تو ک۱ مخ۱۵۱)

دبدعت تعريف

مسئله:- دخدای ﷻ په ذات، صفاتو، اختيار او تصرف کې بل څوک شريک گڼل دا شرک دی. او که کوم کار چې رسول الله ﷺ صحابه وو او تابعينو کړی نه وي او وروسته ددين په نوم پيدا شوی وي او عبادت ئې وگڼي هغه بدعت بلل کيږي. له دی اصولو سره سم ئې مثالونه تاسو ولټوئ.

مسئله:- په درمختار مع حاشيه شامي تو ک۱ مخ۱۲۰کي چې دبدعت تعريف شوی دی لنډيز ئې دا دی:

الف: په دين کي داسي نظريه، طريقه او عمل پيدا کول بدعت بلل کيږي چې هغه دنبوي طريقي خلاف وي، هغه له رسول الله ﷺ څخه نه قولاً نه فعلاً نه صراحتاً، نه دلالةً او نه هم اشارتاً ثابت وی.

ب: داغوره کول هم له رسول الله ﷺ سره په ضديت او مخالفت کی نه وي هسی په خپل فکر او اټکل يو د خبره يا کوم کار غوره وگڼي او هغه کوي.

ج: هغه شی به ددينی مقصد لپاره وسيله نه وي بلکه هغه به په خپله ديني خبره منله شوی وي. (آپ کی مسائل تو ک۱ مخ۴۵ - نظام الفتاوی تو ک۱ مخ۱۳۱)

مسئله:- ترکفر او شرک وروسته بدعت ستره گناه ده. بدعت هغه څه بلل کيږي چې په شريعت کی اصل ونه لري يعني په قرآن کريم او حديث شريف کي ثبوت ونه لري. درسول الله ﷺ، صحابه

وو ،تابعينو او تبع تابعينو په زمانه کي موجود نه وي. او همدا نوي څه ددين کار وبولي.

مسئله :- بدعت خورابد شي دی رسول الله ﷺ بدعت مردود ګنلي دی ځوک چي بدعت رامنځته کوي هغه ئي دين ورانونکی ګنلي دی. رسول الله ﷺ فرمائي: هر بدعت ضلالت دی او هر ضلالت دګمراهي په اورکي دی. (تعليم الاسلام ټوک ۴ مخ ۴۲)

دبدعت ډولونه

پوښتنه :- کوم بدعت، حسنه بدعت هم کيدلای شي؟

ځواب :- په بدعت کي حسنه نشته. کوم چي بدعت حسنه بلل کيږي هغه سنت دی خو په اصطلاح کي ئي فرق دی. مطلب ئي يو دی. (فتاوی رشيديه مخ ۱۴۲)

په لغت کی دسنت معنی طريقه هغه که سمه وی اوکه ناوړه.

دبدعت معنی نوی شی دی چي پخوانه وي. په لغت کی هرنوي شي ته بدعت ويل کيږي. ددي تعريف په اعتبار بدعت هميشه سيئه (بد) او ضاله دی خو په لغوي اعتبار کله حسنه هم وی. (نظام الفتاوی ټوک ۱ مخ ۱۲)

مسئله :- دکوم بدعت يادونه چي په حديث شريف کی په مذمت سره شوي ده ،هغه يو ډول دی او هغه (کُلُّ بِدعَةٍ ضَلالَةٌ وَكُلُّ ضَلالَةٍ فِي النَّارِ.(فتاوی محموديه ټوک ۱۴ مخ ۲۱)

مسئله :- هره نوي خبره چي په شريعت کي اصل ونه لري او هغه دين وبلل شي يا پرينبودله شي هغه بدعت او ممنوع دی. (حاشيه امدادالفتاوی ټوک ۱ مخ ۱۵۲)

مسئله :- لکه شرک چې دتوحيدضددی. همداسي بدعت دسنت مقابل دی. سخت نقصان رسوونکی دی داسنت له منځه وړي او ځای ئي نيسي. (فتاوی رحيميه ټوک ۱۰ مخ ۳۳۷)

مسئله :- په شامي کي دبدعت په قسمونو(رقمونو) کي راځي چې تراويح يوځای په جماعت کولو په هکله عمر رضي الله عنه وويل: نعمت البدعة له همدی امله په سيئه اوحسنه وويشل شوکه نه حسنه بدعت دلغت په اعتباربدعت دی خونه په شرعي اعتبارچې کل بدعة ضلالة چې شرعي بدعت اوبدعت سيئه ورڅخه مراددی. هغه چې بدعت حسنه بولي هغه سيئه نه دی بلکه هغه مسلوکه في الدين دی هغه معين في الدين دی هغه احداث في الدين نه دی بلکه هغه احداث للدين دی.
(فتاوی محموديه ټوک ۱۲ مخ ۱۸۵)

دبدعت دتفصيل لپاره وګورئ: براهين قاطعه، فتح الباري، ټوک ۴ مخ ۲۸۷.
الترغيب والترهيب مخ ۲۵. اختلاف امت اورصراط مستقيم مخ ۱۰۰. ترمذی شريف ټوک ۱ مخ ۳۳. نسائي شريف ټوک ۱ مخ ۱۳۲. مسلم شريف ټوک ۱ مخ ۲۴۹، مشکوة شريف ټوک ۱ مخ ۲۳۸ باب حرم المدينه.

بدعت لومړی (اول وار) څنګه رامنځته (پيدا) شو؟

په قرآن کريم کي دسورة مائده دريم آيت دی الله ﷻ فرمائي: (نن مي کامل کړ ستاسو لپاره ستاسو دين او پوره مي کړل نعمتونه په نعمتونه پر تاسو اوراضي شوم تاسو ته داسلام په دين)

خدای ﷻ خپل غوره اوبهترين نعمت ذکرکړی دی چې ماستاسو دين له هرلوري اوپه هرډول بشپړ اومکمل کړ تاسو ته له دي دين څخه دبل دين اړتيا نشته اونه له دي نبي څخه پرته دبل نبي ضرورت شته. خدای ﷻ ستاسو نبي خاتم النبيين ګرزولی دی. هغه ئي دټولو پيريانو او انسانانو لپاره استولی دی. حلال هغه دی چې دی

ئي حلال ګڼي اوحرام هغه دی چې دی ئي حرام ګڼي. دین هغه دی چې ده راوړي دی. ددین په بشپړتیانعمت پوره شو. داچې زه تاسوته په همدي دین خوښ یم تاسوهم وربانډ ي خوښ اوسی. دادین خدای ﷻ ته خوښ دی دافضل رسول په واسطه ئي درته رسولی دی اوخپل اشرف کتاب ئي درته نازل کړی دی.

حواله: تفسیرابن کثیرپاره ۷ مخ۴۸ سورة مائده دلومړی رکوع په تفسیرکي ابن عباس ؓ فرمائي: داسلام دین الله ﷻ درته کامل کړی دی تابه تل پاته وي زیاتولوته محتاج نه دی هغه خدای ﷻ بشپړکړی دی چې ترقیامته به نه نیمګړی کیږي. په دی دین الله ﷻ خوښ دی هیڅکله به هم نه تري ناخوښه کیږي.

حواله: تفسیرابن کثیرپاره ۷ مخ۴۸ سورة مائده دلومړی رکوع په تفسیرکی دابن ابی حاتم په حواله لیکلي دي: یو شخص وودخدای ﷻ ددین کلک پابندووپه یوه وخت کي شیطان هغه وغولاوو ورته وئي ویل: هغه څه چې نوروکول ته ئي وکړه. له دي څه درته جوړه ده نه موعام خلک عزت کوي نه شهرت لري تاته وړه ده چې نوی شی جوړکړي خلکوته ئي وښیه بیاوګوره چې ته څنګه مشهوره کیږي اوڅنګه به ستاذکرهرځای کیږي.

هغه شخص همداسي وکړل.خلکوته ئي هم وویل اوورو سته دهغه تقلید کیده. وروسته پښیمانه شوملک ئي پریښود په یوازیتوب کی ئي دخدای ﷻ عبادت کاووخودخدای ﷻ له لوري ورته جواب ورسیده چې: (که ستاخطاء یوازي ستاوای مابه معاف کړی وای

خوتاعام خلک خطاء کړل هغوئ دي ګمراه کړل په همدي لاره هغوئ مري، دهغوی وبال به له تاسوڅنګه ليري کيږي زه موتوبه نه قبلوم)

حواله : تفسيرابن کثيرپاره ۲ مخ ۱۲۵ سورة مائده دلسمي رکوع تفسير: حديث شريف: عائشه رضي الله تعالى عنهاوائي: رسول الله ﷺ فرمائي: څوک چې په دي امر(يعنى دين) کې داسي نوي خبره پيداکړي چې هغه له دي څخه نه وي، هغه مردوددی.

حواله(۱): صحيح مسلم توک۲ مخ ۲۵ حديث شريف ۱۸۱باب ۱۵۹ دقضيه بيان۲-: مشکوة توک۱ مخ ۱۰۵حديث ۱۳۱دستوبيان(۳): مظاهرحق توک۱ مخ ۷۸دستوبيان.

حديث شريف: رسو الله ﷺ فرمائي: که څوک دلته نوي خبره (يعني بدعت) پيداکړي يانوي پيداکوونکي ته ځای ورکړي پرهغه به دخدای ﷻ ، ملائکواوټولوخلکولعنت وي. نه به ئي نفل عبادت قبليږي اونه هم فرض عبادت(مختصر)

حواله: صحيح بخاری توک۲ پاره ۱۲مخ ۱۱۵حديث ۴۱۳دجهادبيان.

زماګرانه دوسته ! ننن سباپه هندوستان کي ډيربدعتونه رواج شوي دي. دتعجب ځای دادي چې که څوک په بدعت عمل ونه کړي هغه مسلمان نه ګڼل کيږي، هغه له سلامه وتلی بولي. دافکروکړئ چې دابدعتونه زموږدبي سوادي اوناپوهه مسلمانانوپه زړونوکي څومره محبوب دی. که څوک بدعت پريږدي ګواکي مذهب پريږدي. داټول له ګناه دجيب ډکوونکوپيرانواوګيډه ډکوونکوملايانوده. داخلک په علم کي راانده دي اوکه علم لري نفسانيت وربانديغالب دی نودجاهلانوله خوښي سره سم تأويل کوي، فتوی ورکوي اوجاهلان هغه مذهب ګڼي خلک وربانديبيواوبل وينياوورباندي عمل کوي. داچې ټول په اخته وي که ئي کوم نه کوي وربانديفشار

راولي آن چې له ټولنې څخه ئې باسي .ويروي ئې هم. له ماسره هم دغسي وشول خومختارخدای ﷺ راباندي رحم وکړوئي ساتلم. جهالت ته ګوري دفرض ،واجب اوسنت لپاره پر چاکوم فشارنشته ،اخطارنه ورکوي له کومې ډلې څخه ئې نه بيلوی خوديوه بدعت په خاطرچې په شريعت کي سخت وعيدهم ورباندي راغلی دی په کليواوبانډو کي ورباندي جګړي کيږي.

حديث شريف : حذيفه رضی الله تعالی عنه وائي: رسول الله ﷺ وفرمائل: دبدعتي لمونځ ،روژه ،زکوة ،حج،عمره،جهاد ،صدقه فديه هيڅ هم الله نه قبلوي بلکه هغه له اسلام څخه داسي وزي لکه له سرڅخه چې ويښته وايستل شي. حواله ابن ماجه مخ۴۰ حديث۵۱.دبدعت داموروبيان.

بدعت دليونتوب په څيردی

بدعت په خلکو کي داسي سرايت کوي چې هيڅ عقائداواعمال تري نه پاته کيږي. لکه دليونی سپي بيماري رګ رګ ته رسيږي.
(مظاهرحق ټوک۱ مخ ۷۹کتاب الايمان)

کله چې يو سپی ليونی شي هغه داوبوله ليدلوويريږي،اوبه چېنل اوداوبو ترڅنګ ورته اوسيدل نه خوښيږي. همداسي انسان چې بدعتي شي هغه دقرآن اوحديث له اوريدلوويريږي،عمل کولوسره ،سره اوريدل ئې لانه خوښيږي. لکه څنګه چې ليونی سپی له اوبوويريږي اخيرله تندی مري همداسي په بدعت اخته کسان هم له توبې څخه برخه نه لري دګمراهي په څنګل کي مري.

کوم شی چې په شرعي دليل ثابت نه وي،هغه په دين کی داخلول بدعت بلل کيږي. بدعت خوراستره ګناه ده څوک چې همداسي کارکوي،له خدای ﷺ سره مقابله کوي،څه په شريعت کی راغلي دي

په هغوئ کې کمی اوزیاتوالی دچاحق نه دی. که څوک په شریعت کې داسې خبره راپورته کوي چې هغه په شریعت کی نه وي، هغه شریعت نیمګړی ګڼي اوله خپله لوري نوی شریعت جوړوي همداڅوک چې ئې جوړوي نوروته ئې په عمل کولوبلنه ورکوي نوګویا دالله ﷻ مقابله کوي. په ښکاره خوداخلک مطیع اودرسول الله ﷺ محبان ښکاري خوداانسان سخت لاروړکی دی اوورباندې رسول الله ﷺ لعنت وائي.

دبدعتي توبه نه په برخه کیږي

کوم انسان که ګناه وکړي. امیدلري چې یووخت خوبه توبه وکاږي. که کوم مسلمان کلمه لمونځ ونه کړي، روژه نه ونیسي، شراب وڅښي، قمارياغلاوکړي په هرحال هغه توبه کولای شي ځکه هغه ګناه ګناه ګڼي. خوبدعتي توبه ځکه نه په برخه کیږي چې هغه بدعت عبادت ګڼي اوهغه دخدای ﷻ قرب بولي یادرسول الله ﷺ تعظیم ګڼي یادالله ددوستانواعزازبولي نوبیاتوبه نه کوي، هغه ځان ګنهکارنه بولي نوداسې سړي توبه په برخه کیدل محال خبره ده خوالاماشاًالله.

ډیرداسې خلک لیدل کیږی چې څه شی ورته درسول الله ﷺ تعظیم ښکاري خوهغه بدعت وي یائې داولیاووعزت بولي خوبدعت وي. که هغه ته درسول الله ﷺ صحیح خبري وویل شي هغه ورسره ټکرکوي ځکه هغه خبري ددې بدعتونوخلاف وي.

هرمسلمان نراوښځې ته لازم دی چې کوم کارکوي هغه له قرآن، حدیث اودصحابه وولـه ژوند سره وګوري، تحقیق وکړي له هغوئ څخه دلیل وموميي اوکه نه پریدې یږدي.

کوم کارچي رسول الله ﷺ اوصحابه ووکړي نه وي اومونږئي ونه کړو دقيامت په ورځ راځخه داپوښتنه نه کيږي چي تاولي داکارکړی نه دی. که هغه ثواب وګڼواووئي کړواوالله ﷻ دحشرپه ميدان راځخه پوښتنه وکړي چي ولي دي کړي دی. نوجواب به څنګه ورکول کيږي ؟ زماورونوفکروکړئ کوم کارچي رسول الله ﷺ نه کړي اونه ئي دکولوحکم کړی وی اونه صحابه وو رضی الله تعالى عنهم کړی وي هغه ددين کارګڼل ګواکي درسول الله ﷺ اوصحابه ووکمښت وايوګواکي العياذبالله هغوئ نه پوهيدل اومونږئي اداء کوو. الله ﷻ مودي وساتي.

کومي خبری چي په حشرکي نه راځخه پوښتل کيږي ،په هغوئ بوختيدل په کارنه دي بلکه هغه خبري چي دحشرپه ميدان پوښتل کيږي په هغوئ عمل کول په کاردی.

الله ﷻ دي مونږاوټول مسلمانان تراوښځي له بدعت څخه وساتي. آمين.

امام غزالي رحمة الله عليه فرمائي: کومه خبره چي له صحابه ووڅخه ثابته نه وي اوپه هغي نوي خبره دځه مودی لپاره اتفاق هم شوی وي نوتاسوورباندي خطانه شئ اودهغي په بدل دسلفوپه طريقه ټينګاروکړئ. الله ﷻ به مومرسته وکړي. حواله: فتاوی عالمګيري ترک۱ مخ۱۰۷ په مقدمه کي

بدعت څه ته ويل کيږي؟

زماعزيزانوبدعت څه ته ويل کيږي ؟ ډيرخلک په دی نه پوهيږی اوپه زړه کي شيطان وسوسه ورته اچوي چي دقرآن کريم ترجمه ،دحديث شريف کتابونه ،مدرسې اومسجدونه ،دلمانځه لپاره هرډول انتظام

ټول بدعت دی. داخبري درسول الله ﷺ په زمانه کي نه وي نوولي داپه عمل کـي راوړل کيږي. داډيري وسوسـي دي چـې شيطان ئـي دډيرو خلکوپه زړونو کی اچوي. خوګورئ هغه څه چې ددين دانتظام لپاره دي، عمل نه دی. عمل يو څه دی او انتظام بيل شی وي. که په عمل کي څه شی راپيداشي هغه بدعت بلل کيږي اوعمل وربانـدی منع دی کـه دبـدعت پريښودلولپاره ويـل کيږي نـوو ايي داولـي بددی، دابنه خبره ده منع ئي له کومه راغلي ده.
جواب ګورئ، کلمه طيبه خورابنه شی دی. دهرچاخوښه ده څوک نشته چې ورتـه محبوبـه نه وي. داکلمه ددين بنياددی. کلمه دجنت کيلي ده. خوچې اذان کيږي اخيري الفاظ ئي لااله الاالله راځي نوکه اوس څوک ورسره له ميني محمدرسول الله ووائي څه خبره ده؟ ياڅه بدي لري؟ کومه ګناه ده؟ نوولي ورسره نه ويل کيږي. کلمه به هم پوره شي. داسلام نظام همداکلمه ده نوولي نه ويله کيږي. پـه اصل کي خبره داده چې داعمل دی اوپه عمل کي زياتوالی نه شي کيدلای.
پـه ديـن کـي اختـلاف شـته. کـوم څـه چـې ديـن دی هغـه دټـولي دنيادمسلمانانولپاره يوحکم لري خوکوم چې رسم، رواج اوبدعت دی هغه مختلف شکلونه لري. کله کله دهغوبدعتونو شکلونه بدل وي خوهغه چې دين دی دټولي دنيالپاره يوحکم لري او تر قيامتـه پوري به هم هغسي پاتـه وی اونه به پکښي اختلاف پيداکيږي. مثلاً ختنه کول سنت ده. په ټوله دنياکي مسلمانانوپه ختنه کول سنت دی. په کوم ملک يامسلک کي پکښي اختلاف نشته. نکاح کول سنت ده دټولي دنياپه مسلمانانوکي سنت ده هيچيري پکي اختلاف نشته. هيچيري دسهارلمونځ ددوورکعتونوپه ځای دري رکعتـه نـه کيږي.

دجمعې لمونځ دوه رکعته دی په ټوله دنیاکې مسلمانان هغه دوه رکعته کوي داخترلمونځ دوه رکعته دی ټولئې دوه رکعته کوي.
دسهار، ماښام، ماخوستن، جمعې اواخترونوپه لمانځه کې قرائت په لوړږغ ویل کیږي په ماپښین اومازیګرکی خفیه ویل کیږي. که کوم بدعتی ملاپه مازیګرکې قرائت په زوره ووائې نوخورابې علمه مسلمان به هغه منع کړي. دماښام دري رکعته لمونځ فرض دی، اختلاف پکښې نشته نه کوم مولوي ماښام ځلوررکعته فرض لمونځ کو ي نوخورابې علمه مسلمان به ئې رامنع کوي اوکه کوم ملاپه زورسره دماښام لمونځ ځلوررکعته کوي. هغه به په وهلو له مسجدڅخه باسي. ځکه دا احکام دی اوپه احکاموکې اختلاف نشته. اوس فکروکړئ که په لمانځه کې یورکعت څوک زیات کوی هغه باطلیږي نوزمونږرسم اورواج به څنګه قبلیږي. درمضان المباکر په میاشت کې دمیاشتې په لیدلوتراویح پیل کیږی اوداخترد میاشتې په لیدلوختمیږي دماښام په اذان روژه ماتوي. که ئې څوک دماخوستن په اذان ماتوی تاسوبه څه ورته وایاست. ستاسوالفاظ ورته داوي: ورو ره (دماښام په اذان دروژې دماتولووخت دی اوته ئې دماخوستن په اذان ماتوي، داروژه دی نه کیږي. بلکه ته ګنهګاریږي.
) هغه به قهریږی چې څنګه مې روژه نه کیږی زه خوئې لادوه ساعته زیاته نیسم. خوتاسې ورته وایاست. ته وهابي معلومیږي ستاسوعقیده خرابه ده. داعقیده چې دماخوستن تراذان پوري روژه نیول دی دادحشرپه میدان نه منله کیږي ځکه دادمحمد ﷺ دشریعت خلاف ده. اوپه جهالت کې شمارله کیږي.

په هرحال په مذهب کې اختلاف نه وي. په هنديابل ځای چې دمذهب په نوم اختلاف ياجګړه راپيداکيږي هغه په حقيقت کی مذهب نه ده. هغه رسم اورواج دی اويابدعت. يوانسان په بدعت باندي عمل کوي، هغه عادت جوړيږي بياعادت عبادت بولي حال داچې عادت نه عبات کيږي. ځکه عادت مختلف شکلونه لري په هغه کي کمی اوزياتوالی راځي اوشکلونه ئي بدليږي خوعبادت په ټوله نړۍ کی په يوه حکم پاته يږي نه پکښي کمښت راځي اونه ئي ښه اوشکل بدليږي

حديث شريف: حضرت براء بن عاذب ﷺ ته رسول الله ﷺ يوه دعاوښودله په هغي کی يوتوری ونبيک ؤ څورځي وروسته ئي هغه دعادرسول الله ﷺ په حضورکي وويله اودونبيک په بدل کی ئی ورسولک توری ووايه. رسول الله ﷺ دهغه په سينه لاس کښيښود ورته وئي ويل وَنَبِيّکَ وايه (لنډيز) حواله: ترمذی ټوک٢ مخ٢٩٠ حديث نمبر١٢٤٢ ددعاګانو بيان. صحيح بخاري ټوک١ مخ٧٠ حديث ٢٤٧ داودسه بيان)

زماعزيزانو! تاسووګورئ رسول الله ﷺ نوموړی دورسولک له ويلوڅخه منع کړ. نبی هغه دی چې دخدای ﷻ له لوري راغلی وي کوم اسمانی کتاب وربانديراغلی نه وي. خورسول هغه څوک دی چې نبی هم وي اودالله ﷻ له لوري وربانديکتاب هم راغلی وي. تاسوپوهيږئ چې دنبی ترتوري درسول توری ښه اوغوره دی اورسول الله ﷺ نبی هم واورسول هم. خورسول الله ﷺ هغه درسول دلفظ له ويلوڅخه منع کړځکه په عمل کي زياتوالی وواوپه عمل کي هيڅ ډول زياتوب کول جائزنه دی. له همدی امله ئي هغه منع کړچې تاسومره بدلون راوست نوربه هغه څه وائي چې زړه ئي وغواړي خوعمل هغه دی اوهغسي ئي کوه چې درته ويل شوي وي.

عزیزانو: هرشي يوحدلري. ګورئ کله چې دالله ﷻ نوم يادېږي عزوجل او سبحان الله ورسره ويل کيږي. داتوري درسول الله ﷺ له نوم سره نه استعماليږي حال داچې ترالله ﷻ وروسته ترټولولوړه مرتبه درسول الله ﷺ ده. ترزسول الله ﷺ وروسته دابوبکر رضي الله عنه مرتبه لوړه ده خودهغه له نوم سره مونږصلاة نه وايوبلکه دهغه له نوم سره رضي الله تعالى عنه وايو.

همداشان هرشی حدلري. خودخپلي بي علمي له امله په مصيبت اخته يو دجيب ډکولو پيران اودګيډي ډکولو مولويان دی چې په دي کی ئي خلک اخته کړي دی. که له مونږسره سم معلومات وي هغوئ دوکه کولای نه شوای خوزمونږبي علمي ده چې دداسي بيدينه پيرانو او ملايانو حوصلي ئي زياتي کړي دي. (شريعت ياجهالت مخ۵۷۰-۲۱)

بدعتي متوازي حکومت جوړوي

بدعت ګناه ده خوبدعتي هغه ثواب ګڼي. کوم انسان چې ګناه ثواب وګڼي هغه بياتوبه ورڅخه نه کوي. خوهغه ګناه چې ګناه وګڼله شي، کله خوورته دتوبي توفيق پيداکيږي اوکه داتوفيق ورته پيدانه شي لږترلږه خوځان ګنهکارګڼي، په ګناه خواعتراف کوي، پښيماني خوښيي له دي امله الله ورباندي رحمت کوي. خوچيري چې ګناه ثواب ګڼل کيږي آياهغه بياورڅخه توبه کوي؟ آياپه زړه کي ورباندي پښيمانتيا ښيي؟

بلکه داسي خلک چې همداګناه کوي ورباندي خوشحاله کيږي ځکه وائي دثواب کارموکړی دی. له همدي امله رسول الله ﷺ فرمائي:(كُلُّ بِدعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ) هغه کارچې رسول الله ﷺ نه دی

بيان کړی ياصحابه وو له رسول الله ﷺ څخه بيان کړی نه وي او عمل ئي ورباندي کړی نه وي. که خلک له خپلي خوا ثواب وګڼي او کوي ئي نو هغه ګمراهي ده او هره ګمراهي دوزخ ته رسيږي.
په عقلي لحاظ تاسو وګورئ او دفيصلي لپاره عقل کافي دی. هغه کارچې الله ﷻ نه وي ويلی .رسول الله ﷺ هغه ثواب نه وی ګڼلی ،صحابه وو په هغه عمل نه وي کړی نه ئي هغه ثواب ګڼلی وي او امامانو هم هغه مسئله ښودلي نه وي اونه ئي هغسي عمل کړی وي. له دی سره ،سره مونږ هغه په دی مسئله دفکر کولو توفيق رانصيب کړی .ترڅو دالله ﷻ اورسول الله ﷺ مقابله ونه کړای شي. بيا دهغوئ مقابله اونافرماني ثواب ونه ګڼو. ډيره درد او افسوس ځای دی کومه مسئله چې الله ﷻ ئي امر کړی نه وي،رسول الله ﷺ ويلي نه وي ،صحابه وو نه ويلي وی اونه ئي کړي وي ،امامانو نه کړي وي اونه ئي ويلي وي نو دومره کلونه وروسته دا علم له کومه شو.يوازي داده چې شيطان په زړونو کي پيدا کړي دي. په قرآن کريم کی دي چې شيطان په زړونو کي همداسي شيان اچوي يو وحي دالله ﷻ له لوري وي چې انبياوو عليهم السلام ته راځي اوبله وحی شيطان دفاسقانو او فاجرانو زړونو ته رسوي. بدخيالونه ورته پيدا کوي دالله ﷻ مقابله ورباندي کوي. غيردين ورته دين ښيي. کومه مسئله چې دخدای ﷻ له لوري ئي امر شوی نه وي. هغه په خپله وينا ثواب ګڼي. يامعاذالله دالله ﷻ علم ناقص ګڼي ګواکي هغه ذات ته معلومه نه وه چې دا ثواب ده. خودي پوه شو چې په دي کی ثواب دی. ياداچې دالله تعالى علم وو چې په دي کي ثواب دی خو دخپلي رضاشيان ئي ونه ويل اوس تردومره وخت وروسته معلومه شوه...

خو پوښتنه داده چې اوس دا خبره چاوښودله. چې الله ﷻ هغه خبره له ځان سره وساتله نو بیائې دي خلکو ته څنګه وښودله. مګر معاذالله په دی نه پوهیده یائي ترپوهیدلو وروسته هیره شوه. غرض داچې معاذالله رسول الله ﷺ ته دا علم ګواکي نه ووچې په دي شپانوکي ثواب دی. کوم چې مونږئې ثواب ګڼو. خوله رسول الله ﷺ سره ئې علم وونو بیا هغه معاذالله دا خیانت وکړچې داخبر به څنګه جوابیږي. آیاالله ﷻ ته معلوم نه وو؟ یارسول الله ﷺ داحکامو په رسولوکي خیانت کړی دی اویاصحابه وودین په رسولوکي خیانت کړی دی العیاذبالله. دافیصله به څنګه کیږي دخدای ﷻ لپاره فکروکړئ تردي به بل سترفسق وي، ستره ګناه به وي آیاتردي به بل بدانساني کرداروي. بدعت ګناه ده اوهغه ګناه دوئ ثواب ګڼي.

غیردین ،دین ګڼل اوهغه خبره چې خدای ﷻ نه وی ویلي ،رسول الله ﷺ بیان نه وي کړی،هغه خبره ورته منسوبول چې داهم خدای ﷻ اورسول الله ﷺ ویلي دي،په همدي باندي ددوزخ وعیدراغلی دی. رسول الله ﷺ فرمائي دي(کومه خبره چې مانه وي کړي ،څوک هغه ماته منسوب کړي ،دهغه سړي ځای دوزخ دی)

تاسو فکروکړئ هغه څه چې الله ﷻ ثواب ګڼلي نه وي که څوک هغه ثواب ګڼي نو هغه آیامتوازي حکومت حکومت جوړنه کړ. دالله ﷻ اورسول الله ﷺ دحکومت په مقابله کي خپل حکومت نه چلوي.دین دده وي،حکومت دده وي،هرقانون چې جوړوی ګواکي هغه دالله ﷻ دقانون په مقابل کي جوړوي. دابغاوت بلل کیږی. متوازي حکومت جوړل بلل کیږي.ستر،سترمجرمین معاف کیدلای شي خود حکومت په مقابل کي چې حکومت جوړوي هغه نه معافیږي.

ددې مضمون ترلوستلو وروسته فکروکړئ چې څه خبرې موږ ته ورسيږي او وربانـدې وپـوهيږې اوپـه دې دې الله ﷻ توفيق راکړي تولوتـه دعمل ورکړي. آمين. *(محمد رفعت قاسمی)*

په کوم فعل کې چې دسنت اوبدعت ترمنځ ترددوي

نيک مرغـي داده چې عمـل لـه سـنت سـره مطـابق وشـي اولـه بدعتونو څخه ځان وساتل شي. بلکه که دکوم فعل په هکله دسنت اوبـدعت پکـښې تـرددوو. هغـسې فعـل دې پريـږدی ځکـه دفقـه داصولو قاعده ده چې: (وَمَاتَرَدَّدَبَيْنَ الْبِدعَةِ وَالسُّنَّةِ يُتركُ لِاَنَّ تَرْكَ الْبِدعَةِ لَازِمٌ) يعنی که دکوم کار په هکله د سنت اوبدعت تردد پکښې وو، هغه دې پريږدي ځکه دبدعت پرېښودل لازم دی.

(فتح القدير توک ۱ مخ ۴۵۵ باب السجود السهو)

په بحرالرائق کې راځي: (اِنَّ الحكمَ اِذَا تَرَدَّدَبَيْنَ سنّةٍ وَبِدعَةٍ كَانَ تَركُ البِدعَةِ رَاجِحاً عَلَى فِعلِ السُّنَّة)

يعنـي چاتـه کـه پـه کـوم حکـم کـې دسـنت اوبـدعت پـه هکلـه ترددوونو دبدعت پرېښودل په نسبت ترکولو بهتر او غوره دی.

(البحرالرائق توک ۳ مخ ۳۰)

پـه عـالمگيري فتـاوی کـې راځـي: (ومـاتردد بين البدعـة والسنة يترک) که دڅه شي پـه هکلـه داترددووچې داسنت دی او که بدعت نو هغه دې پريږدي. (فتاوی عالمگيري توک ۱ مخ ۱۷۹)

په شامی کی دي: (اِذَاتَرَدَّدَ الحكمُ بَينَ سُنّةٍ وَبِدعَةٍ كَانَ تَركُ السُّنَّةِ رَاجِحاً عَلَى فِعلِ البِدعَةِ) که دکوم حکم په هکله ترددووچې سنت دی او که بدعت نو دسنت پرېښودل دبدعت په عمل کولو غوره دی.

(شامی توک ۱ مخ ۲۰۰ مکروهات الصلوة)

تردي ځایه داهدایت وشوچې که کومه خبره زړه ته راشي اوهغه غوره ښکاره شي نوفوراً دې وربانـدې عمل نـه کیـږي ترڅـو داتحقیق وشي چې دسنت موافق دی.
سلمان داراني رحمة الله علیه فرمائي: (لَايَنْبَغِي لِمَنْ اُلْهِمَ شَيْئًا مِّنَ الْخَيْرَاتِ يَعْمَلُ بِهٖ حَتّٰى يَسْمَعَ بِهٖ فِي الْاَثَرِ فَيَحْمَدُ لِلّٰهِ تَعَالٰى اِذَا وَافَقَ السُّنَّةَ) یعني کـه دچاپـه زړه کـې کومـه دخیرخبرد الهـام شـوه نوورتـه ښائي چې وربانـدي عمل ونه کړي ترڅوچې له اثرسره ئي موافق والی معلوم نه شي. که ئي په اثاروکي وجودپیدا شود خدای ﷻ شکردي وکړي چې داخبره ئي زړه ته ورغله اوله اثاروسره موافقه وه.
(احیاء العلوم توک۱ مخ۸۲،مذاق العارفین ترجمه احیاء العلوم توک۱ مخ۹۳. فتاوی رحیمیه توک۱۰ مخ۳۷۷)

سنت څه شي ته ویل کیږي؟

مسئله:- کلـه چې کـوم شـی سنت بلـل کیـږي ددي معنـی داده چې مونږهغه رسـول الله ﷺ تـه منسوب وکوودا سی شی رسول الله ﷺ تـه منسوب کول جائز نه دی چې هغه رسول الله ﷺ کړی نه وي. نه ئي هغه ته څوک ترغیب کړی، نه صحابه اونه هم تـابعینوکړی وي څوک چې ترټولودسنت مینه وال وو. (آپ کی مسائل توک۱ مخ۳۲۳)

مسئله:- سنت درسول الله ﷺ دطریقي نوم دی، درسول الله ﷺ دکوم شي استخفاف کـول کفـردی. کـه هغـه لـومړی مـسلمان وي بیـامزاق یاسپکوالی کوي هغه مرتدتدی. (آپ کي مسائل توک۱ مخ۵۱)

فرائض، واجبات، مسنونات اومستحبات څه ته ویل کیږي.

پوښتنه:- دفرض، واجب، مستحب، مکروه، مباح اوحـرام معنـی اومطلب څه ده؟

ځواب :- فرض هغه دی چې په قطعي دليل سره ثابت شوی وي يعنی داچې په ثبوت کی ئي کوم شک نه وی. مثلاً هغه چې له قرآن کريم څخه ثابت شوی وي. که ئي ځوک پرته له عذر څخه پريږدی؟ هغه فاسق دی او دعذاب وړ. دفرضو منکر کافردی.

فرض دوه ډوله دي :

الف: فرض عين: هغه دي چې اداء کول ئي پر ټولو ضروري وی لکه لمونځ اونور.

ب: فرض کفاي: هغه دي چې اداء کول ئي پر ټولو فرض نه وی. ديوه اودووپه اداء سره دټولو له ذمي څخه ساقطيږي اوکه ئي هيڅوک اداء نه کړي ټول گنهگاريږي لکه دجنازي لمونځ. (درمختار)

واجب: هغه دي چې په ظني دليل سره ثابت وي که ئي څوک پريږدي دعذاب وړدی. منکرئي فاسق دی کافرنه دی.

سنت: هغه فعل دی چې رسول الله ﷺ اوصحابه وو رضی الله تعالی عنهم تل کړي وی يائي په کولو تأکيد کړی وی اوله عذرڅخه پرته ئي ترک کړي نه وي. په عمل کی دهغوئ حکم هم دواجبو په څيردی يعنی پرته له عذرڅخه ئي ترک کوونکی گنهکاردی اوکه ئي څوک په ترک عادي وي، هغه سخت گنهکاراوفاسق دی. درسو ل الله ﷺ له شفاعت څخه بي برخي دی. (درمختار شامي ټوک ۵ مخ ۲۹۵)

داسنت هم دوه ډوله دي: سنت عين اوسنت کفايه:

سنت عين: هغه دي چې ادائي پر هرمکلف شخص سنت دی لکه دتراويحو لمونځ اونور. سنت کفايه: هغه دي چې اداءئي پر

تولضروري نه وي دځينوپه اداء کولواداء کيږي اوکه ئي څوک هم اداء نه کړي نوټول ګنهګاريږي لکه په مسجد کي دتراويح کول اونور. (شامي توک۱مخ۵۰۲)

سنت غيرمؤکده: هغه دي چې رسول الله ﷺ اوصحابه ووډيروخت کړي وي خوکله کله ئي پرته له عذرڅخه ترک کړي هم وي. ددي سنت په کولوسترثواب دی خوترک ئي ګناه نه ده. دی ته زوائدسنت اوعادي سنت هم وائي. (شامي توک۱مخ۹۵)

مستحب: هغه دي چې رسول الله ﷺ ياصحابه ووکله کړي وي اوپخوانيو نيکانوهغه خوښ کړي وي. (شامي توک۱مخ۱۵۵)

ددی په کولوکي ثواب شته خوترک ئي ګناه نه ده. دانفل،مندوب اوتطوع هم بلل کيږي. (شامي توک۱مخ۹۵).

حرام: هغه دي چې ممانعت ئي په قطعي دليل سره ثابت شوي وي. منکرئي کافردی. که ئي پرته له عذره څوک وکړي فاسق اودعذاب وړدی.

تحريمي مکروه: هغه ده چې ممانعت ئي په ظني دليل سره ثابت شوی وي. پرته له عذرڅخه ئي کوونکی ګنهکاراودعذاب وړدی. منکرئي فاسق دی. (شامي توک۵ مخ۲۹۴)

تنزيهي مکروه: هغه دي چې پريښودل ئي ثواب لري خوپه کولوئي عذاب نشته. خويوډول قباحت دی.

مباح: هغه دی چې په کولوکي ئي ثواب اوپه نه کولوکي ئي عذاب نشته. (شامي توک۵ مخ۲۹۴ فتاوی رحيميه توک۲ مخ۴۱۲)

درجب دمیاشتې ددوویشتمې ورځې دنذرحقیقت څه دی ؟

مسئله :- دنذرونو همدا مروج رسم بې اصله دی دشریعت خلاف ،بدعت ممنوعه دی. ځکه درجب په ۲۲نیټه نه دامام جعفرصادق دپیدا ایښت ورځ ده اونه ئې هم دوفات ورځ دنو مړوي پیدا ایښت درمضان په ۸نیټه سنه ۸۰یا۸۳هجري کی او وفات ئې د ۱۴۸کال په شوال کي شوی دی. درجب ۲۲نیټه دامام معاویه ﷺ دوفات نیټه ده. په حقیقت کې دارواج دمعاویه ﷺ دوفات په خوشحالي کی راپیدا شوی دی. کله چې دارسم پیدا کیده هغه مهال داهل سنت والجماعت غلبه وه. نو په دی نیټه ئې شیرینی اونورڅه ښکاره ویشلای نه شوای ځکه بیائي رازښکاره کیده. دمعاویه ﷺ دښمنانو په پټه دیوه اوبل کورته شیرینی اونورخواړه استول اوخوړل خوچې کله داخبره معلومه شوه بیائي هغه امام جعفرصادق ﷺ ته منسوب کړه اوپر هغه ئې تورولګاوو.ګواکي هغه ددي تاریخ دفاتحي حکم کړی دی. حال داچې داټول غلط اقوال دي. نو اهل سنت ورونه دي له دي رواج څخه خورالیري ځان وساتي. نه دی دارواج کوي اونه دي پکښې ګډون کوي. (فتاوی محمود یټوک۱ مخ۲۲۱ احسن افتاوی ټوک۱ مخ ۳۲۸)

مسئله :- عام خلک درجب میاشت دمریمې رضی الله تعالی عنها دروژي میاشت ګڼي اودهغې داووه ویشتمې ورځې روژه نیول غوره ګڼي او وائي په دی ورځ دروژي ثواب درزرو ورځو ثواب لري. په شریعت کی ددي څه اصل نشته. که څوک نفلي روژه نیسي خپل اختیارئي دی ،الله ﷻ چې څومره وغواړي ثواب ورکوي خوله ځانه دي څوک ورته زرا ولک اندازه نه لګوي. ځیني ځایونه ددي میاشتې

په دې سره د ثواب وعده شوې ده نود دې کارونو خبره دینې بلل ګناه ده. (بهشتي زیور توک ۲ مخ ۲)

مسئله :- دصفر المظفر میاشت میرمنې نامبارکه ګڼي. ځینې ځایونه ئې په دیارلسمه ورځ څه خوارہ پخوي اوویشي ئې ترڅوئې له بدې اونحوست څخه خوندي پاته شي. داعقائد د شریعت خلاف دي، توبه کول ورڅخه لازمه ده. (بهشتي زیور توک ۲ مخ ۵۹)

مسئله :- دځینو میرمنو عادت دی چې د بي بي فاطمي رضي الله تعالی عنها د وفات په نیته څه شی پخوی او ماشومانو ته ئې ورکوي. د ثواب رسیدلو لپاره نیته مشخصه کول او غیرضروري شیان ضروري ګڼل کوم شرعي ثبوت نه لري. (اغلاط العوام مخ ۲۱۸ - نظام الفتاوی توک ۱ مخ ۱۴۷)

په مبارکو شپوکي په مسجدکي غونډه

پوښتنه :- په اخترونو، دشعبان نیمائي، درمضان المبارک په ورستني لسیزه کي یانورو مبارکو شپوکي عام رواج ګرزیدلی دی چې په مسجد کي دذکر اوتلاوت لپاره په مسجدونوکی خلک سره راغونډیږي اوپه ځینې مسجدونوکی خودوینا وو کولو اهتمام هم کوي. د دې شرعي حیثیت څه دی؟

ځواب :- په داسې مبارکو شپو مسجد ته راتلل او عبادت کول په دریو طریقو سره کیږي:

اول: مسجد ته راځي دعبادت اهتمام نه کوی، په اتفاقي توګه مسجد ته راشي په ذکر اوتلاوت بوخت شي داجوازلري خونوافل اوذکر ترمسجد په کورکی ثواب ډیرلري آن ترمسجد حرام او نبوي مسجد هم نفلي عبادت په کورکي ثواب ډیرلري.

دوهم: مسجد ته د راتللو اهتمام کوي دابدعت دی ځکه د نوافلو لپاره مسجد ته د راتللو اهتمام کیږي او مطلب پکښې داوی چې ګواکې په مسجد کې نفل کول ترکور ډیرثواب لري او دا په شریعت کې زیاتوالی دی. دالله ﷻ اورسول الله ﷺ مقابله ده. ځکه په حدیثونو کې په صراحت سره ښکاره ده چې نوافل په کورکې کول خوراغوره او افضل دی.

دریم: په مبارکو شپو کې په مسجد کې دډلیزوعبادتونو اهتمام کوي مثلاً: نوافل په جماعت سره کوي یادوینا او تقریراهتمام کوي داصورت هم بدعت دی اوتردوهم صورت هم قبیح اوناوړه دی. په دې کې یوه خرابي هغه ده چې په دوهم صورت کې یاده شوه بله بدي پکښې داده چې نفلي عبادت په اجتماعي ډول کول شرعاً منع دی.

ځیني خلک وائي چې په کورونو کې شراوشوروي، ماشومان ژاړي له همدی امله دزړه ډاډ اوخشوع نه پاته کیږي. دادشیطان فریب اودوکه ده. په اصل کې خشوع اوخضوع هم حاصلیږي اوکه دسنت خلاف زړځله آه، ژړااودخشوع بنه اختیارشي په شرعي لحاظ هغه خشوع نه ده. دفکرکولوخبره خوداده چې رسول الله ﷺ له زیاتي مجبوري سره ،سره تهجداونوافل په کورکې کول اوهلته ئې پکښې ډیرثواب باله اونن مونږوایو چې په کورکې خشوع نه حاصلیږي ،ښکاره ده چې دادشیطان دوکه ده. په حدیث شریف کې راځي چې: رسول الله ﷺ به دشپې په خپله حجره کې نفل لمونځ کاوو ،عائشه رضی الله تعالی عنها به پروته وه اوپښې به ئې درسول الله ﷺ دلمانځه پرځای وی. دسجدې پر مهال به رسول الله ﷺ هغه په لاس لیرې کولې اودسجدې ځای به ئې خلاصاوو. دشپې تیاره وه په کورکې درڼا انتظام نه وو.

حجره دومره پراخه نه وه چې يوتن پروت واى اودوهم سجده كولاى ،نبوي مسجدهم دومره نژدي ووچې له حجري به ئي قدم را واخيست مسجد وو ، مسجد هم مسجدنبوي ووچې فضيلت ئي ښكاره دى بياهم رسول الله ﷺ نوافل په حجره كي كول ،مسجد ته به نه وتى.

ځيني خلک وائي چې كه كوربوازي لمونځ كيږي خوب ژرراځي خوكه په مسجد كې ډله وي ويناا ونفلونه كيږي نوخوب نه راځي اوپه دى صورت كي دزيات عبادت توفيق پيدا كيږي اوكه په كوركي ذكراونفلي عبادت كيږي ددي نيم هم نه كيږي.

خوپوه شئ چې دعبادت كثرت ياكمښت مقصودنه دى. دثواب دارومدار دعبادت پر كيفيت پوري اړه لري. كه لږعبادت وشي داپه زرګونو اولكونو واري ترهغه عبادت غوره دى كوم چې د سنت خلاف وي. سنت دادى چې كله دي طبيعت نښه وه نفلونه كوه اوكه دخوب غلبه وه اوپه طبيعت كي دروندوالى وو ،بيده شئ. داله حديث شريف څخه ثابته ده . (احسن الفتاوى توک۱ مخ ۳۷۳ دشامى توک ۱ مخ ۲۴۲ اواغلاط العوام مخ ۱۱۷ په حواله)

په مباركوشپوكي دبيداري لپاره سره غونډيدل

مسئله :- دبرات اوقدرشپي په لټه اودعبادت لپاره په مسجدكى راغونډيدل مكروه اوبدعت ده. كه څوک تولـه شپه لمونځ كوي خودثواب نيت ئي نه وي اوله ګناه څخه پكښي خوندي توب نه وي نودبيداري له تكليف سره ،سره څه ثواب اوثمره نه ځيني حاصليږي ،داد هرعبادت حال دى يعنى هغه عبادت چې دريالپاره وي.
(فتاوى محموديه توک۱ مخ۱۷)

مسئله :- دبرات په شپه حلواپخول، دكورونودپاكولوخيال كول په دى شپه كورونه اوهديري روښانه كول عودلګول اوداامورسنت بلل

بې دليله دی. په دې شپه دبزرګانو ارواح کورته راتلل کوم قوی دليل نه لري. هغه روايات چې پکښې راغلي دی محدثين ئې صحيح نه بولي. (فتاوی محمودیه توک۱ مخ ۱۸۳)

مسئله :- دبرات په شپه په قبرونو روښنائي جوړول عود يابل څه لګول دجهالت رواج دی ورڅخه ځان ساتل ضروري دی. (فتاوی محمودیه توک۱ مخ۲۲۲)

مسئله :- دبرات په شپه نفل کول دورځې ئې روژه نيول، که ورته فرصت وو هديري ته تلل هلته مړه شويو ته دخير دعا کول داکار دکولو دی خونوراورلوبه کول، په جماعت سره نفلونه کول په هديره کی راغونډيدل دجلسې صورت اختيارول، دحلوا التزام کول اونور چې غيرثابت امورواج شوي دي بول دترک کولو دي.

مسئله :- دبرات په شپه دحضرت اويس قرنی رحمة الله عليه په نوم په حلوا فاتحه ويل په کوم دليل ثابت نه دي. که داشيان دثواب ورواى نوضرورپه ئې په کتاب، سنت، اجتماع، قياس يا له مجتهدينو څخه ثابت شوي وو. داچې ثابت نه دي نو هغوئ ديني کاربلل بدعت اوددرور دی. (فتاوی محمودیه توک ۱۵مخ۴۰۵)

مسئله :- دبرأت په شپه دتهجد لمونځ په دې مقصد اعلانول چې کوم خلک بې نمازه دي هغوئ دې پکښې ګډون وکړي دثواب وړګرزي، داسې کول مکره اوممنوع دي. بې نمازه خلکوته دې تبليغ اوتأکيد وشي ترڅو دلمانځه پابندي وکړي. دفرض وترک زغمل اودمکروه ارتکاب ته بلنه ورکول نه دهوښيارتيا خبره ده اونه دشريعت له لوري ورته اجازه شته په دې شپه هم دعبادت لپاره راغونډيدل منع دی. (فتاوی محمودیه توک ۱۵مخ۴۳۱)

مسئله :- په نوموړي شپه څراغونه لګول اوپه طاخچه کی خواړه ایښودل چې کوم رواج دی دابالکل ناجائزاوبدعت دی. داددیوالیانونقل دی. په مسجدکي هم دلمونځ کوونکوترضرورت زیاته رڼادرسم اورواج په نوم جوړول اصراف اوحرام دی. که ئي متولي دمسجدله شتمني څخه کوی هغه به تاوان ورکوي. دبرات دشپي اونوروهم داحکم دی. (فتاوی محمودیه ټوک۲مخ ۲۸۸)

دربیع الاول دوولسم شپه رڼاکول

مسئله :- له رسول الله ﷺ سره مینه اومحبت لرل دایمان اصل دی. دکوم بدبخت چې په زړه کي درسول الله ﷺ مینه نه وي هغه په حقیقت کي له ایمان سره ناآشنادی. له قرآن کریم اوحدیث شریف څخه ښکاره دی چې له رسول الله ﷺ سره مینه درلودل دایمان ریښه ده. دمحبت طریقه هم ښودله شوي ده ډیرمینه کوونکي ورسره صحابه ووچې لاره ئي معلومه ده.

که دربیع الاول دوولسمه شپه روښانه کول دخیرکارواي نورسول الله ﷺ به ضرورهغه بیان کړي وه. اوصحابه ووبه روښانه کړي وه. خورسول اله ﷺ داسی کړي نه دي اونه ئي ددي کارحکم کړی دی. نه کوم صحابي اوتابعي هغه رڼاکړي ده ،مجتهدواامامانوهم هغه نه ده روښانه کړي اولیاوولکه خواجه معین الدین چشتي،شیخ عبدالقادرجیلانی رحمة الله علیهم اونورونه داشپه روښانه کړي اونه ئي ورته اجازه ورکړي ده.

که داشپه څراغان کول دثواب اوخیرذریعه وای نودي جنابانوبه روښانه کړي وای چې ترموږئي له رسول الله ﷺ سره زیاته مینه وه. په

خیر القرون کي هغه نه روښانه کول ددي ستر دلیل دی چې دا شپه رښا کول د ثواب کار نه دی نو دا کار د ثواب او قرب ذریعه بلل بدعت او مصیبت دی. همدا وجه ده چې فقهاوو رحمة الله علیهم دمتبرکو شپو څراغان او روښانه کول بدعت او حرام ګڼلی او هغه ئي له اورلمانځونکو سره مشابهت بللی دی.

(فتاوی محمودیه ټوک۱ مخ۲۲۴ آپ کی مسائل ټوک۸ مخ۱۴۳)

دربیع الاول رواجونه

ایادرسول الله ﷺ دمحبت غوښتنه داده؟

دربیع الاول په میاشت کې دیرځایونه دمیلادنبي ﷺ جشنونه اوغونډي کیږي. ځیني ځایونه مظاهري کیږي اوشیریني ویشل کیږي اوروته چنده کیږي. مسجدونه ښائسته کیږي داسي ئي سمبالوي لکه دهندوانو دښاډي مراسم چې وي. سړکونه روښانه کوي داسي چې اصراف ته رسیږي. آیامحبت دی؟که محبت دی نو هغه دخپل نفس محبت دی. که له دی خلکوڅوک وپوښتي چې تاخو دخپل نفس دخوندلپاره داڅه وکړل درسول الله ﷺ په اسلام چې کوم مصیبتونه راغي هلته دي څه مرسته وکړه ، دځیني بي وزله مسلمانانو د اسلام لپاره سرونه وهل کیږي اونورشریني خوري. که رسول الله ﷺ تشریف راوړي اوورڅخه وپوښتل شي چې دا دچندي روپئ په دي شریني مصرف کړواوهغه وویشواوکه ئي مجاهدینواوبي وزله مسلمانانو ته ورکړوآیارسول الله ﷺ به ووائي چې په شریني ئي مصرف کړئ؟

ورونو ! کوم دردمندته به په داسي وخت کي دشریني خوړل غوره ښکاره شي، کومه خوله به دشریني خوړلولپاره جوړه وي څومره بي حسي ده ، څومره غضب اوظلم دی ،داخلک دمحبت دعوه لري جشن

ميلادالنبی ﷺ جوړوي او مجاهدين د اسلام په لار کې سرقربانوي نو کوم يو محب رسول ﷺ دی ؟

دميلادالنبی ﷺ جشن ته سياسي رنګ ورکول

د ميلاد النبی ﷺ جشن په خوا هم رواج درلود. درواج په توګه به ئي دذکراهتمام کاووشريني به ئی ويشلي داهرڅه ئي کول خوخلک ورته سياسي رنګ هم ورکوي. داسي چې دربيع الاول په دوولسمه خلک راغونډيږي تلاوت اودعاکوي. بې شکه دمسلمانانودرفاح اوارامي لپاره دعاکول غوره کاردی خومونږپه دي نه پوهيږو دايوڅه ولي په دين کي زيات شوي دي هغه داچې په معلوم تاريخ ولي سره راغونډيږي داڅنګه جائزدی؟

ځيني وائي په دی ورځ شان اوشوکت دی، يوه مولوي راته ويل چې همداسي تفريح مه منع کوئ ځکه دلته پکښي يوډول تمرين دی زړورتياپکښي زياتيږي. بل صاحب بياويل دبرات په شپه داورلوبي (آتش بازي) ممانعت مه کوئ ځکه په دي کي دزړورتيا روحيه خوندي ساتله کيږي.

الله اکبر! بې حسي څومره غالبه شوه. عقلونه څومره مغلوب شول. که ددي خلکوپه اختيارکي دي واي خدای ﷻ خبرڅه شی به ئي ورڅخه جوړکړي وو.

ورونو ! درباندي شرعي قانون حاکم دی تاسو ته کوم اختيارنشته چې له ځانه بل قانون جوړکړئ. کوم قانون چې دالله ﷻ دی په هغه عمل وکړئ دهغه دعملي کولوحکم دی

ګورئ ډیرداسې قوانین شته چې دحکامو لپاره ګټوروي. خوکه څوک دهیوادپه قوانینو کې مثلاً یوه ماده زیاته کړي چې که چادحکومت له مأمورسره دجناب لقب ونه وایو هغه به پنځوس روپۍ جریمه وي خوکه دقانون اداره په دې پوه شي دهغه شخص په حق کې دعوی قائموي. دهغه دجرم وجه داده چې قانون جوړل دسلطنت دصاحبت کاردی. داشخص چې دامادهٔ زیاتوي که څه هم دټولو حکامو لپاره ګټوره ده خوپه اصل کې داقانون جوړونکي ځان دسلطنت دحق لرلودعوه کوي. په همدې توګه که کوم بدعت دهغه درامنځته کوونکي په نظردټولو مسلمانانو لپاره ګټورهم وي خوپه دین کې زیاتوالی دی. دالله ﷻ هغه د قانون جوړونکی مجرم دی. داد هغه خلکو جواب هم دی چې وائي په فلاني بدعت کې مصلحت دی.

ورونو! په دې خبره خوپه الله ﷻ اورسول الله ﷺ اعتراض راځي چې وائي داکار ګټوردی خوخدای ﷻ هغه په دین کې راوړی نه دی (نعوذبالله) لنډه داچې دمیلادالنبی ﷺ په جشن جوړولو نن دارنګ لیدل کیږي لوی مقصدپکښې قومي شوکت ښیي هرڅه چې دعاده هغه ترهرلمانځه وروسته هم کیدلای شي. په داسې غونډو کې ځینې داسې خلک ګډون کوي چې لمونځ هم نه کوي. یوازې یونوم دی. دادانګریزي لوستونکوحال دی بې وزله تردې زیات جواب نه لري چې دایوملي مصلحت دی اوکوم شرعي دلیل ویلای نه شي.

داهل سنت والجماعت علماء اودربیع الاول منکرات

دربیع الاول په میاشت کې چې منکرات خلک کوي. آیاهغوئ دمنع کولووړنه دي؟

آیا دهغه څه په ممانعت کي خلک وحشت ښکاره کوي کوم چې په قرآن اوحدیث شریف کی اصل نه لري ؟
عمر ﷺ دهغي وني ریښې له دي امله وایستلي چې خلکو به ئي په زیارت کولو کی زیات اهتمام کاوو هغه ونه چې په یوه درجه فضیلت ئي په قرآن کریم کي هم یادشوی وو.
لقدرضي الله عن المؤمنین اذیبایعونک تحت الشجرة
وروڼو ! داهل سنت والجماعت علماء ددین په خرابي کی هیڅکله صبراوزغم نه کوي. یوازي دبدنامي په خاطرپته خوله نه کښيني، که څه هم ورڅخه ځوک خفه کیږي. که خلک و پوهیږي هغوئ دحق په اوریدلو نه ناخوښه کیږي. که دومره خبره ورته وشي چې په اصل کي دایو منکردی نوځوک نه خفه کیږي اوکه څوک په دي حقه خبره خفه کیږي هغه به ئي دزړه زیغ اوګمراهي وي.

دمیلادالنبی دجشن رواج

اوس یوه بله ترقي هم شوي ده چې درببع الاول ۱۲نیټي ته خلک دعید میلاد النبی ﷺ نوم ورکوي اوهغه لمانځي.
دمیلادپه اړه علماوو مستقلی رسالي لیکلي دي لکه (براهین قاطعه) اونوري. ماهم په اصلاح الرسوم کي ورباندي ځانګړی بحث کړی دی. خوددي نوي رسم چې نوم ئي عید میلاد النبی دی په هکله مي کومه مستقله رساله ترسترګوتیره شوي نه ده. دشرعي دلائلو په رڼاکي ورباندي مفصل بحث شوی نه دی. نن راته په دي هکله دبیان اراده ده. دمیلادالنبی دجشن ایجادپه دی میاشت کی یوه ستره غلطي دعید میلاد النبی ایجادي دادیوه مسلمان پاچا ایجاددی هغه

دعیسایانو په مقابل کې؟ همدا ایجاد کړچې هغوئ یوه ستره ورځ لري، خوشحالي پکښې کوي همداسي به مونږهم کوو. خودپاچادارایه غلطه اودسنت خلاف وه. له همدي اهتمام سره هغه مقصد ترلاسه شوی نه دی. آیادشرینی په ویشلواود خلکوپه راغونډولودنوروقومونو مقابله کیدلای شي اوهغوئ ماتولای شو.
عزیزانو! اسلام دي عارضی شوکتونوته اړتیا نه لري. داسلام شوکت هغه دی چې کله عمر ﷺ شام ته تشریف یووړ خلکوورته دنوي جامي داغوستلوعرض وکړ. عمر ﷺ وفرمائل:
(نحن قوم اعزنا الله بالاسلام) (مونږمسلمانان داسي قوم یوچې الله ﷻ راته په اسلام عزت رابخښلی دی)
ښاغلیو! که مونږسپیڅلي مسلمانان یونوزمونږعزت دټولو په وړاندي یودی، زمونږ عزت په سامان او اسبابونه دی، که دي نوپه بې سراوساماني زمونږعزت دی.

عیدمیلادالنبی دشرعي دلائلوپه رڼاکي

په کوم وخت کي څومره فضیلت ډیروي، هغومره له شرعي حدودوڅخه تجاوزالله او رسول ته ډیرناخوښه وي. له شرعي حدودوڅخه دتجاوزمعیارپوازي شرعي دلائل دی یعني کتاب ،سنت، اجتماع اوقیاس. له همدي ټولو دلائلوڅخه ثابتیږي چې په دي میاشت کي کوم اعمال خلکورواج کړي دي لکه عیدمیلادالنبی (یعني داخترپه څیرخوښي کول، جلوسونه ایستل، روښنائي جوړول، بیرغونه ځوړندکول اونور) داټول دحدودوڅخه وتل دی نوهمداټول خدائ ﷻ اورسول ﷺ ته خوراناخوښه دی.

دبدعت پیژندل

دبدعت یوه علامه داده چې کومه خبره په قرآن، حدیث، اجتماع اوقیاس کې ثابته نه وي اوهغه دین وګڼل شي. هغه بدعت ده. اوس ګوروئ زمونږ دورونږو چې کوم اعمال دی (لکه دربیع الاول مراسم، عید میلاد النبی، عرس اونور) هغه اعمال دي چې اصل ئي ثابت نه دی، همداله دین څخه ګڼي اوکه ئي نه ګڼي، دبدعت دقباحت رازهمدادی.

په دي که غوروشي نودبدعت په منع کولوسره تعجب نه پیښیږي. په ورځینـي ژوند کی ئـي مثال ګـورئ. کـه څـوک دحکومـت مأموروي، اطاعت هم ولري اودحکومت قانون چاپوي په اخیرکي یوه فقره لـه ځانـه پکښي زیاتـه کړي اوهغه اضافه شوی ماده دملک اوحکومت لپاره ګټوره هم وي بیاهم هغه جرم ګڼل کیږی اوهغه شخص دسزامستحق وي. نوچې ددنیا په قانون کي زیاتوالی جرم دی نوپه شریعت کښي څه شی زیاتول چې هغه دشریعت په اصطلاح کی بدعت بلل کیږي، جرم به نه وي؟

دسنت اوبدعت ترمنځ شرعي پریکړه

یوه قاعده بـه بیان کـړو هرشـی چـې ترخیرالقـرون راووروسته ایجادشوی دی، په هغوی کی کوم بدعت اوکوم مندوب اومستحب دی اوله شرعت څخه ثابت، هغه به ځرګندشي اودابه هم ښکاره شي چې داخوشحالي ښکاره کول کومه مقبوله طریقه ده اوکه نه ده. دامروجه طریقه بدعت ده اوکه نه ده؟

دايجادشويوشيانولومړۍ ډول

ترخيرالقرون وروسته چې کوم نوي شيان ايجادشوي دي، هغه دوه ډوله دي:

يوهغه چې داعي ئي هم نوې وي(يعني په خيرالقرون کي دهغوئ دضرورت اسباب نه وو) اوهغه دمأموزله شيانوموقوف عليه وي يعني کوم شرعي حکم ورپورې اړه لري. دهغه پرته په هغه حکم عمل کيدلای نه شي. لکه: ددينې کتابونو تصنيف، دمدرسو او خانقاووجوړول چې درسول الله ﷺ په زمانه کي په دې اندازه څه نه وواوپه دې کي داسي اسباب هم نوي دي. داهغه شيان دي چې شرعي اسباب ورپورې موقوف دی. ددې تفصيل دادی چې ټولوته معلومه ده چې ددين حفاظت دټولوذمه واري ده. په خيرالقرون کي ددين دحفاظت لپاره نويوواسطوته ضرورت نه وو. حافظې دومره غښتلې وې چې څه به ئي اوريدل هغه دنقش کالحجرپه څيروو. نو دسبق په څيرتقريرونوته اړتيانه وه، تدين او تقوی هم زياته وه.

بيابلــه دوره راغلــه، غفلــت ډيرشــو، قوې کمــې شــوې، دهواپرســتوخلکوغلبه زياتــه شــوه، تــدين مغلــوب شــونوله علماووسره ددين دضائع کيدلوويره پيداشوه. دااړتياوليدله شوه چې ددين هره برخه تدوين کړې نودينې کتابونه، حديث، اصول حديث، فقه، اصول فقه اوعقائدوکي کتابونه وليکل شول اودهغوی دتدريس لپاره مدرسې جوړې شوې. له دې څخه پرته ددين دحفاظت بله لاره نه وه. داهغه څه دې چې سبب ئې هم نوی ده. په خيرالقرون(داصحابه اوتابعينوزمانه) کې نه وواوددين ساتل

ورپوري ترلي دي. دا اعمال صورتاً بدعت دی خو په حقیقت کي بدعت نه دی. بلکه په دی قاعده واجب دی چي وائي (مقدمة الواجب واجبٌ) یعني دواجب ذریعه هم واجب ده.

دایجادشویوشیانودوهم ډول

دوهم: ډول هغه دي چي سبب ئي قدیم وي یعنی درسول الله ﷺ ،صحابه وواوتابعینو په وخت کي ئي سبب موجودوولکه دمروجه میلادالنبی مجالیس،دریمه ،لسمه ،څلويښتي اونوربدعتونه چي اسباب ئي په خواوو.مثلاً دمیلادالنبی دغونډي جوړولولپاره سبب ووچي هغه درسول الله ﷺ دپیدا ېښت نیټه وه خورسول الله ﷺ یاصحابه وودامجلسونه نه دي جوړکړي. نوآیادصحابه ووفکردي ته نه رسیدی. که ددي کارسبب هغه مهال نه وای بیابه ویل کیدل چي هغه مهال ئي منشأنه وه خوداچي باعث اوبنیادئي موجودوونوڅه وجه وه چي رسول الله ﷺ کله هم د میلاد غونډه جوړه کړي نه ده. اونه صحابه وودا کارکړی دی. نوددي کارحکم دادی چي صورتاً هم بدعت دی اوپه معنی کي هم په دي قاعده دسنت اوبدعت فرق کیدلای شي اودډولو جزئیاتو او اختلافي مسائلو استنباط ورڅخه کیږي. په دی دواړوکي یوعجب فرق دادی چي دالومړی ډول ئي دعلماوو له لوري تجویزشوی دی اودعوامو پکښي تصرف نشته اوددوهم ډول تجویزدعوامو له خواشوی دی اوتل هغوئ پکښي تصرف کوي لکه دمیلادشریف مجلس چي دیوه پاچاله لوري ایجادشوی دی ،هغه په عوامو کي شمیرل کیږي اوعوام دي چي پکښي تصرف کوي.

داختردخوشحالي شرعي حکم

عيد(اختر) هغه مهال دی چې مونږ ته پکښې دخوشحالي دښکاره کولو حکم دی. داچې دادينې حکم دی نود خوشحالي دښکاره کولو طريقه ئي هم دين څرګندوي. ددي تفصيل دادی: دخوشحالي څرګندول وحی ته احتياج دی. يعني که مونږ کومه مذهبي خوشحالي کوو، ګورو چې په شريعت کې ئي اجازه شته اوکنه؟ ځکه هغه له ځانه اختراع کول يو مفسده اوبدي له ځان سره لري داچې دهغې اصل دين دی عوام ئي طريقه هم دين ګڼي اولويه خرابي اوفساد ده. خوددنياپه خوشحالي کې چې دنوري خرابي پکښې انديښنه نشته نوپه خپله ئي هم تجويزکولای شو.

نن په هندوستان کې زمونږورونه درسول الله ﷺ دزيږيدلوورځ لمانځي پکښې خوښي څرګندوي اوددوئ دافکردنوروقومونودمشرانودولادت دورځو د خوشحاليوپه ليدلوراپيداشوي دي.

خوعوام داسې فکرکوي چې دايوه دنيائي خوشحالي نه ده بلکه مذهبي خوشحالي ده نوځکه ددي خوشحالي دڅرګندولوطريقه ښودل دوحی اجازي ته اړتيالري.

درسول الله ﷺ دپيدايښت ورځ ديني خوشحالي ده

اوس دادليل وګورئ: درسول الله ﷺ دپيدايښت دورځې خوشحالي، ديني خوشحالي ده. ټولو ته څرګنده ده چې ددنيااطلاق پر دي ځمکه ياڅوکيلومتره لوړه کيږي. نوکه يوه دنيائي خوشحالي وای، اثربه ئي ترځمکې پورې محدودووترهغې به لوړنه وو. درسول الله ﷺ دولادت

يوازي دځمکې دموجوداتونه بلکه دملائکو، عرش، کرسي اودپورته عالم دخوشحالي سبب دی. ځکه درسول الله ﷺ ولادت، کفراوضلالت ختم کړی اودتوحيدجامې دې دهمدې له برکته دعالم قيام دی. درسول الله ﷺ ظهوردټول عالم دبقاسبب دی نوځکه داخوشحالي په ټول عالم کې ده. داچې ددې خوشحالي اثرتردنيالوړدی نوددنيا خوشحالي نه ده يوه مذهبي خوشحالي ده نوځرنګوالي ته ئې دوحی يعنی الهی حکم اړتيا شته. اوطريقه به ئې هم الهی حکم ښيي. داخلک چې په عيدميلادالنبی قائل دي مونږته دې وښيي چې دولادت دورځې نوم په کوم حکم کې عيدښودل شوی دی اودهغه صورت ئې څنګه ښودلی دی؟

په شريعت کې دوه اخترونه دي دريم اخترنشته

خلکوله خپله لوري عيدميلادالنبی ﷺ اختراع کړی دی. رسول الله ﷺ فرمائي: مونږته الله ﷻ دوه اخترونه راکړي دي عيدالفطراوعيدالاضحی. خلکودريم اخترايجاد(پيدا) کړی دی دابه له رسول الله ﷺ سره يوه ځانګړي مقابله وي. مثال ئې داسې دی لکه داچې په قانون کې رسمي رخصتي معلومې شي خوکاتب په پای کې يوه ورځ په دې نوم زياته کړی چې داد والي صاحب دپيدايښت دورځې رخصتي ده. نوکه له قانون جوړوونکوڅخه دهمدې کارپه هکله وپوښتل شي. هغوئ داشخص مجرم بولي، په هغه دعوه کوي، داچې دهغه لپاره خوشحالي کوي خوخوشحالي بده خبره نه ده خودوهمه برخه ئې بده ده چې دحکومت په قانون کې ئې تبديلي راوستلې ده. نوهغه مجموعه فاسده اودعوه وربانده کيږي.

همداسي دربيع الاول په دوولسمه نيته ښه خواړه پخول، جامي بدلول، خوشحالي کول دا شيان په خپله بدنه دي اودعتاب ورنه دي. خو خبره داده چي په دي سره دخداي ﷻ حکم بدلول راځي ځکه رسول الله ﷺ دوه اخترونه (فطراو ضحی) ښودلی دی خودوئ دريم اختر تجويز کړی دی. دادشريعت مقابله اوپکښي تبديلي ده.
(دتهانوی رحمة الله عليه له وينااو وخخه. په شکريه ندای شاهی، مئ ۲۰۰۳)

پوښتنه :- په ربيع الاول اودمحرم په عشرة کي نذرونه څنګه دي؟

ځواب :- داتعينات بدعت ضلاله دی. که ئي خواړه دثواب په نيت وي خوړل ئي مباح دی اوصدقه ده. خو که دهمدی بزرګانو په نوم وي د(ما اهل لغيرالله) په حکم کي راځي اوداچي داولياءالله په نوم ده نوحرام دی. اوداافاسد عقائد دکفر موجب ګرزي اودا افعال کفري بلل کيږي. خود مسلمان فعل ته تأويل لازم دی.

مسئله :- دثواب لپاره که دورځي قيد نه وي يا ځانګړي خواړه نه وي يو مندوب کاردی خو خواړه پکښي ځانګړي کول بدعت دی. که له تخصيص سره سره دثواب خبره مطلب وی خواړه حرام نه دي خو له ځانګړتيا سره معصيت دی. (فتاوی رشيديه مخ ۱۳۸- فتاوی محموديه توک ۱۵ مخ ۴۲۹)

دمولودشرعي حکم څه دی؟

پوښتنه :- دمولود شريف دانعقاد په اړه شرعي حکم څه دی؟

ځواب :- درسول الله ﷺ دولادت يادونه، دمبارک ويښته، نعلينو، دناستي ولاړي خوړلو، چښلو، ناستی، ملاستي اونوروبيان کول او اوريدل مستحب اودرحمت دنزول اوبرکت موجب دی. آن دهغه شي چي درسول الله ﷺ له صفت سره لړشانته ورته والی ولري ذکرئي له ثوابه خالي نه دی خوهغه چي په صحيح

احاديثو اوروايا تو ثابت وي اوديادوني طريقه ئي هم دسنت مطابق وي. دمبارک ولادت ذکرهم يو عمل دی. صحيح اوسمه طريقه ئي داده چې دکوم رواج له پابندی پرته دمياشتي اوورځي له تعينولو پرته، په هره مياشت ياهره نيټه چې وي، په وعظ کي په تدريس کي ياپه خپل مجلس کی ياپه خپله له قرآني آياتونو اوصحيح رواياتو سره درسول الله ﷺ دمبارک ميلاد، صفات، کمالات اومعجزات اوياتورخه بيان شي. واعظ اومقررهم باعمله اودسنت پابند، درسول الله ﷺ سپيڅلي مينه وال وي. نن سباپه رسمي مجلسونوکي خلک راغونډيږی، ناپوه شاعران قصيدي اوجعلي روايات له نغمي اوترنم سره وائي اوداطريقه ضروري ګڼي دادسنت خلاف اوبدعت دی. له صحابه وو، تابعينو، تبع تابعينواوله امامانوڅخه ثابت نه دی. (فتاوی رحيميه ج۲ مخ۲۸۲- احسن الفتاوی توک۱ مخ۳۷۰)

مسئله :- دميلادپه غونډوکي دولادت ديادوني په مهال خلک ولاړيږی. داهم بي اصله ده درسول الله ﷺ له ارشاد، دتابعينواوتبع تابعينوله قول اوفعل څخه ثابت نه دی دابدعت دی هيڅ اصل نه لري. دقيام التزام بدعت دی. ځان ساتل تري ضروری دی. (فتاوی رحيميه توک۲ مخ۲۰۴)

مسئله :- مروجه ميلادنه له قرآن کريم څخه ثابت دی اونه له حديثونوڅخه اونه هم له صحابه ووڅخه پکښي ثبوت شته. ترشپږمي پيړۍ پوري دامجالس نه وو. په لومړي ځل (اول وار) داربل باچاپه خوراشاهانه انتظام سره داغونډه جوړه کړه. ډيري روپۍ ئي ورباندي ولګولي بيادغه په پيروي وزيرانواوامیرانوپه خپل خپل

انتظام مجالس جوړکړل. هغه وخت ئي علماوو په ردکي په هره ژبه کي ليکني وکړي اوترننه ئي لاترديد جاري دی.

مسئله :- دميلادمحفل ته درسول الله ﷺ تشريف راوړل ثابت نه دی. داعقيده بي دليله ده اوپرته له دليل څخه داخبره رسول الله ﷺ ته منسبول چي دميلادغونډي ته تشريف راوړي ډيره خطرناکه خبره ده. سزائي جهنم دی.

دصحابه کرامو په زړونوکي درسول الله ﷺ دومره مينه وه چي بل چاته نه ده وربه برخه شوي دهغوئ طرزالعمل داووچي رسول الله ﷺ به ئي وليدنه ولاړيدل څکه داولاړيدل په رسول الله ﷺ درانه تماميدل له همدي امله رسول الله ﷺ ورته دولاړيدلو ممانعت کاوو.

(فتاوی محمود یه ټوک۱ مخ۱۸۲)

په محرم ، ربيع الاول اونوروکي دوعظ حکم

پوښتنه :- ځيني ځايونه په مسجدونوکي د محرم له لومړی نيټي څخه ترلسمي، دربيع الاول له لومړی نيټي څخه تردوولسمي، رجب اوه ويشتمه ، دشعبان پنځلسمه، درمضان اووويشتمه دذی الحجي په لومړيوورځوکي تبول کال دشپي دماخوستن ترلمانځه وروسته وعظونه کيږی نورچاته نه دوعظ کولوتوفيق پاته کيږي اونه ورته دکښينستلو آيادا تعين بدعت دی اوکنه ؟

ځواب :- ديادوشويوورځوتعين په شرعيه دلائلوثابت نه دی اونه په خيرالقرون کی داسي وو. که څوک په دي ورځ، کي وعظ ضروري ګڼي، که څوک ورته حاضرنه شي په هغه ملامتي وائي. دوعظ کولواواوريدلوثواب په دي ورځوپوري ځانګړي کوي نودابدعت سيئه دی. نن په عامه توګه همداورځي ضروري ګڼي دثواب ورئي

بولي دابيشکه بدعت دی. وعظ کول چې کوم التزام پکښې نه وي يادضرورت وخت وي جائزدی خوداضروري ده چې يوازې په همدی وختونو کي وعظ ضروري ونه بولي بلکه دالهي احکامودښودلو اهتمام وکړي اوددې ورځو داتعين ختم کړي په مستقله توګه دتبليغ اوتعليم انتظام وکړي. (فتاوی محمودیه توک ۷مخ ۱۴۵)

دمحرم مياشت دغم مياشت بلل

مسئله :- دمحرم مياشت دغم مياشت بلل جائزنه دی، حرام دی اودمحرم په مياشت کي خوشحالي نامبارکه اوناجائزبلل سخته ګناه ده. داداهل سنت دعقيدې خلاف ده. اسلام داشيان حلال بولي، اعتقاداً ياعملاً دهغوئ حرام ګڼل دايمان خطره ده.
(فتاوی رحيميه وبخاری اومسلم په حواله)

دمحرم ثبوت

مسئله :- دمحرم په لسمه دشهادت يادونه کول که څه هم په صحيحه روايات‌وي ياشربت ويشل، دثواب لپاره په شربتو چنده ورکول ياشيدې ورکول داهرڅه سم نه دي اوله روافضوسره دورته والي له امله حرام دي. (فتاوی رشیدیه مخ ۱۳۹)

مسئله :- داپابندي هم غلطه اوغيرثابته ده. که ديخني موسم هم وي شربت په خلکو چښي په دې کي ديوي غلطي عقيدې دخل شته، هغه داچې حسين ؓ دتندې له امله شهيدشونوداشربت هغه ته رسيږي اوتنده ئي ماتيږي. ددې عقيدې اصلاح ضروري ده. داشربت هلته ،هغه ته نه رسيږي اونه دهغه شربتوته ضرورت دی. الله ﷻ هغه ته په جنت کي خورانښه نعمتونه بخښي. دهغوئ مقابله ددې ځای له شربتوسره کيدلای نه شي. (فتاوی محمودیه توک ۱۵ مخ ۴۲۸)

مسئله :- دمحرم په ورځوکي دسرالشهادتين ويل منع دی وجه ئي دروافضوله مجلسونو سره ورته والی دی. (رشيديه مخ ۱۳۹)

مسئله :- دشريعت له لوري دمحرم په لسم اودربيع الاول په دوولسمه نيټه دكاردبندولو حكم نشته. (فتاوی محموديه ټوک ۵ مخ ۳۹۱)

دتعزئي نه کولودليل

مسئله :- دتعزيه جوړولودنه جوازاوله دين سره دمخالفت خبره اظهرمن الشمس ده. په قرآن كريم كی دي: (أتَعبُدُونَ مَاتَنحِتُونَ) آيادهغو شيانوعبادت كوئ چې تاسوپه خپله تراشلي اوجوړكړي دي ؟ښكاره ده چې تعزيه انسان په خپل لاس جوړه كړي اوبياورته نذرمني اومرادتري غواړي ورسره داولاداوروغتيادعاكوي، سجده كوي ،دهغه زيارت دحسين ﷺ زيارت ګني. آياداتولي خبري دايمان له روح اوداسلام دتعليم خلاف نه دی. داټول بدعت اوناجائزدی. (فتاوی رحيميه ټوک۲ مخ۲۷۵)

مسئله :- په محرم كي له تعزيي سره كړه وړه شرعاً بي اصله اوناجائزدی. دادروافضوطريقه ده له علي ﷺ څخه ثابته نه ده. (فتاوی محموديه ټوک۲ مخ۱۲۹)

دغيرذی روح شيانوتعزيه جوړول

مسئله :- دبي روح شيانونقشه اوتصويرجوړول په دي شرط صحيح دی چې دهغه عبادت اوخلاف الشرع درناوي ئي ونه شي. خوتعزيه جوړول له اعتقادي خرابيوڅخه خلاص نه دی. تعزيي ته سجده كيږي طواف پركيږي ،نذروربانديي وركول كيږي، وربانديي مراد غوښتل كيږي له همدي امله ئي جوړول اوپه كوركي ايښودل ناجائزدی. كه

دکعبې اونورولـه تصویراونقشونوسره همداسې حرکات کېږي هم ناجائزدي. (فتاوی رحیمیه ټوک۲ مخ۲۷۷دابن تیمه دفتاوی په حواله ټوک۲ مخ۷۲)

مسئله :- تعزیـه اودمرثیـه ویلومجـالس هرځـاى اوهروخـت حـرام دي، ګناه کبیـره ده پـه تیـره پـه مسجدونوکې داسـې کـارکول ظلـم اومعصیت دی اودالهي عتـاب سبب دی. مسلمانان دي لـه داسې حرکاتوتوبـه وکـړي اوداشیان حـرام اوکبیـره ګنـاه دي، کفرنـه دی اصرارکوونکي ورباندي فاسق اودتعزیرورړدی. (عزیزالفتاوی ټوک۴ مخ۱۵)

مسئله :- دعاشورادورځي په هکله په شریعت کی دوه شیان ویـل شوي دي:

اول: روژه نیول.

اودوهم: په اهل اوعیـال باندي پـه خوراک کي پراختیاراوستل. پـه حدیث شریف کي دي چې دعاشوراپه ورځ پـه اهـل اوعیـال بانـدي خوراک، چښاک کی پـه پراخي راوستلو. الله ﷻ بـه پـه ټـول کـال کي ورباندي پراخي راولي. له دي پرته ددي ورځوپه هکله بل حکم نشته. (فتاوی رحیمیه ټوک۲ مخ۲۸۰)

مسئله :- دمحرم له لسمي ورځي سره دي په نهمه ورځ هم روژه ونیول شي اويادی په يوولسمه ورځ ورسره ونیوله شي يوازي دلسم پـه ورځ مکروه ده. (فتاوی رحیمیه ټوک۲ مخ۳۷۹دشامي په حواله)

ایادمحرم دلسمې روژه دشهادت له امله ده؟

مسئله :- دمحرم لسمه ورځ تراسلام وړاندي نورواُمتونوپه قدرسره یادوله. په هغې ورځ موسی ؑ اوبني اسرائیل الله ﷻ دفرعون لـه ظلم څخه وژغورل. اوهغه ظالم له ملګروسره دقلزم په سمندرکي کي ډوب شو. موسی ؑ دهمدې پـه شکریه کـې هـ[illegible] اورځ روژه ونیوله

اورسول الله ﷺ هم داورځ روژه ونيوله. دعاشوراورځ دكربلا ترپيښې وړاندي دقدرپه نظركتل كيدل. داغلطه ده چې همداورځ دحسين ؓ ترشهادت وروسته محترمه وګڼله اودشهادت له امله پكښې روژه نيوله كيږي صحيح داده چې الله ﷻ دحسين ؓ شهادت په دي مباركه ورځ خوښ ووترڅوورته په درجواوفضائلوكي ئي زياتوالى راشي.
(فتاوى رحيميه ټوك۲ مخ ۳۸۱- فتاوى محموديه ټوك ۲ مخ ۱۲۳)

مسئله :- دمحرم دمياشتي په لسوورځوكي له حديث شريف څخه يوازي دوي خبري څرګنديږي. په لسمه ورځ روژه نيول اودواولادپه لګښت كې وسعت راوستل. داله دي امله چې بيادكال په اوږدوكي وړاندي پراخي راځي نورامورټول حرام دى. (اصلاح الرسوم مخ ۱۳۲)

دمحرم په لسمه دشهادت مجلس جوړول

مسئله :- دمحرم په لومړئ عشره كي دشهادت يادونه كول له روافضوسره دورته والي له امله منع ده غم اوژړاكول حرام دى. په حديث شريف كي دمرثيوڅخه ممانعت راغلى دى. اودرواياتوخلاف بيان په ټولوبرخوكي حرام دى. په ځانګړوورځوكي چې وائي ثواب پكښې زيات دى صدقه ويشل ضاله بدعت دى. په كومه خاصه ورځ كي ئي ويشل يولغوعمل دى. دمالداراوشتمن لپاره دصدقي خوړل مكروه دى اودسيد لپاره حرام دى. (فتاوى رشيديه مخ ۱۳۹)

مسئله :- دحسين ؓ دماتم رسم سخت منع اومكروه دى. علامه ابن حجرمكى رحمة الله عليه ليكي: دمحرم په لسمه ورځ دروافضوپه بدعتونومه اخته كيږئ. مرثيه ويل غم اوژړاكول كه جائزواى نوترډي درسول الله ﷺ دوفات ورځ وروه. (فتاوى رحيميه ټوك۲ مخ ۳۷۴ د سفرالسعادة په حواله)

مسئله :- دمحرم په لسوورځوکي دشهادت دذکرپه هکله له مولانارشيداحمد گنگوهي څخه پوښتنه وشوه. هغه له روافضو سره دمشابهت له امله ناروا وبلل. په حديث شريف کي دي چې: (څوک چې دکوم قوم شباهت غوره کړي هغه له هغه قوم څخه دی)
ديني مشرانوپه محرم کي دشهادت له بيان څخه منع کړي ده ځکه له روافضوسره پکښې تشابه حتماً راځي. (رحيميه ټوک۲ مخ۲۹۲)

مسئله :- دمحرم په لسمه په مسجداوکورکي شريني ويشل کوم شرعي شی نه دی په قرآن اوحديث کي ثابت نه دی. دا شرعي گڼل غلط دی. خوپه بعضی رواياتوکي دمحرم په لسمه روژه نيول ډيرثواب بلل شوي دی اوپه دي ورځ په خوړوکي پراخي کول دبرکت سبب دی. (فتاوی محموديه ټوک ۱۵ مخ ۴۱۳)

دمحرم درسمونو(رواجونو) حکم

پوښتنه :- دحسين ﷺ دشهادت له کبله دتعزئي رواج، توري جامي اغوستل، په سرخاوري دوړول غم کول، مرثئي ويل، بيرغ ايستل، له ماشومانوبندي بي وزله جوړول دتعزئي په ځای کي تلاوت کول، نذرونه منل اونوروپه هکله داهل سنت والجماعت په نزداصل څه دی؟

ځواب :- دحسين ﷺ شهادت يقيناً يوه دردوونکي پيښه ده. له نبوي خاندان سره دمينه کوونکولپاره روح زوروونکي واقعه دوه. تولوته له هغي څخه عبرت اخيستل لازم دی چې پر حق باندي څنگه کلک دريدل په کاردی. دکوم ظالم په مقابل کی دريدل وشهيد کيدل خورالوړمقام دی. خوبدمرغي داده چې دجرئت اوحق ويلودسبق دزده

کولو پر ځای هغه جاهلانه اوزنانه مراسم پر ځای کیږي. او هغه د وفاداري دحق اداء ګڼي.
په شوي پوښتنه کي ځیني شیان مکروه دي، ځیني بدعت سیئه دي، ځیني حرام دي او ځیني خولاشرک ته رسیږي. داهل سنت دمسلک ورسره هیڅ ډول ربط او تعلق نشته. دادروافضو شعاردی. دهغوئ دناستي ولاړي اثربي علمه یابي عمله اهل سنت کسانو ته هم رسیدلی دی. ددي بندول ضروري دی. (فتاوی محمودیه ټوک۱۲ مخ۲۰۱)

مسئله :- مشهوره داده چې دمحرم په لسمه روژه نیل کیږی ځکه په همدي ورځ دیزید مور روژه نیولي وه، داغلطه ده. ځیني کسان په همدی ورځ پر قبرونو باندي خاوره اچول ضروري ګڼي. داهم کوم اصل نه لري، غلط دی.

مسئله :- ځیني عوام هغه ماشوم منحوس ګڼي کوم چې دمحرم په میاشت کی زیږیدلی وي داهم غلط کاردی. ځیني خلک بیانکاح یانورځه په همدی میاشت کي ناجائزبولي دابالکل غلطه ده. (اغلاط العوام مخ۱۸۴)

مسئله :- دمحرم په عشره کي ښکلاپریښودل، غوښه یانورځه نه خوړل، سینه وهل، مرثیه ویل په تعزیه باندی کوپړه یانورځه ماتول، له هغې سره خواړه یانورځه دتبرک لپاره ایښودل اوبیاخوړل، تعزیه اخیستل بیاګرزیدل له باجي سره هغه پټول اونورټول بدعت سیئه دی . ځیني خولاله بدعت سره، سره په خپله حرام دی اوپه ځینو کي دشرک احتمال شته. له همدي امله ددي ټولو پریښودل ضروري دی. دتعزئي جلوس ایستل اوورسره ناجائزکارونه کول سره له دي چې بدعت ده د ... انو له کارونو سره ... مشابهت هم شته نوځکه هم حرام

دی. د اجلوس په شان او شوکت ایستل اوورسره باجه ماجه اونوروړسره لرل د خوشحالي علامه ده ،ژړا اوسینه وهل په خپله حرام دی. (امدادالمفتین ټوک۱مخ۱۸۴)

مسئله :- دځینو جاهلانو باوردی چې نعوذبالله په تعزیه کی حسین ﷺ تشریف لري له همدي امله دهغه دراتګ په هکله نذ رونه مني اودا په (مااهل به لغیرالله) کي داخل دی اوحرام دی. (اغلاط العوام مخ۱۸۴)

تعزیه جوړول اوپه مسجدکي ایښودل

مسئله :- تعزیه جوړول اوپه مسجدکی په خپل ځای ایښودل بدعت ضلاله اوستره ګناه ده. دهغې تعظیم اوتکریم کول شرک دی. ورباندي نذرایښودل حرام اوشرک دی. په مسجدکی تعزیه ایښودل هیڅ کله جائزنه دی. په کوم مسجدکی چې تعزیه ایښودلي شوي وي، هغه لورته مخ اړول لمونځ کول مکروه دی.

اودمسجدپر اهل باندي له مسجدڅخه دتعزیې ایستل واجب دی. څوک چې په مسجدکی تعزیه ږدي یاورسره څوک مرسته کوي هغوئ ټول ګنهکاردی ،له هغوئ سره ناسته ولاړه، سلام کلام کول پریښودل ضروردی. داترهغه چې له دي ګناه څخه توبه وکړي.

(امدادالاحکام ټوک۱ مخ۱۸۱-نظام الفتاوی ټوک۱- مخ۱۷۰)

مسئله :- دبي روح شي شبه (شکل) جوړول هغه وخت جوازلري چې کومه خرابي ورباندي مرتبه نه وي که نه بیاحرام دی. له تعزئي سره چې کوم معاملات کیږي دهغوئ معصیت اوبدعت بلکه کفراوشرک ته نژدي والی ئي څرګنددی نوپه هغه کي چنده ورکول ،ګډون کول اونورهرڅه ناجائزدي. جوړونکي اوروسره مرسته کوونکی ټول ګنهکاردي. (اغلاط العوام مخ۱۸۲)

مسئله :- خلک دتعزئي په وراندي لاس ترلي په تعظیم ولاړوي. دهغه لورته شانه ګرزوي، دهغه لیدل زیارت ګڼي همداسي معاملي بالکل شرک دی. (اغلاط العوام مخ ۱۸۴ ،اصلاح الرسوم مخ ۱۳۷)

دیوولسمي لمانځل څه حکم لري؟

پوښتنه :- هرکال دربیع الثانی دمیاشتي په یوولسمه ورځ دشیخ عبدالقادرجیلانی رحمة الله علیه دوفات په مناسبت مراسم ترسره کیږي. ددي حکم څه دی؟

ځواب :- په دي کي شک نشته چي غوث الاعظم رحمة الله علیه یولوی شخص ؤدهغه عظمت اومحبت دایمان نښه ده اوبي ادبي ورسره کول دګمراهي دلیل دی. داهل سنت والجماعت عقیده داده چي په ټول مخلوق کي دانبیاؤمرتبه لوړه ده په انبیاؤکي هم درسول الله ﷺ فضیلت خورازیات دی بیاراشده خلفاء، عشره مبشره اوصحابه درجه پر درجه رتبي لري خوتاسونه فکروکړئ چي دانبیاء اوصحابه ووغوندي ستروشخصتیو دوفات دورځو په لمانځلو په شریعت کي کوم تأکید نشته نودغوث الاعظم دوفات دروځي دلمانځلو مطلب څه دی؟

لنډه داچي دکوم رواج په هکله چي پوښتنه شوي ده دعقل اونقل دواړوخلاف ده اوپه بدعت کي ئي هیڅ شک نشته.
(فتاوی رحیمیه ټوک ۲ مخ ۲۸۲ دفتاوی حدیثیه اورشیدیه په حواله)

دیوولسمي دخوړودخوړلوحکم

پوښتنه :- که دوستان دیوولسمي یادمحرم یادبرات دشپي حلوایابل څه راواستوئ اخیستل ئي جوازلري؟

ځواب:- که داپخول داسي وي چې غیرالله دګټي اوزیان مالک ګڼي نو دافعل شرک او خواږه خوړل ئي حرام فعل بدعت دی: دداسي شیانو له اخیستلو ترممکن حده ځان ساتل ضروري دی ترڅو دبدعت دعامولو او تائید ګناه نه وي. (احسن الفتاوی توک۱ مخ۳۸۲)

دشوال دمیاشتي دشپږو روژوسمه طریقه

مسئله:- ځیني خلک داګمان کوي چې که دشوال دمیاشتي شپږو رځي روژي دمیاشتي له پیل څخه شروع شي ثواب لري، که نه بیائي ثواب نشته. داخیال غلط دی. که په همدي میاشت کي هروخت پوره شي ثواب لري که داخترد میاشتي په اولو کي پیل شي او که وروسته. که یو ځای ونیولي شي او که په متفرق ډول پوره شي ثواب لري. (زوال السنته مخ۲۰)

مسئله:- ځیني خلک بیا همدا شپږ روژي په قضائي روژو کی شمیري یعنی داسي چې همدا شپږو رځي به هم دشوال شپږو رځي وی هم وربانـدي قضائي پوره شي خو د قضائي روژو په نیت سره دشوال دروژو ثواب نه لري. (اغلاط العوام مخ۱۳۲)

دبرات په شپه حلواپخول

مسئله:- په شریعت کي دبرات دشپي دومره اصل شته چې دد ی میاشتي پنځلسمه شپه اوروځ خوراد برکت شپه اورځ دي. رسول الله ﷺ به په مدینه منوره کي هدیري ته لاړاومړه شویو مسلمانانو ته به ئي دعاکوله. نو که په دي ورځ څه شی صدقه شي، قرآن کریم تلاوت شي، خواږه ورکړل شي ،نقده صدقه اوخیرات وکړل شي، دعاوشي دادسنت مطابق دی. نورڅه چې خلکورواج کړي دي. دحلو اقیدئي

لګولی دی فاتحه لولي اوداکارپه پابندي سره کوي داواهيات دي. کوم شيان چې په شريعت کې ضروري نه وي هغه ضروري ګڼل اوترحدزيات پابندي ئي کول بده خبره ده، شرعي امرنه دی.
(بهشتي زيورتوک ۲ مخ۲۱ نظام الفتاوی توک۱ مخ۱۷۴)

مسئله :- له حديث شريف څخه دبرات دشپې په هکله دري خبري ثابتي دی. که هغه په مسنونه طريقه ترسره شي، دثواب موجب ګرزي.
اول: په پنځلسمه شپه هديري ته تلل اومړه شويوخلکوته دعاکول،صدقه اوخيرات کول اوثواب ئي مړه شويوته بخښل اواستغفارويل. په دی سره مړه شويوته ثواب اوګټه رسيږي. خوپه دی کی دکومي خبري پابندي نشته ،که ئي وخت په پته څه شی چاته ورکړي نور دي له شرعي حدودوتيري نه کوي.
دوهم: په دي شپه بيداراوسيدل يوازي ياله دريوڅلوروخلکوسره يوځای عبادت کول خودراغونډيدلوخاص اهتمام دی نه کوي.
دريم: په پنځلسه ورځ نفلي روژه نيول داعبادتونه په مسنونه طريقه اداء کول خورابنه دی. (اصلاح الرسوم مخ۱۳۴)

مسئله :- دبرات په شپه دحلواد پخلووکوم ثوبت نشته نوځکه ناجائزاوبدعت دی. که ئي يوازي درواج په ډول پخوي اودثواب نيت هم نه لري خودبدعت ترويج دی. بياهم حرام نه دی. (حسن الفتاوی توک۱ مخ۳۸۵)

مسئله :- داهم مشهوره ده چې که دبرات دشپې په حلوادرمضان دلومړي روژي افطاروشي ثواب لري. دابالکل غلطه خبره ده. هيڅ شرعي حيثيت نه لري. (اغلاط العوام مخ۱۲۴- مسائل شب برات وشب قدر)

ځانګړي شپې روښانه کول

پوښتنه:- آيا د رمضان او وويشتمه او د ربيع الاول دوولسمه شپه روښانه کول او د بيرغونو انتظام د ثواب موجب دی ؟

ځواب:- په ځانګړو شپو کی تر ضرورت زيات روښنائي جوړول فقهاوو بدعت او اصراف بللی دی. (آپ کی مسائل تو ک ۸ صفحه۱۲)

دصفري دمياشتي په وروستنۍ چهارشنبه شريني ويشل

پوښتنه:- دلته داسي روايت مشهور دی چې رسول الله ﷺ د صحت غسل کړی دی. د کارخاني ملازمين شريني ويشي او که ئي ونه ويشي وائي بيا ملازم ته زيان رسيږي، کارتري پاته کيږي. ددي شرعي حکم څه دی؟

ځواب:- دصفري په وروستنۍ چهارشنبه د خوشحالي مراسم جوړول ،شريني ويشل شرعاً بي دليله دی. په دي تاريخ د رسول الله ﷺ دصحت غسل ثابت نه دی. خو د مرض د شدت روايت په مدارج نبوت کي راغلی دی.

درسول الله ﷺ د مرض په شدت ديهودانو خوشحالي ښکاره او د هغوئ دعدوت او شقاوت تقاضاده. مسلمانان چې په دي ورځ شريني ويشي دا د مرض د شدت له امله نه دی او نه له يهودانو سره د موافقت په خاطر ده او نه له دي روايت څخه خبردي. نه دا په خپل ذات کي شرک او کفر دی نو د شرک او کفر حکم ورباندي نه کيږي.

هو ! دا ويل کيدلای شي چې دا طريقه غلطه ده ،ځان ساتل ورڅخه لازم دی. په دي ورځ د رسول الله ﷺ دصحت غسل ثابت نه دی غلطه خبره منسوب کول معصيت دی. له نيته پرته هم ديهود و طريقه غوره

کول نه شائي. دکارخاني مالکان دي ملازمین په نرمي سره وپوهوي. شریني دي په کوم بل تاریخ په ښه طریقه سره وغوښتل شي. لکه داختورخ یابله ورځ ترخوئي په ذهن کي ونه گرزي چې دبخل له امله ئي انکاروکړ. (فتاوی محمودیه ټوک ۱۵ مخ ۴۱۲)

مسئله :- دصفري دمیاشتي وروستنئ چهارشنبه دخوشحالي دورځي په ډول لمانځل بیخي بي اصله اوبي دلیله ده. مسلمانانوته دخوشحالي په ډول دهغي لمانځل ناجائزاودشریعت خلاف ده.
(فتاوی رحیمیه ټوک ۱ مخ ۱۲۰- فتاوی رشیدیه ټوک ۱ مخ ۱۲۳، اغلاط العوام مخ ۳۷، وآپ کی مسائل ټوک ۸ مخ ۱۴۷، واحسن الفتاوی ټوک ۱ مخ ۳۷۰)

دذیقعدي میاشت منحوسه (سپیره بلل څنگه دی؟

پوښتنه :- خلک دذیقعدي میاشت ناسي گڼي، په هغي کی دوستي اونکاح نه کوي. داڅنگه دی؟

ځواب :- داخورامبارکه میاشت ده. داپه (اشهرحرم) یعني دحرمت اواحترام په میاشتو کي یوه خورامبارکه میاشت ده. په قرآن کریم کي دي (منهَا اربَعَةٌ حُرُمٌ) یعني له دوولسو میاشتو څخه څلورپکښي دعدل اوعزت میاشتي دي. (سورة التوبه)

همداسي دامیاشت په اشهرحج (دحج په میاشتو) کي شامله ده. انس ؓ فرمائي: (رسول الله ﷺ څلورعمري کړي دي اوهغوئ ټولي د ذیقعدي په میاشت کی وی پرته له هغي عمري چې له حج سره ئي وکړه. (مشکوة ټوک ۱ مخ ۲۲۱)

هغه میاشت چې رسول الله ﷺ پکښي عمري کړي دي څنگه به منحوسه وي. هغه منحوسه گڼل اوپه هغي کي دوستي اونکاح کول نامبارک بلل دجهالت اوشرکت ذهنیت دی اوله خپله لوري یونوی

شریعت ایجاول دی. له داسې ناپاکه خیالونوتوبه کول ضروري دی. دامیاشت ذیقعده بولې خالي ئې نه بولې اونه ورسره وړده.
(فتاوی رحیمیه ټوک۲ مخ ۳۸۳ دمرقات ټوک۱ مخ ۳۳۹ په حوال)

دډیرباران یاوباء په مهال داذان کول

مسئله :- که دتداعي په طریقه نه وي، په داسې موقع تلاوت کول جائزدی. دتداعي په صورت جائزنه دی. فقهاوو پرته له لمانځه چې چیري داذان بیان کړی دی داپه هغوئ کې نشته. (احسن الفتاوی ټوک۱ مخ۳۷۲)

مسئله:-که په همداسې مواردوکې اذان کول شرعاً ثابت نه دې ځکه همدابدعت دی. له دې سره، سره دوې ګناوې پکښې زیاتې دی یوداچې خلک به دلمانځه دوخت اشتباه وکړي اوسهارسنت به په شپه کې وکړي یابه دسهارپه خیال دسهارلمونځ پکښې وکړي. بله ګناه داده چې دشپې دخلکوپه ارامتیاکې خلل پیښوی اوداګناه ده. دبدعت ارتکاب، دخلکولمنځونه بربادول، ناروغان اوکمزوري پریشانه کول اوعاموخلکوته زیان رسول نودعذاب په داسې موجب عمل درحمت نزول ته امیدلرل بې عقلي ده.
دالله ﷻ له غضب اوعذاب ځخه دځان ساتلوطریقه داده چې معاصی(ګناه) پریږدي دخپښتن تعالی له نافرماني ځخه توبه وکړئ اوهغه راضي کړئ.
نن سباچې څومره سختې ګناوې اودعذاب موجب بدعملونه په مجلسونوکې په ورځ اوشپه کې کیږي، څوک ئې اندازه لګولای شي ؟نن دیوی ورځې بدکارونه دعامې زمانې دڅوکلونودبدوکارنوڅخه ډیردي. له دې سره که داذانونولړئ پیل شي دابه له الله ﷻ سره دوکه

کــــــول وی. الله ﷻ دي دسيئاتو دپريــــــښودلو ،توبه کولو او استغفار توفيق راکړي. آمين

مسئله :- داذان دکلماتو لااله الاالله جواب عين همدا کلمات دي. محمدرسول الله ﷺ وربانـدي اضـافه کـول پـه ديـن کـې زيـاتوالی اوبدعت دی.

کـه مؤذن ترلااله الاالله وروسته پـه لوړ ږغ محمدرسول الله ووائي داهرخـوک زيـات اوناجـائزګڼي همداسـي کـه اذان اوريـدونکي محمدرسول الله ووائي دائي له ځانه داذان په جواب کی زياتوالی کړی دی ،ناجائزدی.

(احسن الفتاوی توک۱مخ ۳۷۸اونظام الفتاوی توک ۱مخ۱۹۲اواغلاط العوام مخ ۵۲)

مسئله :- مشهوره ده چې اذان دمسجد چپ او اقامت ئي ښي طرف تـه ويل کيږي. پـه شريعت کي ددي کوم اصل نشته ،داضروري نـه دی هرځـای چـې مناسـب ښـکاري اوږغ لـيري رسـيږي هلتـه دي اذان او اقامت وائي. *(محمدرفعت قاسمی رحمة الله عليه)*

مسئله :- ځينی خلک داذان کوونکي يادعاکوونکی ترځنګ تيريدل ناجائزګڼي ددي هم اصل نشته. (اغلاط العوام مخ۵۲)

درسول الله ﷺ دنوم په اوريدلوګوتي ښکلول

درسـول الله ﷺ دنـوم پـه اوريـدلويااليکلوګوتي مچـول ناجـائزدی. ددرود شريف دويلوفضيلت په حديثنوکي راغلی دی خوپه صحيح حديث شريف کي دګوتي مچول اوپه سترګواينبودلوثبوت نشته.

(فتاوی رحيميه توک۲ مخ ۳۰۴اوفتاوی رحيميه توک۱ مخ ۵۸ ،بخاری اودرمختار)

مـــسئله :- درســول الله ﷺ نــوم اوريــدل بيــالاس مچـول اوپــه سترګواينبودل بدعت دی. پـه دي هکلـه کـوم صحيح روايت نشته.

فقط مشائخود سترګود علاج لپاره ښودلی دی. کهٔ داذان پهٔ وخت ددي کلموپهٔ اوريدلوګوتي پهٔ سترګوکښېښودلي شي علاج ئي کيږی لهٔ وخت همداسي کولوئي هم نهي اومنع کړي ده. داحديث شريف بلل ياله حديث شريف څخه ثبوت ګڼل ناجائزاوبدعت دی.
(نظام الفتاوی توک ۱مخ۱۹۲- عين الهدايه)

درسول الله ﷺ دمبارک ويښته زيارت کول

مسئله:- لهٔ حديث شريف څخه ثابت دی چي رسول الله ﷺ خپل ويښتان پهٔ صحابه وو ويشلي دی نوکه له چاسره درسول الله ﷺ ويښته وی، دتعجب خبره نهٔ ده. کهٔ ئي صحيح سند درلودنوده هغه دي تعظيم وکړای شي. کهٔ ئي سندنه وواودمصنوعي توب ئي هم يقين نه ووبيادی پټه خوله وي. نهٔ دي تصديق کوي اونهٔ دي جعلي ګڼي. نهٔ دی تعظيم کوي اونهٔ هم اهانت. (فتاوی رحيميه توک ۲ مخ۲۷۷؛ ابن تيميه په فتاوی توک ۱ مخ۴۳ په حواله .بخاري شريف توک ۱ مخ۸۷۵)

مسئله:- کهٔ دمبارک ويښته زيارت کيږي چي پهٔ سترګوئي وويني درودشريف دي وائي. کهٔ دزيارت کولوپهٔ وخت کي کهٔ چاخواږه راوړل، هغه پهٔ دي شرط جائزدي چي دنذرنه وي بلکه دموي مبارک دخادمانودخوشحالئ لپاره تحفه راوړل شوي وي. (امدادالاحکام توک۱ مخ۱۹۹)

پهٔ ډليزه توګه درودشريف ويل

پوښتنه:- دجمعي ترلمانځه وروسته خلک يوای کښيني اوورووردرودشريف وائي آياداجائزدی؟

ځواب:- کله ،کله پرته له اهتمام څخه کهٔ څه هم جوازلري خودبيالپاره دبدعت حدته رسيږي اهتمام ئي کيږي اوقيودپکښي اضافه کيږي. دشريعت پکښي کوم ثبوت نشته. داپهٔ شريعت کي

زياتوالی دی چې داد چاحق نه دی. نوځکه له داسي امورو څخه ځان ساتل ضروري دی. هرځوک ي يوازي چې څومره درود شريف ويلای شي هغومره دي درود شريف وائي. اوهغه دبرکت سبب دی.
(احسن الفتاوی ټوک۱ مخ ۳۸۰)

مسئله:- کله که په خطبه کي درسول الله ﷺ نوم يادشي ياخطيب داآيت ووائي (يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيهِ وَسَلِّمُوا تَسلِيماً) نواوريدونکي دي درود شريف نه وائي، همدا امهال جوازنه لري ځکه خطبه دلمانځه حکم لري نوځکه ئي په ژبه ويل جائزنه دی په زړه کی دی وائي. (احسن الفتاوی ټوک۱ مخ ۳۸۰)

دجمعي ترلمانځه وروسته په ډليزه توګه صلوة اوسلام

پوښتنه:- ځيني ځايونه ترلمانځه وروسته په تيره ترجمعي وروسته خلک په ډليزه توګه په زوره زوره التزاماً دروداوسلام وائي اوداداهل سنت علامه بولي. ځوک چې ورسره ګډون نه کوي هغه اهل سنت نه بولي، بدعقيده ئي ګڼي. معاذالله ددروداورسول الله ﷺ مخالف ئي بولي اوځيني خولاله حدودوتيرې کوي کافرئي ګڼي، معاذالله، اناالله.

ځواب:- په يقيني توګه درود اوسلام ويل دلوړي درجي عبادت اوسترعمل دی. په قرآن کريم کی ورباندي خوراپه اهتمام حکم شوی دی. په حديثونوکي ئي ډيرفضائل اوګټي بيان شوی دی. ددي سترعبادت لپاره دنوروعبادتونوپه څيرڅه اصول اوآداب ښودل شوي دي، دهغوئ مراعات کول خوراضروري دی. هغه پريښودل، په خپلونفساني خواهشاتواوله ځانه په جوړې شويوطريقوعمل کوی دثواب په ځای ګناه اودقرب په ځای دبعد سبب کيږي.

فکروکړئ ! کـه څوک لمونځ دتحريمي پر ځای په درود شريف پيل کړي،دفـاتحي پـر ځـای درودوو ايي،دسورة پر ځـای درودووايـي. دتکبيرانو پر ځای په رکوع اوسجده اودتشهد پر ځـای درودووائي تاسي وو اياست چې آيا داسي اجازه شته؟آيا سمه طريقه ده ؟لمونځ صـحيح کيـږي؟ کـه څـوک پـه لـومړي قاعـده کـی لـه تـشهدسره درودووائي دسهوسجده وربانـدي اوړي نومعلومه ده چې بي موقع اوبي محله درودويل صحيح نه دی.

صلوة اوسلام په انفرادي ډول ويل کيږي،اجتماع،اهتمام اوالتزام ئـي ثابت نـه دی. لـه رسـول الله ﷺ صحابه وو رضـی الله تعـالی عـنهم تـابعينو ،تبع تـابعينو ، محدثينو ،امامانو ،اوليـاوو ،مـشائخوغوث الاعظم،معين الدين چشتي، خواجه نظام الـدين اوليـاء اونوروڅخه يوه نمونه اومثال هم نه لروچې ترلمانځه وروسته په ډله کښينتلي وي اوپـه زوره ئـي صلوة اوسلام ويلی وي. نوداطريقه يقيناً بدعت ده. دهغـي اِيجاد کوونکی،عمل کوونکی،اصرارکوونکی اوهغـه څوک چې دالـه ديـن څخه ګڼـي دالله ﷻ اورسول الله ﷺ دناخوښ اولعنت مستحق دی اودبدعت پـه هکله چې کوم وعيددی هغـه تاسوپه دي لړکي وليدل. (فتاوی رحيميه تو ک ۱۰ مخ ۴۳)

په کوم عبادت کي چې اجتماع ثابته نه ده په هغه کي داجتماع مخنيوی شوی دی

پـه کوم عبادت کي چې اجتمـاع ئي ثابتـه نه ده کـه هغـه پـه اهتمـام اوالتزام پـه اجماعي طريقه اداء کيږی هغـه بـه مناسبه طريقه نه وي

او دهغوئ مخنيوی په کارد ی له تيرونيکانو څه ئي دثبوت نموني دادي:
اول: دځانښت لمونځ له حديث شريف څخه ثابت دی خو دهغه لپاره په مسجد کی اجتماع او اهتمام ثابت نه دی. ابن عمر ﷺ چې کله وليدل ثوخلک په مسجد کي راغونډ شوي او همدا لمونځ کوي، هغه ئي ناخوښه وباله او بدعت ئي وښود. (عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ: دَخَلْتُ اَنَا وَعُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ المَسْجِدَ فَاِذَا عَبْدُ اللهِ بْنُ عُمَرَ جَالِسٌ اِلَى حُجْرَةِ عَائِشَةَ وَاِذَا اُنَاسٌ يُصَلُّونَ فِي المَسْجِدِ صَلٰوةَ الضُّحَىٰ قَالَ فَسَأَلْنَاهُ عَنْ صَلٰوتِهِم فَقَالَ بِدْعَةٌ) (بخاري شريف توک ۱ مخ ۲۳۸)
عيدګاه ته په تلوراتلو کی تکبير (الله اکبر، الله اکبر، لااله الاالله والله اکبر، الله اکبرولله الحمد) ويل مستحب دی خو که سره يوځای کيږي په آوازسره ئي داهنګ په مراعات سره ووائي حرام دی. هريو دي بيل بيل تکبيرووائي. (مجالس الابرار مخ ۳۱۳)
دوهم: دفطراو قرباني داخترونو، برات، درمضان المبارک وروستنی عشره کي دذالحجه لس ورځي اوشپي عبادت خوراډيرفضيلت لري خو فقهاوو ليکلي دي چې ددي عبادتونو لپاره يادنفل کولو لپاره په مسجد کي تړوليدل مکروه دی.
دريېيم: علامه ابن الحاج په کتاب المدخل کي ليکي: (وَاِنَّمَا اجْتِمَاعُهُمْ لِذٰلِكَ فَبِدْعَةٌ كَمَا تَقَدَّمَ) يعنی دجمعي په ورځ دسورة کهف په مسجد کي په اجتماعي ډول تلاوت کول بدعت دی. (په انفرادي ډول ئي تلاوت کول دزيات ثواب کاردی)
(کتاب المدخل توک ۲ مخ ۸۱)

څلورم: امام نافع رحمة الله علیه فرمائي: دابن عمر ﷺ په حضورکي چاوپرچل (آپرچ) هغه وویل: (الحمد لله والسلام علی رسول الله) ابن عمر ﷺ واوریدل وئي فرمائل: مونږهم داکلمات ویلای شوخورسول الله ﷺ په دی موقع کي دي کلماتو دویلوهدایت کړی نه دی په دی موقع ئي دالارښوونه کړي ده (اَلحَمدُلله عَلی کُلِّ حَال)

(عَن نَافِعِ اَنّ رَجُلاً عَطسَ اِلی جَنبِ ابنِ عُمَرَ رض فقَالَ الحَمدُلله وَالسَّلامُ عَلی رَسُولِ الله فقَالَ ابنُ عُمَر رض وَاَنا اَقُولُ الحَمدُلله عَلیه وَسَلَّمَ عَلَّمَنَا اَن نَّقُولَ الحَمدُ لله عَلی کُلِّ حَال) (ترمذی شریف توک ۲ مخ ۹۸ مشکوة شریف مخ ۴۰۷)

په دی کلماتوکی دازیاته کلمه (والسلام علی رسول الله) په خپل مفهوم سره ښه کلمه ده. خورسول الله ﷺ په داسي موقع هغي دویلوهدایت نه دی کړی. ابن عمر ﷺ ته داخبره نوي ښکاره شوه اوفوراً ئي ورڅخه انکاروکړ.

امام شاطبی رحمة الله علیه فرمائي: په عبادتونوکي ځانګړي کیفیات، طریقي اووختونه تعینول چي په شریعت کی نه وي دابدعت اوناجائزدی. (الاعتصام توک ۱ مخ ۲۴)

شاه عبدالعزیزمحدث دهلوی رحمة الله علیه فرمائي: هرهغه کارچي دصاحب الشریعت له لوري ئي ترغیب شوی نه وی دهغه ترغیب کول، که ؟ئي وخت معلوم نه وی دهغه وخت تعین کول دادرسول الله ﷺ دسنت خلاف دی اوله سنت څخه مخالفت حرام دی. (مجموعه فتاوی عزیزی توک ۱ مخ ۹)

په بحرالرائق کي راځي: (ولان ذکرالله تعالی اذاقصد به التخصص بوقت دون وقت اوبشئ دون شئ لم یکن مشروعاً حیث لم یرد به الشرع لانه خلاف المشروع (البحرالرائق توک ۲ مخ ۱۵۹)

دیوه اشکال جواب

ځيني خلک په خورا سادګي سره وائي په دي کي دګناه څه خبره ده. درودویل کیږی خو په پورتنیو یادونو که غوروشي داخبره دورځي په ځیر روښانه ده چې کوم عبادت بي موقع اوبي محله وشي هغه دملامتي وړاودمواخذي قابل دی.

ګورئ! په روایت کی دي: علی ﷺ یوه ورځ په عیدګاه کي یو کس ولید چې ترلمانځه وړاندي ئي نفل کول علی ﷺ هغه منع کړ، هغه عرض وکړ؛ امیرالمؤمنین! زمایقین دی چې الله ﷻ به ماته دلمانځه په کولو عذاب نه راکوي. علی ﷺ وفرمائل زمایقین دی کوم کار چې رسول الله ﷺ کړی نه وی دهغه ترغیب ئي هم ورکړی نه وی الله ﷻ به ورباندی ثواب ورنه کړی. نوهغه کاربه عبث وي اوعبث کاربي ګټي دی. خوویره ده چې درسول الله ﷺ له طریقي خلاف کارکول الله ﷻ عذاب ورکړی. (مجالس الابرارمخ ۱۲۹)

یوه شخص دمازیګرترلمانځه وروسته دوه رکعته نفل وکړل. سعیدبن المسیب رحمة الله علیه هغه منع کړ. هغه شخص سعیدته وویل: (یاابامحمد! أیُعَذِّبُنِي اللّٰهُ عَلَى الصَّلٰوةِ) ای ابومحمده! آیاالله ﷻ به راته په لمونځ کولوسزاراکړي؟. سعیددوفرمائل: (لکن یُعَذِّبُکَ اللّٰهُ بِخِلَافِ السُّنَّةِ) یعني (عبادت دسزاموجب نه دی) خوالله ﷻ به درته دسنت په خلاف عمل سزادرکړي. (مسنددارمی)

فکروکړئ! لمونځ عبادت دی اودرسول الله ﷺ دسترګوسوړوالی دی دالله ﷻ دقــــرب ذریعــــه ده. خوداخترترلمانځـــه وړانـــدي اودمازیګرترلمانځه وروسته ئي کول دسنت خلاف دی له همدي امله

دعتاب موجب اوپه شدت سره منع شوي دي. نودصلٰوة اوسلام چې کومه طريقه ايجادشوي ده ،هغه بدعت بلله کيږي. عبدالله بن مسعود ﷺ په خپل وخت کي څوکسه وليدل چې په مسجد کي ئي په لوړږغ درودوايه. ده هغوئ بدعتيان وبلل اوله مسجد څخه ئي وايستل. (فتاوی رحيميه توک ۱۰ مخ ۴۳۳-۴۲۹)

دوهمه دعاء

په ځيني مسجدونوکي داطريقه ده چې ترفرض لمانځه وروسته اللهم انت السلام وائي بياسنت اونورپه مسجدکې کوي. امام اومقتديان فاتحه وائي اواجتماعي دعاکوي اوداخوراضروري گڼي. له امام سره داشرط ږدي چې داسي به فاتحه اودعاوائي. کوم خلک چې دادوهمه دعانه کوي هغه دفاتحه تارکين،ددعامنکرين وهابي،بدعقيده بولي آن له اهل سنت والجماعت څخه ئي وتلي پيژني.

سنت داده چې فرض په جماعت سره وشي دعادي هم په گډه سره وکړي. سنت اونفل دی بيل بيل وکړي دعادي هم بيله،بيله وکړي. ترسنت اونفلونوروسته دوهمه دعاپه گډوکول دسنت خلاف ده. اصل اودليل نه لري. درسول الله ﷺ اوصالح سلفوطريقه داوه چې فرض لمونځ به ئي په جماعت سره وکړدعابه هم امام اومقتديانو په گډه سره وکړه بيابه ئي سنت اونوافل بيل بيل کول اوهرچابه خپله دعاکوله. له صحيح حديثونو څخه ثابته ده چې درسول الله ﷺ عادت داووچې سنت به ئي په کورکي کول اوصحابه ووته به ئي هم هدايت کاووترڅوسنت په کورکي وکړي. يوځل رسول الله ﷺ دبن اشهل په مسجدکي دماښام لمونځ وکړ. ترلمانځه وروسته ئي وليدل چې په

جماعت کي ګډون کوونکي په مسجد کي سنت اونفل کوي وئي فرمائل: (دالمنځونه په کورکي کيږي) (ابوداؤد، ترمذي، نسائي، مشکوة شريف مخ۱۰۵)
په هرحال داچې داثابت دی چې رسول الله ﷺ اوصحابه ووبه ډيروخت سنت په کورکي کول نوداامام اومقتدي په ګډه سره ددعاسوال نه پيدا کيږي.
آياسنت به ئي کورکول اوبيابه مسجدته راتلل اوپه ګډه به ئي دعاکوله ؟نه دی راغلي داسي لاشوي دی چې که به رسول الله ﷺ دمصلحت ياضرورت لپاره کله په مسجد کی سنت وکړل بيائي هم په ګډه دعاکړي نه ده. رسول الله ﷺ به پر لمانځه ولاړووصحابه ووخپل خپل سنت وکړل اووبه وتل. له ابن عباس ﷺ څخه روايت دی:(رسول الله ﷺ ترماښام وروسته په سنتوکي دومره اوږدقرائت وو ايه چې لمونځ کوونکي ولاړل) (ابوداؤدشريف مخ۱۹۱)
(كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يُطِيلُ القِرائَةَ فِي الرَكعَتَينِ بَعدَ المَغرِبِ حَتّى يَتَفرّقَ اَهلُ المَسجِد)
اوابن عباس ﷺ بيان کوي: يوه شپه درسول الله ﷺ په خدمت کي حاضرشوم. رسول الله ﷺ دماخوستن لمونځ اداء کړبياپه لمانځه مشغول شوآن تردي چې په مسجد کي بل څوک پاته نه شول. (شرح معاني الاثارټوک۱مخ۲۰۱)
له دي څخه هم دامعلوميږي چې ترسنتووروسته امام اومقتديان په ګډه دعاکول دسنت خلاف طريقه ده اوپريښودل ئي لازم دی. (فتاوی رحيميه ټوک۱۰مخ۴۴۳)
مسئله:- داحنافودفقهاووڅرګندتياداسي ده چې ترهغه فرض وروسته چې ورپسي سنت شته. دفرض ترسلام ګرزولووروسته دی

لنډه دعاکوی سنت دی وکړی اوبیادی هرڅوک په خپل کارپسې ځي اوهغه فرض چې ترې وروسته سنت نشته کله چې امام سلام وګرزوی ښی یاچپ لوری ته دی مخ واړوی مأثوره اذکاردی ولولي بیادي ټول په ګډه دعاوکړي. په دعاکې فاتحه ویل بدعت دی کوم اصل نه لري. وربانديي التزام او اهتمام ئي په بدعت سیئه کې داخل دی:
دمسجدمتولیان دي امام په بدعت نه مجبوروي داجبردشریعت خلاف اوبدعت خپرول دی. داسي کوونکی دابتداع له امله دلویه ګناه مرتکب دي. (امدادالاحکام ټوک۱ مخ ۱۷۸)

مسئله:- په احادیثوکې دبیده کیدلو اوبیداریدلو دعامنقوله ده. مسجدته دننوتلو اودتلو، تربوخـای کیدلو وړاندې اوروسته، بیت الخـلاء تـه دتللو اوراوتلو دعاثابتـه ده اومنقولـه ده. ترسـنت اونوافلو وروسته ولي دعانه ده راغلي. که ثابته وای منقوله به وه. له دي څخه ښکاریږي چې ترسنت اونفلو وروسته دامام اومقتدیانو په ګډه سره دعانشته. نودي طریقي په بدعت والي کي کومه شبه نشته. هغه عمل مقبول دی چې خالص والي سره سره دسنت موافق هم وي.
(فتاوی رحیمیه توک ۲ مخ۱۸۸ توک۱۰ مخ۴۴۴، اغلاط العوام مخ۹۷)

تل ترلمانځه وروسته په زوره کلمه ویل

پوښتنه:- ترلمانځه وروسته په زوره کلمه لوستل څنګه دی چې دمسبوق لمانځه ته خلل هم پیښیږي؟

ځواب:- ترهرفرض وروسته وربانديي التزام کول بدعت دی. په درمختارکي راځي چې په لوړږغ ذکرکول په مکرهاتوکي شامل دی. که څه هم په لوړږغ ذکرجائزاومستحب دی خوپه خاص التزام اوخاص

شکل په تیره هلته چې لمونځ کوونکو ته تشویش پیدا کیږي نو مکروه او بدعت دی. (فتاوی دارالعلوم قدیم ټوک ۴ مخ ۱۴)

مسئله:- دډیروعوامو داعادت وي چې تردعاوروسته په مخ لاس تیروی کلمه وائي. په هرحال کلمه طیبه په خپله خورالوړه درجه لري خوپه دی موقع کی له احادیثو ثابته نه ده نو پریښودل ئي مناسب دی. ددعاپه ختم کي دي درود شریف ویل کیږی. ، یعني هغه دي ددعاجزنه ګرزوي ترخوئي عوام ضروری ونه ګڼي.(اغلاط العوام مخ ۹۷)

ترلمانځه وروسته مصافحه

مسئله:- ترهرلمانځه وروسته دمصافحې طریقه بدعت ده. له رسول الله ﷺ اوبیاصحابه وواو امامانو څخه ثابته نه ده. (امدادالمفتین ټوک۱ مخ۲۲)

مسئله:- داخترونوترلمنځونووروسته دمصافحې رواج بدعت دی. دنوروخت په ډول که له کوم شخص سره نوي ملاقات وومصافحه دي کوي که نه نه دي کوي. (امدادالاحکام ټوک۱ مخ ۱۸۸- نظام الفتاوی ټوک۱ مخ۱۲۸)

مسئله:- خلک ترپنځه ګوني لمنځونووروسته مصافحه کوی دابدعت مکروه دی. په شریعت کي اصل نه لري.

امام ته ضروري ده چي خلکوته وښیي کومه طریقه چي دسهاراومازیګریادجمعي ترلمانځه وروسته اویاترپنځه ګونولمنځونووروسته مصافه کوي ،دابدعت طریقه ده. په شریعت کي له مسلمان سره دملاقات پر وخت کیږی ترلمانځه وروسته نه کیږی. نوهغه محل چې شریعت ښودلي هغه وخت دی مصافحه کوي له سنت خلاف مصافحه دي پریږدي.

(فتاوی رحیمیه ټوک ۳ مخ۷۲ دتفصیل لپاره وګورئ حسائل آداب وملاقات)

مسئله:- ځینې ځایونه په عیدګاه کې مصافحه کول رواج دی. داصحیح نه ده بدعت او مکروه ده (فتاوی محمودیه ټوک ۱ مخ ۳۱۲ - عین الهدایه)
مصافحه له حدیث شریف څخه ثابته ده. په دې کې فضیلت دی. رسول الله ﷺ فرمائي: (مَامِن مُسلِمَينِ يَلتَقِيَانِ فَيَتَصَافَحَانِ اِلاغُفِرَلَهُمَاقَبلَ اَن يَتَفَرّقَا) کله چې دوهم مسلمان سره مخامخ شي او سره مصافحه وکړي دهغوئ تربیلوالي وړاندې ورته بخښنه کیږي. (ترمذی شریف ټوک ۱ مخ ۹۷)
له دې څخه معلومیږي چې مصافحه د مسلمانانو د ملاقات په وخت کې وروسته تر سلام مسنون او مشروع ده داچې مصافحه د سلام تکمله ده نو ترسلام وروسته کیږي. په مجالس الابرار کې راځي: (وَاَمّاالمُصَافحَةُ فَسُنّةٌ عِندَ التّلاقِيِّ) مصافحه د ملاقات په وخت کې مسنون ده. له براء بن عازب ﷺ څخه روایت دی: رسول الله ﷺ فرمائي: کله چې دوه مسلمانان سره مخامخ شي او مصافحه وکړي تربیلوالي وړاندې ئې ورته بخښنه کیږي. (مخ ۴۹۲ مجلس ۸۴)
دملاقات په پیل کې چې سلام او جواب ئې وویل شي له دې وخته پرته که بل وخت مثلاً د پنځه ګونو لمنځونو یا د جمعې او اختر ترلمانځه وروسته مصافحه کیږي او هغه سنت ګڼي دا غلط دی. د رسول الله ﷺ او صحابه وو له عمل څخه ثابت نه دی. (فتاوی رحیمیه ټوک ۱ مخ ۳۴۵)

دمړي په کورکې دقران کریم لپاره راغونډېدل

مسئله:- که په خیرالقرون کې داطریقه نه وه چې په ځانګړي ورځ، او معلوم تاریخونو به دمړي په کور کې قرآن کریم تلاوت کیدی او دختم لپاره به ئې حافظان او نور دعوت کول، روپۍ یا شرینې به

ویشل کیدل. دقرآن کریم په ویلو دروپوراکړه ورکړه یادنوروشیانودخوړلوالتزام اوعادت هم منع اومکروه دی.
(فتاوی رشیدیه مخ۱۵۷)

مسئله:- دریبمه ،لسمه ،څلویښتمه اونورتول ضاله بدعت دی ،اصل نه لري ،ایصال ثواب پرته له قیده کیږي. (فتاوی رشیدیه مخ ۱۵۴)

له جنازي سره په لوړږغ کلمه ویل

مسئله:- له جنازي سره په پټه (بلکه له آوازسره) ذکرکول جوازلري خوپه زوره ویل ئي جوازنه لري ترجنازه وړاندي څوخلک یوځای کیدل اوکلمه ویل دسنت خلاف اوتحریمي مکروه دی. له جنازي سره دالله ﷻ ذکرپه زړه کی کیدلای شي په لوړږغ تحریمي مکروه دی.

مسئله:- دجنازي لمونځ په خپله دلوړي درجي دعاده له دی پرته بله دعاپه ډلیزه توګه ثابته نه ده. په تلوتلوکي په زړه کی دعاکول رواج یادمړه شوي په کورکی ددعالپاره دغونډیدلورواج دسنت خلاف عمل دی. (فتاوی رحیمیه ټوک۲ مخ۱۹۴دشامی ټوک۱مخ۸۳۸اوبحرپه حواله)

مسئله:- دتعزیه لرونکو،مرثیه ویونکواوبي لمانځه خلکودجنازي لمونځ کول جائزدی. ځکه داخلک فاسقان دی اودفاسق دجنازي لمونځ کول واجب دی نوضروري دي کیږي. (فتاوی رشیدیه مخ۷۰)

مسئله:- له بدعتي سره داسي معامله جائزنه ده چي له هغي سره ئي عزت زیاتیږي یاورباندي بدعت غښتلی کیږي. (نظم الفتاوی ټوک۱مخ۱۲۳)

اللّٰهُمَّ اجعَلهُ خالِصاً لِوَجهِكَ الكَرِيمِ وَتَقَبَّل مِنّي إنَّكَ أنتَ السَّمِيعُ العَلِيمُ رَبِّ اجعَلنِي مُقِيمَ الصَّلٰوةِ وَمِن ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّل دُعَآءِ.

رَبَّنَا اغفِرلِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلمُؤمِنِينَ يَومَ يَقُومُ الحِسَابُ.

ژباړه: عبدالله ګل ریان

(تاریخ جوزا۴/ ۱۳۸۲هش جمعه)